Urząd Wojewódzki Białostocki
Wydział Bezpieczeństwa Publicznego.

Tygodniowe sprawozdanie wywiadowcze
za okres od 2/IX - 3.XI. 1928.

1928.

41

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2421/28.T.

1

TAJNE. PILNE.

Białystok, dn. 8 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36 za czas od dnia 2 do 8 września 1928 roku.-

do zesztytu 15.IX

Do
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.
w
WARSZAWIE.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36. za czas od dnia 2 do dnia 8.września 1928 roku.-

4 zał.

ZA WOJEWODĘ:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam.Ref.Inf.D.O.K.III. w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6-ej Brygady K.O.P. w Wilnie
18/ Urząd Śledczy P.P. w miejscu
19/ Wszyscy P.P.Starostowie Województwa Białostockiego.

A.T.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8. września 1928 r.

2

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

za czas od dnia 2 do 8 września 1928 roku

I. Sytuacja ogólna.

W ogólnym układzie stosunków społeczno-politycznych na terenie Województwa Białostockiego, zobrazowanym w poprzedniem sprawozdaniu tygodniowem, zaszły poważniejsze zmiany o tyle, że zmalała, względnie straciła na napięciu działalność opozycyjnych stronnictw politycznych, a natomiast w powiatach kolneńskim, augustowskim i szczuczyńskim zarysowała się bardziej niż dotychczas planowa akcja organizacyjna i propagandowa BBWzR. -

Akcja ta, której głównym przejawem jest podjęcie realnych zabiegów celem powołania do życia rady gospodarczej powiatu augustowskiego jako gospodarczo-politycznej nadbudowy, mającej skoordynować pracę organizacyj społecznych i gospodarczych w powiecie na gruncie ideologji współpracy z Rządem, oceniana jest przez społeczeństwo naogół przychylnie.-

Życie mniejszości narodowych i ruch zawodowy bardziej charakterystycznych spostrzeżeń nie przyniosły. Zawieszenie działalności Centralnego Zarządu Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Wilnie nie wywołało żadnej reakcji ze strony bezczynnych od szeregu tygodni hurtków T.S.B. w Województwie Białostockiem, a przynajmniej dotychczas odruchów tej reakcji nie zauważono, nie wyklucza to jednakże możliwości, że radykalne i skomunizowane elementy hurtków będą usiłowały rozwinąć akcję protestacyjną przeciwko zarządzeniu p. Wojewody Wileńskiego.-

Ruch wywrotowy w ub.tygodniu dał organom służby bezpieczeństwa możność poczynienia spostrzeżeń, potwierdzających całkowicie doniesienia Urzędu Wojewódzkiego w kilku ostatnich sprawozdaniach tygodniowych, że organizacje komunistyczne bia-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8. września 1928 r.

3

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 36.

II. Przegląd prasy.

Negatywne.-

--+++++++++++++++++++-

Powiat Szczuczyński

Pułkownik Siemieński zwołał w powiecie szczuczyńskim trzy wiece, a mianowicie - dnia 28 ub.m. w osadzie Radziłów /150 osób/, dnia 29 ub.m. w Szczuczynie /500 osób/ i dnia 2 bm. w Grajewie /300 osób/. Przemówienia jego na tych wiecach identyczne były z przemówieniem na wiecu w Małym - Płocku, powiatu kolneńskiego.-

Z inicjatywy Siemieńskiego dnia 2 bm. w Grajewie powstał gminny komitet BBWzR, do którego weszli: Franciszek Dobrowolski, wójt gm. Bogusze, Wincenty Klonowski, pisarz tejże gminy, Jakób Downar z Cyprek, Aleksander Skrodziński z Chojnówka, Antoni Kundzie z Wojewodzina, Teodor Dziarnowski z Cyprek, Andrzej Łepkowski z Popowa i Stanisław Kryński z maj. Tarachy.-

b/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Wołkowyski

Kierownik sekretarjatu powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Wołkowysku, Sosnowski Zygmunt zwołał zebranie organizacyjne kół lokalnych stronnictwa w gminie krzemienickiej, powiatu wołkowyskiego - dnia 27 ub. m. we wsi Łachowicze, dnia 29 ub.m. we wsi Podbołocie, dnia 31 ub.m. we wsi Rohożnica Mała i dnia 1 bm. we wsi Rohożnica Wielka.-

We wsiach Łachowicze i Rohożnica Mała zgromadzeni na zebraniach odmówili należenia do Stronnictwa, natomiast we wsiach Podbołocie i Rohożnica Wielka powstały koła Stronnictwa: w pierwszej liczące 40 członków /zarząd - Koźniewicz Stefan, Horodok Jan, Połubok Piotr i Sienkiewicz Jan/, a w drugiej - 17 członków /zarząd - Zając Jan, Zając Jan II i Paweł Czerniec/.-

./.

OJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

hia 8 września 1928 r.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

Dnia 2 bm. w Augustowie odbył się przy udziale senatora Walerego Romana oraz posłów Przedpełskiego, Łazarskiego i Krzywickiego zjazd przedstawicieli organizacyj społecznych i gospodarczych powiatu augustowskiego. Obradom zjazdu przewodniczył burmistrz m. Augustowa, Piotr Halicki. Pierwszy przemawiał senator Walery Roman. Podkreślił on przedewszystkiem rolę Marszałka Piłsudskiego w walkach o niepodległość Polski i Jego dalszą pracę, zmierzającą do naprawy stosunków w Państwie i nocarstwowego rozwoju Polski, a następnie uzasadniał konieczność naprawy Konstytucji w kierunku zwiększenia władzy Prezydenta, poczem scharakteryzował pracę BBWzR na gruncie parlamentarnym i wypowiedział się za ścisłą współpracę BBWzR z organizacjami gospodarczemi.-

Poseł Przedpełski w referacie gospodarczym porównywał sytuację Polski przed wojną i w chwili obecnej. W ogólnych zarysach zobrazował on ekonomiczny rozkwit Państwa, podkreślając szybkie tempo rozwoju i ostrzegał przed zbyt silną rozbudową życia gospodarczego, gdyż spowodować to może jego zdaniem kryzys ekonomiczny. Zaznaczywszy, że dla dobra sprawy należy jednoczyć się w związki, wzywał obecnych do zorganizowania powiatowej rady gospodarczej, w której skład weszliby przedstawiciele wszystkich organizacyj społecznych i gospodarczych w powiecie.- W dyskusji nad referatami senatora Walerego Romana i posła Przedpełskiego, wypowiadano się ogólnie z koniecznością współpracy z Rządem i podnoszono szereg spraw natury lokalnej, jak brak długoterminowego kredytu dla rolnictwa, wadliwą gospodarkę państwowej administracji leśnej, nieracjonalną działalność

"Tydzień Dziecka" w pow.grodzieńskim.-

W tym celu dnia 28 sierpnia rb. w sali obrad Sejmiku Powiatowego w Grodnie odbyło się zebranie organizacyjne, na którem został zorganizowany Starościński Komitet Tygodnia Dziecka w Grodnie w składzie następującym: prezes - adwokat Miłkowski, zastępca prezesa - Eleonora Jundziłłowa, sekretarz - Aleksander Domin, zastępca sekretarza - Badylkis, skarbnik - Cydzikówna, zastępca skarbnika - Piotr Boguski. Prezydjum opracowało program działalności.-

W najbliższych dniach zostanie otwarty w Grodnie szpital sejmikowy, który będzie dostępny dla szerszego ogółu.-

L.O.P.P. w pow.wołkowyskim.

Dnia 2 bm. w lokalu Urzędu Gminnego w Łyskowie odbyło się organizacyjne zebranie lokalnego koła L.O.P.P., któremu przewodniczyła Dr.Liscowska. Na zebraniu wybrano Zarząd, do którego weszli: Dziekoński Albin, Bejzer Izrael i Łuka Bazyli oraz uchwalono w dniu 9 bm. urządzić dzień kwiatka i odczyty jako imprezy dochodowe.-

Zw.Obrony Wierzytelności i Prawa Własności w Kolnie.-

Dnia 2 bm. w Kolnie odbyło się organizacyjne zebranie Związku Obrony Wierzytelności i Prawa Własności w Kolnie. Na zebraniu tem wybrano Zarząd Związku, składający się z dziesięciu osób i uchwalono rezolucję żądającą uchylenia rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. o prawie cywilnem.-

-++++++++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3421/28.T.

Dnia 8.września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi.

Zamknięcie sezonu kolonij letnich TOZu pod Grodnem.

Dnia 29 ub.m. odbyło się uroczyste zamknięcie drugiego sezonu kolonij letnich w Pyskach pod Grodnem, zorganizowanych przez grodzieński oddział T.O.Z u.-

Żydowska gmina wyznaniowa w Wołpie.-

W Wołpie, powiatu grodzieńskiego wskutek tarć pomiędzy ortodoksami i bundowcami pomimo wysiłków z obu stron nie zdołano dotychczas wybrać przewodniczącego zarządu gminy wyznaniowej.-

Oddział Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Sokółce - odczyt.

Oddział Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Sokółce urządził tamże dnia 3 bm. odczyt, na którym poruszano następujące tematy: żargon jest językiem żydowskich mas ludowych, dążenie do podniesienia poziomu kulturalnego mas żydowskich, walka z analfabetyzmem, zakładanie bibliotek, czytelń, powszechnych szkół wieczorowych z wykładowym językiem żydowskim, walka o szkołę świecką.

Klub sportowy "Makabi" w Białymstoku.-

Dnia 29 ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków klubu sport. "Makabi" pod przewodnictwem Lepera.-

Na zebraniu tem został wybrany nowy Zarząd klubu w następującym składzie: R.Szeper, Dr.Walger, J.Frenkel, G.Frenkel, M.Spektor, S.Sprung, Szwec, P.Arkin. Obecnych - około 150 osób, członków klubu.-

Odczyt sjonisty Maksa Bryka w Białymstoku.-

Dnia 1 bm. przybyły z Wilna Maks Bryk wygłosił w Białymstoku odczyt w języku żydowskim na temat "Żydowska baletrystyka historyczna". Obecnych - około 200 osób.-

c/ Litwini.

Powiat Suwalski.

Dnia 26 ub.m. we wsi Zegary, gminy Berzniki, powiatu suwalskiego odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Twa Św.Kazimierza. Przemawiali Bronisław Leskiewicz, uczeń seminarjum litewskiego w Wilnie o celach i zadaniach Twa oraz Jan Macianis, uczeń gimnazjum litewskiego w Wilnie o historji i literaturze litewskiej. W czasie przemówień wyświetlano widoki Wilna, Kowna i okolic oraz podobizny polityków i społecznych działaczy litewskich.-

-+++++++++++++++++++-

linje tej pracy i ujawnią prowokatorów, znajdujących się w łonie partji.-

Według uzyskanych informacyj w lokalu organizacji "Sjon"- w Białymstoku studenci, członkowie ZMKZB na czele z ps."Knikiem II" urządzają posiedzenia i zasówki pod pozorem zebrań sjonistycznych.-

We wspomnianym lokalu urzęduje zarząd Kółka Żydowskich Studentów, opanowany częściowo przez zetemkowców.-

Powiat Bielski

Organizacje KPZB w pow. bielskim otrzymują regularnie literaturę partyjną z OK.KPZB Białystok, co dowodzi że ostatnie aresztowania obsady tego OK. nie zniszczyły jego konkakków organizacyjnych. Nadsyłane do pow. bielskiego instrukcje partyjne po wykorzystaniu przez lokalne organizacje komunistyczne zwracane są Izaakowi Lejzorowi z Orli.- Czynniejsi członkowie organizacji KPZB w powiecie starają się dociec przyczyn aresztowania obsady KPZB Białystok w ub.m. -

Posądzony o prowokacje przez członków partji - żydów komunista Kuczyński Aleksander z osady Orla zabiega o rehabilitowanie go.- W czasie pobytu w Białymstoku dnia 18 ub.m. w sprawie otrzymania odpisu wyroku w swej sprawie, nawiązał on bezpośrednio łączność z białostockimi działaczami KPZB, od których ma otrzymywać literaturę komunistyczną. Kuczyński usiłuje zrehabilitować przy pomocy Gielersztejns Berki /karanego za działalność komunistyczną i zwolnionego ostatnio z więzienia/ z osady Orla, który zaświadczyć ma przed partją, że słyszał od Baszuna Jana na rozprawie sądowej w Białymstoku, iż Kuczyński Aleksander prowokatorem nie jest. Posądzenie Kuczyńskiego o prowokację wynikło stąd, że - jako oskarżony o działalność antypaństwową przebywał zbyt krótko według mniemania kilku członków partji przebywał w więzieniu. -

Dalsze relacje konfidencjalne wskazują że wybitniejsi działacze komunistyczni, zwolnieni z więzienia na skutek amnestji, weszli już do organizacji partyjnej /Szkurnik Ajzyk i Olchowski Lejbko, który ma pracować w partji w Białymstoku/.-

w języku polskim p.t."Precz z oszukańczą metodą Rządu Bartla. Walka o uwolnienie więźniów politycznych trwa".-

Dnia 2 bm. na terenie m. Grodna "zetemkowcy" zdołali rozrzucić obok koszar 76 p.p., w rejonie ul. Puszkińskiej i Sapernej oraz Orzeszkowej i Dominikańskiej odezwy w językach polskim, rosyjskim i żydowskim, wydane przez KC.KPZB. w sierpniu 1928 roku.-

W tymże dniu w Krynkach zostały wywieszone trzy transparenty z napisami w języku rosyjskim i żydowskim "Wojna wojnie" "W obronie ZSSR", "Niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży-komsomoł rejonu Kryńskiego".-

W m.Łunna zostały rozrzucone dnia 2 bm. odezwy komunistyczne w języku polskim, rosyjskim i żydowskim oraz wywieszony transparent z napisem w języku rosyjskim "Niech żyje jednolity front robotniczo-włościańskiej młodzieży pod przewodnictwem K.P.Z.B. i Z.M.K.Z.B., Niech żyje Z.S.S.R., Niech żyje socjalna rewolucja".-

Dnia 2 bm. zatrzymany został w Grodnie Rotenberg Biszko, mieszkaniec Białegostoku w momencie, gdy usiłował na rogu ulicy Wróblewskiego i Listowskiego zawiesić transparent na przewodach telefonicznych wspólnie z trzema innymi osobnikami narodowości żydowskiej. Na widok zbliżającego się patrolu policyjnego wszyscy oni, nie zdążywszy wyrzucić transparentu, rzucili się do ucieczki. Patrol ujął tylko Rotenberga, który w czasie ucieczki rzucił paczkę odezw komunistycznych, z których 29 szt. zabrano. W toku dochodzenia ustalono, że Rotenberg Biszko był ostatnio technikiem OK.KPZB. w Białymstoku, skąd w obawie przed aresztowaniem przeniósł się do Grodna, gdzie nadal pracował czynnie w partji. Rotenberga z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Suwalski

Dnia 1 bm. około Suwałk na przewodach telefonicznych przy szosie raczkowskiej ujawniono transparent z niewyraźnym napisem zmytym przez deszcz. Dnia następnego wywieszono na przewodach telefonicznych w Suwałkach transparent komunistyczny z

Zebranie komunistyczne w Jadowie, pow. węgrowskiego.-

Dnia 1 bm. zauważono, że kilkunastu młodych żydków z Broku, poszlakowanych o działalność antypaństwową, wyjechało w kierunku Łochowa.- Ustalono, że wyjechali oni do Jadowa, powiatu radzymińskiego, gdzie w dniu 2 bm. odbyć się miało zebranie komunistyczne w lokalu, w którym tegoż dnia urządzane było przedstawienie amatorskie. Na zebranie to wyjechało również wielu z pośród komunizującej młodzieży żydowskiej z Sadownego, Baczek, Ostrówka, Łopianki, Łochowa i Stoczka, pow. węgrowskiego, o czem Komenda Pow. P.P. w Ostrowi Maz. powiadomiła organa służby bezpieczeństwa w Radzyminie. Powracających z wycieczki do Jadowa zatrzymano na szosie Ostrów - Łochów pod Sadownem i poddano ich rewizji osobistej. Rewizja ta wyników nie dała, wobec czego zatrzymanych zwolniono.-

Aresztowania w Ostrołęce.-

Dnia 2 bm. w Ostrołęce aresztowani zostali w chwili zarzucania transparentu komunistycznego na przewody telefoniczne mieszkańcy m. Ostrołęki 1 Goldszlak Chackiel i 2 Budnik Dawid, obaj od dłuższego czasu poszlakowani o działalność antypaństwową. Tegoż dnia organa służby bezpieczeństwa dokonały rewizji lokalu żydowskich związków zawodowych - skórzanego, odzieżowego, spożywczego i służby domowej w Ostrołęce, w którym odbywała się masówka komunistyczna. Po ujawnieniu w lokalu odezw komunistycznych - zatrzymano 3 Hersza Bociana, notowanego w PPI Nr. 347 poz. 10, i karanego rocznem więzieniem za działalność komunistyczną, 4 Chaima Maka, karanego jednorocznem więzieniem za działalność komunistyczną i notowanego w PPI. Nr. 347. poz. 29, 5 Flama Moszka - prezesa Zw. Odzieżowego, 6 Szafrana Icka, 7 Landau Lejbę, 8 Nagiel Fejgę, 9 Lejbę Benca, 10 Perkala Moszka, 11 Frydmana Motela i 12 Gedankena Berka /ostatnich 2-ch w związku z kolportażem odezw komunistycznych w dniach 17 i 25 ub. m./, których z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym. Te ostatnie zwolniły z braku dowodów winy Moszka Perkala, zaś względem pozostałych zastoso-

Zrzeszenia Rzemieślników Chrześcjan w Sokółce, w którego skład weszli: Ludwik Modrzejewski z zawodu ślusarz - mechanik z Sokółki - prezes /mąż zaufania Ch.D./ Józef Grzywna szewc z Sokółki - vice-prezes /sympatyk PPS/, Józef Czyżewski, masarz z Sokółki - skarbnik, Zygmunt Modrzejewski, inż.tkacz z Sokółki - sekretarz /mąż zaufania Ch.D./.-

Zjazd wysłał depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego.-

Zw.Zawodowy Robotn.Przem. Skórzanego w Sokółce - zebranie.-

Dnia 1 bm. odbyło się zebranie oddziału Zw.Zaw.Robotn. Przemysłu Skórzanego w Sokółce, na którem poruszono sprawy ubezpieczenia na wypadek choroby, oceniano działalność Kasy Chorych w Sokółce i postanowiono zwołać w tej sprawie wiec protestacyjny.-

Oddział Związku Robotników wszystkich zawodów w Augustowie.-

W Augustowie zorganizowany został oddział Scentralizowanego Związku Robotników wszystkich zawodów, grupujący około 50 robotników. Do zarządu tymczasowego oddziału wchodzą: Stupiński Izrael - kamasznik, Cygielnicki - fotograf i Kołpanicki Mojżesz - kamasznik.-

Oddział Z.Z.P. w Grajewie - zebranie.-

Dnia 2 bm. oddział Z.Z.P. w Grajewie zwołał walne zebranie członkowskie, na którem dokonano wyborów nowego zarządu. Do zarządu tego weszli: Brzeziński Romeo - prezes, Chrzanowicz Adam - viceprezes, Pawłowski Antoni - sekretarz, Lachman Eugenjusz - skarbnik. Do komisji rewizyjnej wybrano - Wyporkiewicza Czesława, Antoniego Konszewskiego i Stanisława Janickiego. Po dokonanych wyborach przemawiali delegaci Z.Z.P. z Wilna Leszczyński Kazimierz i Andrzejewski Ignacy o sytuacji obecnej kolejarzy i sprawach organizacyjnych. Oddział Z.Z.P. w Grajewie pozostaje pod wpływami BBWzR i Ch.D.-

Zebranie Robotn. Piekarskich w Białymstoku.-

Dnia 1 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie robotników piekarskich pod przewodnictwem Nowodworskiego Abrama /działacza komunistycznego/. Przemawiali Nowodworski Abram i Halpern Ita w żargonie oraz Czyż Józef i Reginella Aleksander w języku polskim, którzy komentowali pismo właścicieli piekarń,

nawoływujące do zaniechania strajku. Po dłuższej dyskusji uchwalono następujące żądania: wszystkich robotników podzielić na trzy kategorje, z których 1 kategorja otrzymywać będzie za 8 godzin pracy 12 złotych, kategorja 2-ga - 11 złotych 50 gr. i kategorja 3-cia złotych 6. Następnie poruszano sprawę nocnej pracy w piekarniach i sprawę urlopów. W końcu zdecydowano jednogłośnie podjąć akcję strajkową celem przeprowadzenia uchwalonych żądań i wybrano komisję strajkową, w której skład weszło 6 osób. Zebranie zakończono okrzykiem: "Niech żyje strajk, strajk aż do zwycięstwa". Obecnych było około 309 osób.-

robocie w pow. dzieńskim.

W dniu 5 bm. w Grodnie i powiecie było 337 bezrobotnych /dnia 31 ub.m. - 450 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 11, spożywczego - 128, robotników rolnych -2, wykwalifikowanych - 24, niewykwalifikowanych - 26 i pracowników umysłowych - 46. Zasiłki ustawowe pobiera 18 osób.-

W ub. tygodniu uruchomione zostały w Grodnie: tartak "Sosna", zatrudniający 46 robotników i częściowo huta szklana, w której pracę otrzymało 16 robotników.-

bocie w pow. czyńskim.

Dnia 28 ub.m. z powodu braku zamówień unieruchomiona została na czas nieokreślony huta szklana "Janina" w Grajewie, zatrudniająca około 170 robotników.-

bocie w pow. itowskim.

W powiecie augustowskim bez pracy pozostaje 17 osób, z których zapomogi otrzymuje 13.-

bocie w pow. stockim.

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 5 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 1927 /dnia 30 ub.m. - 2036 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 36, włókienniczego - 936, budowlanego - 69, metalurgicznego - 30, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 345, niewykwalifikowanych - 368 i pracowników umysłowych - 140. Z zapomóg w tym dniu korzystało 269 robotników i 13 pracowników umysłowych.-

-++++++++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2431/28.T.

Dnia 8.września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

14

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Zarówno wyniki przeprowadzonych ostatnio dochodzeń w poszczególnych powiatach Województwa Białostockiego, jako też związane przyczynowo z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży Komunistycznej przejawy zewnętrznej działalności organizacyj komunistycznych - wskazują na obniżenie się stanu bezpieczeństwa pod względem politycznym w powiatach ostrowskim i ostrołęckim. W powiatach tych wzrasta przestępczość polityczna na gruncie legalnych, lewicowych organizacyj żydowskich. W sprawie tej Urząd Wojewódzki prześle Ministerstwu oddzielne sprawozdanie i zwróci się o skoordynowanie akcji prewencyjnej do zainteresowanych Urzędów Wojewódzkich w Lublinie i Warszawie.-

Grzegorz Zywalewski-ujęcie.-

Dnia 3 bm. ujęty został Grzegorz Zywalewski, który przyznał się do usiłowania okradzenia urzędu pocztowego w Dąbrowie, powiatu suwalskiego /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34/ i do okradzenia w kwietniu br. urzędu pocztowego w Indurze, powiatu grodzieńskiego. Przy Zywalewskim znaleziono 14 sztuk naboi do rewolweru, posiadanego według jego zeznań przez Puchacza Wincentego, który strzelał do listonosza Józefa Łapińskiego w Dąbrowie.-

Włamanie do Sądu Pokoju w Sokółce.

W nocy z dnia 3 na 4 bm. dokonano włamania do Sądu Pokoju II okręgu w Sokółce, gdzie skradziono około 700 zł.

Zbrodnicze podpalenie i samobójstwo.

Dnia 2 bm. we wsi Sukowicze, powiatu bielskiego spłonęły dwie stodoły z tegorocznym sprzętem, wartości około 2 tys. złotych. Pożar powstał wskutek podpalenia przez Teodora Łopatę, brata jednego z poszkodowanych. Po dokonaniu podpalenia Łopata popełnił samobójstw , topiąc się w okolicach wsi Knyszewicze.-

skiemu z Siemiatycz, który w stanie nietrzeźwym zranił kamieniem Borkowskiego Pawła, m. Siemiatycz, a następnie rzucił się na szer.P.P. Konopkę. Sadowski ranny został w lewe udo; lekarz stwierdził zgruchotanie kości udowej.-

Użycie broni przez funkcj. straży granicznej.

Dnia 5 bm. pomiędzy słupami granicznymi 89 - 90 w odległości 1½ klm. od granicy, pomiędzy wsiami Łączki i Pudełko, powiatu ostrołęckiego, funkcj. straży granicznej Różycki Artur i Wielohladek Wacław do uciekających nieznanych 4-ch przemytników z przemytem użyli broni palnej, wskutek czego został zabity jeden z członków bandy przemytników Stanisław Bałdyga, mieszkaniec wsi Łączki, gm. Turośl, powiatu kolneńskiego.-

Pozostali trzej osobnicy, porzuciwszy dwa worki z towarem i jedną walizę zamkniętą, zdołali zbiec.

-++++++++++++++++++++++-

ków takiej tkaniny wagi 710 gr. i długości 5 mtr. każdy, ogólnej wartości 570 zł. Przemyt został przez Urząd Celny w Dąbrowach skonfiskowany, a Basa Zylbersztajn decyzją władz sądowych - osadzona w więzieniu.-

Zatrzymanie przemytu w Grajewie.

W nocy z dnia 1 na 2 bm. funkcjonarjusze Pkkr sk.śl. Komendy Pow.P.P. w Grajewie zatrzymali mieszkańca Grajewa Najmana Nachmana, usiłującego wywieźć z Grajewa przerobione skórki królicze, pochodzące z przemytu, wartości około tysiąca zł.-

Zatrzymanego Nachmana wraz z przemytem skierowano do urzędu celnego w Grajewie.-

Likwidacja bandy przemytniczej.-

Organa K.O.P. na granicy niemieckiej zlikwidowały bandę przemytniczą, złożoną z 11-stu osób, które przekazane zostały władzom sądowym z materjałami oskarżenia przez dowództwo 29 batonu K.O.P.-

Szczegóły podane zostaną w następnem sprawozdaniu.-

-++++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8.września 1928 r.

17

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

XIII. V a r i a.

Przelot samolotu w stronę Litwy.

Dnia 30 ub.m. o godz.9-ej min.10 nad terenem posterunku P.P. w Szypliszkach, pow.suwalskiego, przeleciał samolot od strony Niemiec w stronę Litwy. Znaków samolotu nie rozpoznano, gdyż przelatywał on na wysokości około dwuch tysięcy metrów.-

Odroczenie rozprawy sądowej.-

Zapowiedziana na dzień 3 bm. rozprawa sądowa przed Sądem Okręgowym w Białymstoku w sprawie bojówki komunistycznej w Białowieży, zlikwidowanej w styczniu 1927 r. w dniu tym nie odbyła się z powodu niestawiennictwa gen.rezerwy Stanisława Bułak-Bałachowicza i biegłego kpt. Rucińskiego z D.O.K.Nr.III.-

Agitacja przeciwunicka w powiecie bielskim.

Dnia 27 ub.m. na rynku w Kleszczelach, powiatu bielskiego, podczas odbywającego się targu duchowny prawosławny Kuczko Andrzej z Kleszczel prowadził agitację przeciwko parafji unickiej we wsi Kosna, przyczem wzywał, by przybyli do niego delegaci ze wsi Zuki i Mokoczki, oświadczając, że wspólnie z tymi delegatami wystąpi do konsystorza prawosławnego z prośbą o usunięcie ze wsi Kosna ks.unickiego Drozdowskiego, gdyż tylko wtedy możliwy będzie powrót unitów ze wsi Kosna na łono cerkwi prawosławnej.-

Białystok, dnia 8. września 1928 roku

Za W o j e w o d ę:

Zamiatowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

W sprawozdaniu nie uwzględniono powiatu łomżyńskiego z powodu nieotrzymania w porę sprawozdania starościńskiego.-

A.T.

18

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2497/28.T.

Białystok, dn. 18. września 1928 r.

TAJNE PILNE

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37 za czas od dnia 9 do 15 września 1928 r.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu II.

w

W A R S Z A W I E.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37. za czas od dnia 9 do dnia 15 września 1928 roku.-

Za W O J E W O D Ę:

p.o. Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam.Ref.Inf.D.O.K. III. w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6-ej Brygady K.O.P. w Wilnie
18/ Urząd Śledczy w miejscu
19/ Wszyscy P.P. Starostowie Województwa Białostockiego.-

A.T.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2497/28.T.

Dnia 15 września 1928 r.

19

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

za czas od dnia 9 do 15 września 1928 r.

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy cechuje przytępienie polskiego ruchu politycznego i życia społeczno-politycznego mniejszości narodowych, nie wyłączając żydów. Polski ruch polityczny wyczerpuje dwa wiece sprawozdawcze Stronnictwa Chłopskiego /poseł Sawicki/, wiec P.S.L. "Wyzwolenie" /senator Irzycki/ i nieznaczne poczynania organizacyjne BBWzR w powiecie łomżyńskim / płk. rezerwy Siemieński/, a życie społeczno-polityczne mniejszości narodowych kilka odczytów sjonistycznych oraz zabiegi Zarządu Okręgowego Towarzystwa Szkoły Białoruskiej na powiaty wołkowyski i bielski, zmierzające do ożywienia działalności hurtków T.S.B. w powiecie bielskim, narazie jednak bezskuteczne.-

Po okresie silniejszego napięcia w związku z obchodem przez organizacje komunistyczne rocznicy dnia 2 bm. - ruch wywrotowy w ubiegłym tygodniu zmalał w swych przejawach zewnętrznych. Przejawy te, uwzględnione w sprawozdaniu, związane są przyczynowo ze wspomnianym obchodem i jako takie dowodzą o dezorganizacji KPZB po ostatnio przeprowadzonych likwidacjach. Ruch zawodowy bardziej charakterystycznych spostrzeżeń nie przyniósł, natomiast ruch strajkowy w powiatach grodzieńskim, białostockim i wołkowyskim wskazuje na zacstrzenie się walki o poprawę bytu robotników przemysłu skórzanego, odzieżowego i spożywczego. Na rynku pracy w ważniejszych ośrodkach przemysłowych Województwa Białostockiego obserwowany był dalszy spadek bezrobocia /dnia 7 bm. - 2532 bezrobotnych, a dnia 12 bm. - 2384 bezrobotnych/.-

Stan bezpieczeństwa publicznego w przygranicznem niemieckiem

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

Białystok, dn.15.września 1928 r.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Z artykułów zasadniczych, zamieszczonych w prasie polskiej Województwa Białostockiego na uwagę zasługują dwa artykuły posła Karola Wierczaka, a mianowicie: art. p.t. "Z wielkiej chmury - mały deszcz", zamieszczony w numerze 37 /z dn. 9 bm./ łomżyńskiego tygodnika "Życie i Praca" i art. p.t. "Stare błędy", zam. w numerze 86 / z dnia 9 bm./ grodzieńskiego "Nowego Życia".-

W pierwszym ze wspomnianych artykułów poseł Wierczak zaznacza na wstępie, że według ostatnich wiadomości kierownicze koła BBWzR ustaliły, że podczas jesiennych obrad Sejmu będą podjęte starania, aby przeprowadzić w ustawie Konstytucyjnej tylko wzmocnienie władzy Prezydenta Rzeczypospolitej i poprawić regulamin Sejmu, a dalsze zmiany Konstytucji odłożyć na później, poczem zauważa, że "jeżeliby próby zmiany Konstytucji miały się skończyć tylko na tem, aby uchwalić wybór Prezydenta Rzeczypospolitej przez powszechne głosowanie i rząd od niego uzależnić, jak niejednokrotnie wskazywaliśmy, jest to niedopuszczalne pogorszenie tego, co jest obecnie".-

Następnie poseł wyraża i uzasadnia pogląd obozu narodowego na kwestję zmiany Konstytucji, którą ujmuje następująco:

1/ Należy wprowadzić przepis do Konstytucji, że na wyrażenie nieufności rządowi trzeba znacznej ilości podpisów posłów, że wniosek ma być zgłoszony na 10 dni przed głosowaniem i ustalona liczba głosów dla obalenia rządu;

2/ Przyznać Prezydentowi Rzeczypospolitej prawo zawieszania ustaw Sejmu w sprawach wyjątkowych, które wymagają

b/ Prasa żydowska.

Zagadnień wchodzących w zakres sprawozdania tygodniowego nie poruszała natomiast omawiała szerzej sprawę pogromów żydowskich na Litwie, wyrażając przytem przekonanie, że pogromy te zorganizowane zostały przez państwowe władze litewskie /żargonowy białostocki "Dos Naje Łebn" - Nr.213 z dnia 11 bm./.

---+++++++++++++++++++---

b/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Białostocki.

Dnia 8 bm. we wsi Krypno, powiatu białostockiego odbył się wiec sprawozdawczy posła Sawickiego, który w sposób znany już Ministerstwu atakował Rząd i oceniał wybory, a następnie skreślił zamierzenia Stronnictwa Chłopskiego odnośnie terenu Województwa Białostockiego. Zebrani na wiecu /około 500 osób/ uchwalili rezolucję, domagającą się odłączenia kościoła od państwa i reform podatkowych.-

Podobnie przemawiał poseł Sawicki dnia 9 bm. na wiecu w Wołkowysku, gdzie sprawy organizacyjne Stronnictwa Chłopskiego omawiał instruktor Swistun Konstanty. Obecnych na wiecu było około 250 osób.-

---

Kierownik sekretarjatu powiatowego Stronnictwa w Wołkowysku, Sosnowski Zygmunt zorganizował dnia 5 bm. koło lokalne Stronnictwa we wsi Podgruszany, gminy Krzemienica, liczące 25 członków. Zarząd koła stanowią: Rudy Wojciech - prezes i Poraniuk Wincenty - sekretarz.-

c/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Białostocki

Na wiecu sprawozdawczym w Trzciannem, powiatu białostockiego - dnia 9 bm. senator Irzycki scharakteryzował położenie rolników, oceniając je jako krytyczne - i wzywał zebranych /około 200 osób/ do organizowania się w kołach P.S.L. "Wyzwolenie".-

--++++++++++++++++++--

Ochotnicza Straż Ogniowa we wsi Murawskie Nadbużne.

wiatu ostrowskiego odbyło się walne zgromadzenie członków miejscowej Ochotniczej Straży Ogniowej pod przewodnictwem Złotkowskiego Lucjana i przy udziale około 30 osób.- Omawiano sprawy gospodarcze straży.-

Kółko rolnicze we wsi Murawskie Nadbużne.-

W tymże dniu i w tej samej wsi zwołał Złotkowski Lucjan zebranie organizacyjne - Kółka Rolniczego, do którego zapisało się 28 członków. Zarząd kółka tworzą: prezes - Morawski Józef z folw. Zagierze, gm.Sterdyń, pow. sokołowskiego, zastępca prezesa - Grabowski Czesław, sekretarz - Brzozowski Wincenty, skarbnik - Drewnowski Witalis, mieszkańcy wsi Murawskie Nadbużne.-

Zebranie członków Spółdzielni w Nurze.-

Dnia 7 bm. w Nurze, powiatu ostrowskiego odbyło się zebranie członków Spółdzielni pod przewodnictwem przybyłego z Warszawy Instruktora Związku Rewizyjnego Polsk.Spółdzielni Rolniczych Nawały Feliksa. Na zebraniu dokonano wyboru zarządu, w którego skład weszli: ks. Wiśniewski Ludwik, Godlewski Władysław, Myśliborski Konstanty, Terlikowski Tomasz, Krawczyk Władysław i Steć Bronisław, mieszkańcy osady Nur.-

Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej - nowe oddziały w powiecie sokólskim.-

We wsiach Hało i Kantorówka, powiatu sokólskiego powstały oddziały /męskie i żeńskie/ Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, pozostające pod opieką miejscowych oddziałów Zrzeszenia Patronatów Młodzieży /Założyciele Patronatów: 1/ we wsi Hało - Helena Jastrzębska, Antoni Kunowski, Aleksander Koleśnik, Bronisław Sitko, Adolf Fiedorowicz i Władysław Szacki; 2/ we wsi Kantorówka - ks. Andrzej Bulko, Antonina Pancewiczówna, Stefanja Burzacka, Bronisława Sadanowiczowa, Władysław Białous i Marjanna Arciuchowa/.-

Two Ochotniczej Straży Ogniowej w Starej Rozedrance.-

We wsi Stara Rozedranka, powiatu sokólskiego z inicjatywy Jana Gromowicza, Jana Głódzia, Jana Szamrety i Adolfa Biergiela powstało T-wo Ochotniczej Straży Ogniowej.-

-++++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Dnia 15 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi

Odczyty Lajchtera w pow.bielskim.

Dnia 5 bm. w Kleszczelach, powiatu bielskiego i dnia 8 bm. w Bielsku Podlaskim odbyły się odczyty n.t. "Palestyna starożytna i współczesna" wygłoszone przez Lajchtera Józefa Nusyma z Lublina, działacza organizacyj "Kieren Kajemat Izrael", "Chaszomer-Chacair" i "Heholuc Pioner".-

Oddział Twa opieki nad dziećmi żyd.w Ma. Ciechanowcu.-

W m.Ciechanowcu, powiatu bielskiego powstał oddział Twa opieki nad dziećmi żydowskiemi, liczący 22 członków.-

Zjednoczenie Szkół Żydowskich - oddział w Kolnie.-

Z inicjatywy lewego poalej-sjonisty Ajzenfelda dnia 7 bm. odbyło się w Kolnie organizacyjne zebranie oddziału Zjednoczenia Szkół Żydowskich; uchwał nie powzięto.-

Odczyt rabina Szapiro w Ostrowi-Mazowieckiej.-

Dnia 7 bm. przybył do Ostrowi Maz. witany antuzjastycznie przez sjonistów rabin Szapiro z Palestyny, który w dniu 8 bm. wygłosił w miejscowej bóżnicy odczyt na temat "Obecna sytuacja w Polsce pod względem ekonomicznym i politycznym". Prelegent podkreślił stałą poprawę położenia ekonomicznego Polski, podniósł życzliwe traktowanie żydów przez Rząd, uzasadniał konieczność ograniczenia emigracji żydów do Palestyny ze względu na ciężkie warunki gospodarcze. Obecnych-około 300 osób.-

T-wo opieki nad sierotami żyd.w Sokółce.

Dnia 8 bm. w Sokółce otwarta została świetlica dla sierot żydowskich przy T-wie Opieki nad sierotami żydowskiemi.-

hurtek T.S.B. w Krzywej, gm. Pasynka postanowił urządzić przedstawienie sceniczne w Krzywej lub Szczytach, co ostatecznie xxxxxxxx zdecydowane być miało na zebraniu działaczy białoruskich dnia 11 bm. w Szczytach, gdzie w tym dniu odbył się odpust w parafji prawosławnej /Św.Jana/.-

Stwierdzono, że hurtki T.S.B. w Krzywej, Owli i Malennikach, powiatu bielskiego opanowane zostały częściowo przez działaczy komunistycznych.-

---++++++++++++++++++++++++-

transparentu komunistycznego w dniu 2 bm. w Krynkach. W czasie rewizji u wymienionej znaleziono farby, pendzle i przybory malarskie, których, jak wykazało dochodzenie, Grodzka użyła do malowania haseł antypaństwowych na transparentach komunistycznych. Grodzką z materjałami oskarżenia przekazano do dyspozycji sądziego śledczego III rewiru w Grodnie.-

Powiat Suwalski.- Przekazani dnia 3 bm. władzom sądowym sprawcy wywieszenia transparentów komunistycznych w dniach 1 i 2 bm. w Suwałkach Judel Krasnopolski i Lejba Smieciuchowski są osadzeni zostali w więzieniu.-

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

Powiat Łomżyński Dnia 6 bm. szeregowiec plutonu łączności 71 pp. Kowalik Dymitr, znajdujący się podówczas wraz z plutonem na postoju we wsi Modzele-Wygoda, gm. Puchały, powiatu łomżyńskiego, znalazł pod gankiem domu mieszkańca nazwanej wsi Nachmana Karkmana paczkę wydawnictw komunistycznych wagi około 1 kg., zawierającą odezwy, broszury, ulotki itp., posiadane już przez Ministerstwo.-

Dnia 9 bm. rozrzucono odezwy komunistyczne we wsi Ożarki, powiatu łomżyńskiego.-

Powiat Ostrów- W nocy z dnia 4 na 5 bm. wywieszono transparent komunistyczny w Długosiodle. W toku przeprowadzonych w związku z tem dochodzeń ustalono, że w Długosiodle istniał komitet lokalny ZMK, uzależniony organizacyjnie od OK ZMKwP Warszawa-Podmiejska. Na czele komitetu stał Berenholc Lejzor, a w skład jego wchodzili - Budyszewicz Kelman - technik, Sieczycher Hersz - skarbnik, Holcman Jelba - sekretarz i prowadzący propagandę wśród żydów, Brzeziński Jan - instruktor pracy wśród polskiej młodzieży wiejskiej i Sieczycher Josek, wszyscy z Długosiodła. Wszystkich zatrzymano dnia 7 bm., a dnia następnego przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. Ponadto dnia 11 bm. zatrzymany został Cynamon Szloma ps. Stach, zamieszkały w Wyszko-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2497/28.T.

Dnia 15 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

27

VIII. Ruch zawodowy.

Zw.Zaw.Robotn.Przemysłu Metalurgicznego w Białymstoku - zebranie organizacyjne.

Dnia 3 bm. w Białymstoku odbyło się organizacyjne zebranie oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Metalurgicznego, na którem powołano do komisji organizacyjnej - Minesa Szlomę, Grzesińskiego Józefa, Kapłana Szachnę i Gema Mojżesza. Obecnych - około 40 osób.-

Oddział Z.Z.M. w Wołkowysku - zebranie.

Dnia 2 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków lokalnego koła Związku Zawodowego Maszynistów pod przewodnictwem prezesa Bakonowskiego, uczestnika Wszechpolskiego Zjazdu Związku Zawodowego Maszynistów w Warszawie. Przemawiał członek Pleszun, który zdał sprawozdanie budżetowe a następnie omówił sprawy organizacyjne Związku i jego dążenia do poprawy bytu pracowników kolejowych. Obecnych - około 30 osób.-

Rozłam w Związku Rzemieślników Żydowskich w Wołkowysku.

Dnia 5 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie organizacyjne cechu krawieckiego, powiatu wołkowyskiego. Zebrani uchwalili przystąpić do rychłego zorganizowania cechu. Obecnych - około 30 osób.

Tegoż dnia w Wołkowysku odbyło się zebranie organizacyjne cechu majstrów krawieckich. Przewodniczył Mursztein Morduch. Zebrani wybrali pełnomocników w osobach: Szewachowicza Abrama, Falkowicza Berko, Murszteina Mordche i Szewachowicz Anna, których upoważnili do poczynienia kroków przedwstępnych i załatwienia formalności związanych z organizacją cechu.-

Oba ostatnie fakty są bezpośrednie wynikiem rozłamu w Związku Rzemieślników Żydów, powstałego na tle różnic w wyszkoleniu fachowem, oraz przekonań poli-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

Dnia 15 września 1928 r.

IX. S t r a j k i.

Zakończenie strajku krawców w Augustowie.

Trwający od dnia 30 ub.m. strajk 25 pracowników krawieckich w Augustowie /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36/ zlikwidowany został w dniu 5 bm. - Strajkujący uzyskali 15% podwyżki dotychczasowych skali płac i zapewnienie, że pracodawcy będą przestrzegali postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy.-

Strajk piekarzy w Białymstoku.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36/ trwa nadal. Ogółem strajkuje 120 osób. Strajk nie spowodował zmniejszenia się wypieku chleba.-

Dnia 11 bm. odbyła się u inspektora pracy konferencja przedstawicieli obu stron, jednakże bez rezultatu. Strajkujący zdecydowani są strajkować aż do uzyskania żądanej podwyżki płac /podniesienie zarobków tygodniowych do 70-80 zł., zależnie od kategorji pracy/, ażeby zaś nie dopuścić do załamania się strajku w dalszym ciągu uciekają się do stosowania teroru strajkowego względem pracujących robotników piekarskich.-

Strajk szewców w Łunnie.

Dnia 8 bm. zastrajkowało 15 robotników szewckich w Łunnie, powiatu grodzieńskiego. Strajkujący domagają się podwyżki płac za pracę akordową. Strajkiem kieruje Wacław Piotrowski z ramienia miejscowego oddziału Zw.Zaw.Robotn. Przemysłu Skórzanego.-

Strajk szewców i krawców w Zelwie.

Dnia 6 bm. w m.Zelwie,pow. wołkowyskiego rozpoczęli strajk robotnicy branży skórzanej i odzieżowej, domagając się od pracodawców przestrzegania postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy. Strajkuje 39 osób; strajkiem kierują Rawicz Szepsel i Goldfarb Szolem.-

-+-+++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

31
29

Dnia 15 września 1928 r.

XI. Sprawy graniczne.

Ważniejsze wydarzenia w strefie granicznej e ubiegłym tygodniu nie zaszły. Za nielegalne przekroczenie granicy z Niemiec do Polski zatrzymano 7 osób, a z Litwy do Polski 4 osoby. Ujawniony przez organa służby bezpieczeństwa powiatu grodzieńskiego wypadek nielegalnej emigracji do Niemiec kolonistów niemieckich z Wołynia nie jest wypadkiem sporadycznym. Dotychczasowe spostrzeżenia wskazują, że emigracja ta jest zjawiskiem ciągłem.-

Zatrzymanie w Grodnie emigrantów z Wołynia.-

Dnia 8 bm. funkcjonarjusze Wydziału Śledczego P.P. w Grodnie zatrzymali tamże pięć osób, pochodzących z pow. włodzimierskiego, którzy udawali się nielegalną drogą do Niemiec. Przeprowadzone na miejscu dochodzenie wykazało, że są to koloniści niemieccy: Stachowski Krzysztof, Stachowska Rozalja, Polcin Rudolf, Ejgler Emilja, Nejman Albina, którzy, sprzedawszy swe mienie, posiadane na Wołyniu, postanowili osiedlić się na stałe w Niemczech i w tym celu zamierzali nielegalnie przekroczyć tam granicę. Do nielegalnej emigracji do Niemiec zostali oni namówieni przez Borowego Piotra, mieszkańca m. Grajewa, który, jak ustalono, zawarł z nimi umowę, według której miał ich dostarczyć do granicy za opłatą około 10 dolarów od osoby. Następnego dnia tj. 9 bm. został przytrzymany w Grodnie również i wspomniany Borowy, który w toku dochodzenia przyznał się do uprawianego procederu ułatwiania nielegalnej emigracji do Niemiec, przyczem wskazał, że tego rodzaju sprawami w Grajewie oprócz niego trudni się szereg innych osobników.-

Zatrzymanych emigrantów Stachowskiego Krzysztofa i innych odesłano do miejsca ich stałego zamieszkania celem osiedlenia, Borowego zaś z materjałami oskarżenia przekaza-

23
30

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Dnia 15 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

Organa służby bezpieczeństwa powiatu bielskiego uzyskały dalsze materjały w sprawie akcji szpiegowskiej na terenie Województwa Białostockiego i sąsiednich, oświetlonej w sprawozdaniu do Ministerstwa z dnia 21. sierpnia br. Nr.BP.2260/28.T. Materjały te Urząd Wojewódzki prześle Ministerstwu w oddzielnem sprawozdaniu.-

---++++++++++++++++---

31

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2557/28.T.

TAJNE. PILNE.

Białystok, dn. 24. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38. za czas od dnia 16 do 22 września 1928 roku.-

Do
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.
w
WARSZAWIE.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38. za czas od dnia 16 do dnia 22 września 1928 roku.-

ZA WOJEWODĘ:

(-) Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam.Ref.Inf. D.O.K.III. w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6-ej Brygady K.O.P. w Wilnie
18/ Urząd Śledczy w miejscu
19/ Wszyscy P.P. Starostowie Województwa Białostockiego.-

A.Z.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.
Dnia 22. września 1928 r.

32

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.
za czas od dnia 16 do dnia 22 września 1928 r.

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy przeminął pod znakiem wyraźnej przewagi życia społeczno-gospodarczego nad słabym w przejawach zewnętrznych ruchem politycznym.-

Organizowane prawie we wszystkich ważniejszych miejscowościach Województwa Białostockiego obchody, uroczystości i imprezy dochodowe, związane z akcją "Tygodnia Dziecka", trwająca jeszcze propaganda na rzecz Ligi Obrony Powietrznej Państwa, akcja komitetów i organizacyj P.W. i W.F. w związku z rozpoczęciem się nowego roku wyszkolenia - łącznie z otwarciem dnia 16 bm. wystawy rolniczo-przemysłowej Województwa Białostockiego w Białymstoku i odbytym w Suwałkach z inicjatywy BBWzR zjazdem przedstawicieli organizacyj społeczno-gospodarczych powiatu suwalskiego jako czołowemi wydarzeniami w życiu społeczno-gospodarczem Województwa złożyły się na bogatą całość tego życia w ubiegłym tygodniu, natomiast polski ruch polityczny wyczerpują dwa wiece PPS /poseł Dubois/, wiec P.S.L. "Wyzwolenie" /senator Irzycki/ i organizacyjne poczynania Stronnictwa Chłopskiego w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim.-

Wyniki tych poczynań potwierdzają podkreślone w poprzednich sprawozdaniach Urzędu Wojewódzkiego przekonanie, że po za powiatem sokólskim, w którym znaczne wpływy posiada poseł Sawicki, Stronnictwo Chłopskie na terenie Województwa Białostockiego nie znajduje podatnego gruntu do rozwoju organizacyjnego.-

Stosunkowo słaby polski ruch polityczny ożywi niewątpliwie w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym rozpoczynająca się już kampanja przedwyborcza do zarządu Kasy Chorych w Białymstoku, z którą przyczynowo związane są wiec posła Duboisa w Białymstoku dnia 16 bm. i objazd przez tegoż posła uprzemysłowio-

przejawy ruchu wywrotowego.-

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym poprawił się znacznie w powiatach wołkowyskim, grodzieńskim i białostockim, uległ zaś pogorszeniu pod względem kryminalnym w powiatach bielskim i białostockim, które najsilniej zostały nasycone elementami przestępczymi, zwolnionymi z więzień na mocy ustawy amnestyjnej.-

Na rynku pracy w białostockim okręgu przemysłowym w Grodnie i powiecie szczuczyńskim wzrosło bezrobocie, wskutek czego liczba bezrobotnych od dnia 13 bm. wzrosła w całem Województwie z 2384 do 2681 /bezrobotnych/.-

-+++++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

34

III. Polski ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Akcja organizacyjna w powiecie wołkowyskim.

Kierownik sekretarjatu powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Wołkowysku, Sosnowski Zygmunt zorganizował lokalne koła Stronnictwa w następujących miejscowościach gminy krzemienickiej, powiatu wołkowyskiego:
dnia 10 bm. we wsi Reksta, liczące 13 członków; zarząd- Nowik Józef - prezes, Miluk Aleksander - viceprezes, Miluk Florjan - sekretarz;
dnia 12 bm. we wsi Staniożewicze koło liczące 15 członków; zarząd - Połubok Józef - prezes, Kareli Stanisław- viceprezes i Maziec Konstanty - sekretarz.-

Zgromadzeni na zwołanem dnia 8 bm. przez Sosnowskiego zebraniu organizacyjnem włościanie wsi Jałucewicze, gm. krzemienickiej odmówili należenia do Stronnictwa Chłopskiego.-

b/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Wołkowyski.

Dnia 16 bm. na wiecu sprawozdawczym w Świsłoczy senator Irzycki oświadczył, że zamierzona przez Rząd i BBWzR naprawa Konstytucji przynieść może korzyści tylko klasie posiadającej oraz, że dnia 7 listopada br. odbędzie się w Lublinie ogólny zjazd delegatów P.S.L. "Wyzwolenie", w związku z czem dnia 30 bm. odbyć się ma powiatowy zjazd delegatów Stronnictwa w Wołkowysku. Obecnych na wiecu było około 100 osób.-

./.

ucierpiałaby na tem klasa robotnicza, gdyż wtedy wszystkie jej dotychczasowe zdobycze poszłyby na marne. Aby nie dopuścić do tych zmian, cała klasa pracująca musi bezwzględnie przeciwstawić się wszelkim w tej materji zamierzeniom, a w razie potrzeby użyć koniecznych środków obronnych.-

Wreszcie poseł wzywał zebranych do tworzenia oddziałów TURa i organizowania walki o pomyślny dla klasy robotniczej wynik wyborów do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku.-

Następny mówca, Gomoliński, członek P.P.S., dopatrywał się w działalności Marszałka Piłsudskiego wpływów klasy posiadającej i dowodził, że Rząd obecny jest tylko emanacją rządów przedmajowych co do formy. Przewrót majowy nazwał Gomoliński krwawą rewolucją, którą P.P.S. poparła z myślą, że klasie robotniczej będzie się dziać lepiej, lecz zawiodła się.-

Powiat Bielsk-Podlaski.- Identyczne w treści i formie przemówienie wygłosił poseł Dubois dnia 16 bm. na wiecu sprawozdawczym w Bielsku - Podl., odbytym przy obecności około 300 osób.-

Po odbyciu wiecu poseł Dubois udał się do Hajnówki i Białowieży, gdzie konferował z członkami kom.miejscowych P.P.S., a dnia następnego bawił w m. Mała Narewka, gm. Masiewo, gdzie projektował urządzić zebranie robotników huty szklanej w celu utworzenia klasowego związku robotników przemysłu hutniczego. Z powodu odmowy ze strony zarządu huty na urządzenie zebrania w hucie lub budynkach do huty należących - poseł Dubois odbył jedynie konferencję z przedstawicielami robotników, którym polecił wyłonić komitet organizacyjny i po przeprowadzeniu prac przygotowawczych donieść mu o terminie projektowanego posiedzenia organizacyjnego robotników huty, przyrzekając przybyć na to uebranie.-

Powiat Wys.Maz. Dnia 16 bm. na rynku w Wys.Mazowieckiem odbył się wiec P.P.S. pod przewodnictwem Bańskiego, sekretarza Okręgowego Zw. Zawodowego Robotników Rolnych w Ostrowi-Mazowieckiej. Przemawiał Lipiński, student prawa Uniwersytetu Warszawskiego, który wskazywał na P.P.S., jako na jedyną partję polityczną, broniącą

daleko idące udogodnienia dla obszarników i kapitalistów, którzy przyjmują je jako rekompesatę za poparcie podczas ~~pmb~~ czas kampanji przedwyborczej BBWzR, który pomimo szumnych obiecanek, nic zgoła nie uczynił dla ludności robotniczej, a przeciwnie dolę jej ciężką stara się jeszcze pogorszyć.-

Po Lipińskim przemawiał ogólnie sekretarz magistratu m. Ostrowi-Maz. - Okroj, który ponadto oznajmił . ..anym, że w Wys.Mazowieckiem utworzony został sekretarjat PPS, udzielający bezpłatnych porad.- Obecnych na wiecu było około 300 osób.-

---

przedstawienie w odmiennym świetle sytuacji politycznej i gosp darczej Państwa, uprawianie warcholstwa i opozycji w stosunku do Rządu. Dłuższy referat na temat obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej Państwa wygłosił poseł Przedpełski, który akcentował szczególnie potrzebę naprawy Konstytucji w kierunku zwiększenia władzy Prezydenta Rzeczypospolitej, zmiany systemu jego wyboru /przez cały naród, a nie przez zgromadzenie narodowe/, oraz ścisłego rozgraniczenia władzy ustawodawczej i wykonawczej /Sejm i Senat dla uchwalania ustaw, Rząd dla ich wykonania i rządzenia państwem/. Przechodząc następnie do sytuacji gospodarczej i wytykając błędy w tej dziedzinie, poprzednich rządów, poseł Przedpełski zaznaczył, że obecnie najważniejszem zadaniem jest i winno być dążenie do podniesienia kultury rolnej i zwiększenia produkcji rolnej, w związku z czem wzywał zebranych do organizowania spółdzielni, kas spółdzielczych i kółek rolniczych, porzucenia waśni partyjnych a zjednoczenia się w jedną organizację, której celem byłaby nie polityka, a poprawa społeczno-gospodarcza Państwa. Po przemówieniu posła Przedpełskiego otwarta została dyskusja, w toku której poszczególni mówcy poruszyli szereg spraw aktualnych, jak zniesienie świąt, kredyty dla rolnictwa i ich oprocentowanie, klasyfikacja gruntów, likwidacja byłych kas pożyczkowo-oszczędnościowych w gminach. Poseł Przedpełski kwestję te wyjaśnił i dawał wyczerpujące odpowiedzi na stawiane mu pytania. Następnie została przez zebranych przyjęta jednogłośnie rezolucja treści następującej:

"Zebrani stwierdzają, że najważniejszem zadaniem chwili dzisiejszej jest naprawa ustroju Państwa;

wyrażają najwyższe uznanie Marszałkowi Piłsudskiemu za Jego pracę dla naprawy stosunków w Państwie i wyrażają nadzieję, że Marszałek w najbliższym czasie ~~w najbliższym czasie~~ dokona też naprawy Konstytucji przez zwiększenie władzy Głowy Państwa i ukrócenie partyjnictwa;

potępiają demagogję partyj sejmowych, które w pracy sejmowej zatracają zrozumienie interesu państwowego, a stawia-

Zebranie Stow.Mł. Polskiej we wsi Gatne, powiatu augustowskiego.

Dnia 14 bm. we wsi Gatne - gminy Szczebro-Olszanka, powiatu augustowskiego odbyło się walne zebranie Stowarz. Młodz.Polskiej Męskiej i Żeńskiej, na którem wybrany został zarząd. W skład Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej weszli: prezes Sadowski Piotr, sekretarz Warsiewicz Wiktor i skarbnik Szwarc Kazimierz. Stowarzyszenie liczy obecnie 9 członków. W skład zarządu Stow.Młodzieży Żeńskiej weszli: Sadowska Apolonja - prezeska, Zyskowska Bronisława - sekretarka i Szwarc Teofila - skarbniczka. Stowarzyszenie liczy ogółem 7 członkiń. Patronem Stowarzyszeń jest ks. proboszcz Gogas.-

--++++++++++++++++--

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22. września 1928 r.

339.-

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi

Organizacja sjonistyczna w Sokółce.-

Dnia 16 bm. organizacja sjonistyczna w Sokółce wyświetlała obrazy, ilustrujące życie żydów w Palestynie w starożytności i w czasach dzisiejszych.-

b/ Białorusini.

Kozicz Naum - wystąpienie z T.S.B.

Znany działacz białoruski w grodzieńszczyźnie, prezes hurtka Twa Szkoły Białoruskiej w Świsłoczy, gm. Łaśza, powiatu grodzieńskiego, Kozicz Naum zgłosił w ostatnich dniach wystąpienie z hurtka, powodując tem samem jego rozwiązanie.-

Narada działaczy białoruskich we wsi Szczyty, powiatu bielskiego.-

Dnia 11 bm. we wsi Szczyty, gm. Orla, powiatu bielskiego z okazji dnia Św.Jana jako święta prawosławnego odbyła się narada działaczy białoruskich, należących do hurtków Twa Szkoły Białoruskiej w Krzywej, gm. Pasynki, osadzie Orla i Malennikach.-

Omawiano kwestję ożywienia działalności hurtków Twa Szkoły Białoruskiej w powiecie bielskim i pozyskania dla nich ludności białoruskiej.-

W naradzie brali udział Mita Kosowska ze wsi Szczyty, karana więzieniem za działalność komunistyczną i kilku innych, znanych organom służby bezpieczeństwa działaczy komunistycznych z Twa Szkoły Białoruskij

./.

40

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

Dnia 22. września 1928 r.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

W związku z ujawnieniem dnia 9 bm. kolportażu odezw komunistycznych we wsi Ozarki, powiatu łomżyńskiego został zatrzymany i dnia 14 bm. przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym mieszkaniec wsi Rutki Eljasz Berko Popiołek, poszlakowany o rozrzucenie wspomnianych odezw.-

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

OKKPZB Białystok.

OKKPZB, jak wynika z ostatnio uzyskanych materjałów konfidencjonalnych, nie uchylił jeszcze decyzji swej co do zawieszenia działalności białostockiej organizacji partyjnej. Obecnie ps. "Bielski" stara się usilnie o wynajęcie lokalu, gwarantującego bezpieczne przechowywanie literatury komunistycznej.-

/vide sytuacyjne sprawozdanie tyg. Nr.37/. W potostawionej przez zbiegłą Buchne Gołbe torebce, przejętej przez Urząd Śledczy m.st. Warszawy, odnaleziony został materjał instrukcyjny w języku żydowskim następującej treści:

"Rezolucja przyjęta na posiedzeniu Sekretarjatu Białostockiego oddziału KPZB. z dnia 28.IV. /lub VI/. Sekretarjat przeprowadził analizę stanu organizacji w Białymstoku i organizacji rejonu, oraz stwierdził - wszelkie dążenia i energiczne prace Sekretarjatu KC, w myśl ostatniego przedłożenia Sekretarjatu OK. celem sprowadzenia partyjnej organizacji do płaszczyzny bolszewickiej i Leninowskiej, by bolszewizować i aktywować partyjną organizację oraz podnieść ją na

41 ~~19~~

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Powiat Łomżyński.

Instruktor Centralnego Komitetu Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", Bolesław Falkowski, mieszkaniec wsi Rutki, powiatu łomżyńskiego objeżdża poszczególne wsie powiatu łomżyńskiego w celach propagandowych i organizacyjnych, a jednocześnie usiłuje pozyskać dla Zjednoczenia radykalne elementy b.N.P.Ch., z którymi w swoim czasie współpracował.-

Sądząc z dotychczasowych spostrzeżeń, można przypuszczać, że akcja organizacyjna Falkowskiego w powiecie łomżyńskim poważniejszych wyników nie da.-

Powiat Kolneński.

Instruktor Falkowski zorganizował koło lokalne Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" we wsi Budy-Porycke, powiatu kolneńskiego, liczące 6 członków, natomiast we wsiach Czerwone i Popiołki, gm. Turośl został przez zgromadzonych na zwołanych przez niego zebraniach organizacyjnych wyśmiany.-

Na uwagę zasługuje fakt, że Falkowski na zwoływanych przez siebie zebraniach organizacyjnych w powiecie kolneńskim, gdzie w swoim czasie silne wpływy posiadało Radykalne Stronnictwo Chłopskie /grupa księdza Okonia/, podkreśla, iż Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" posiada program identyczny z programem Radykalnego Stronnictwa Chłopskiego.-

Przeciwko Falkowskiemu wdrożono dochodzenie karne za wygłoszenie przez niego przemówienia o treści antypaństwowej na zebraniu organizacyjnem we wsi Borkowo, powiatu kolneńskiego.-

b/ Działalność elementów wywrotowych w organizacjach politycznych i społecznych mniejszości narodowych.

Łczyt A.Wehla
Siemiatyczach
ow.bielskiego.

Dnia 25 ub.m. w m.Siemiatyczach, powiatu bielskiego Stowa-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP 2557/28.T.

Dnia 22 września 1928 r.

42

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

VIII. Ruch zawodowy.

Oddział Z.Z.K. w Grajewie - zebranie.-

Dnia 16 bm. w Grajewie odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Z.Z.K., na którem wybrano nowy zarząd w składzie: Dębiński Hipolit - prezes, Wszędyrówny Józef - viceprezes, Mersk Aleksander - skarbnik i Kotarowski Czesław - sekretarz. Obecnych na zebraniu około 40 osób.-

Związek Rzemieślników Żydów w Krynkach - zebranie.-

Na zebraniu członków Związku Rzemieślników Żydów w Krynkach, powiatu grodzieńskiego prezes zarządu Farber Hirsz wzywał zebranych /około 30 osób/ do regularnego wpłacania składek członkowskich i zapewniał ich, że Związek poczynił starania u odnośnych władz w sprawie krzywdzącego rzemieślników żydowskich wymiaru podatków.-

Fusja związków zawodowych w Białymstoku.

W wyniku prowadzonych od dłuższego czasu pertraktacyj pomiędzy Zarządem Związku "Praca" i Zarządem filji Nr.2 Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, pozostającego pod wpływami PPS nastąpiło połączenie się wspomnianych związków w jedną organizację zawodową p.n. "Jedność Robotnicza", która podporządkowała się centrali klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego w Łodzi. Zarząd organizacji wybrany zostanie na walnem zebraniu członków obu związków w dniu 23 bm., na które przybyć ma poseł Szczerkowski.-

Omawiana fuzja dwuch dotąd zwalczających się w Białymstoku związków doszła do skutku na gruncie separowania się włókniarzy chrześcijan od żydów, należących do filji Nr.2 Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Włókienniczego, a pozostających pod wpływami komunistów.-

./.

w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 10, spożywczego - 137, chemicznego - 33, robotników rolnych - 2, wykwalifikowanych - 24, niewykwalifikowanych - 138 i pracowników umysłowych 50. Zasiłki ustawowe pobiera 10 osób.-

Bezrobocie w powiecie białostockim.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie białostockim według danych z dnia 19 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych 2041 /w porównaniu ze stanem z dnia 13 bm. - zwiększenie o 97/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 36, włókienniczego - 904, budowlanego - 74, robotników rolnych -3, wykwalifikowanych - 395, niewykwalifikowanych - 418 i pracowników umysłowych - 158. Z zapomóg ustawowych w tym dniu korzystało 319 robotników.-

--++++++++++++++++++-

styczn winna wszelkiemi siłami dążyć do zaprowadzenia w Polsce ustroju sowieckiego i dopiero wtedy będzie zakończona walka i wyzwolony proletarjat". Oprócz niego przemawiali jeszcze Lejbel Wyrsztejn, Eszel Safo, Ajzyk i dwaj bracia Szwarc. Wymienieni stanowią t.zw. prezydjum strajkowe z ramienia partji komunistycznej.-

Również w dniu 9 bm. około godz.24-ej, odbyło się podobne zebranie strajkujących piekarzy w lesie "Zwierzyniec" około parku "Rozkosz", gdzie miała być rozdawana literatura komunistyczna. Prezydjum strajkowe postanowiło w dalszym ciągu prowadzić walkę aż do zwycięstwa i stosować teror strajkowy, którego przejawy miały miejsce w ub.tygodniu w czterech wypadkach.-

---:::::::

i chlew, wartości około 30 tys.zł. Przyczyny pożaru nie ustalono.-

Pożar we wsi Muchowo, powiatu suwalskiego.-

W nocy z dnia 14 na 15 bm. we wsi Muchowo, gminy Kadaryszki, powiatu suwalskiego spłonęła stodoła ze zbożem i chlew Józefy Stankiewiczowej, która oblicza szkody na 7330 zł. Zachodzi podejrzenie że pożar powstał z podpalenia przez Stanisławą Stankiewicza ze wsi Wygorzel, gminy Zaboryszki.-

Postrzelenie przez oficera W.P. w Łomży.

Dnia 17 bm. ppor. Eugenjusz Odojewski z 3 p.a.c. i ppor. Walerjan Liszkiewicz z 2 p.a.c., będący na urlopie w Łomży, urządzili na t.zw. pólwach w Łomży strzelanie do celu z rewolwerów. W trakcie strzelania został lekko raniony w ramię mieszkaniec m. Łomży Antoni Czarnecki, który w tym czasie przechodził około rzeki Narwi.

Znalezienie trupa gajowego we wsi Wesosoło, powiatu suwalskiego.

W nocy z dnia 16 na 17 bm. we wsi Wesołowo, gminy Zaboryszki, powiatu suwalskiego w stodole Antoniego Szupszyńskiego znaleziony został trup Jana Aniołowskiego, gajowego nadleśnictwa puńskiego, narodowości polskiej. Na zwłokach widoczne są ślady pobicia i strzaskanie czaszki. Sprawca zabójstwa, mieszkaniec wsi Wesołowo, litwin, Józef Niewulis został ujęty. Zabił on Aniołowskiego z zemsty za obrazę słowną /drwiny/.-

Usiłowanie zabójstwa we wsi Podcisówek, powiatu augustowskiego.-

Dnia 10 bm. we wsi Podcisówek, gminy Sztabin, powiatu augustowskiego, dokonano zamachu na życie Smoleńskiego Stefana, dozorcy robót przy drodze bitej Augustów - Sztabin, Smoleński uderzony został kamieniem w tylną część głowy, w chwili gdy siedział w sklepiku - przy zamkniętym oknie. Sprawcy zamachu nie zostali ujawnieni. Dochodzenie w toku.-

--++++++++++++++++++-

46 ~~39~~

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

- Negatywne -

--++++++++++++++++++--

47 31

D O D A T K O W O

Mieszczańska Rada Zjednoczenia stanu średniego w Białymstoku.

Dnia 21 bm. w Białymstoku odbyło się nadzwyczajne zebranie członków i sympatyków Mieszczańskiej Rady Zjednoczenia stanu średniego. Przemawiali posłowie Idzikowski i Kosiba, z których pierwszy zobrazował pracę Rządu nad podniesieniem stanu gospodarczego kraju i omówił sprawę wyborów do Izb Rzemieślniczych, zaś poseł Kosiba traktował sprawę wyborów do Zarządu białostockiej Kasy Chorych. W dyskusji nad referatami posłów wypowiadano się ogólnie za koniecznością popierania produkcji krajowej i bojkotowaniem wyrobów przemysłu zagranicznego.-

Przejazd delegacji komunistycznej z Niemiec.

Dnia 19 bm. o godz.16-ej min.10 przejeżdżała przez Białystok w drodze z Niemiec /Berlin/ do Rosji- w trzech wagonach 3-ej klasy delegacja komunistyczna składająca się z 44-ch osób.-

Strajk krawców w Grodnie.

Dnia 18 bm. zastrajkowało w Grodnie około 80 robotników krawieckich na tle ekonomicznem. Strajkiem kieruje grodzieński oddział Zw.Zaw.Robotn.Przemysłu Odzieżowego. -

Strajk robotników, zatrudnionych przy budowie wału ochronnego na Niemnie.-

Dnia 17 bm. zastrajkowali robotnicy /około 100 osób/ zatrudnieni przy budowie wału ochronnego na Niemnie w Grodnie.- Strajkujący domagają się od przedsiębiorcy Krygiera Zygmunta podwyżki płac.- Strajkiem kierują mężowie zaufania strajkujących, z którymi i przedsiębiorcą pertraktacje prowadzi Insp.Pracy w Grodnie.-

Białystok, dnia 22 września 1928 r.

Za W o j e w o d ę:

w/z. Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

A.T.

PROKURATOR
przy Sądzie Okr. w Białymstoku
Wpł. dn. - 3. PAŹ. 1928
№ Z. 19/28 /zał.

48

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2522/28.T.

TAJNE. PILNE.

Białystok, dn. 29. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39. za czas od dnia 23 do 29 września 1928 r.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.
w
W A R S Z A W I E.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39. za czas od dnia 23. do dnia 29. września 1928 roku.

ZA W O J E W O D Ę:

NACZELNIK WYDZIAŁU BEZP.PUBL.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam.Ref.Inf. D.O.K.III. w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6-ej Brygady K.O.P. w Wilnie
18/ Urząd Śledczy w miejscu
19/ Wszyscy P.P. Starostowie Województwa Białostockiego.

A.T.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

za czas od dnia 23 do dnia 29 września 1928 r.

I. Sytuacja ogólna.

Sądząc z ogólnych spostrzeżeń, przypuszczać można, że tydzień ubiegły rozpoczął okres intensywniejszej, niż dotychczas działalności polskich stronnictw politycznych. Przygotowania stronnictw do jesiennej sesji sejmowej, do której ogół społeczeństwa bez względu na wierzenia polityczne przywiązuje olbrzymią wagę /przeważnie na skutek wytworzonej przez ugrupowania opozycyjne psychozy oczekiwania na decydujące niejako na dłuższą metę starcie obozu rządowego z opozycją/, zbliżające się doroczne zjazdy i kongresy poszczególnych partyj i wreszcie zakończenie się "martwego sezonu" dla politycznej działalności organizacyjnej i propagandystycznej, jakim jest czas żniw, są tymi czynnikami, które niewątpliwie zwiększą siłę potencjalną ruchu politycznego.-

Dotychczas ożywienie działalności dostrzeżono u PPS, Stronnictwa Narodowego i P.S.L. "Piast", jeśli pominąć poczynania organizacyjne BBWzR.

Przygotowujące się do kongresu partyjnego organizacje lokalne PPS grupują materjały statystyczne / na polecenie CKWPPS/, dotyczące zasięgu wpływów innych ugrupowań, a szczególnie BBWzR i komunistów w organizacjach społecznych i zawodowych, a niemniej także w Białymstoku i Grodnie stwarzają grunt dla kampanji wyborczej do Zarządów Kas Chorych, nie uzewnętrzniają natomiast jakiegokolwiek zainteresowania się wyborami do Izb Rzemieślniczych w Wilnie i Warszawie.-

Komentowana w prasie stołecznej walka pomiędzy OKRPPS Warszawa i CKWPPS w organizacjach PPS na terenie Województwa Białostockiego wywołała oddźwięk zaledwie dostrzegalny, aczkolwiek np. w OKRPPS w Grodnie i Białymstoku od dłuższego już czasu dostrze-

Ruch wywrotowy, pozbawiony zewnętrznych przejawów, zamaczył się wewnętrznymi przygotowaniami organizacyj komunistycznych do obchodu rocznicy rewolucji październikowej, odbudowa komórek partyjnych w Białymstoku i powiecie bielskim oraz przygotowaniami OKKPZB Białystok do wzięcia udziału w wyborach do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku.-

Stan bezpieczeństwa publicznego w przygraniczu i na terenie Województwa zmianom nie uległ. Również nie uległ zmianom stan bezrobocia /dnia 27 bm. 2682 bezrobotnych/.

Na rynku pracy dostrzegane jest zmiejszanie się ruchu budowlanego.-

-+++++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28,T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

351

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Działalność ppułk. rezerwy Siemieńskiego w powiecie łomżyńskim.

Działający na terenie powiatu łomżyńskiego ppułk. rezerwy Siemieński utrzymuje stałą łączność z działaczami i mężami zaufania BBWzR w powiecie oraz wyjeżdża często do różnych miejscowości powiatu, w których zwołuje zebrania propagandystyczne i informacyjne. -

W ubiegłym tygodniu zorganizowane zostały koła gminne BBWzR w Rutkach i Kołakach.-

Należy zaznaczyć, że wspomniany Siemieński przy zetknięciu się z ludnością w niektórych wypadkach jest zbyt kostyczny i z tego powodu zraża często ludność do BBWzR i siebie.-

Obsadzenie sekretarzy powiatowych w Grodnie i Wysokiem-Mazow.

W Grodnie i Wysokiem-Mazowieckiem obsadzeni zostali stali sekretarze powiatowi BBWzR: w Wysokiem-Mazowieckiem - Ludwik Dziurski, a w Grodnie Patla z Jezior, powiatu grodzieńskiego.-

b/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Szczuczyński:

Z inicjatywy posła Staniszkisa dnia 22 bm.odbyło się w Grajewie zebranie członków miejscowego oddziału Ch.D. W wygłoszonym referacie ogólnym poseł Staniszkis zaznaczył, że Rząd idzie na rękę tylko pewnym warstwom ludności /reprezentowanym w Rządzie/, a nie całemu ogółowi społeczeństwa polskiego, poczem zaproponował przeistoczenie koła Ch.D. na koło Stronnictwa Narodowego. W dyskusji nad propozycją posła Staniszkisa ks. prałat Butanowicz, Księżycki Kazimierz

nisław Perkowski ze wsi Srednica-Maćkowięta, Gozdowski Grzegorz i Wojno Karol z Wys.-Mazowieckiego członkowie. Obecnych-46 osób.-

c/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Sekretarjat Wojewódzki P.S.L."Piast" w Białymstoku rozesłał do członków Stronnictwa następującej treści odezwę:

"Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast" Rolnicy Ludowcy!

Dnia 30 września 1928 r. o godz.1-ej p.p. w Białymstoku w sali klubu sportowo-gimnastycznego "Hellas", Lipowa Nr.6,odbędzie się zjazd rolników ludowców z całego województwa Białostockiego z udziałem marszałka M.Rataja, posłów dr.Michalkiewicza i D.Łosia oraz senatora A.Erdmana.-

Na zjeździe będą omawiane sprawy: polityczno-gospodarcze oraz projekty podatkowe: budynkowy, stały majątkowy i podwyżka gruntowego, które zostały dzięki posłom ludowym oralone w sejmie. Oprócz tego na zjeździe będą omawiane sprawy sprzedaży drobnym rolnikom drzewa budulcowego i opałowego z lasów rządowych i prywatnych.-

Naszym obowiązkiem jest zrobić wszystko, ażeby doprowadzić do zupełnego zwycięstwa idei ludowej i państwowej, aby lud mógł nietylko spożywać owoce swej pracy, nietylko zapewnić byt sobie i swym dzieciom, ale i zaprowadzić niezbędne reformy i zmiany, pracując w wolnej Ojczyźnie dla niej i dla siebie, czuć się w każdym zakątku bezpiecznym i szczęśliwym.

Złączeni w szeregach P.S.L. wywalczymy wsi polskiej pierwsze miejsce w ojczyźnie, lepszą swą dolę. Rozbici nigdy nie dojdziemy do lepszych dni. Musimy całą siłą przeciwstawić się wszelkiej robocie komunistycznej, która ma na celu zniszczenie siły ludowej, wprowadzenie zamieszania i zdziczenia w życiu religijnem. Wieś polska ma dosyć demagogji i obiecanek, chce pracy, spokoju i rozwagi.-

W dniu tym, w dniu naszego zjazdu niepowinno zabraknąć nikogo. Wzywamy wszystkich naszych członków, zarówno mężczyzn

nie socjalnego ubezpieczenia klasy pracującej. W kwestji budżetu Państwa senator Gruszczyński nadmienił, że niektóre pozycje w budżecie są wygórowane kosztem pozycyj uwzględniających opiekę społeczną i szkolnictwo poświęcił przy tem dłuższy ustęp sprawie podwyżki płac urzędnikom państwowym, oświadczając, że P.P.S. dąży do podwyżki płac, jednak przy uchwalaniu budżetu na minionej sesji sejmowej nie chciała zgodzić się na projekt rządowy, gdyż godził on w interesy najbiedniejszych mas włościańskich. W końcu swego przemówienia senator Gruszczyński nawoływał zebranych do popierania P.P.S., organizowania się w związkach zawodowych i stwierdzał, że jedynie silnie zorganizowany proletarjat zdolny będzie do wywalczenia sobie należnych praw i przyczyni się do wprowadzenia w życie idei socjalistycznej.

Poseł Dubois lwią część swego przemówienia poświęcił krytyce stronnictw prawicowych i BBWzR które pomawiał o dążenie do zniesienia zdobyczy socjalnych robotników oraz oskarżał właścicieli ziemskich i przemysłowców o popieranie Marszałka Piłsudskiego i Rządu jedynie z chęci i dążenia do narzucenia klasie robotniczej swych praw. Po odśpiewaniu przez część zebranych pieśni "O czem wam panowie magnaci" poseł Dubois odczytał rezolucję, protestującą przeciwko zmianie Konstytucji w kierunku uszczuplenia praw demokratycznych klasy pracującej. Rezolucja przyjęta została głosami większości zgromadzonych na wiecu.

Powiat Łomżyński.

Dnia 22 bm. w lokalu Domu Ludowego w Łomży odbyło się zebranie robotnicze w sprawie organizacji obchodu "Dnia Młodzieży Robotniczej" w dniu 7 października br. Przemawiał m.in. poseł Czarnecki, który wzywał robotników do wzięcia masowego udziału w obchodzie i uroczystościach dnia.

-++++++++++++++++-

Czesław, kierownik szkoły powszechnej - prezes, Chlewiński Antoni - viceprezes Grodzieński Chaim - skarbnik, Skomczyński Aleksander - sekretarz. Koło liczy około 50 członków.-

Oddział Zw.Strzeleckiego w Szczepankowie powiatu łomżyńskiego.-

Dnia 23 bm. we wsi Szczepankowo, powiatu łomżyńskiego, odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku Strzeleckiego.-

Manewry i poświęcenie sztandaru Obwodu Zw.Strz.w Wysokiem-Maz.-

Dnia 23 bm. w okolicy Wys.Mazowieckiego odbyły się manewry oddziałów P.W. i W.F. powiatu wys.mazowieckiego.-

Po manewrach odbyły się nabożeństwo i poświęcenie sztandaru Związku Strzeleckiego Obwodu Wys.-Mazowieckiego, defilada oddziałów przed przedstawicielami władz wojskowych i miejscowych oraz wbijanie gwoździ pamiątkowych i wręczenie sztandaru. Okolicznościowe przemówienia wygłosili: instruktor P.W. i W.F. rejonu 29 dywizji piechoty, major dr.Rataj, zastępca komendanta Okręgu Związku Strzeleckiego Ruszczkowski i poseł Kosiba.

---+++++++++++++++++++---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi.

Sjonista Chacek odczyt w Bielsku-Podl.

Dnia 20 bm. sjonista Chacek z Będzina wygłosił w Bielsku-Podlaskim odczyt n.t. "Cel w życiu człowieka".-

Tarcia wśród społeczeństwa żydowskiego w powiecie ostrowskim.

Dostrzeżono, że datujące się od dłuższego czasu tarcia pomiędzy młodszą i starszą generacją w łonie społeczeństwa żydowskiego przybierają na sile. Odłam młodzieży żydowskiej, zgrupowanej w stowarzyszeniach o kierunkach radykalnych, usiłuje propagować hasła, zmierzające do poderwania tradycyj religijnych, nieposzanowania świąt oraz pobudzenia młodzieży do wyłamania się z pod wpływów rabinów i rodziców. Starsi, przeciwstawiając się wspomnianemu prądowi, postanowili bojkotować wszelkie, urządzane przez młodzież w soboty i dnie świąteczne, imprezy. Konflikt ten zwłaszcza przybrał ostrą formę w Zarębach Kościelnych, gdzie ortodoksi podjęli walkę z Towarzystwem Kursów Wieczorowych dla robotników, które w ich mniemaniu demoralizuje i deprawuje młodzież żydowską.-

Odczyty bundowca A. Damazera w Ostrowi-Mazowieckiej.-

Dnia 21 bm. w T-wie Kultur Liga w Ostrowi A.Damazer, członek sekcji oświatowej "Bundu" w Warszawie, wygłosił odczyt n.t. "Bruksela i Moskwa". Prelegent wskazał na różnicę programów i dążeń drugiej i trzeciej międzynarodówki, podkreślając przytem utopijne hasła ostatniej. Na odczycie było około 30 osób.-

Odczyt powtórzony został przez A.Damazera dnia

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

15
56

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Działalność organizacyj komunistycznych w Białymstoku.-

Według doniesień konfidencjonalnych, dnia 11 bm. odbyło się posiedzenie białostockiego Komitetu Miejskiego KPZB, na którem byli obecni ps. "Bielski" "Mirer" i "Roman".- Na posiedzeniu tem ps."Roman" złożył sprawozdanie organizacyjne o stanie nowych komórek partyjnych, przytem zaznaczył, że prawie wszystkie komórki zostały już zorganizowane i, że w najbliższym czasie przedstawi spisy tych komórek Komitetowi Miejskiemu do zatwierdzenia. Nadmienił ponadto, że została wprowadzona ścisła dyscyplina i konspiracja w ten sposób, iż członkowie jednej i tej samej komórki nie mają prawa porozumiewania się między sobą w sprawach partyjnych, a jeżeli który z nich uchyli się od dyscypliny i konspiracji zostanie niezwłocznie z partji usunięty.-

W dniu 13.bm. w Białymstoku o godzinie 10-ej wieczorem odbyła się "masówka" pod przewodnictwem Salomy Białogórskiego, w której brało udział 15 osób. Omawiano sprawę obchodu "REWOLUCJI PAZDZIERNIKOWEJ".

W dniu 15.bm. odbyło się ponownie posiedzenie KM.KPZB., na którem byli obecni: "Bielski", - sekretarz OK.KPZB. "Mirer" przedstawiciel OK.ZMKZB,"Roman" delegat KC KPZB., "Sadowski" - sekretarz MK.KPZB. "Rotszyld" i "Roman". Ps."Roman" poinformował zebranych, że organizacja komórek partyjnych została już

organizacyj żydowskich i pozyskania członków b.N.P.Ch. /w czasie legalnego jej istnienia/.

Powiat Łomżyński.- Na skutek poufnych informacyj dnia 22 bm. w mieszkaniu Adama Gadomskiego we wsi Drogoszewo, powiatu łomżyńskiego została dokonana rewizja, podczas której znaleziono 15 odezw komunistycznych Z.M.K.w P. i Czerwonej Pomocy w Polsce. Gadomskiego nie zatrzymano, gdyż nie był on obecny w domu.-

W drodze wywiadu konfidencjonalnego stwierdzono, że łomżyńska organizacja zetemkowa prowadzi intensywną akcję uświadamiającą za pomocą masowego kolportażu wśród członków i sympatyków literatury komunistycznej oraz wydawnictw legalnych stronnictw radykalnych.-

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Powiat Łomżyński. Instruktor Falkowski pozyskał dla Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" kilku członków w Rutkach i wsiach okolicznych.-

W akcji organizacyjnej opiera się on na licznych w powiecie łomżyńskim zwolennikach unielegalnionej N.P.Ch.,akcja ta jednakże jest o tyle problematyczna, że ludność w powiecie łomżyńskim od czasu unielegalnienia N.P.Ch. w dość szybkim tempie wyzbywa się wszczepionego weń przez ostatnią radykalizmu.-

Świadczy o tem fakt formalnego wypędzenia Falkowskiego przez ludność w gminach Rutki, Chlebiotki i Bożejewo.-

Dnia 25 bm. bawił w Łomży członek Zarządu Głównego Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" Opęchowski Antoni z powiatu ostrołęckiego, który porozumiewał się tutaj z członkami PPS Lewicy. Jest to pierwszy od czasu unielegalnienia NPCh. przejaw działalności politycznej Opęchowskiego na terenie Województwa Białostockiego.-

--++++++++++++++++++++-

b/ Związki luźne i cechy.

Zebranie rzemieślników chrześcjan w Grodnie.-

Dnia 23 bm. w Grodnie odbyło się zebranie rzemieślników chrześcjan w związku z wyborami do Izby Rzemieślniczej w Wilnie. Przewodniczył Radosz. Przemawiali - Korkuć Wojciech, właściciel piekarni, który wyjaśnił zebranym znaczenie Izby Rzemieślniczej i nawoływał do połączenia się rzemieślników chrześcjan w jeden zwarty blok wyborczy oraz Kozon Bonifacy, współpracownik "Nowego Dziennika Krajowego", który uzasadniał konieczność utworzenia wspólnego frontu luźnych dotąd cechów i niestowarzyszonych rzemieślników chrześcjan, gdyż sprawa ta jest nader ważną w dobie obecnej, w przeciwnym bowiem razie rzemieślnicy - chrześcjanie nie zdołają zapewnić sobie odpowiedniego stanowiska w Izbie Rzemieślniczej. Zebranych było około 60-ciu osób. -

c/ Związki urzędnicze.

Zw.Urzędników Kolejowych w Wołkowysku - zebranie.-

Dnia 19 bm. w Wołkowysku Centralnym odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Z.M.K., na którem prezes Zarządu Okręgowego Z.M.K. w Wilnie złożył sprawozdanie z dotychczasowych zabiegów Związku o polepszenie bytu urzędników kolejowych. Obecnych - około 30 osób.-

Związek Pracowników administracji gminnej w Sokółce - zebranie.-

Dnia 19 bm. w Sokółce odbyło się zebranie członków oddziału Związku Pracowników Administracji Gminnej. Dyskutowano sprawy - dokształcania pracowników gminnych, biurowości, kasowości, kasy samopomocy itp. a następnie wybrano powiatowy Komitet Floty Narodowej w składzie - Stefan Wolski, Prusator Feliks, Gromowicz Jan i Tylman Stanisław.-

posła Duboisa konferencja klasowych związków zawodowych w związku z przygotowaniami do wyborów do Kasy Chorych w Grodnie. Tegoż dnia odbyły się wybory nowej Rady Klasowych Zw. Zawodowych, której skład podany zostanie w jednem z następnych sprawozdań. -

f/ B e z r o b o c i e.

Bez pracy w powiecie szczuczyńskim pozostaje 17 robotników huty szklanej "Janina" w Grajewie.-

Bezrobocie w powiecie grodzieńskim.-

Dnia 24 bm. w Grodnie i powiecie grodzieńskim było 419 bezrobotnych /w porównaniu ze stanem z dnia 18 bm. - wzrost o 25/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 11, spożywczego - 141, chemicznego - 39, robotników niewykwalifikowanych - 151, wykwalifikowanych - 24 i pracowników umysłowych - 53, Zasiłki ustawowe pobiera 10 osób.-

Bezrobocie w powiecie białostockim.

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie białostockim według danych z dnia 27 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych 2013 / w porównaniu ze stanem z dnia 19 bm. - zmniejszenie o 38/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 35, włókienniczego - 834, budowlanego - 73, metalurgicznego - 42, robotników rolnych - 4, wykwalifikowanych - 391, niewykwalifikowanych - 468 i pracowników umysłowych - 159. -

Z zapomóg ustawowych w tym dniu korzystało 299 robotników.-

--++++++++++++++++++++-

podwyżek płac, a następnie zaznaczył, że właściciele piekarń bagatelizują władze, bowiem mimo zaproszenia nie przybyli na wspólną konferencję do Inspektora Pracy. Po przemówieniu Blumkena zdecydowano strajkować aż do zwycięstwa. Obecnych - około 60 osób.-

Na ponownem zebraniu strajkujących, odbytem dnia 27 bm. w lokalu OKRPPS pod przewodnictwem Nowodworskiego, doszło do starcia pomiędzy przedstawicielem PPS i Nowodworskim. Po oświadczeniu, że właściciele piekarń odrzucają stanowczo żądania strajkujących i, że interwencja Inspektora Pracy wobec tego nie odniosła pożądanego skutku, Nowodworski podkreślił konieczność wytrwania w strajku aż do zwycięstwa, natomiast przedstawiciel PPS wyraził pogląd, że strajk należy przerwać i przystąpić do pracy na warunkach proponowanych przez właścicieli piekarń. Sprawa zakończenia, względnie zaostrzenia strajku zdecydowana ma być do dnia 1 października br. - Okręgowa Rada Kl.Zw.Zaw. pod naciskiem frakcji komunistycznej zapowiedziała na dzień 30 bm. wiec protestacyjny w sprawie strajku.-

Strajk pracowników miejskich instytucyj użyteczności publicznej w Grodnie.

Na odbytej dnia 27 bm. konferencji przedstawicieli Związku Zawodowego Pracowników Instytucyj Użyteczności Publicznej z Prezydentem m. Grodna, przedstawiciele Związku wysunęli żądanie zawarcia przez magistrat zbiorowej umowy z pracownikami miejskich instytucyj użyteczności publicznej, regulującej płace i wprowadzającej 9-mio godzinny dzień pracy we wspomnianych instytucjach. Zgadzając się zasadniczo na postulaty Związku, Prezydent Rogalewicz oświadczył, że postulaty te nie mogą być zrealizowane ze względów technicznych.-

W dniu 28 bm. o godzinie 7-ej rano bez uprzedniego powiadomienia Zarządu miasta i Inspektora Pracy robotnicy wodociągu i elektrowni rozpoczęli strajk włoski. Równocześnie ogłosiła strajk straż miejska z tem zastrzeżeniem, że w razie pożaru wyjedzie do gaszenia ognia. Personel

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Aresztowanie kierownika biura próśb i podań w Bielsku - Podlaskim.

Dnia 20 bm. został aresztowany i przekazany z materjałami oskarżenia sędziemu śledczemu II-go rewiru w Bielsku - Podlaskim mieszkaniec m. Bielska Podlaskiego Dunn Szloma, kierownik biura próśb i podań, oskarżony o usiłowanie przekupienia osób wojskowych z miejscowej P.K.U., oraz o popełnienie oszustw przez pobieranie od poborowych opłat za spowodowanie zwolnienia od służby w wojsku. Decyzją sędziego śledczego II rewiru Dunn Szloma został osadzony w więzieniu. Wraz ze sprawą Dunna Szlomy przekazana sędziemu śledczemu II rewiru w Bielsku sprawa mieszkańca m. Bielska Podl. Brzezińskiego Mochima, oskarżonego również o popełnienie oszustw przez pobieranie opłat od poborowych za spowodowanie zwolnienia od wojska. Brzezińskiego pozostawiono narazie na wolności do czasu wydania decyzji przez Władze Sądowe.-

Prowadzone są dalsze dochodzenia przeciwko innym osobom, podejrzanym o podobne przestępstwa.-

Ciężkie uszkodzenie ciała - powiat ostrowski.

W dniu 19 bm. do mieszkańca wsi Zaręby Leśne, gm. Zaręby Kościelne powiatu ostrowskiego, Niemiry Mikołaja przybył jego znajomy Żółtawski Adam, mieszk. wsi Majki, gm. Łęg pow. włocławskiego, który chciał od Niemiry kupić dowody osobiste w celu wyrobienia sobie paszportu zagranicznego na wyjazd do Ameryki. Żółtawski paszportu na swoje imię uzyskać nie mógł, ponieważ był karany za przestępstwa kryminalne. Gdy Niemira żądaniu Żółtawskiego odmówił, Żółtawski za-

Burza w powiecie kolneńskim.

W nocy z dnia 19 na 20 bm. nad północną częścią powiatu kolneńskiego przeszła burza z piorunami, powodując większe pożary we wsiach Czernia Wyżega, Kołaki i w m. Kolnie.-

Spłonęło 12 zagród gospodarskich i jeden dom mieszkalny. Burza trwała z małemi przerwami przez całą noc.-

Pożar we wsi Jaświeź Duża, powiatu białostockiego.-

Dnia 20 bm. we wsi Jaświeź Duża, gminy Dolistowo, powiatu białostockiego od uderzenia pioruna spłonęło 12 stodół z tegorocznym sprzętem, 17 chlewów i narzędzia rolnicze.- Szkody obliczane są na 63 tys. zł.-

Wybuch petardy na torze kolejowym.

Dnia 27 bm. o godzinie 8-ej min.30 na odcinku linji kolejowej Brzostowica Andrzejewo w powiecie wołkowyskim - w odległości 2 klm. od st.kol. Brzostowica zatrzymany został pociąg towarowy Nr.184 wskutek wybuchu petardy, położonej na torze. Dochodzenie wdrożono.-

---+++++++++++++++++-

Napad rabunkowy.

Dnia 28 bm. korzystając z ciemności, spowodowanej strajkiem pracowników elektrowni miejskiej w Grodnie, 2-ch znanych policji osobników dokonało napadu rabunkowego na wracającego do Grodna Bencza Leonarda pomiędzy majątkiem Druckiem i Grodnem. Od napadniętego zażądano pieniędzy, których tenże nie posiadał. Podczas pościgu jeden z bandytów zranił mieszkańca m.Grodna. Pościg trwa.-

---+++++++++++++++-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

Zbiegli do Rosji Sow. dywersanci - kontakt z rodzinami w Polsce.

Organa służby bezpieczeństwa publicznego w powiecie bielskim stwierdziły, że zbiegli do Rosji Sowieckiej w 1925 r. z powiatu bielskiego dywersanci utrzymują nadal kontakt ze swemi rodzinami, którym przysyłają listy treści przeważnie agitacyjnej. Jak wynika z treści tych listów, rodziny dywersantów informują ich o wszelkich zdarzeniach w okolicznych wioskach. Na skutek tych informacyj jeden z dywersantów, a mianowicie Bartoszewicz Mikołaj, pochodzący ze wsi Kiwaczyno, gminy Białowieskiej, powiatu bielskiego, przebywający obecnie w Mińsku, nadesłał pod adresem mieszkańca wsi Kiwaczyno - Łukaszewicza Jana list pisany wierszem, w którym odgraża się, że za donoszenie władzom o przejawach ruchu wywrotowego we wsi Kiwaczyno i sąsiednich, spotka go w przyszłości zasłużona kara. List ten wraz z protokułem zameldowania Łukaszewicz złożył na posterunku P.P.w Kiwaczynie.

O szczegółach pobytu Pana Prezydenta Rzplitej na terenie Województwa Białostockiego Urząd Wojewódzki prześle Ministerstwu oddzielne sprawozdanie.-

-+++---+++++---

Pobyt p.Rozy Bailly w Augustowie.-

W dniach 22 i 23 bm. bawiła w Augustowie w charakterze gościa miasta p. Roza Bailly. Komitet przyjęcia założycielki Twa "Les Amis de Pologne" we Francji zorganizował dla niej kilka wycieczek na terenie powiatu augustowskiego i podejmował ją bankietem w sali klubu wioślarskiego, w którym brało udział szersze grono osób u pośrów miejscowej intelegencji.-

Zabiegi ziemiaństwa o utworzenie powiatu tykocińskiego.-

Dnia 16 bm. w sali magistratu m.Tykocina odbyło się drugie z kolei zebranie w sprawie kontynuowania prac nad utworzeniem powiatu w Tykocinie. Przewodniczył Bniński Hilary,właściciel maj. Szelągówka, sekretarzował Orłowski Henryk z Tykocina. Za należeniem do projektowanego powiatu wypowiedziały się gmina Stelmachowo i miasto Tykocin, częściowo gminy Chlebiotki, Krypno i Piszczaty, przeciwko zaś gminy: Goniądz, Trzcianna i Kowalewszczyzna, motywując swoją odmowę niedogodną komunikacją z miastem Tykocinem. -

Postanowiono wzmocnić pracę agitacyjną, oraz zbierać uchwały poszczególnych gmin i wsi, które mają być następnie przedłożone odpowiednim władzom. Następne zebranie wyznaczono na 20 października br. Obecnych było około 50 osób.-

List pasterski ks.biskupa łomżyńskiego.

Dnia 16 bm. w powiecie łomżyńskim probószczowie parafij katolickich odczytali z ambon drugi /z kolei/ list pasterski ks.biskupa łomżyńskiegow sprawie głosowania w czasie wyborów do Sejmu i Senatu na P.S.L."Wyzwolenie" i Stronnictwo Chłopskie. Jeden z ustępów listu podkreśla, że wierni popełnili błąd, a nawet przestępstwo religijne, oddając głosy na listy tych stronnictw, które dążą obecnie do wyrugowania nauki religji ze szkół,oddzielenie kościoła od państwa i prowadzących walkę z duchowieństwem.-

-/-

65

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr.BP. 2580/28.T.

Białystok, dn. 6. października 1928.r.

T A J N E - PILNE.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
Nr.40. za czas od dnia 30.września
do dnia 6.października 1928 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.

w W A R S Z A W I E

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 40. za czas od dnia 30.września do dnia 6. października 1928 roku.-

Za Wojewodę:

z. Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ S.m.Ref.Inf.D.O.K.III.w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6 Brygady K.O.P.w Wilnie
18/ Urząd Śledczy w miejscu
19/ Wszyscy P.P.Starostowie Województwa Białostockiego.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Z.I.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2680/28.T.
Białystok, dn.6. października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.
za czas od dnia 30 września do 6 października 1928

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy potwierdził wyrażone w poprzedniem sprawozdaniu przypuszczenie, że Stronnictwa polityczne rozpoczęły już ożywioną działalność, związaną przyczynowo z ich dorocznymi zjazdami / kongresami / i sesją jesienną Sejmu.-

W ubiegłym tygodniu odbyły się poselski wiec sprawozdawczy w Ostrowi - Mazowieckiej i Zjazd delegatów okręgu łomżyńskiego / powiaty łomżyński, ostrołęcki, kolneński, szczuczyński, ostrowski wys.-mazowiecki i bielski / w Łomży Stronnictwa Narodowego, poselski wiec sprawozdawczy i wojewódzki zjazd delegatów P.S.L. " Piast " dwa wiece i zjazd powiatowy delegatów P.S.L."Wyzwolenie" i dwa wiece poselskie Stronnictwa Chłopskiego.-

Z działających na terenie Województwa Białostockiego polskich Stronnictw politycznych zewnętrznej działalności nie przejawiły B.B.W.z R. Ch.D. i P.P.S.-

P.P.S. w Grodnie powiększyła stan swego posiadania w Okręgowej Radzie Kl.Zw.Zawod.i w Związku Zaw.Prac. Instytucyj Użyteczności Publicznej /: w związku z omówionem w sprawozdaniu Nr.39 strajkiem pracowników miejskich instytucyj użyteczności publicznej /, w Białymstoku podniosła swe wpływy wśród robotników przemysłu włókienniczego kosztem Ch.D. i wreszcie przeprowadziła skutecznie organizację robotników przemysłu drzewnego w powiecie bielskim.-

W lokalnych organizacjach P.P.S. przygotowywanych i przygotowujących się do kongresu partyjnego nie dostrzeżono odźwięków walki OKR.Warszawa z CKW.PPS., natomiast echa tej walki, interesującej naogół dość żywo społeczeństwo, zajmowały pokaźne miejsce w akcji propagandystycznej i prasie Stronnictwa Narodowego i Ch.D., które, wskazując na grożące rzekomo Państwu niebezpieczeństwo ze strony konsolidującego się obozu socjali-

./

nie gdzie stanowiące jedyną tutaj organizację białoruską hurtki T-wa Szkoły Białoruskiej zaprzestały wszelkiej działalności w przeciwieństwie do powiatu wołkowyskiego w którym intensywnie działa Zarząd Okręgowy T.S.B. w Swisłoczy. Zarząd ten, sądząc z dotychczasowych spostrzeżeń, stara się wprawdzie utrzymać działalność hurtków w ramach statutu, jednakże skłonny jest tolerować w tych hurtkach elementy wywrotowe i politycznie skompromitowane.-

Ruch wywrotowy zaznaczył się przejawami zewnętrznymi w Łomży i powiecie grodzieńskim, szerszemi poczynaniami organizacyjnemi w Białymstoku i opanowywaniem przez komunistów bundowskich organizacyj w powiecie bielskim.-

Charakterystycznych zmian cech bezpieczeństwa w przygraniczu i na terenie Województwa nie dostrzeżono. Liczba bezrobotnych wzrosła o 33. / dnia 4.b.m. 2718 bezrobotnych/. Widoczne już jest zwężanie się rynku pracy w związku ze słabnięciem ruchu budowlanego. Nastroje wśród bezrobotnych nie budzą obaw jednakże zbliżający się okres zimowy i brak nadziei na rychłe otrzymanie pracy budzą wśród nich zrozumiałe zaniepokojenie.-

-:-:-:

W numerze 92. " Nowego Życia" / z dnia 30. września / redaktor pisma ks. Sawoniewski w art. p.t. " Zmiana frontu " stwierdza, że " zwycięska sanacja " która domiedawna jeszcze głosiła hasło " biada zwyciężonym", od pewnego czasu zmieniła front i zaprzestała wypadów przeciwko obozowi narodowemu - i dopatruje się powodów zasadniczych tej zmiany frontu, którymi zdaniem ks.red. Sawoniewskiego są: zrozumienie, że walka z warstwami własnego narodu jest bardzo ciężka i brzemienna w opłakane następstwa - coraz niepowodzenia Rządu sanacyjnego w polityce zagranicznej i wewnętrznej.-

Artykuł kończy się konkluzją, że front dotychczasowy trzeba zmienić i znaleźć sposoby zawarcia nietylko zawieszenia broni, ale i zgody, gdyż wymaga tego interes Państwa.-

W numerze 93. tegoż czasopisma / z dnia 4.b.m. / w art. " Czy zechcą ocenić " również red. Sawoniewski, omawiając próbę Marszałka Daszyńskiego stworzenia większości parlamentarnej w Sejmie i Senacie zaznacza, że powstanie takiej większości wytrąciłoby broń z ręki tym dyktatorskim zapędom, jakie w obozie sanacji często się okazują i umożliwiłoby proces szerszego krystalizowania się oblicza politycznego na całym obszarze Polski, a dalej zauważa, iż nadzieje na powstanie takiej większości nie są, jak dotychczas, zbyt wielkie. Przypuszczenia swoje w tej materji red. Sawoniewski opiera na uchwałach rady naczelnej P.P.S. które jego zdaniem przekreślają możliwość rozłamu w P.P.S. i wypowiedzenia się jej większości za Rządem. Wreszcie red. Sawoniewski, polemizując z " Głosem Prawdy ", stwierdza, że udhwały opozycyjne P.P.S. można byłoby uznać nawet za dobry objaw, gdyby sanacja nie krępowała rozwoju Stronnictw umiarkowanych, które mogą przeciwstawić się socjalistyczno - komunistycznej P.P.S. Red. Sawoniewski wątpił jednakże, by uzewnętrzniający się wśród stronnictw polskich pęd do większej akcji został należycie przez sfery sanacyjne oceniony.-

Łomżyński tygodnik " Życie i praca " poświęca w ostatnim czasie wiele miejsca walce katolicyzmu z masonerją i żydami.-

- / -

a nie specjalnej, modnej dzisiaj warstwy politycznej."

Od dnia 24.ub.m. przestał wychodzić w Białymstoku " Ekspress Białostocki ".-

b/ Prasa żydowska.

Białostocki dziennik żargonowy " Dos Naje Łebn " w numerze 228 - dnia 2.b.m. w art. " Problemat pińskich błot stał się znowu aktualnym", traktuje sprawę osuszenia błot poleskich oraz zjazdu poświęconego tej sprawie, a mającego się odbyć w Warszawie w dniach 12 - 14 b.m. Autor artykułu red. Pejsach Kapłan ubolewa, że żydzi nie interesują się sprawą błot poleskich, aczkolwiek dowiedli w Palestynie, Argentynie, Ameryce i Rosji, iż nie tylko są dobrym elementem agrarnym, ale umieją także ponosić ofiary. -

Dalej redaktor Kapłan podkreśla, że część polskich żydów powinna być osadzona na roli i, że tego rodzaju akt uprawnienia żydów przyczyniłby się w znacznej mierze do pozyskania przez Polskę sympatji całego świata, a niemniej także ułatwiłby finansowe zrealizowanie gigantycznego projektu osuszenia błot poleskich. -

Wreszcie red. Kapłan wyraża przekonanie, że żydzi wezmą licznie udział w Zjeździe i ~~xxxxx~~ wywrą swój wpływ na uczestników Zjazdu, by powzięte zostały na Zjeździe odpowiednie rezolucje.

-:-:-:-:-++++++++-:-:-:-:-:-:-:-:-

rządów za cały czas istnienia Państwa Polskiego, przyczem podkreślił, że np. rząd Moraczewskiego stworzył dla swej obrony milicję, która nie była niczem innem, jak bojówką P.P.S. i, że milicję tę trzeba było rozbrajać przy pomocy wojska za rządów narodowych Paderewskiego. Dalej poseł dowodził, że przy kształtowaniu się granic Państwa duże zasługi położył rząd narodowy i Stronnictwo, do którego on należy i, że tylko zawdzięczając stanowisku tego stronnictwa uratowano narodowy charakter Państwa, bowiem Marszałek Piłsudski chciał utworzyć federację Polski z Białorusią i Ukrainą, na których rzecz Polska według projektów Marszałka Piłsudskiego miała ustąpić ziemię aż po Bug. Następnie zaznaczył, że Stronnictwo Narodowe ~~przyczyn~~ zdziałało wiele około uświadomienia narodowego i konsolidacji szerokich rzesz w płaszczyznie idei narodowej oraz, że liczne zdobycze na polu politycznem i ekonomicznem należy zawdzięczać nie wysiłkowi jednego człowieka, lecz pracy twórczej całego narodu, a przedewszystkiem Stronnictwa Narodowego.-

Przystępując do krytyki poczynań Rządu, nadmienił, że rzekoma stałość Rządu jest fikcją, albowiem istnieje już czwarty gabinet po wypadkach majowych, różniący się w porównaniu z poprzednimi rządami tem tylko, że jest on rządem zamaskowanej dyktatury, poprzednie zaś były rządami parlamentarnymi. Polityka gospodarcza Rządu zdaniem posła jest wadliwa, ponieważ cechuje ją etatyzm, niebezpieczny i zabójczy dla całokształtu życia gospodarczego Państwa, mogący przy najmniejszym wstrząsie spowodować katastrofalne następstwa. Dalszym skutkiem tego rodzaju polityki rządu jest stale ujemny bilans handlowy, który w końcu roku dosięgnie zawrotnej sumy 600 milj. zł.-

Rząd nie mając w Sejmie większości, pragnie ją stworzyć przy poparciu lewicy, na rzecz której będzie musiał poczynić koncesję, kosztem, rzecz oczywista, stronnictw narodowych. Lewica u rządu, to synonim zamachu na narodowy stan posiadania, wzmagania się sił i wpływu mniejszości

ce sprawozdawcze w Sokółce dnia 29 ub.m. i 1 bm.W pierwszym wypadku wykorzystali oni odpust, w drugim zaś wystąpili manifestacyjnie w związku z uniewinnieniem tegoż dnia posła Sawickiego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku na sesji wyjazdowej w Sokółce w sprawie z oskarżenia /vide punkt XIII sprawozdania/.-

Przemówienia posłów na obu wiecach, utrzymane w tonie dotychczasowych wystąpień wiecowych posła Sawickiego, obejmowały rzekome prześladowania posła Sawickiego przez władze i policję w okresie wyborczym i działalność Stronnictwa na gruncie parlamentarnym.-

x/

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 29 ub.m. w Siemiatyczach odbył się wiec sprawozdawczy senatora Irzyckiego, który oskarżał Rząd, że przy wykonaniu budżetu na r.b. Państwa w bardzo małym stopniu uwzględnił interesy drobnych rolników, a natomiast poparł większą własność, umożliwiając jej zaciąganie większych pożyczek państwowych w Banku Rolnym na meljorację, urządzenie ogrodów, stawów rybnych i t.d., by tem samem zabezpieczyć większe objekty rolne przed parcelacją. Następnie senator stwierdził, że przyczyną krzywdzenia chłopa jest jego nieświadomość i brak organizacji, w wyniku czego chłopi zbyt mało posiadają reprezentantów w Sejmie, a i ci nie są należycie informowani o krzywdach, doznawanych przez włościaństwo i jego potrzebach. Dalej mówca podniósł zasługi P.S.L. "Wyzwolenie" w obronie interesów chłopskich, poczem nawiązując do przemówienia w Sejmie posła Wislickiego o konieczności większego opodatkowania włościaństwa w celu zmuszenia go do bardziej intensywnej i racjonalnej pracy, wzywał obecnych na wiecu do tworzenia organizacyj lokalnych P.S.L. "Wyzwolenie" - Wreszcie senator Irzycki podkreślił, że pewne ugrupowania w Sejmie dążą do zmiany Konstytucji ze szkodą dla chłopa i, że w celu przeciwstawienia się tym poczynaniom chłopi winni organizować się pod sztandarem P.S.L. "Wyzwolenie". Obecnych na wiecu było

go zebrania. Senator Irzycki obiecał, że sprawę petycji poruszy w Senamie i Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.-

x/

Powiat Wołkowyski Instruktor Stronnictwa Chłopskiego na powiat wołkowyski, Worobiej Adam zwołał zebrania organizacyjne kół lokalnych Stronnictwa dnia 25 ub.m. we wsi Chołstowo, dnia 26 ub.m. we wsi Horna, dnia 27 ub.m. we wsi Ławrynowicze i dnia 28 ub.m. we wsi Zblany, których mieszkańcy odmówili należenia do Stronnictwa Chłopskiego. Zorjentowawszy się w sytuacyji, Worobiej zaproponował utworzenie we wspomnianych wsiach Komitetów Opieki nad chłopem. We wsi Zblany i tę propozycję Worobieja odrzucono, natomiast we wsiach pozostałych zdecydowano utworzenie tych Komitetów.-

---

odbyło się w Bogutach, powiatu ostrowskiego ogólne zebranie członków Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej /: około 100 osób :/. Wygłoszono referaty:" Nasz obowiązek w dobie obecnej" i " O panowaniu nad sobą." Zebranie powzięło uchwały w sprawie propagowania idei P.W.-

c/ Straże pożarne.

Straż pożarna we wsi Borkowo.

Dnia 26.ub.m. we wsi Borkowo, gm. Mały Płock, powiatu Kolneńskiego zorganizowane zostałe Stowarzyszenie Ochot. Straży Pożarnej, mające na celu niesienie pomocy na wypadek pożaru mieszkańcom wsi Borkowo i sąsiednich.-

Zarząd Stowarzyszenia stanowią: Rafałowski Wacław-prezes, Kłys Antoni - sekretarz, Niedzioła Antoni -skarbnik. Na naczelnika zespołu strażackiego wybrano Siwika Aleksandra.-

Straż pożarna we wsi Łętownica.

Dnia 30.ub.m. z inicjatywy sołtysa Kuleszy, Jana odbyło się we wsi Łętownica, gm. Narchoły, pow. ostrowskiego, zebranie organizacyjne Ochotniczej Straży Ogniowej, na którem wybrano zarząd w składzie: Kalesza Jan - prezes, Sibuda Jan - wiceprezes, Swierzewski Aleksander - skarbnik, Kuczyński Jan - sekretarz, Uściłowski Jan - naczelnik wszyscy członkowie Stronnictwa Narodowego.-

Straż pożarna we wsi Jasienica.

Tegoż dnia ukonstytuował się zarząd Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasienicy, pow. ostrowskiego w składzie następującym: Kompisty Wacław ze wsi Chmielowo, wójt gminy Jasienica / B.B.W.z R. / - prezes, Ościłowski Jan - wiceprezes, Zgoda Stanisław - sekretarz, obaj z Jasienicy, członkowie P.S.L. " Wyzwolenie".-

d/ I n n e.

T-wo Miłośników Sztuki w Białymstoku.

Dnia 1.b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków T-wa Miłośników Sztuki pod przewodnictwem Kuczkowskie

74

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2680/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

Dnia 6 października 1928 r.

V. Sekty religijne.

S-nie Badaczy Pisma Św. w Białymstoku.-

Dnia 30 ub.m. w Białymstoku działacze Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św. Oberkiewicz Józef, Cimochowski Stanisław i Gregorowicz Piotr wygłosili dwa odczyty.-

Pierwszy z nich tłumaczył poszczególne ustępy Pisma Św. ,dwaj zaś pozostali omawiali ogólnie działalność duchowieństwa katolickiego, prawosławnego i wyzn. mojżeszowego, zaznaczając, że duchowni tych wyznań są szkodnikami społecznymi, dbającymi tylko o własne interesy.-

--+++++++++++++++++-

sił do 60 złotych oraz powiększenie liczby pełnomocników Banku do 150. Obecnych - 56 osób.-

Zebranie Zw. Rzemieślników Żydów w Bielsku-Podlaskim.-

Dnia 30 ub.m. w Bielsku Podlaskim odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Żydów m. Bielska pod przewodnictwem Gutermana Mejera, na którem Kadłubowski Hersz z Bielska Podlaskiego omawiał kwestje wyborów nowych przedstawicieli do Rady Miejskiej m. Bielska. Według oświadczenia Kadłubowskiego na podstawie porozumienia z inteligencją żydowską Związek ma zapewnione dwa mandaty. W tej że kwestji przemawiali Pikucki Sender, Tykocki Chone, Chaszkies Chone i Tajchman Izrael, krytykując postępowanie poszczególnych radnych żydów. Zebrani /około 300 osób/ powzięli uchwałę wydelegowania dwóch przedstawicieli z ramienia Związku Rzemieślników Żydów do władz komunalnych, którym owi delegaci mają przedstawić żądanie przyjęcia ich do komisji porozumiewawczej.-

Wieczór literacki w Bielsku-Podlaskim

Tegoż dnia w m. Bielsku Podlaskim odbył się wieczór literacki pod przewodnictwem dentystki M. Germajze. Obecnych było około 100 osób. Na program wieczoru złożyły się: pieśni ludowe, deklamacje i jednoaktówka p.t. "Rodzina żydowska". Dochód przeznaczony został na rzecz miejscowego oddziału "Tarbutu".-

Organizacje sjonistyczne w powiecie łomżyńskim.-

Z powodu świąt odbyły się w powiecie łomżyńskim za zezwoleniem M.S.W. kwesty publiczne na rzecz organizacyj żydowskich, popierających emigrację do Palestyny, a mianowicie "Keren Kajemet" i "Hechaluc Pioner" w m. Łomży i Zambrowie. Prócz tego urządziły kwesty publiczne: Oddział żydowskiego towarzystwa opieki nad sierotami na ochronę p.n. "Haszgochas Jesoimim" w Łomży i Zarząd wyznaniowej gminy żydowskiej na rzecz szpitala w Łomży.-

W dniach 1 i 2 bm. miał odbył się w Łomży okręgowy zjazd delegatów organizacyj sjonistycznych w sprawie stosunku tych organizacyj do "Keren Kajemet Izrael" /zwołany przez Centralną organizację sjonistyczną w Warszawie/. Z przyczyn bliżej nieznanych zjazd ten nie odbył się.-

./.

Udział burmistrza w bankiecie wywołał wśród miejscowego społeczeństwa polskiego niepochlebne pod jego adresem komentarze.-

Odczyty literata Bystryckiego w Wołkowysku.-

Literat Bystrycki wygłosił dnia 29 ub.m. w Wołkowysku odczyt o sytuacji w Palestynie /na rzecz Keren Kajemet/. Dowodził on, że trwający obecnie kryzys ekonomiczny w Palestynie jest zjawiskiem przemijającem i, że sytuacja rychło ulegnie polepszeniu. Obecnych - około 600 osób.-

Dnia następnego Bystrycki przemawiał w Wołkowysku n.t. "Żyd, wieczny tułacz w świecie". Obecnych - około 200 osób.-

Akcja finansowa na rzecz ruchu sjonistycznego w Rosji.

Komitet "Pe'lej-Sjon" w Zarębach Kościelnych, powiatu ostrowskiego otrzymał z centrali partji w Warszawie wezwanie do zebrania kwoty 120 zł. jako część z sumy 25 tysięcy złotych, przeznaczonej na poparcie ruchu sjonistycznego w Rosji Sowieckiej.-

b/ Białorusini.

Powiat Bielsk-Podlaski.-

Czynniejsi z pośród działaczy b.BWRHromady /w czasie legalnego jej istnienia/ w powiecie bielskim na skutek nawoływań wileńskiej prasy białoruskiej /Rucha Pracy/ starają się rozwinąć akcję antypolską w duchu ideologji b.BWRHromady.-

Powiat Grodzieński.

Wśród ludności białoruskiej w powiecie grodzieńskim dostrzegany jest w dalszym ciągu wzrost zniechęcenia i uprzedzenia do wszelkich organizacyj społecznych i politycznych, wskutek czego istniejące w powiecie hurtki Twa Szkoły Białoruskiej nie przejawiają prawie żadnej działalności.-

Powiat Wołkowyski Two Szkoły Białoruskiej.-

Dnia 27 ub.m. w Hrynkach odbyło się zebranie członków hurtka T.S.B. pod przewodnictwem Zacharczuka Makara, który nawoływał do wytężonej pracy i werbowania członków dla T.S.B., a następnie wygłosił odczyt n.t. "Alkohol i jego zgubny wpływ na zdrowie ludzkie". Na temże zebraniu wybrano Zacharczuka na kierownika biblioteki hurtka. Obecnych-15 osób. -

Dnia 30.IX.ub.m. we wsi Romanowce, gm.Swisłocz odbyło

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2580/28.T.
Białystok, dn.6. października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Białostocki.

W świetle otrzymanych ostatnio informacyj konfidencjonalnych stan organizacji komunistycznej w Białymstoku przedstawia się następująco:

W dniu 9.ub.m. został zorganizowany Komitet Okręgowy K.P.Z.B. w składzie: 1/ "Bielski" sekretarz, funkcjonarjusz K.C.KPZB., 2/ "Jan", 3/ delegat ze wsi / nazwisko narazie nieustalone/, 4/ " Zina ", członek KM.KPZB., 5/"Fienia", członek OK.Ż.M.K.KPZB.-

Nowozorganizowany Komitet na tamże posiedzeniu postanowił wydać odezwy w polskim języku w związku ze strajkiem robotników piekarskich; odezwy te w dniach najbliższych mają być kolportowane w mieście.-

W dniu 20.ub.m. został ostatecznie ustalony skład osobowy Komitetu Miejskiego KPZB. następująco: 1/ "Zina", sekretarz, 2/ " Jan " / Iwan / - praca wśród chrześcjan, 3/ " Elza " - praca wśród kobiet i nadzór nad sprawami technicznemi, 4/ " Bielski ", delegat OK.KPZB., 5/" Fenia", delegat OK.ZMK.KPZB.-

Oprócz tego przy tymże Komitecie zorganizowany został wydział zawodowy, w którego skład weszli: 1/ "Elza", 2/ " Kuba ", 3/ " Turek ", oraz 4/ "Sosnowski", delegat C.K.KPZB., który narazie będzie kierował pracą Wydziału.-

W dniu 22.ub.m. odbyło się posiedzenie omawianego Wydziału, na którem byli obecni: "Turek", "Kuba", "Elza" i "Sosnowski", jako instruktor.-

Omawiano sprawę powstania w Białymstoku Związku Włókienniczego " Jedność Robotnicza", którego sekreta-

./.

miarem nielegalnego wyjazdu do Rosji Sow. Podczas rewizji znaleziono u niej notatki, egzemplarz " Robociarza " i sześć egzempl. tygodnika "Samopomoc".-

Powiat Grodzieński:

Rozrzucenie broszur

Posterunek P.P.w Krynkach, powiatu grodzieńskiego, przyjął w dniu 2.b.m. zameldowanie mieszkańca gminy Krynki, Rudego Bronisława o rozrzuceniu w dniu 28.ub.m. na drodze między wsią Makarowce, gm.Krynki i wsią Jurowlany, gminy Odels, powiatu Sokólskiego trzech broszur komunistycznych, a mianowicie: 1/ broszura p.t.: " Rezolucja IX.plenum KC.KPZB.", dat. Wilno - 1928 r.; 2/ brosz.p.t. " Partja i nowe momenty na wsi", wyd. przez KC.KPZB., dat. Wilno - 1928 r.; 3/ brosz p.t. " Rezolucje IV. Zjazdu Kompartji Polski".-

Wywieszenie transparentu.

Dnia 2.b.m. na drodze pomiędzy wsiami Hołowacze i Karaszewo, gm.Skidelskiej, powiatu grodzieńskiego, wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim: " Precz z faszyzmem, precz z Piłsudskim, niech żyje robotniczo włościańska białoruska autonomja."

Powiat Sokólski:

Komitet Miejski KPZB. w Sokółce na posiedzeniu w dniu 21.ub.m.wykluczył w partji trzech członków za uczęszczanie wbrew zakazowi wyższych instancyj partyjnych na urządzane przez Związek Strzelecki zabawy taneczne.-

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

Powiat Łomżyński:

Istniejące na terenie powiatu łomżyńskiego organizacje komunistyczne / Łomża, Zambrów / ograniczyły swą działalność do pracy konspiracyjnej wśród swych członków i w związkach zawodowych.-

b/ Działalność komunistów w organizacjach społecznych i politycznych mniejszości narodowych.

Powiat Bielsk-Podl.

W drodze wywiadów ustalono, że na skutek zlecenia wyższych instancyj partyjnych, lokalne organizacje komuni-

d/ Wyroki sądowe w sprawach z oskarżenia o działalność wywrotową.

Dnia 1.b.m. Sąd Okręgowy w Łomży rozpoznawał sprawę zatrzymanego podczas wyborów do ciał ustawodawczych w marcu r.b. przez organa służby bezpieczeństwa publicznego z literaturą komunistyczną członka P.P.S. Lewicy w Łomży, Wacława Wnorowskiego i skazał go z art. 132 cz.I.K.K. na 5 miesięcy twierdzy z zaliczeniem 5 miesięcy aresztu prewencyjnego. Podczas procesu zauważono, że komuniści nie zjawili się do Sądu masowo, jak to miało miejsce poprzednio, a przysłali w celach informacyjnych tylko jednego delegata.

W dniu 28.września b.r. w Sądzie Okręgowym w Grodnie odbyła się rozprawa przeciwko Wasermanowi Abramowi i innym oskarżonym o działalność komunistyczną. Waserman Abram i Kletnicka Sora - Necha zostali skazani z art. 102 cz.I.K.K. na 4 lata c.więzienia każdy, Żagodko Włodzimierz na 2 lata c.więzienia, zaś oskarżony Puciłowski Aleksander z braku konkretnych dowodów winy został zwolniony.

Skazanym Sąd Okręgowy na skutek amnestji zmniejszył karę o połowę.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

rzy i t.p. W końcu przystąpiono do wyborów nowego zarządu oddziału. Wybrani zostali - Jan Skrzecz - prezes, Stefan Solanowski - vicepreses, Józef Czarkowski - sekretarz i Stanisław Daszewski - skarbnik.-Skrzecz, Czarkowski i Daszewski wchodzili w skład poprzedniego zarządu.-

c/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Włókienniczy "Jedność-Robotnicza" w Białymstoku.-

Dnia 30 ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie organizacyjne Związku Zawodowego Robotników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego "Jedność Robotnicza" pod przewodnictwem Klugi Antoniego, sekretarzował Reginella Aleksander. Pierwszy przemawiał Reginella, który ogólnikowo omówił sytuację zrzeszeń robotniczych przemysłu włókienniczego w Białymstoku, oraz doniosłość ich zjednoczenia. Zachęcał zebranych do wybrania w poszczególnych fabrykach delegatów, którzy będą mieli za zadanie ściąganie składek członkowskich, werbowanie członków, oraz informowanie zarządu związku o potrzebach robotników. Po przemówieniu Reginelli zawiązała się dyskusja, w której toku wyrażano poglądy na zasady, jakiemi ma się kierować nowopowstały związek.- Następnie przemawiał Kluge Antoni na temat organizacji związku. Po przemówieniach Kluge i Reginelli jednogłośnie uchwalono połączenie się związków włókienniczych w Białymstoku w jeden związek i zatwierdzono tymczasową komisję organizacyjną, w której skład wchodzą: Kluge Antoni, Reginella Aleksander, Sidorowicz Walerjan, Misiewicz Paweł, Hajduczek Stanisław i Dogla Władysław. Obecnych - około 100 osób.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego w Hajnówce.-

Dnia 23.ub.m. w Hajnówce w sali tartacznej odbyło się zebranie robotników przemysłu drzewnego pod przewodnictwem Bekierskiego Władysława, członka O.K.R. P.P.S. w Białymstoku.-

Po zagajeniu zebrania przez Trofimowicza Dominika

Stanisław z ~~fukux~~ Grodna. Dotychczas wymieniony zarząd żadnej działalności nie uzewnętrznił.-

d/ Akcja represyjna.

Rozwiązanie Zw. Zaw. w pow. białostockim.-

Na wniosek Urzędu Wojewódzkiego Sąd Okręgowy w Białymstoku na posiedzeniach publicznych postanowił rozwiązać oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Trzcianem, powiatu białostockiego i oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Białymstoku, których działalność zagrażała bezpieczeństwu publicznemu.-

e/ Bezrobocie.

Powiat Białostocki.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie białostockim według danych z dnia 4 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych 2019 /w porównaniu ze stanem z dnia 27 ub.m. -zwiększenie o 6/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 35, włókienniczego - 818, budowlanego - 74, metalurgicznego - 58, robotników rolnych - 4, wykwalifikowanych - 395, niewykwalifikowanych - 476 i pracowników umysłowych - 159. Z zapomóg ustawowych w tym dniu korzystało 236 robotników.-

Powiat Grodzieński.-

Dnia 2 bm. w Grodnie i powiecie grodzieńskim było 432 bezrobotnych /w porównaniu ze stanem z dnia 24 ub.m. - wzrost o 13/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 10, spożywczego - 143, chemicznego - 39, niewykwalifikowanych - 161, wykwalifikowanych - 25 i pracowników umysłowych - 54. Z zasiłków ustawowych korzysta 48 bezrobotnych.-

Pozatem bez pracy pozostaje w powiecie szczuczyńskim 170 /bez zmian/, augustowskim - 4; suwalskim 90 /wzrost o 13/ robotników.-

---+++++++++++++++++++---

Przedsiębiorcy postanowili złamać organizację robotniczą i pokonać głodem strajkujących piekarzy.-

Towarzysze! Nie damy ginąć braciom swoim. W obronie robotników piekarskich, jak jeden mąż stanie proletarjat Białegostoku!

Komisja Okręgowa wzywa wszystkich robotników Białegostoku na wielki wiec w niedzielę dn. 30. września o godz. 1.p.p. w lokalu Komisji Okręgowej / Sienkiewicza 36 / celem protestu przeciwko prowokacji przedsiębiorców i okazania moralnego i czynnego poparcia robotnikom piekarskim.-

Wszyscy na wiec!

Niech żyje solidarność robotnicza!

Precz z prowokacją kapitalistyczną!

Precz z łami strajkom !

Komisja Okręgowa

Zw. Zaw. w Białymstoku. "

W ubiegłym tygodniu miały miejsce trzy wypadki teroru strajkowego. Przeciwko winnym stosowania tego teroru wdrożono dochodzenie.-

Strajk robotników szewckich w Sokółce.

Strajk robotników szewckich / 10 od dnia 24. ub. m. / został zlikwidowany. Strajkujący przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2680/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

Dnia 6 października 1928 r.

XI. Sprawy graniczne.

Malinowski Józef - zatrzymanie.

Dnia 25 ub.m. zgłosił się w Komendzie P.P. w Wołkowysku Malinowski Józef i oświadczył, że jest dezerterem armji litewskiej /zbiegł z Wilkomierza/ i, że chce pozostać w Polsce. Malinowskiego skierowano do Samodzielnego Referatu D.O.K.III. w Grodnie.-

Popławski Andrzej - zatrzymanie.-

Dnia 28 ub.m. dostarczony został do Komendy Powiatowej P.P. w Bielsku-Podlaskim mieszkaniec wsi Wygonowo, gm.Kąty, powiatu bielskiego Popławski Andrzej, zatrzymany przez organa K.O.P. w powiecie nieświeskim za przebywanie w pasie nadgranicznym pod nazwiskiem /fałszywem/ Janikowskiego Jana z Warszawy.-

Wysiedlenie z Niemiec.

W ub.tygodniu władze niemieckie wysiedliły do powiatu ostrołęckiego 48 osób, które nielegalnie przekroczyły granicę Państwa na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego udając się na roboty rolne do Prus Wschodnich. Wysiedlenie nastąpiło przez punkt graniczny Dąbrowy. Wszyscy wysiedleni są stałymi mieszkańcami powiatu ostrołęckiego.-

Zatrzymanie przemytu.

Dnia 22 ub.m. szer.P.P. Domaradzki z post. P.P. Goworowo wspólnie ze strażnikami Straży Granicznej placówki Grabowo pomiędzy wsią Ponikiew Mała i st.kol.Pasieki zatrzymał przemyt, zawierający 24 paczki jedwabiu wagi 12,5 kg. Przemyt został porzucony na drodze przez przemytników, którzy, korzystając z ciemności, zbiegli do pobliskie-

WOJEWODA BIA-ŁOSTOCKI

Nr.BP.2680/28.T.

Dnia 6 października 1928 r.

85

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

Organa służby bezpieczeństwa uzyskały dalsze informacje w sprawie organizacji szpiegowskiej, działającej na terenie Województwa Białostockiego i sąsiednich. Informacje te podane zostały Ministerstwu w sprawozdaniu z dnia 5 bm. Nr.BP.2685/28.T.-

---+++++++++++++++++++---

kiwał " precz z policją " nie dowiedli jednakże, że wznosił on ~~zkzuk~~ okrzyki " precz ze Starostą." Obrońca posła Sawickiego zrezygnował z badania świadków obrony zaś prokurator zrzekł się oskarżenia. - Sąd posła Sawickiego uniewinnił.-

Działalność ks. unickiego Gapanowicza Bazylego.

Powiat Bielski.

Dnia 29. ub.m. we wsi Kosna, gm. Kleszczele, powiatu bielskiego, z okazji odpustu św. Eufenji w cerkwi unickiej przez przybyłego z Fastow pow. Białostockiego ks. unickiego Gapanowicza Bazylego zostało odprawione uroczyste nabożeństwo, w którem wzięli udział: ks. unicki Kobelecki z Fastow, ks unicki Nikolscy / ojciec i syn / z Brześcia n/B., ks. unicki Miller z Kuraszewa i psalmista Bierzeniuk Wiaczesław ze wsi Szczyty, gminy Orla, jak również miejscowy proboszcz parafji ks. unicki Drozdow Grzegorz. Również obecny był na nabożeństwie proboszcz parafji rzym.-kat. w Kleszczelach - Łopaszko Denat. Na uroczystość przybyli unici ze wsi Żuki, Pogreby, Dasze, Czeremcha, Kołoczki, Pietrowszczyzna i gminy Połowce pow. Brzeskiego. W czasie nabożeństwa ks. unicki Nikolski / syn / wygłosił kazanie, w którem odpierał zarzuty stawiane przez duchowieństwo prawosławne co do polonizacji unitów i rzekomego wynoszenia ołtarzy i obrazów z cerkwi w celu stopniowego przekształcenia cerkwi na kościół łaciński, zaznaczając przytem, że w Małopolsce jest ponad 300 cerkwi unickich, w których zachowano obrządek wchodni i dotychczas nie wynoszono ołtarzy i obrazów. Po kazaniu i procesji ks. Gapanowicz przed cerkwią wygłosił drugie kazanie - treści identycznej z poprzedniem, zaznaczając, iż Głowa Kościoła Katolickiego jest Włochem, a nie Polakiem, że katolikami są nie tylko Polacy lecz Francuzi, niemcy, hiszpanie i inne narody że i unici są już katolikami przez uznanie zwierzchnictwa Papieża, a przeto każdy unita winien szanować Kościół i obrządek zachodni, tak jak ustanowił go przybyły na nabożeństwo ks. rzym.-kat. Łopaszko Denat. Kazanie ks. Gapanowicza wywarło na obecnych dodatnie wrażenie. Obecność na nabożeństwie ks. kat. Łopaszko prawosławni usiłowali wykorzystać jako atut, stwierdzający rzekomo politykę polo-

/

86

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr BP.2739/28.T.

TAJNE PILNE

Białystok dn. 8 października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41. za czas od dnia 7 do dnia 13 października 1928 roku.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.
w
W A R S Z A W I E.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41. za czas od dnia 7 do dnia 13 października 1928 roku.-

ZA W O J E W O D Ę:

NACZELNIK WYDZIAŁU BEZP.PUBL.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam.Ref.Inf.D.O.K.III w Grodnie
15/ " " " " IX w Brześciu n/B.
16/ " " " " I w Warszawie
17/ Dowództwo 6 Brygady K.O.P. w Wilnie
18/ Urząd Śledczy w miejscu
19/ Wszyscy P.P. Starostowie Województwa Białostockiego.-

---+---+---+---+---+---+---+---+---+---

A.T.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr BP. 2739/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 41.
za czas od dn. 7. do dn. 13. października 1928

Białystok, dn. 13. października 1928 r.

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy nie przyniósł ważniejszych wydarzeń w żadnej z dziedzin życia ludności na terenie Województwa Białostockiego. Cechuje go przewaga przejawów życia społecznego nad ruchem politycznym, na którego całość złożyły się obchód dnia młodzieży robotniczej przez PPS. i ulegające jej wpływom organizacje młodzieżowe i robotnicze, wiece P.S.L."Wyzwolenie" i P.S.L."Piast" oraz poczynania Ch.D. w powiecie grodzieńskim, obliczone na odrodowanie chrześcijańskich związków zawodowych, których działalność uległa stagnacji w okresie wyborów do Sejmu i Senatu.

Ruch społeczny ożywiony w związku z trwającą jeszcze akcją komitetów " Tygodnia dziecka", akcją "Tygodnia Polskiego Białego Krzyża" oraz przygotowaniami społeczeństwa do obchodu dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej, bardziej niż kiedykolwiek uwzględniał wyczerpanie ludności miejskiej ciągłymi kwestami, a niemniej także niedostateczność odwoływania się do ofiarności wsi.

Na czoło ruchu narodowościowego wysuwają się kwestja żydowskiej, a w szczególności kwestja palestyńska i sprawa szkolnictwa żydowskiego, doprowadzające do ostrych starć pomiędzy sjonistycznemi i radykalnemi organizacjami żydowskiemi.

Ruch wywrotowy, słaby w przejawach zewnętrznych, wskazuje na daleko idące wysiłki Komitetów Centralnych KPP. i KPZB. w kierunku opanowania białostockiego okręgu przemysłowego i ograniczenia tutaj wpływów P.P.S.

./.

3

88

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2739/28.T.
Dnia 13.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

II. Przegląd prasy.

Lokalna prasa polska i narodowościowa w ubiegłym tygodniu nie zamieściła artykułów, wchodzących w zakres sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego.-

Na podkreślenie zasługuje jedynie fakt, że dziennik " ABC Ziemi Suwalskiej", do niedawna uważany za organ Ch. D. powiatu suwalskiego, wszedł w porozumienie z B.B.W.z R. i w numerach z dnia 6, 7 i 9.b.m. zamieścił artykuły działacza B.B.W.z R. Stefana Zaleskiego p.t. " Zagadnienie władzy w Polsce" i " Sejm i Rząd ", oświetlające dążenia programowe B.B.W.z R.-

Na skutek porozumienia sekretarjatu powiatowego B.B.W.z R. w Suwałkach z redaktorem wspomnianego dziennika, dziennik ten ma być w najbliższym czasie zawieszony, a natomiast wydawany ma być w Suwałkach dziennik, uzależniony redakcyjnie od warszawskiego " Kurjera Czerwonego".-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

rzowi Chrześcijańskich Związków Zawodowych Przybyszewskiemu, a następnie rozpocząć szerszą agitację wśród robotników. Obecny na zebraniu poseł Pułjan wygłosił referat o sytuacji wewnętrznej Państwa. Obecnych było około 15 osób, między innemi, ks. Sperski, ks. Sawoniewski, dr. Wolański, adwokat Siniewicz, Kulik i Korkuć.-

Powiat Białostocki.

Na wiecu sprawozdawczym w Białymstoku dnia 7.b.m. poseł Urbański pomawiał Rząd o stosowanie teroru względem Stronnictw narodowych w czasie wyborów do Sejmu i Senatu i wskazywał na zgubną w jego i Ch.D. mniemaniu dla Państwa politykę zagraniczną Rządu.- Ostre wystąpienie P.P.S. na wiecu przeciw posłowi Urbańskiemu zmusiło policję do rozwiązania wiecu, na którym było obecnych około 300 osób.-

c/ Polskie Stronnictwo Ludowe " Piast."

Powiat Białostocki.

Poseł Łoś Dominik na wiecu sprawozdawczym w Choroszczy dnia 8.b.m. występował specjalnie przeciwko posłom RBWz R., działającym na terenie Województwa Białostockiego.-

d/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 7.b.m. w Ciechanowcu odbył się wiec Stronnictwa Chłopskiego, zwołany przez b.posła Hałkę, który scharakteryzował obecną sytuację polityczną w kraju, a następnie oceniał krytycznie postępowanie kleru katolickiego, któremu zarzucał m.in. niemoralność i atakował działalność Klubu parlamentarnego B.B. W.z R. pomawiając go o działanie li tylko na korzyść warstw zamożniejszych. Pozatem mowca nawoływał obecnych do tworzenia lokalnych organizacyj Stronnictwa Chłopskiego. Obecnych na wiecu było około 500 osób. Po wiecu b.poseł Hałko odjechał do Ciechanowca Mazowieckiego, gdzie w mieszkaniu Marjana Piotrowskiego odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego Koła Stronnictwa Chłopskiego.-

Powiat Grodzieński.

Poseł Sawicki zawiesił w czynnościach kierownika Sekretarjatu Okręgowego Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie Musejkina

chłopskiej oraz wyzwał zebranych na wiecu do walki o pokój powszechny, o rządy chłopów i robotników, o sprawiedliwy wymiar podatków i bezpłatną, jednolitą szkołę dla wszystkich. Dalej przemawiali Chronowicz Zygmunt, który oświetlił sytuację i stosunki pracy i najmu w firmie " Fr. Fuchs i S-wie" w Warszawie, wzywając do bojkotu wyrobów tej firmy, oraz Trochimowicz Dominik, który nawoływał do masowego wstępowania do organizacyj PPS. i T.U.R.. Obecnych na wiecu było około 300 osób.-

Powiat Łomżyński.

Dnia 4.b.m. w Łomży klub radziecki P.P.S. zwołał wiec sprawozdawczy, na który przybyło około 100 osób, przeważnie robotników. Przemawiali wiceprezes Rady poseł dr. Czarnecki, który złożył ogólne sprawozdanie z działalności Rady Miejskiej od czasu wyborów t.j. od października 1926 r. do obecnej chwili; wiceprezydent Zawadzki - mówił specjalnie o rozwoju przedsiębiorstw miejskich jak: elektrowni, rzeźni i cementowni i ławnik Hryniewicz - przedstawił działalność wydziału opieki społecznej, którego jest kierownikiem. Mówcy w treściwy sposób przedstawili stan gospodarki miejskiej w świetle rzeczywistości, zaznaczając, że brak własnych funduszów i niemożność - otrzymania od Rządu kredytów na dogodnych dla miasta warunkach utrudniają należyty rozwój stanu gospodarczego miasta i dlatego Klub radziecki P.P.S., pozostający w Radzie w mniejszości, nie będzie mógł wypełnić programu, jaki sobie pierwotnie zakreślił. Nastrój zebranych był obojętny.-

Dnia 7.b.m. w Łomży odbył się wiec, poświęcony obchodowi "Dnia Młodzieży Robotniczej", na który przybyło około 200 osób. Na wiecu tym delegat Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego Niemyski z Warszawy wyjaśnił znaczenie dla klasy pracującej T.U.R. jako pla-

Związków Zawodowych Kraziński, który odczytał manifest P.P.S.zawierający hasła,nawołujące młodzież robotniczą do walki z kapitalistami o poprawę bytu, jak 6-cio godzinny dzień pracy,rozbudowa szkół i t.p.,oraz Nazurkiewicz Leon, który wyjaśniał obecnym znaczenie święta młodzieży robotniczej,podkreślając,że młodzież pracująca coraz więcej uświadamia się i skupia się pod sztandarami organizacyj socjalistycznych,co dowodzi, że wpływy PPS. wzrastają. W końcu przemawiał Palnicki w imieniu organizacji żydowskiej " Frajhajt".Obecnych na akademji,która miała przebieg spokojny,było około 200 osób.-

-:-:-:

zostają całkowicie pod wpływem Ch.D. i ks.ks. Salezjanów w Różanymstoku.-

c/ Stowarzyszenia Spółdzielcze.

Konferencja Spółdzielczej Rady Okręgowej W.B. w Grodnie.

Dnia 6 bm. w Grodnie odbyła się konferencja Spółdzielczej Rady Okręgowej Województwa Białostockiego, w której wzięli udział przedstawiciele miejscowych spółdzielni, urzędów, szkół i organizacyj społecznych. Przedmiotem obrad były sprawy propagandy spółdzielczej i kwestje gospodarcze.-

d/ Akcja P.W. i W.F.

Powiat Wys.Maz.

Dnia 7 bm. w Wysokiem-Mazowieckiem odbyły się zawody sportowe organizacyj P.W. i W.F. powiatu wys.-mazowieckiego.-

Powiat Sokólski

W dniach 29 i 30 ub.m. odbyły się w Sokółce zawody strzeleckie, zorganizowane przez powiatowy komitet P.W. i W.F. W zawodach wzięły udział oddziały Związku Strzeleckiego z powiatu sokólskiego, które dnia 30 ub.m. ze sztandarem Obwodu odbyły defiladę, przyjętą przez przewodniczącego Komitetu powiatowego P.W. i W.F. Starostę Sokólskiego i dowódcę 81 p.p.-

e/ Straże pożarne.

Powiat Kolneński

Dnia 7 bm. w Kolnie rozpoczął się kurs instruktorski dla komendantów ochotniczych straży pożarnych powiatu kolneńskiego, zorganizowany przez Wydział Powiatowy.-

Powiat Grodzieński.-

W ub.tygodniu zakończony został w Grodnie 8-mio dniowy kurs strażacki, zorganizowany przez Wojewódzki Związek Straży Ogniowych. Na kurs uczęszczali delegaci ochotniczych straży pożarnych z Grodna i powiatu grodzieńskiego oraz delegowani podoficerowie z pułków, stacjonowanych w Grodnie.-

Komitet budowy pomnika Nieznanego Żołnierza w Łunnie, powiatu grodzieńskiego.

Z inicjatywy Franciszka Szurowskiego, nauczyciela szkoły powszechnej w dniu 30.ub.m. zawiązał się w Łunnie, powiatu grodzieńskiego komitet budowy pomnika Nieznanego Żołnierza w Łunnie. Komitet składa się z 25 osób, zaś do ścisłego komitetu wchodzi 5 osób. Pomnik ma być wzniesiony na placu kościelnym w dniu 11 listopada 1928 r. celem uczczenia święta dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej.-

--++++++++++++++++--

75 92

Wojewoda Białostocki
Nr.B.P.2739/28.T.
Dnia 13 października 1928r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi.

Organizacja sjonistyczna w Kolnie.

Dnia 6 b.m. w Kolnie odbyło się zebranie członków miejscowej organizacji sjonistycznej, na którem wybrano nowy zarząd organizacji.-

Odczyt B.Tabaczyńskiego w Kleszczelach

Dnia 3 b.m. na zaproszenie żydowskiej szkoły ludowej w Kleszczelach, powiatu bielskiego, członek okręgowego Zarządu Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Białymstoku Tabaczyński Benjamin wygłosił tamże odczyt n.t."Wychowanie współczesne", wymierzone przeciw sjonistom i szkole "Tachkemony" w Kleszczelach. Zorganizowana opozycja sjonistów zmusiła Tabaczyńskiego do przerwania odczytu w synagodze i przeniesienia się do lokalu szkoły ludowej, gdzie odczyt został zakończony. Obecnych około 100 osób.-

Odczyt M.Stupnickiego w Bielsku Podlaskim.-

Dnia 6.b.m. w m.Bielsku Podlaskim w lokalu synagogi miejscowa organizacja sjonistyczna urządziła odczyt na temat "Wychowanie dzieci w szkole hebrajskiej", który miał wygłosić Stupnicki Menachim. Wobec silnej opozycji ze strony bundowców Stupnicki zmuszony był odczyt przerwać. Obecnych było około 120 osób. Odczyt trwał zaledwie 15 minut.-

"Bund" w powiecie łomżyńskim.

Dnia 4 b.m. w Łomży z inicjatywy Rady Żydowskich Zw. Zawod. odbyła się akademja ku uczczeniu 100-letniej rocznicy śmierci Lwa Tołstoja. Przemawiały bundowcy i Possesorski Mortko, Sztejgwar Rachmiel i Mark Aron, którzy oświetlili działalność twórczą Tołstoja z punktu widzenia literackiego. Obecnych - około 150 osób.-
Tamże dnia 6 b.m. radny miejski bundowiec "Pinches Gajst wygłosił odczyt n.t. "Rzemieślnicy a kooperacja". Odczyt

kwestje narodowościowe, jewsekjizm i bundyzm, bankructwo jewsekjizmu, rozwój "Bundu" oraz oświetlił z punktu widzenia programowego "Bundu" różnicę pomiędzy Bundem, sjonizmem i jewsekjizmem. W końcu przestrzegał zebranych przed agitacją komunistyczną i akcją destrukcyjną K.P.P. i nawoływał do zaciągania się w szeregi Bundu. Na odczycie obecnych było około 100 osób.-

Kursy "Hehaluc-Pionier" w Sokółce.

Dnia 3 i 4 b.m. w Suchowoli, powiatu sokólskiego odbyły się kursy języka hebrajskiego i palestynoznawstwa, na których przemawiała członkini Komitetu Wykonawczego "Hehaluc Pionier", Nechoma Chais. Prelegentka wzywała zebranych do organizowania się, uczenia się języka hebrajskiego, pracy na roli i rzemiosł oraz przygotowywania się do wyjazdu do Palestyny. Na kursy zorganizowane przez organizację "Hehaluc-Pionier" uczęszczało około 70 osób, przeważnie młodzieży.-

Odczyt dr. Kruka w Sokółce.

Dnia 4.X.b.m. Towarzystwo opieki nad sierotami żydowskiemi w Sokółce urządziło tamże odczyt n.t. " Dzieci Ghetta, a marzyciele Ghetta", wygłoszony przez dr. Józefa Kruka z Warszawy.-

Odczyt I. Funta w Sokółce.

Dnia następnego sjonista Izaak Funt z Warszawy wygłosił w Sokółce odczyt n.t. "Sjonizm na rozdrożu." Obecnych około 200 osób.-

Odczyt dra Berkowicza w Sokółce.

Dnia 6 b.m. przez Zarząd Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Sokółce zorganizował odczyt n.t. " Kultura i szczęście." który wygłosił dr. Berkowicz. Obecnych - około 130 osób.-

S-nie Sportowe " Jutrznia" w Białymstoku.

Stowarzyszenie Sportowe "Jutrznia" w Białymstoku, pozostające pod wpływami Bundu urządziło w dniu 6 b.m. akademję i pochód.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2739/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

Dnia 13 października 1928 r.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.-

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Według uzyskanych informacyj konfidencjonalnych, organizacje komunistyczne w powiecie bielskim utraciły kontakt z OKKPZB Białystok. Organizacje te, oczekując nowych instrukcyj partyjnych, powstrzymują się od wszelkiej działalności zewnętrznej.-

Powiat Białostocki.

W świetle dalszych informacyj konfidencjonalnych, skład osobowy wyższych instancyj zetemkowych i moprowskich w Białymstoku przedstawia się następująco: O.K.ZMKZB. 1/ "Pienia" - praca wśród kobiet, 2/ przedstawiciel wsi /nazwisko i ps. narazie nieznane/, 3/ "Bielski" - przedstawiciel OK.KPZB.-

Komitet Miejski ZMK.ZB.

1/ "Pienia" - sekretarz, 2/ "Toli", 3/"Josel", 4/ "Zina" - przedst.MK.KPZB.

OK."MOPR"u

1/ Perelsztejn Nadzia - sekretarz, 2/ "Elza", 3/ "Bielski", 4/ "Dżon", 5/ Tonia".

Miejski Komitet "MOPRu"

1/ Jabłonko - sekretarz, 2/ "Dżon", 3/ "Ryszel", 4/ "Eszyl".-

Instancje te obsadzone zostały przez delegatów Komitetów Centralnych KPP i KPZB.-

Spożywczego z udziałem ps. "Turek", który odczytał referat n.t. "Zadania czerwonej frakcji". Na wniosek ps. "Turek" postanowiono prowadzić walkę strajkową aż do zwycięstwa i zgodnie z uchwałą Wydziału Zawodowego przy OK.KPZB. z dnia 8 bm. delegować jednego członka który na terenie miasta ma zbierać datki dla strajkujących piekarzy.-

Akcja komunistów w Białymstoku w związku ze strajkiem włókniarzy w Łodzi.-

Dnia 7 bm. w Białymstoku odbyło się posiedzenie Miejskiego Komitetu KPZB. przy udziale ps. "Turek". Na posiedzeniu tem postanowiono w związku ze strajkiem włókniarzy w Łodzi wciągnąć białostockich włókniarzy do planowej akcji, której zadaniem byłoby moralne poparcie strajku w Łodzi.- Z Warszawy przywieziono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy KCKPP p.t. "W Łodzi strajkuje 40.000 włókniarzy. Do strajku włókniarze w całym kraju". Kilkanaście egzemplarzy odezwy tej rozrzucono dnia 9 bm. /w nocy/ na ulicach miasta. Dalszy jej kolportaż ma się odbywać w czasie zamierzonych manifestacji lotnych po fabrykach.-

Ze swej strony OK.KPZB. zamierzał wydrukować około 10.000 egzemplarzy legalnej pozornie ulotki, wzywającej włókniarzy białostockich do poparcia strajku łódzkiego, lecz ze względu na to, że żadna z drukarń w Białymstoku nie chciała podjąć się tej pracy bez zgody Starostwa postanowił własnymi środkami na świeżo nabytym powielaczu odbić potrzebne ulotki o ile strajk włókniarzy w Łodzi nie zostanie w najbliższych dniach zlikwidowany.-

Przygotowania komunistów w Białymstoku do udziału w wyborach do Kasy Chorych.-

W dniu 6 bm. wyznaczony został przez OKKPZB Białystok specjalny komitet trzech, którego zadaniem będzie kierowanie akcją przedwyborczą do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku. Nazwiska delegatów narazie nie są znane.-

Plenum OKKPZB. Białystok.

Dnia 6 bm. odbyło się posiedzenie plenum OK.KPZB. Białystok na którem byli obecni - sekretarz OK.KPZB. "Bielski", członek OK.KPZB. "Iwan", członek OK.KPZB. -

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Powiat Łomżyński.

Instruktor Komitetu Centralnego Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" na Województwo Białostockie, Falkowski Bolesław-w starał się ostatnio pozyskać wpływy w gminie Chlebiotki, jednakże wysiłki jego w tym kierunku pozostały bez widocznych rezultatów. Pozatem kolportuje on ma-sowo i bezpłatnie tyd."Samopomoc".-

Zdając sobie sprawę z bezskuteczności swej pracy organizacyjnej w powiatach kolneńskim i łomżyńskim, Falkowski zwrócił się do wspomnianego Komitetu Centralnego o delegowanie go do Województw Wileńskiego i Nowogródzkiego, gdzie działał jako instruktor Związku Robotników Rolnych w czasie wyborów do Sejmu i Senatu.

b/ Działalność komunistów w organizacjach społecznych i politycznych mniejszości narodowych.

Powiat Bielsk-Podl.

W czasie dokonywania czynności, związanych z likwidacją rozwiązanego zarządzeniem Urzędu Wojewódzkiego z dnia 12 września br. /Stowarzyszenia "Biblioteka im. Pereca" w Siemiatyczach, powiatu bielskiego /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37/ zakwestjonowano dnia 3 bm. w lokalu Stowarzyszenia akta i notatki, które przekazane zostały następnie władzom sądowym w związku z trwającem dochodzeniem przeciwko członkom Stowarzyszenia Abramowi Kieli, Symsze Szczytnickiemu /skazany za dzia-łalność antypaństwową na cztery lata c.w. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie w roku 1927/ i Rubinowi Szczytnickiemu, z których Abram Kiela i Symcha Szczytnicki zostali aresztowani i z materjałami oskarżenia przekazani dnia 7 bm. sędziemu śledczemu 2-go rewiru w Bielsku-Podlaskim.-

Powiat Szczuczyński.-

Dnia 4 bm. w czasie odbywającego się targu w cz.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2739/28.T.
Białystok, dn.13 października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41

VIII. Ruch Zawodowy.

a/ Związki Klasowe.

Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Drzewnego w Augustowie.

Dnia 7.b.m. w Augustowie odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego przy udziale około 40 osób.- Omawiano sprawy organizacyjne oraz kwestje regularnego uiszczania składek członkowskich.-

Zw.Zaw.Dozorców Domowych i Służby Domowej w Augustowie.

W Augustowie zorganizowany został Związek Zawodowy Dozorców Domowych i Służby Domowej, liczący 85 członków. Zarząd Związku stanowią: Arasimowicz Piotr - prezes, Szefler Jan - wiceprezes, Stefański Jan - sekretarz, Gałkowski Michał-skarbnik i Dmitrenko Helena - członek.- Bliższe dane dotyczące nowopowstałego Związku podane zostaną w następnem sprawozdaniu.-

Zebranie członków Zw.Zaw.Pracowników Instytucyj Użyteczności Publicznej w Grodnie.

Dnia 4.b.m. w lokalu P.P.S.w Grodnie odbyło się zebranie pracowników zakładów użyteczności publicznej. Zebranie zagaił sekretarz Rady Klasowych Związków Zawodowych Krasiński, który poinformowawszy zebranych o przebiegu pertraktacyj z Zarządem miasta Grodna w sprawie wysuniętych postulatów przez pracowników zakładów użyteczności publicznej, poddał ostrej krytyce stanowisko Prezydenta miasta Grodna za rzekome lekceważenie przedstawicieli robotników. Podkreślił on m.in., że prezydent Rogalewicz ponosi winę za wybuch strejku w elektrowni i wodociągach miejskich. Wreszcie Krasiński wzywał zebranych do jedności, nadmieniając, że sprawa zatargu między pracownikami miejskimi a prezydjum miasta Grodna dotychczas nie została

Związku Emerytów Państwowych R.P. - Obecnych - około 80 osób.-

Wiec pracowników kolejowych.

Tegoż dnia w Białymstoku odbył się wiec pracowników kolejowych pod przewodnictwem Kiślińskiego Władysława. Przemawiał przybyły z Warszawy Aleksamin, który twierdził, że pracownicy kolejowi, wyrabiając nadliczbowe godziny, łamią 8-io godzinny dzień pracy i tem samem zmniejszają etaty funkcjonarjuszów kolejowych. Zaznaczał, że w chwili obecnej pracownik kolejowy, który służył w wojsku, jest wyróżniany ze szkodą dla innych. Obecnych na zebraniu około 80 osób.-

Powiat Białostocki.

Również dnia 7.b.m. w Białymstoku odbyło się walne zebranie czeladników krawieckich, zwołane z inicjatywy cechu krawców w celu wybrania Komisji organizacyjnej, w której skład weszli: Brudzłowski Feliks, Szejn Wilhelm i Geniusz Zygmunt.-

e/ B e z r o b o c i e.

Powiat Białostocki.

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie białostockim według danych z dnia 11.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych 1957 / w porównaniu ze stanem z dnia 4.b.m.- spadek o 62 / w tem robotników przemysłu tytoniowego - 35, włókienniczego - 827, budowlanego - 74, metalurgicznego - 89, robotników rolnych - 6, wykwalifikowanych - 360, niewykwalifikowanych - 448 i pracowników umysłowych - 14 Z zapomóg ustawowych w tym dniu korzystało - 264 robotników.

Powiat Grodzieński:

Dnia 10. w Grodnie i powiecie grodzieńskim było 250 bezrobotnych / w porównaniu ze stanem z dnia 2.Bąkę - spadek o 177 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 7, spożywczego - 135, chemicznego - 17, rolnych - 2, wykwalifikowanych-2: niewykwalifikowanych -122 i pracowników umysłowych

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2739/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

Dnia 13 październ.1928 r.

IX. S t r a j k i.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 40/ nie został dotychczas zlikwidowany. Ogółem strajkuje około 150 robotników.-

Właściciele piekarń na zebraniu w dniu 6 bm. postanowili uchylać się od zawierania umów oddzielnych ze strajkującymi i wypowiedzieli się za powołaniem komisji mieszanej do likwidacji strajku.-

Dnia następnego strajkujący na skutek przemówień Nowodworskiego Abrama i Grobeta Chackiela uchwalili rezolucję, zapowiadającą strajk"aż do zwycięstwa".-

Strajk nie spowodował dotąd braku pieczywa w Białymstoku. W ub. tygodniu zanotowano jeden wypadek teroru strajkowego.- Mianowicie w nocy z dnia 12 na 13 bm. na teren posesji Nr.18 w Dojlidach Fabrycznych, stanowiącej własność Parfjaniuka Aleksandra, właściciela piekarni rzucono granat ręczny. Wskutek wybuchu granatu wyleciały szyby w 3-ch oknach piekarni. Wypadków z ludźmi nie było. Jako podejrzany o rzucenie granatu został zatrzymany Wise Ryszard robotnik piekarski. Dochodzenie trwa.-

Strajk pracowników krawieckich w Grodnie.

Dnia 9 bm. w Grodnie za-strajkowało 120 pracowników krawieckich, którzy domagają się podwyżki płac o 75%.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Spożyw

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr B.P.2739/28.T.

Dnia....października 1928 r.

31

X.Stan bezpieczeństwa publicznego.

Wystąpienie tłumu we wsi Oleksin pow.bielskiego.

Dnia 11 b.m. we wsi Oleksin, gminy Wielgowo, powiatu bielskiego w czasie dokonywania prac pomiarowych przy scalaniu gruntów tłum kobiet ~~xxxxxx~~ usiłował niedopuścić do kontynuowania prac już rozpoczętych przez mierniczego. Wobec tego,że interwencja szeregowych P.P. w posterunku w Brańsku, którym tłum stawił czynny opór, nie odniosła skutku, do miejsca wystąpienia tłumu wyjechał z Bielska Podlaskiego Komendant Pow. P.P. z oddziałem policyjnym.-

Napady rabunkowe w powiecie suwalskim.

W dniach 7,8 i 9 b.m. w powiecie suwalskim miały miejsce trzy drobne napady rabunkowe.-

Zabójstwo.

Dnia 12 b.m. w osadzie Wizna, powiatu łomżyńskiego Grabowski Juljan uderzeniem siekiery w głowę pozbawił życia Markowskiego Władysława. Zabójcę aresztowano.

Pożary.

W ubiegłym tygodniu zanotowano 9 większych pożarów w tem pożar fabryki włókienniczej Zylbera w Białymstoku /straty wynoszą około 150 tys.złotych/. Straty wyrządzone przez te pożary, obliczone są na sumę około 300 tys.zł.-

Kradzież w urzędzie pocztowo-telegraficznym w Brańsku.

W nocy z dnia 12 na 13 b.m. do urzędu pocztowo-telegraficznego w Brańsku,powiatu bielskiego wtargnęli po wyłamaniu okna nieujawnieni narazie sprawcy,którzy zabrali ~~kilkunastokilo~~ ~~kasetkę~~ kasetkę żelazną, zawierającą 1535 zł.62 gr. teczkę skórzaną zawierającą arkusze znaczków pocztowych na sumę 1840 zł, obligacje pożyczki premjowej /serja 3910 Nr.40/ na sumę 100. zł., dwa listy wartościowe, zawierające 308 guldenów i stempel pocztowy. Sposób dokonania kradzieży wskazuje, że dokonali jej zawodowi włamywacze.-

33

103

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2739/28.T.
Dnia 13.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

N e g a t y w n e .

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

35

104

We wszystkich powiatach Województwa Białostockiego przygotowania do obchodu 10-lecia niepodległości Rzeczypospolitej trwają w całej pełni. Projektowane jest otwarcie w dniu 15 listopada całego szeregu domów ludowych imienia Marszałka Piłsudskiego, odsłonięcie tablic pamiątkowych, pomników itp.-

Białystok, dn. 13. paź-dziernika 1928 roku

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

105

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2793/28.T.

TAJNE PILNE

Białystok, dn. 24 października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42. za czas od dnia 14 do dnia 20 października 1928 roku.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.
w
W A R S Z A W I E.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42. za czas od dnia 14 do dnia 20 października 1928 roku.-

Za W O J E W O D Ę:

p.o. NACZELNIK WYDZIAŁU BEZP.PUBL.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam.Ref.Inf.D.O.K.III. w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6 Brygady K.O.P. w Wilnie
18/ Urząd Śledczy w miejscu
19/ Wszyscy P.P. Starostowie Województwa Białostockiego.-

---+-+-+-+-+-+-+-+-+-+-+-+---

A.P.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2793/28 T.
Białystok dn. 20 października 1928 r.

106

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

za czas od dnia 14 do dnia 20 października 1928 r.

I. Sytuacja ogólna.

W układzie stosunków społeczno - politycznych na terenie Województwa Białostockiego, zobrazowanym w poprzednich sprawozdaniach tygodniowych, poważniejsze zmiany w ubiegłym tygodniu nie zaszły.-

Słaba naogół działalność polskich ugrupowań politycznych do przejawów ruchu politycznego nie wniosła bardziej charakterystycznych momentów, jeżeli pominąć fakt wystąpienia na wiecu PPS. w Ostrowi - Mazowieckiej działacza Stronnictwa Narodowego, ks. Ostrowskiego, ilustrujący do pewnego stopnia wzrastającą agresywność kleru katolickiego w odniesieniu do Stronnictw, walczących z tym klerem. Omawiana agresywność dostrzegana jest coraz częściej i wiąże się przyczynowo z propagowaną obecnie w prasie Stronnictw prawicowych akcją obrony kościoła katolickiego.-

Nierównie ważniejsze od przejawów polskiego ruchu politycznego były przejawy ruchu narodowościowego. Na uwagę szczególnie zasługuje odbyty dnia 14 b.m. w Grodnie okręgowy Zjazd delegatów hurtków Towarzystwa Szkoły Białoruskiej z powiatu grodzieńskiego. Oceniając przebieg tego zjazdu należy przedewszystkiem podkreślić, iż odbył się on według programu z góry narzuconego przez działaczy radykalnych /: Streszko Bazyli, Kułakowski Dymitr, Ciećko Grzegorz:/ i że znany na terenie grodzieńszczyzny komunizujący działacz białoruski Streszko Bazyli skierował obrady Zjazdu na tory działalności wybitnie antypaństwowej. Fakt uchwalenia rezolucji, wyrażającej hołd skazanym posłom b. B.W.R. Hromady i uznanie dla strajkujących robotników przemysłu włókienniczego w Łodzi, niezwiązanej w niczem z kulturalno - oświatową działalnością T-wa Szko-

/

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2793/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

Dnia 20 października 1928 r.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Łomżyński tygodnik "Życie i Praca" w numerze 42 z dnia 14 bm. zamieścił art. p.t. "Zmiana frontu w obozie sanacji", którego autor, nawiązując do mowy wygłoszonej przez P.Premjera prof. Bartla w Krakowie i odgłosów prasy o bilansie handlowym Polski, stara się dowieść, że Rząd odwołuje się do współpracy z nim całego społeczeństwa i wzywa społeczeństwo do oszczędności dopiero w obliczu zagrażającej Państwu katastrofy gospodarczej.-

b/ Prasa żydowska.

Żargonowy dziennik białostocki "Dos Naje Łebn" w numerze 286 z dnia 12 bm. zamieścił art. p.t."Znika marzenie", napisany przez B.Marka, który m.in. podkreśla: "Żydowskiemu uczniowi po skończeniu średniego zakładu snują się w jego młodocianej fantazji najpiękniejsze i najszczytniejsze karjery. Ale gdy tylko otworzy drzwi uniwersyteckiej kancelarji odrazu spostrzega cały ogrom nieprzezwyciężonych trudności w jego życiu. A sytuacja jest smutna - na medycynę przyjmują tylko "wybranych"; na dentystykę i farmację - to samo; na politechnice strasznie szykanują, a o wyższych szkołach handlowych i polityczno-dyplomatycznej nie może Żyd nawet - marzyć. Na prawo i filozofję /humanistyka/ wprawdzie przyjmują Żydów, ale cóż z tego, kiedy żydowskich prawników na stanowiska państwowe /jak naprzykład prokuratorów, sędziów śledczych, sędziów/ nie przyjmują, a droga prywatna, adwokatura jest utrudniona przez nowy system

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2793/28.T.
Dnia 20.października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Suwalski.

W Suwałkach został utworzony sekretarjat powiatowy BBW z R.,którego kierownikiem jest Jan Karczewski,kierownik sejmikowego biura pisania próśb i podań.-

Powiat Szczuczyński.

Działacz BBWzR. płk. Siemieński zorganizował dnia 14.b.m. w Grajewie wiec protestacyjny przeciwko wystąpieniom prezydenta Hindenburga na niemieckim Górnym Śląsku. M.in. płk.Siemieński podkreślił przy omawianiu działalności stronnictw opozycyjnych,że ewent. dalsza ich opozycja może spowodować rozwiązanie Sejmu.-

Na wniosek płk.Siemieńskiego zebrani na wiecu / około 500 osób / uchwalili rezolucję,protestującą przeciwko mowie prez.Hindenburga. Rezolucja ta miała być przesłaną Ministerstwu Spraw Zagranicznych.-

b/ Chrześcjańska Demokracja.

Powiat grodzieński.

Na wiecu sprawozdawczym w miasteczku Jeziory,powiatu grodzieńskiego,dnia 14.b.m. poseł Pułjan zobrazował układ i siłę poszczególnych stronnictw i ugrupowań politycznych na gruncie parlamentarnym oraz uzasadniał szkodliwość dla Państwa wprowadzenia w życie uchwały Senatu w sprawie uchylenia okólnika P.Ministra Bartla o przymusowem odbywaniu praktyk religijnych w średnich zakładach naukowych i szkołach powszechnych. Obecnych na wiecu było około 100 osób.-

c/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat wołkowyski.

Instruktor Stronnictwa Chłopskiego na powiat wołkowyski,Worobiej Adam zorganizował w czasie od dnia 9 do dnia 14 b.m. Koła lokalne w następujących miejscowościach powiatu wołkowyskiego:

./.

e/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Ostrów - Maz.

Dnia 14.b.m. odbył się wiec PPS.w Ostrowi-Mazowieckiej.Pierwszy przemawiał poseł Dubois Stanisław, który scharakteryzował w ujemnem świetle położenie gospodarcze kraju, podkreślając niedobór bilansu handlowego,rzekomą niewspółmierność obecnych zarobków robotniczych z zarobkami przedwojennymi i wzrost wydajności pracy robotników, oraz stały spadek wartości złotego w odniesieniu do wartości artykułów pierwszej potrzeby, co w konsekwencji doprowadzaxdo ostrych starć robotników z kapitałem / strajk włókniarzy w Łodzi /.Dalej poseł wskazywał na rzekomą zależność Rządu od sfer posiadających / akces "Lewiatana" do B.B.W.z R./ i na konieczność przeprowadzenia redukcji urzędników i funkcjonarjuszów państwowych przy równoczesnem podwyższeniem uposażeń urzędniczych. Przemówienie swe zakończył poseł Dubois stwierdzeniem, że PPS. wytrwa w walce o najżywotniejsze interesy mas robotniczych i włościańskich.

Drugi z kolei mówca,burmistrz Leśniewski przedstawił bilans pracy rocznej zarządu m.Ostrowi i wyjaśnił,że miejscowi działacze Stronnictwa Narodowego demagogicznie potraktowali sprawę usunięcia krzyża z sali posiedzeń rady miejskiej m.Ostrowi - Mazowieckiej, gdyż w istocie profanacja krzyża nie miała miejsca, krzyż ten bowiem zdjęty został ze ściany we wspomnianej sali w czasie odbywającej się zabawy na rzecz L.O.P.P.-

Na przemówienie burmistrza Leśniewskiego replikowali robotnik Kurowski, zarzucając zarządowi miasta małe zainteresowanie się losem bezrobotnych i ks.wikary Ostrowski, który pomawiał zarząd m.Ostrowi - Mazowieckiej,a zwłaszcza burmistrza Leśniewskiego o traktowanie spraw ogólnie dotyczących miasta i jego obywateli pod kątem widzenia partyjnego.Wystąpienie ks.Ostrowskiego osłabiło znacznie nastrój zebranych / około 200 osób /,w stosunku do organizatorów wiecu.-

-:-:-:-:-:-ooOoo-:-:-:-:-

Związek Obrony Wierzytelności i Praw Własności.

W Wołkowysku powstał Oddział Związku Obrony Wierzytelności i Praw Własności z centralą w Kielcach. W imieniu Oddziału występują: Siarkiewicz Józef i Konkol Wacław z Grawolina.-

Towarzystwo Polskiej Bibljoteki Publicznej w Łomży.

Towarzystwo Polskiej Bibljoteki Publicznej w Łomży w celu zasilenia swoich funduszów, urządziło w dniu 13.b.m. odczyt n.t."Twórczość Józefa - Konrada Korzeniowskiego". Odczyt wygłosił inspektor samorządu gminnego ,pow.łomżyńskiego, Stanisław Dębowski.- Obecnych było około 500 osób.-

Wiec protestacyjny w Białymstoku.

Dnia 14.b.m. w Białymstoku pod przewodnictwem naczelnika Wydziału Urzędu Wojew.,p.Galasiewicza odbył się wiec protestacyjny przeciwko zakusom niemieckim na całość granic zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej. Przemawiali: Ślusarczyk,profesor Młyński i Stefan Kalina. Mówcy w przemówieniach swych scharakteryzowali stan militarny Niemiec, zanalizowali budżet wojskowy Rzeszy Niemieckiej oraz wykazywali,że Niemcy stale wysuwają żądanie rewizji Traktatu Wersalskiego i granicy wschodniej Rzeszy Niemieckiej. W końcu naczelnik Galasiewicz odczytał hołdownicze depesze do Marszałka Piłsudskiego i Prezydenta Rzeczypospolitej,oraz list protestacyjny,który przez słuchaczy został przyjęty.- Obecnych - około 300 osób.-

-:-:-:-:-:-ooOoo-:-:-:-:-:-:-

cie odbyły się wybory do rady parafjalnej Kościoła Narodowego w Łomży, do której weszli: Kliszcz Bronisław /bezp./ jako przewodniczący, Wencel /P.P.S./ jako sekretarz i Kun Zygmunt /bezp./ - jako skarbnik.-

Stow. Badaczy Pisma Św. w Białymstoku.-

Działacz Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św., Uchman wygłosił dnia 14 bm. w Białymstoku dwa odczyty, poświęcone rozpatrywaniu poszczególnych ustępów Pisma Św.-

---

trzebnych na ten cel funduszów. Obecnych - około 150 osób.-

jazd delegatów rganizacji "Hechaluc-Pionier" w Łomży.-

Dnia 10 bm. w Łomży z inicjatywy miejscowego oddziału organizacji "Hechaluc-Pionier" odbył się zjazd okręgowy delegatów tej organizacji z udziałem delegata Berdyczewskiego Kijela z Warszawy oraz delegatów z Rutek, Zambrowa, Wizny i Łomży. Prelegent Berdyczewski - jako delegat Centrali organizacji scharakteryzował obecną sytuację polityczną w Palestynie, zaznaczając, że już od trzech lat panuje tam straszny kryzys ekonomiczny, który nie zmniejsza się, a przeciwnie stale wzrasta, wobec czego ucieczka żydów z Palestyny niepomiernie się zwiększa. Prócz kryzysu ekonomicznego i głodu, jaki w Palestynie panuje, miejscowa ludność arabska stosuje względem żydów niebywały teror. Takiemu stanowi rzeczy winni są sami żydzi, zamieszkali w Galucie, którzy odmawiają Palestynie pomocy moralnej i materjalnej. Następnie, wyjaśniwszy ideę odbudowy Palestyny, jako samodzielnego państwa żydowskiego, prelegent nawoływał do popierania "Hechaluc - Pionier" i pokrewnych jej organizacyj. Na zjeździe było obecnych około 300 osób, przeważnie młodzieży żydowskiej.-

dczyty Szmula ygielbauma w Łomży.-

Dnia 13 bm. w Domu Ludowym w Łomży z inicjatywy Rady miejscowej żydowskich zw.zaw. odbył się odczyt n.t. "Ruch zawodowy a partje polityczne", wygłoszony przez Szmula Zygielbauma, pseudo "Artur" z Warszawy. Prelegent scharakteryzował obecną akcję związków zawodowych, ubolewając nad słabym rozwojem ruchu zawodowego wskutek nieuświadomienia robotników żydowskich. Następnie przedstawił etapy walk robotników z kapitalistami. Jako przykład przytoczył strajk włókienniczy w Łodzi, gdzie klasa robotnicza w dotychczasowych poczynaniach wykazała wielkie braki w swoim stanie organizacyjnym. Krytykował komunistów, którzy w strajku łódzkim swoją agitacją war-

niec m. Grodna, sekretarzował Siewruk Piotr ze Skidla.- Obecnych 26 osób, w tem 3-ch gości bez prawa głosu, a mianowicie: G.Ciećko ze wsi Chwojniany, Bazyli Streszko i Dymitr Kułakowski, mieszkańcy m. Grodna.-

Na zjeździe wygłoszono szereg przemówień, z których na specjalną uwagę zasługują przemówienia Streszki Bazylego, Kiziewicza Michała, Łomaszewicz Nadzieji, Ciećko Grzegorza i Kościewicza Michała, którzy podkreślali, że T-wo Szkoły Białoruskiej w całej Zachodniej Białorusi odczuwa represje, jakie na nie spadają ze strony władz, i że w niektórych powiatach zostały zamknięte Okręgowe Zarządy T-wa Szkoły Białoruskiej oraz gimnazjum białoruskie w Radoszkowicach.-

Mówca Ciećko Grzegorz, radny gminy Skidelskiej nadmienił, że ludność białoruska pozbawiona jest szkół w języku ojczystym, że dzieci białorusinów zmuszone są wychowywać się bez nauki, na czem bardzo cierpi społeczeństwo białoruskie, gdyż nie będzie miało świadomych obywateli swej ojczyzny.-

Kiziewicz Michał, radny gminy Skidelskiej, nawiązując swe przemówienie do treści przemówienia Ciećki Grzegorza, dodał, że w istniejących szkołach polskich wychowuje się dzieci w duchu faszystowskim, zatruwającym serca młodego pokolenia, czemu należy ostro sprzeciwić się w drodze walki świadomej. Mówca wystąpił z wnioskiem, ażeby przy wszystkich szkołach polskich założyć komitety rodzicielskie, złożone specjalnie z członków T-wa Szkoły Białoruskiej, których celem będzie zwalczanie szkół polskich i domaganie się otwarcia szkół państwowyxh z wykładowym językiem białoruskim. Następnie, omawiając sprawę zawieszenia przez P.Wojewodę Wileńskiego działalności Głównego Zarządu T-wa Szkoły Białoruskiej, Kiziewicz podkreślił, że chodziło tu Rządowi o zlikwidowanie białoruskiej placówki, na której czele stali ludzie

ny został ze względów finansowych o jeden pokój, ponieważ za dwa pokoje właściciel zażądał 90 zł., i że Zarząd płaci obecnie za jeden pokój 60 zł. M.in. Łomaszewiczówna oznajmiła, że wkrótce Zarząd Okręgowy T-wa Szkoły Białoruskiej ma otrzymać z Sejmiku Powiatowego zakupione swego czasu książki białoruskie, na które Sejmik wyasygnował 500 zł.-

Na zakończenie zjazdu odczytane zostały dwie rezolucje treści następującej:

1/ Zebrani w dniu dzisiejszym na Zjeździe Okręgowego T-wa Szkoły Białoruskiej w Grodnie wyrażają protest przeciwko zamachowi ze strony Rządu na Główny Zarząd T-wa Szkoły Białoruskiej w Wilnie i uwięzieniu prawdziwych bojowników idei białoruskiej, przeciwko oddaniu białoruskiego gimnazjum w Wilnie w ręce zdrajców, przeciwko zamykaniu komitetów T-wa Szkoły Białoruskiej, przeciwko zamknięciu białoruskiego gimnazjum w Rodoszkowiczach, przyczem zebrani wyrażają pogardę zdrajcom idei białoruskiej, wyrażając hołd prawdziwym bojownikom sprawy białoruskiej, uwięzionym posłom białoruskim i białoruskiemu klubowi sejmowemu, który walczy na terenie sejmowym o sprawy białoruskie i żądają otwarcia rządowych szkół białoruskich.-

2/ Zebrani wyrażają hołd strajkującym robotnikom w m. Łodzi, walczących z burżuazją i z faszystowskimi zamachami na prawa robotnicze. Zebrani postanowili rezolucję powyższą przesłać strajkującym robotnikom, a niezależnie od powyższego podać do ogólnej wiadomości na łamach prasy białoruskiej, by w ten sposób zadokumentować współczucie i solidarność klasy pracującej na polu walki z faszystowskimi zamachami.-

Zjazd zakończony został odśpiewaniem pieśni: "Od wieków my spali".-

./.

rządu hurtka: Litwina Jana - prezes, Szejnoga Nikodema - sekretarz, Bojko Katarzynę - skarbnik i Szewko Siergieja- bibliotekarz.-

c/ T a t a r z y.

Powiat Grodzieński

W gminie Hołynka powstał "Związek Kulturalno-Oświatowy Tatarów", na którego czele stanął Smulski Kamber.-

---+---+---+

Ze swej strony wspomniany O.K. wydał ulotki w języku polskim i żargonie oraz odezwę w języku polskim. / egzemplarze ulotek i odezwy załączone /.-

P. P. S. Lewica.

Powiat Białostocki.

Okręgowy Komitet PPS.Lewicy w Białymstoku w ub.tygodniu kolportował odezwę w związku ze strajkiem włókniarzy łódzkich,drukowaną legalnie w Krakowie.-

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej " Samopomoc."

Powiat Łomżyński.

Instruktor Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej,"Samopomoc" Falkowski Bolesław prowadzi w dalszym ciągu akcję propagandystyczną i kolportażową w gminach Rutki i Chlebiotki.-

b/ Działalność komunistów w wojsku.

Powiat Suwalski.

W nocy z dnia 12.na 13.b.m. w obrębie koszar I.baterji 29.p.a.p.w Suwałkach rozrzucono około 30 egzemplarzy wydawnictw komunistycznych,notowanych w poprzednich sprawozdaniach tygodniowych. Dochodzenie prowadzi dowództwo miejscowego plutonu żandarmerji.-

c/ Działalność komunistów w organizacjach społecznych i politycznych mniejszości narodowych.

Powiat Ostrołęcki.

W powiecie ostrołęckim przez organa służby bezpieczeństwa dostrzegane są tarcia pomiędzy starszą generacją żydowską i młodzieżą,należącą do organizacyj społecznych i politycznych,oraz Związków Zawodowych. Tarcia te powstały na tle religijnem w okresieostatnich świąt żydowskich,w których czasie komunizująca młodzież żydowska zamanifestowała nieposzanowanie obowiązujących rytuałów i wyłamanie się z pod opieki rabinatu.-

Powiat Bielsk-Podl.

W wyniku dochodzeń,dotyczących działalności wywrotowej Abrama Sokołowicza, b.prezesa,a obecnie sekretarza

./.

117

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2793/28.T.
Dnia 20.października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Związki Chrześcijańskie.

Związek Rzemieślników Chrześć.w Grajewie.

Dnia 14.b.m. w Grajewie odbyło się zebranie członków miejscowego Oddziału Związku Rzemieślników Chrześcijańskich poświęcone sprawom organizacyjnym. Przewodniczył Jan Zyskowski. Obecnych około 40 osób.-

b/ Związki Klasowe

Sekretarjat Związku Robotników Rolnych R.P.w Wołkowysku.

Dnia 6.b.m. otwarty został Sekretarjat Związku Zawodowego Robotników Rolnych R.P.w Wołkowysku, gdzie już istnieje Oddział Związku Robotników Rolnych Z.Z.P.-

Związek Zawod.Robotników Przemysłu Skórzanego w Wołkowysku.

Dnia 8.bm. na zebraniu członków Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego w Wołkowysku wybrano do nowego zarządu Oddziału: Mancewicza Michała, Nowickiego Michała, Czerniewa Władysława, Janowicza Konstantego i Niedźwiedzkiego Józefa.-

Związek Zaw.Robotników Przemysłu Odzieżowego w Kolnie.

W Kolnie powstał Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego, a jego zarząd stanowią prezes Lubel Rojsach oraz Mejer Izrael, Jakób Rybak, Frydman Dun i Perec Kon.-

Oddział Z.Z.K. w Ostrołęce.

W ub.tygodniu na st.kol.w Ostrołęce odbyło się zebranie członków lokalnego Koła ZZK.pod przewodnictwem prezesa Stańskiego, który omawiał sprawy uposażenia kolejarzy i organizacyjne Związ. Zebrani / około 50 osób / uchwalili votum zaufania Zarządowi Głównemu Z.Z.K.

Związek Robotników Przemysłu Drzewnego w Augustowie.

Dnia 14.b.m. w Augustowie odbyło się zebranie członków Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, poświęcone sprawie wyboru delegata na Kongres P.P.S. w Sosnowcu.

/

c/ Cechy rzemieślnicze.

Cech majstrów szewckich w Wołkowysku.

Dnia 7. b.m. w Wołkowysku odbyło się organizacyjne zebranie cechu majstrów szewckich pod przewodnictwem Kaganowicza Abrama. Wybrano jako pełnomocników Urynowskiego Abrama, Lewina Fejwela, Rabica Hirsza i Szpaka Abrama, którym powierzono załatwienie formalności związanych z zarejestrowaniem cechu.

-:-:-:-:-:-:-ooOoo-:-:-:-:-:-

d/ Inne.

Zw.P.Naucz.Szkół Powszechnych w Łomży.

Koło Powiatowe Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych w Łomży zwołało dnia 14.b.m.we własnym lokalu nadzwyczajne walne zebranie swych członków, na które przybyło około 100 osób. Tematem obrad były dezyderaty dotyczące ruchu organizacyjnego i zawodowego nauczycielstwa. Na zebraniu tem Starosta łomżyński podkreślił znaczenie powszechnego nauczania dla dobra Państwa i społeczeństwa oraz wezwał zgromadzone nauczycielstwo do intensywnej pracy na polu kulturalno - oświatowem, szczególnie zaś w dziedzinie podniesienia stanu ekonomicznego wsi, która dotychczas pod wieloma względami znajduje się w zaniedbaniu.

e/ Stan bezrobocia.

Według danych z dnia 19.b.m.na terenie Województwa Białostockiego bez pracy pozostawało 2332 osób, a mianowicie

powiat:	ilość:	zmniejszenie:	wzrost:	pobiera zapomogi:
augustowski:	4	-	-	3
grodzieński:	357	-	107	13
białostocki:	1971	-	34	276.-

-:-:-:-:-:-:-ooOoo-:-:-:-:-:-

Strajk włókniarzy w Łodzi - akcja za wywołaniem strajku w Białymstoku.-

Okręgowa Rada /Komisja/ Klasowych Związków Zawodowych otrzymała dnia 17 bm. telegraficzne polecenie Centralnej Komisji Kl.Zw.Zaw. rozpoczęcia natychmiastowej akcji celem poparcia strajku włókniarzy łódzkich.-

Na zwołanem tegoż dnia zebraniu delegatów robotniczych zdecydowano rozpocząć dnia 19 bm. o godz.10-ej strajk manifestacyjny we wszystkich zakładach przemysłu włókienniczego w Białymstoku w wypadku, gdyby zapowiedziana na dzień 18 bm. w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej konferencja delegatów robotniczych i przemysłowców nie doprowadziła do zażegnania strajku w Łodzi.-

Na odbytych dnia 18 bm. konferencjach delegatów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego /filja Nr.1 i 2/ oraz konferencji delegatów robotniczych 20-tu fabryk, tylko delegaci 5-ciu fabryk /Trylinga, Sokół i S-wie, Szlachtera, Zbara i Finkla /wypowiedzieli się za strajkiem, wobec czego konferencje te sytuacji nie wyjaśniły.-

O godzinie 2-ej w nocy z dnia 18 na 19 bm. Centralna Komisja Klasowych Zw.Zaw. w Warszawie powiadomiła Okręgową Radę Kl.Zw.Zaw. w Białymstoku o zerwaniu pertraktacyj w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej i wezwała wspomnianą Radę Okręgową do zainicjowania natychmia-stowego strajku manifestacyjnego włókniarzy białostockich. Wezwanie Centralnej Komisji Kl.Zw.Zaw. nie odniosło skutku; w żadnym z zakła-dów przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym dotychcza-s praca nie została przerwana.-

/

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP 2793/28.T.
Dnia 20.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Kradzież poczty.

Dnia 13. b.m. woźnemu urzędu gminnego w Łabnie powiatu augustowskiego skradziono z furmanki pocztę urzędową zawierającą dwa listy polecone 100 zł.gotówką i zwykłą korespondencję.

Czynne wystąpienie przeciwko szer.PP w pow.wołkowyskim.

Dnia 9.b.m.w Dobrowoli,powiatu wołkowyskiego w czasie pełnienia obowiązków służbowych zraniony został w rękę przez Gryszko Józefa szeregowy P.P. Turcza Franciszek, Gryszko Józefa zatrzymano i przekazano władzom sądowym.

Czynne wystąpienie przeciwko szer.P.P. w pow.suwalskim

Dnia 15.b.m. wynikła w Suwałkach na ul.Berka Joselewicza awantura połączona z bójką pomiędzy pięciu osobnikami. Gdy szer. P.P.Antoni Srodowski usiłował bójkę zlikwidować, awanturujący się napadli na niego, zadając mu lekkie uszkodzenie ciała i usiłując go rozbroić, wobec czego Srodowski użył rewolweru,raniąc jednego z napastników Józefa Santorowicza w rękę a drugiego Kazimierza Czostkowskiego w nogę. Obu, poborowych rocznika 1907 z Suwałk przewieziono do szpitala zaś pozostałych trzech uczestników awantury zatrzymano.

Czynne wystąpienie przeciwko szer.PP. w pow.grodzieńskim.

Dnia 14.b.m. we wsi Kościewicze pow.grodzieńskiego wynikła bójka na noże między młodzieżą wiejską. W związku z tem będący w tej wsi patrol policyjny w czasie likwidowania bójki zatrzymał mieszkańca wsi Brzostowica,gm.Berszty Powiedajko Aleksandra. Zatrzymany począł stawiać opór szer. PP., a w obronie jego stanęli inni uczestnicy bójki,do których następnie przyłączyło się jeszcze kilkudziesięciu osób. Tłum,podżegany okrzykami przywódców, odbił aresztowanego przyczem ze strony tłumu padło około 15 strzałów oddanych w powietrze.Winnych podżegania tłumu i wystąpienia przeciwko policji Kościewicza Aleksandra,mieszkańca wsi Kościewi-

121

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2793/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

Dnia 20 października 1928 r.

XI. Sprawy graniczne.

Za nielegalne przekroczenie granicy polsko-niemieckiej zatrzymano w ubiegłym tygodniu dwie osoby, które zostały przekazane władzom sądowym.-

Zatrzymanie przemytu w powiecie augustowskim.

Dnia 8 bm. szeregowi P.P. Grabowski Franciszek i Jeleniewski Stanisław z posterunku P.P. w Kolnicy zatrzymali w okolicy wsi Żarnowo i Jeziorki trasport przemyconych z Niemiec skórek wartości 598 zł.60 gr. Przemytnicy, korzystając z ciemności nocy, zdołali zbiec.-

Zatrzymanie dezertera.-

Dnia 10 bm. przez posterunek P.P. w Raczkach, powiatu augustowskiego został zatrzymany dezerter z 29 p.a.p. Bućko Karol, którego oddano do dyspozycji posterunku żandarmerji w Augustowie.-

Ostrzelanie patrolu K.O.P.

Dnia 4 bm. ze strony litewskiej ostrzeliwany był patrol K.O.P., składający się z 3 ludzi - w okolicy strażnicy "Kotta III" /rejon Sopoćkinie/, powiatu augustowskiego.-

-+-+-+

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2793/28 T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

Dnia 20.października 1928 r.

XIII. V a r i a.

Przejazd Pana Ministra Spraw Wewnętrznych.

Dnia 17 bm. w przejeździe z Warszawy do Wilna zatrzymał się nakrótko w Białymstoku Pan Minister Spraw Wewnętrznych, generał Sławoj-Składkowski.-

Pomór świń.

W powiecie ostrowskim trwa nagminnie występujący pomór świń.-

Białystok, dnia 24 października 1928 r.

ZA W O J E W O D E:

p.o. NACZELNIK WYDZIAŁU BEZP.PUBL.

123

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr.NP. 2835/28.T.

Białystok, dn. 29 października 1928.r.

TAJNE - PILNE

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43. za czas od dnia 21. do dnia 27. października 1928 roku.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.
w Warszawie

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43. za czas od dnia 21. do dnia 27. października 1928 roku.-

Za Wojewodę:

z.p. Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie
" " w Brześciu n/B.
" " w Nowogródku
" " w Lublinie
" " w Warszawie
" " w Tarnopolu
" " w Stanisławowie
Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
" " " " " w Wilnie
" " " " Okręgowym w Grodnie
" " " " " w Białymstoku
" " " " " w Łomży
" " " " " w Suwałkach
Dow.Ref.Inf.D.O.K.III.w Grodnie
" " " " IX. w Brześciu n/B.
" " " " I. w Warszawie
Dowództwo 6 Brygady K.O.P.w Wilnie
Urząd Śledczy w miejscu
Wszyscy P.P.Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.

-:-:-:-:-:-:-:-

1921

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2835/28.T.
Białystok, dnia 27. października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

za czas od dnia 21. do dnia 27. października 1928.r.

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy, na który przypadły intensywne przygotowania społeczeństwa bez różnicy wierzeń politycznych do obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej, uzewnętrznił dalsze przejawy przerostu życia społecznego nad ruchem politycznym, który wyczerpuje działalność PPS., Stronnictwa Narodowego i Stronnictwa Chłopskiego.-

Wspomniane przygotowania społeczeństwa do obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej inicjowane są na terenie Województwa Białostockiego w przeważnej mierze przez poszczególnych działaczy społecznych, przedstawicieli władz państwowych i samorządowych oraz organizacje społeczne, orjentujące się na BBW z R., względnie wyznające konieczność współpracy z Rządem, natomiast nikły jest dotychczas udział w tych przygotowaniach organizacyj o charakterze ściśle politycznym.-

Tem też należy tłumaczyć fakt, że omawiane przygotowania utrzymane zostały, przynajmniej do ostatniej chwili w płaszczyźnie budzenia kultu dla bohaterskich wysiłków żołnierza polskiego w latach wojny światowej i roku 1920 oraz czci dla jego wodzów, a przedewszystkiem czci dla Marszałka Piłsudskiego.-

Zanotowane w ubiegłym tygodniu przejawy ruchu politycznego nie wiążą się w niczem z traktowanemi przygotowaniami, jeżeli pominąć BBWz R., który stanowi niejako syntezę organizacyjną licznych stowarzyszeń, organizacyj, związków i grup społecznych, związanych mniej lub więcej ściśle ideą współpracy z Rządem.-

Polskie Stronnictwa polityczne pochłonięte były prawie całkowicie swemi sprawami wewnętrznemi, a mianowicie PPS. kongresem

/

Stronnictwa Narodowego.-

W ruchu narodowościowym dominowały sprawy żydowskie, dotyczące szkolnictwa żydowskiego i kwestji palestyńskiej.-

Ruch zawodowy zaznaczył zyskującą na żywotności akcję Chrześcjańskich Związków Kresowych /: orjentujących się na EBWz R.:/ w kierunku rywalizowania w walce o wpływy wśród robotników z PPS. oraz upadek wpływów Okręgowej Rady Klasowych Zw.Zawodowych w Białymstoku, której kilkakrotne wezwania robotników Białegostoku i białostockiego okręgu przemysłowego do poparcia strajku włókniarzy w Łodzi i strajku robotników piekarskich w Białymstoku pozostały bez wyniku.-

Ostatecznie wspomniana Rada nie zdołała przeprowadzić nakazanego jej przez Centralną Komisję Klasowych Związków Zawodowych strajku manifestacyjnego włókniarzy, ani też wygrać strajku piekarzy w Białymstoku, wygasającego bez znaczniejszych korzyści dla strajkujących.-

Również bez efektu pozostały dość energiczne i udzielgłe wysiłki OKKZPB.Białystok, usiłującego sprowokować wystąpienia manifestacyjne robotników, przyczynowo związane ze wspomnianymi strajkami.-

Wreszcie w ubiegłym tygodniu dostrzeżono przygotowania organizacyj wywrotowych do zewnętrznych wystąpień w dniu 7. listopada br. / 11-lecie rewolucji październikowej / i w dniu Obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej dnia 11.listopada br. W związku z tem wydane zostały zarządzenia, zmierzające do zapewnienia spokoju i bezpieczeństwa publicznego w dniach 7 i 11 listopada br.-

W stanie bezpieczeństwa w przygraniczu i na terenie poszczególnych powiatów Województwa Białostockiego zmiany nie zaszły.-

Na rynku pracy obserwowany był dalszy wzrost bezrobocia / z 2332 w dniu 19.b.m. na 2415 dnia 25 b.m./ oraz wzrost tendencyj strajkowych wśród robotników przemysłu spożywczego, skórzanego i chemicznego.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

z dnia 21 bm./ w artykule "Widmo rozłamu wśród socjalistów" komentuje w ujęciu Stronnictwa Narodowego rozłam w PPS, nie wypowiadając się jednakże w kwestji ukształtowania się stosunków w PPS w konsekwencji traktowanego rozłamu. - W następnym artykule p.t. "Stronnictwo Narodowe" poseł K.Wierczak po stwierdzeniu, że Stronnictwo Narodowe w stosunkowo krótkim czasie zdołało skupić i skonsolidować w swych szeregach wszystkie elementy, myślące kategorjami narodowemi, zaznacza: "Dlatego dzień 7 października, w którym się zebrała pierwsza Rada Naczelna Stronnictwa Narodowego, jest ważnym w historji nowej Polski. Rada Naczelna Stronnictwa Narodowego nie była jednak tylko przeglądem sił obozu narodowego, przyjęła ona po gruntownej rozwadze przedłożony jej przez Komitet Organizacyjny program Stronnictwa Narodowego. Podkreślić należy, że cała lewica w Polsce drepcze na miejscu i hasłami, które burzą, a nie budują, niszczy Polskę. Partja rządowa natomiast chce, ale nie wie jak rządzić, i gubi się w socjalistycznych, czy konserwatywnych pomysłach, które w zetknięciu z życiem, okazują się złudą. W takim to okresie bezwładu i rozkładu lewicy i partji rządowej, a wzrostu bezczelności wrogów Polski, Stronnictwo Narodowe daje narodowi po doświadczeniach i głębokiej rozwadze, w rocznicę 10-lecia wyzwolonej Polski, program, w którym jasno wskazuje, jak naród iść powinien na drodze moralnego i gospodarczego odrodzenia. W programie Stronnictwa Narodowego znajdujemy szczegółową odpowiedź na te zadania, które obecnie przed Polską stoją. Z temi wskazaniami musi iść naród, bo musi, jako gospodarz, wziąć odpowiedzialność za losy Ojczyzny".-

Dziennik "ABC" Ziemi Suwalskiej w numerach 291 i 292 z dnia 19 i 20 bm. zamieścił artykuł powiatowego sekretarjatu BBWzR w Suwałkach p.t. "Słowa i cele PPS", oceniający stosunek PPS do Rządu.-

jest właśnie linja bojowa Rządu Marszałka Piłsudskiego, od którego żydzi oczekiwali większej tolerancji względem żydowskiej kultury narodowej". W końcu swego artykułu podkreśla pos. Wygodzki, że żydzi mają prawo domagać się od Rządu Marszałka Piłsudskiego zaniechania szablonowej drogi antysemickiej przymusowej asymilacji i, że żydzi nie pójdą razem z Rządem, uprawiającym asymilacyjną politykę, lecz wszelkiemi siłami zwalczać będą tę politykę.-

---+++++++++++++++++++-

dla więźniów politycznych, w drugim zaś zarzucał Rządowi niewykorzystanie dla celów inwestycyjnych tych konjunktur gospodarczych, jakie stworzył dla Polski strajk górników angielskich.-

Pozatem poseł Pułjan pomawiał Rząd o zajęcie conajmniej neutralnego stanowiska względem masonerji, godzącej w interesy Kościoła Katolickiego i streścił stanowisko klubu parlamentarnego Stronnictwa Narodowego w odniesieniu do kwestji zmiany Konstytucji. Obecnych na wiecu było około 200 osób.-

Powiat Kolneński. Dnia 21 bm. w lokalu zamkniętym Antoniego Mieczkowskiego w Kolnie odbył się zjazd powiatowy mężów zaufania i członków Stronnictwa Narodowego przy udziale posła Staniszkisa Witolda, który zreferował stanowisko klubu parlamentarnego Stronnictwa wobec zagadnienia naprawy Konstytucji, zobrazował dotychczasową działalność nazwanego klubu i wzywał zebranych /około 50 osób, przeważnie kobiet / do podjęcia usilnej pracy agitacyjnej i organizacyjnej na rzecz Stronnictwa Narodowego. Zalecał szczególnie konsekwentne zdążanie do opanowania przez Stronnictwo kooperatyw, spółdzielni, kółek rolniczych, oraz organizacyj o charakterze społecznym i gospodarczym.-

Powiat Łomżyński. Dnia 21 bm. w Łomży odbył się wiec Narodowej Organizacji Kobiet z udziałem posłanki i przewodniczącej tej organizacji Gabrjeli Balickiej, która w przemówieniu swem pouczała o wychowaniu młodzieży, podkreślając, że młodzież - to fundament przyszłej Polski i dlatego na wychowanie młodzieży winna być zwrócona jak największa uwaga. Następnie wskazywała na grożące Polsce niebezpieczeństwo wskutek rozrastania się organizacyj wywrotowych i masonerji, oraz wrogich tendencji ze strony nieprzyjaznych Polsce państw ościennych. Przedstawiając obecne warunki gospodarcze i polityczne w Polsce

branych do opowiedzenia się za CKWPPS. - Po wysłuchaniu referatu posła Czarneckiego CK potępił "rozłamowców".-

Tegoż dnia w Domu Ludowym w Łomży odbył się przy obecności około 300 osób wiec P.P.S. z udziałem posła d-ra Czarneckiego, który w dłuższem przemówieniu przedstawił rozłam w obozie P.P.S. na terenie Warszawy, dowodząc, że nie jest to faktycznie rozłam, a tylko wyłamanie się z pod dyscypliny partyjnej pewnej grupy posłów, którzy, zamierzając przyłączyć się do Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, starają się pociągnąć za sobą nieświadome jednostki klasy robotniczej. Następnie krytykował "rozłamowców", zarzucając im, że niesłusznie przyjęli nazwę frakcji rewolucyjnej PPS, gdyż zamierzają pójść bardziej na prawo od P.P.S. Na zakończenie szereg osób, popieranych przez obecnych na wiecu komunistów, stawiało posłowi Czarneckiemu zarzuty na tle osobistem, skutkiem czego wśród zebranych powstała wrzawa, która spowodowała rozwiązanie wiecu przez przewodniczącego.-

Świat Szczuczyński.

Poseł Czarnecki i mieszkaniec wsi Kieljany, gminy Radziłów Czesław Warło usiłują zorganizować komitet lokalny PPS w osadzie Radziłów.-

Do zarządu komitetu wejdą prawdopodobnie - Warło Czesław, Huszcz Juljan, Szlejter Jan i Mioduszewski Bolesław, robotnicy z Radziłowa.-

Świat Białostocki.

Dnia 21 bm. w Białymstoku odbyła się konferencja okręgowa delegatów PPS z powiatów bielskiego, białostockiego, grodzieńskiego, suwalskiego, augustowskiego, sokólskiego, wołkowyskiego, ostrowskiego i wysoko-mazowieckiego pod przewodnictwem Adama Markowskiego i Przytuły Józefa. Sprawozdanie organizacyjne i polityczne oraz referat o zadaniach PPS w okręgu białostockim wygłosił poseł Dubois.- W dyskusji nad sprawozdaniem i referatem posła Dubois przemawiali Markowska /nauczycielka szkoły

sekretarz, Leśniewski, Okroj, Hryniewicz; cztery miejsca pozostawiono dla przedstawicieli komitetu P.P.S. w Suwałkach, Grodnie, Augustowie i Wołkowysku.-

---

Zjazd właścicieli większych własności w pow.ostrowskim.-

W dn. 16 i 17 bm. u właściciela folw.Zalesie, gm. Komorowo, powiatu ostrowskiego, Józefa Szczuki odbył się poufny zjazd właścicieli większych własności z powiatów ostrowskiego, ostrołęckiego i łomżyńskiego, na którym omawiane były bieżące kwestje polityczne. Szczegóły obrad zjazdu uwzględnione zostaną w jednem z najbliższych sprawozdań tygodniowych.-

---

b/ Związek Młodzieży Polskiej.

Powiat Grodzieński:

Dnia 14 bm. w sali szkoły powszechnej w Druskienikach odbyło się zebranie członków koła Związku Młodzieży Polskiej Męskiej w Druskienikach, na którem po omówieniu spraw organizacyjnych większością głosów zostali wybrani do nowego zarządu - Wojciukiewicz Józef - prezes, Butoko Antoni - vice prezes, Mejfeld Piotr - sekretarz, Rafalski Czesław skarbnik i Jaculewicz Jan członek Zarządu.-

Powiat Łomżyński:

We wsi Kałęczynie, gm. Rutki powstały w ubiegłym tygodniu oddziały, męski i żeński Związku Młodzieży Polskiej.-

c/ Federacja polskich związków obrońców ojczyzny.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 21 bm. w Grodnie odbyło się zebranie organizacyjne b. wojskowych przy udziale 20 osób w celu utworzenia zarządu powiatowego federacji byłych obrońców ojczyzny. Przewodniczył major Młyniec, sekretarzował Majewski. Po zapoznaniu się ze statutem federacji każda organizacja, a mianowicie - Związek Podoficerów Rezerwy, Stowarzyszenia rezerwistów i b.wojskowych, Związek osadników i Związek legjonistów delegowała po dwóch przedstawicieli do zarządu powiatowego federacji polskich związków obrońców ojczyzny.-

Następnie zebrani uchwalili po dłuższej dyskusji ogłosić w miejscowej prasie protest przeciwko pominięciu organizacyj byłych wojskowych przy organizowaniu powiatowego komitetu obchodu święta 10-lecia Niepodległości Rzeczypospolitej.-

Nadmienić należy, że do udziału w pracach wspomnianego Komitetu byli zaproszeni poszczególni

132

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

Dnia 27 października 1928 r.

V. Sekty religijne.

Adwentyści Dnia Siódmego w Grodnie.

Na miejsce dotychczasowego duchownego Sekty Adwentystów Dnia Siódmego w Grodnie F. Dzika powołany został Karol Bartel, duchowny tej sekty od roku 1919, zamieszkały stale w Grodnie przy ul. Jagiellońskiej Nr.22.-

-++++++++++++++++++++-

życie broni interesów żydowskich mas robotniczych.-

Stowarzyszenie Bibljoteka im. Pereca w Grajewie.

Dnia 20.b.m. w Grajewie odbyło się zebranie członków Stowarzyszenia Bibljoteka im.Pereca, na którem po omówieniu spraw organizacyjnych wybrano nowy skład komisji rewizyjnej.-

Poalej-Sjon /prawicy/ w Sokółce.

Organizacja Poalej-Sjon / prawicy / w Sokółce zorganizowała tamże dnia 20.b.m. " Sąd literacki kobiety XX. wieku ". Przemawiali - Ichok Chmielnik z Białegostoku, jako obrońca i A. Rajchman - jako oskarżyciel.- Obecnych około 200 osób.-

Wiec "Bundu " w Białymstoku.

Dnia 20. b.m.w Białymstoku odbył się wiec " Bundu" w sprawie działalności Rady Miejskiej. Przewodniczył Szobgfisz, przemawiali zaś - B. Flomenbaum i B. Waks, którzy akcentowali, że " Bund " będzie walczył zdecydowanie o traktowanie przez Zarząd miasta Białegostoku szkół żydowskich narówni ze szkołami polskiemi. Obecnych na wiecu było około 700 osób.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Dnia 23. b.m. zatrzymana została w Białymstoku z transportem literatury komunistycznej / 2977 egz.w walizce /Zofja Szabat, c.Eljasza, ur.1907 r. wyznania mojżeszowego, panna, akuszerka, zam.w Wilnie przy ulicy Zygmuntowskiej Nr.26 m.18.

W związku z powyższem przeprowadzona została rewizja w mieszkaniu Wróbla Mejera, szewca, strażaka BOSO.zam.przy ul. Łódzkiej Nr.8, podczas której odnaleziono gorset,wypełniony wydawnictwami komunistycznemi /: 1390 egz.:/Wróbel Mejer z powodu nieobecności w mieszkaniu nie został zatrzymany.

Transporty, znalezione przy aresztowanej Szabat Zofji i w mieszkaniu Wróbla Mejera zawierały następujące wydawnictwa:

1/ 33 egz. odezwy pt."Międzynarodowy Głos Chłopski"- Warszawa, wrzesień 1928 r.;

2/ 33 egz. Nr.3 "Gromady" z października 1928 r.;

3/ 6 egz. odezw KCZMKw P.pt. "Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce", z października 1928 r.;

4/ 106 egz. odezwy p.t. "Precz z faszystowskim arbitrażem", wyd.przez KC.KPP.w październiku 1928 r.;

5/ 193 egz. odezwy pt. " 10 lat niewoli burżuazyjnej w Polsce 11 lat dyktatury proletarjatu w ZSSR.", wyd.przez KCKPP.w październiku 1928 r.;

6/ 127 egz.odezwy pt. " Strajk powszechny włókniarzy trwa ", wyd.przez KC.KPP.w październiku 1928 r.;

7/ 34 egz. odezwy pt. "Dodatek do Międzynarodowego Głosu Chłopskiego - krwawe cyfry",podpisanej ps. " Balski";

8/ 94 egz. odezwy pt. " Do żołnierzy Garnizonu Łódzkiego. Do szeregowych wojsk technicznych Garnizonu Łódzkiego",-wyd. w październiku 1928 r.;

9/ 2 egz. Komunikatu Prasowego Nr.31 -"Czerwonej Pomocy w Polsce" / MOPR /, dat. - Warszawa,dnia 12.października 1928

10/ 15 egz. okólnika Sekretarjatu KCKPZB.do wszystkich OK MK.iRK w sprawie T-wa Szkoły Białoruskiej / w języku rosyjskim /;

11/ 130 egz. odezwy KCKPZB.i OKKPZB.Białystok,traktującej o strajku włókniarzy w Łodzi, dat. w październiku 1928 r.;

./.

i delegat Zarządu Głównego Związku Zawodowego Robotników Rolnych R.P., Ludwisiak z Warszawy oświadczyli, że Falkowski wykluczony został z nazwanego Związku za kradzież pieniędzy związkowych.

Akcja propagandystyczna i organizacyjna Falkowskiego w gminach Chlebiotki i Rutki nie dała dotychczas widocznych rezultatów.

P. P. S. Lewica.

Powiat Białostocki

Starosta Powiatowy w Białymstoku nie zezwolił Okręgowemu Komitetowi PPS.Lewicy ze względów bezpieczeństwa publicznego na zwołanie dnia 22.b.m. w Białymstoku konferencji delegatów fabrycznych w związku ze strajkiem włókniarzy w Łodzi.

b/ Wyroki sądowe.

Dnia 19.b.m. Sąd Okręgowy w Grodnie rozpatrywał sprawę Abramowicza Aleksandra i Bedysa Piotra, mieszkańców Grodna, oskarżonych z art. 102 cz.I.K.K., których skazał: Abramowicza na 4 lata ciężkiego więzienia, a Bedysa na 2 lata i 6 miesięcy więzienia z zastosowaniem Ustawy o amnestji /: zmniejszenie kary o 1/3 :/.

Na dzień 18 b.m. w Sądzie Okręgowym w Łomży wyznaczona była rozprawa sądowa przeciwko członkom organizacji komunistycznej w Broku, powiatu ostrowskiego. Wskutek niestawienia się odpowiadających w wolnej stopy za kaucją oskarżonych Klejmana Berka, Almarka Szlomy, Przestrzelenice Chaji, Holand Fajgi, Holand Bruchy Rywki i Lubnickiego Lejzora, którzy zbiegli zagranicę, rozprawa została odroczona.

Dnia 19.b.m. Sąd Okręgowy w Warszawie rozpoznawał sprawę aresztowanego dnia 14 lutego br.z transportem literatury komunistycznej przez organa służby bezpieczeństwa publicznego powiatu łomżyńskiego - Grabowskiego Szczepana, którego skazał na 4 lata ciężkiego więzienia.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

scharakteryzował działalność Z.Z.K.w czasie trwania poprzedniego i obecnego Sejmu, przyczem podkreślił,że za poprzedniego Sejmu Z.Z.K. wykazał więcej pracy i wyników i,że obecnie działalność jego cechuje rozbieżność.- Zjednoczenie Zawodowe Polskie Kolejarzy dąży do wzmocnienia swego związku a to by skutecznie przeciwstawić się działalności ZZK.,a nawet ZZK.rozbić - Z.Z.P.w przeciwieństwie do Z.Z.K. idzie całkowicie po wytycznej, "jedynki" / liże buty jedynce /. Po za powyższem Staniewski wspomniał o rozłamie w PPS. i zaznaczył,że ZZK. ażeby uniknąć rozbicia, musi zachować wobec walk wewnętrznych w P.P.S. ścisłą neutralność.-

Omawiając strajk włókniarzy łódzkich,Staniewski odwoływał się do solidarności kolejarzy,którzy,zdaniem jego, winni pamiętać o tem,że kapitalizm angielski i amerykański dąży do objęcia w swe ręce kolei w Polsce. Przechodząc z kolei do prac Z.Z.K. Staniewski, oświadczył,że Z.Z.K.dąży do uchwalenia pragmatyki ustawy emerytalnej,jednolitej dla całej Polski i,że walczy i walczyć będzie o ustrój parlamentarny w Państwie.- Po przemówieniu Staniewskiego,zebrani / 38 osób / wybrali Grzelaka jako delegata na Zjazd Z.Z.K. w Wilnie, który ma się odbyć dnia 28 b.m. .-

b/ Związki Chrześcjańskie.

Chrześcjańskie Zw.Zaw.Kresowe w Grodnie.

Chrześcjańskie Związki Zawodowe Kresowe w Grodnie urządziły dnia 20.b.m. walne zebranie swych członków. Omawiano plan dalszej pracy, przyczem postanowiono zorganizować Związek Zawodowy Pracowników Instytucyj Użyteczności Publicznej w celu osłabienia wpływów istniejącego już w Grodnie i opanowanego wyłącznie przez P.P.S.Klasowego Związku Zawodowego Pracowników Instytucyj Użyteczności Publicznej. Przewodniczył Adamowicz.-

/.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43

137

Dnia 27 października 1928 r.

IX. S t r a j k i.

Strajk robotników krawieckich w Grodnie.

W Grodnie trwa w dalszym ciągu strajk około 120 robotników krawieckich, t.zw. "chałupników" którzy domagają się od przedsiębiorców /majstrów/ podwyżki stawek zarobkowych.-

Akcja strajkowa w hucie szklanej w Grodnie.

W ubiegłym tygodniu dostrzeżono agitację, mającą na celu wywołanie strajku robotników huty szklanej w Grodnie. W związku z tem pociągnięty został do odpowiedzialności ka-rno-sądowej winny organizowania zmowy strajkowej Dzikowiecki Leon, zamieszkały w Grodnie.-

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku.-

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41/ nie został dotychczas zlikwidowany.

Dnia 24 bm. pod przewodnictwem Inspektora Pracy odbyła się konferencja właścicieli piekarń /żydów/ i przedstawicieli strajkujących robotników piekarskich. Ze strony ~~właścicieli~~ właścicieli piekarń obecnych było 2-ch przedstawicieli, ze strony strajkujących 6 robotników. Robotnicy wysta-wili żądanie podzielenia robotników na 2 kategorje z płacą dla I-ej kategorji 80 złotych tygodniowo i dla II-ej kategorji 65 złotych tygodniowo. Właściciele piekarń na żądania robotników nie zgodzili się, oświadczając, że godzą się na podzielenie robotników na 2 kategorje z tem, że I-sza kategorja otrzyma 60 złotych, a II-ga kategorja 55 złotych tygodniowo, tj. analogicznie do

wającej włókniarzy łódzkich do wytrwania w akcji strajkowej, aż do zwycięstwa i zapewniającej im pomoc ze strony proletarjatu m. Białegostoku. Po wiecu robotnicy zakładów przemysłu drzewnego w Uzawnej -Wsi, przybyli na wiec w charakterze milicji PPS, uformowali pochód i przeszli ulicami miasta do lokalu OKRPPS /około 80 osób/.-

Strajk robotników krawieckich w Białymstoku.-

Dnia 22 bm. zastrajkowali w Białymstoku robotnicy krawieccy /około 110 osób/, którzy, uzyskawszy żądane 15% podwyżki płac, dnia 23 bm. przystąpili do pracy.-

---

gm. Łyse i wsią Krzystaki, gm. Turośl, powiatu kolneńskiego nieznani sprawcy poranili ciężko przejeżdżającego furmankę Mausego Teofila, mieszkańca wsi Ksepki, gm. Turośl, który wskutek odniesionych ran zmarł.-

Awantura w Ostrołęce.-

Dnia 20 bm. w czasie odbywającej się w domu Gwalińskiego w Ostrołęce zabawy tanecznej powstała pomiędzy biesiadnikami bójka, w której wyniku został ciężko pobity /złamana lewa ręka/ wachmistrz 12 DAK-u Leon Markiton. Sprawcy pobicia bracia Mereccy oraz Gałązka, mieszkańcy m. Ostrołęki zostali zatrzymani.-

Usiłowanie zabójstwa.

Dnia 21 bm. podczas zabawy tanecznej we wsi Sobolewo, gm. Huta, powiatu suwalskiego - Nikodem Sikorski usiłował z przyczyn natury osobistej zastrzelić z karabinu Piotra Chołodowskiego. Sikorskiego z dowodem rzeczowym przekazano władzom sądowym.-

Zabójstwo w powiecie augustowskim.

W nocy z dnia 23 na 24 bm. we wsi Rutki Stare, gm. Bargłów, powiatu augustowskiego podczas odbywającego się wesela będący w stanie nietrzeźwym strażnicy graniczni Radziszewski Stanisław, Dańczyk Franciszek i Korzec Franciszek użyli broni palnej przeciwko mieszkańcowi wspomnianej wsi Mieczkowskiemu Janowi, który wskutek odniesionych ran zmarł w drodze do szpitala w ~~xxxxxx~~ Augustowie

Napad rabunkowy.

Dnia 23 bm. na przejeżdżających furmankę z Grodna do Kuźnicy w powiecie sokólskim - Zajczyka Fajwela i Tarłowskiego Szmula, mieszkańców Kuźnicy, napadł Kazuk Jan, mieszkaniec wsi Korobczyce, gm. Kuźnica, który zrabował Zajczykowi 35 zł. Kazuka aresztowano.-

Pożary.

W ubiegłym tygodniu zanotowano 6 większych pożarów, w tem pożar w nocy z dnia 23 na 24 bm. we wsi Koniuchy, gminy podoroskiej, powiatu wołkowyskiego, gdzie spłonęło 5 domów mieszkalnych i 15 stodół z tegorocznymi zbiorami.-

--++++++++++++++++++-

33

140

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

Dnia 27 października 1928 r.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

-N e g a t y w n e.-

Wystąpienie ks.Kanonika Józefa Rogińskiego w Wysokiem -Mazowieckiem przeciwko zarządzeniom władz szkolnych.

W związku z połączeniem 5-ciu i 7-miu klasowych szkół powszechnych,polskiej i żydowskiej w Wysokiem-Mazowieckiem, miejscowy proboszcz ks.kanonik Józef Rogiński zwołał w dniu 18.b.m. do domu parafjalnego zebranie rodziców, na którem, omawiając wyżej wymienione zarządzenie i rzekomo wynikającą z niego szkodę dla dzieci chrześcjan,nawoływał rodziców do wystąpienia do odnośnych władz z żądaniem usunięcia ze szkoły nauczycieli żydów i dzieci wyznania mojżeszowego. W wypadku gdyby akcja ta nie odniosła skutku, zalecał wstrzymanie dzieci chrześcjańskich od uczęszczania do szkoły.-

Na skutek powyższego przemówienia i zapadłej na zebraniu uchwały dzieci chrześcjańskie w wieku szkolnym zebrały się w dniu 19.b.m. o godz.7 m.40 na placu przed szkołą i odmawiając wejścia do budynku szkolnego poczęły krzyczeć " precz z żydami", Prowadzona w dalszym ciągu akcja przez księdza Rogińskiego i rodziców młodzieży szkolnej doprowadziła do tego,że w dniu 22. b.m. chrześcjańska młodzież szkolna obrzuciwszy kasztanami i kamieniami dzieci żydowskie,nie dopuściła je do wejścia do lokalu 7klasowej szkoły w Wys.-Mazowieckiem. Wobec takiego stanu rzeczy Inspektor szkolny zamknął w tym dniu szkołę i zwołał zebranie rodziców celem wyjaśnienia sytuacji. Zebranie było bardzo liczne i burzliwe,wznoszone były okrzyki " wyrzucić inspektora i kierownika szkoły, na ich miejsce będziemy mieli dziesięciu." Podburzony tłum domagał się usunięcia dzieci żydowskich ze szkoły,oświadczając,że w przeciwnym razie sam usunie przy pomocy siły fizycznej a nawet gwałtu dzieci i nauczycieli żydowskich z lokalu szkoły, gdyby ci w szkole tej nadal lekcje odbywali usiłowali.

./.

" Domu Zdrowia Ziemi Suwalskiej " w Suwałkach, urządzonego sumptem Magistratu m. Suwałk wspólnie z Sejmikiem Powiatowym, Suwalskiem Towarzystwem Przeciwgruźliczem i Powiatową Kasą Chorych; poświęcenie w Suwałkach Świetlicy szeregowych PP. i przedszkola dla ich dzieci; poświęcenie sejmikowej niższej Szkoły Rolniczej w Kukowie i udekorowanie przez Pana Wojewodę Krzyżem Zasługi za prace na polu samorządowem wójta gminy wolczańskiej, Józefa Omiljana,- dnia 22 b.m. poświęcenie wybudowanych przez Sejmik Powiatowy gmachów dla szkół powszechnych - w Bakałarzewie i w Wiżajnach, gdzie Pan Wojewoda udekorował Krzyżem Zasługi za działalność na polu społecznem ks.proboszcza Balukiewicza.-

Odczyt Długoszewskiego w Białymstoku.

Dnia 26 b.m. redaktor Tadeusz Wieniawa - Długoszowski wygłosił w Białymstoku odczyt, poświęcony ilustracji twórczości Lwa Tołstoja. Prelegent podkreślił kolizję, jaka zachodziła pomiędzy ideą, propagowaną przez Tołstoja i polityką rządów carskich w Rosji oraz uwypuklił do specyficznych rozmiarów fakt nieobecności przedstawicieli piśmiennictwa polskiego na uroczystościach tołstojowskich w Rosji Sowieckiej.-

Białystok, dnia 27. października 1928 r.

Za Wojewodę:

Z.I.

p.z. Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

143

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr. BP 2886/28 T.

Białystok dn. 3. listopada 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 44. za czas od dnia 28. października do dnia 3. listopada 1928 r.

TAJNE PILNE

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu II.

w Warszawie

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 44. za czas od dnia 28. października do dnia 3. listopada 1928 r.

Za Wojewodę:

p.o. Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogródku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam. Ref. Inf. D.O.K.III. w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6 Brygady K.O.P. w Wilnie
18/ Urząd Śledczy w miejscu
19/ Wszyscy P.P. Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

A.T.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2886/28.T.
Białystok, dn. 3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

za czas od dnia 28.października do dnia 3.listopada 1928.r.

I. Sytuacja ogólna.

Tydzień ubiegły był niejako uzupełnieniem poprzedniego okresu sprawozdawczego.-

Nikłość przejawów ruchu politycznego i uzewnętrzniający się dalszy przerost życia społecznego nad ruchem politycznym, związany zresztą ściśle z przygotowaniami społeczeństwa do obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej, stanowiły istotne cechy okresu sprawozdawczego.-

Udział we wspomnianych przygotowaniach społeczeństwa do obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej stale wzrasta, niemniej jednakże przygotowania te w ostatnich dniach odsłoniły pewne zróżniczkowanie się społeczeństwa polskiego w płaszczyźnie realizowania zamierzeń na dzień 11.listopada b.r.-

Żywiołowy odruch ludności, wyrażający się w dążeniu do zamanifestowania swej czci dla Marszałka Piłsudskiego na drodze inicjowania w granicach możliwości realnych budowy domów ludowych im.Marszałka Piłsudskiego, napotyka na sprzeciw ze strony działaczy stronnictw prawicy, a zwłaszcza kleru katolickiego, który w powiatach łomżyńskim i bielskim dąży do wyeleminowania z programów obchodu pierwiastków kultu dla Wodza Narodu. Szczególnie zwalczan jest przez Stronnictwo Narodowe idea budowy Domów Niepodległości i Domów Ludowych, której przeciwstawiana jest myśl budowy szkół.-

Za pewnego rodzaju przyczynek do charakterystyki omawianej opozycji Stronnictwa Narodowego i kleru uważać można zamieszczony w Nrze 44 łomżyńskiego tygodnika " Życie i Praca " art.p.t."Dziesięcioletnia Rocznica Odzyskania niepodległości", którego autor zwalczając w ostrych słowach powziętą przez Powiatowy Komitet

/.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2886/28.T.
Dnia 3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

145

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska :

Grodzieńskie "Nowe Życie " w Nrze 99.z dnia 25.ub.m. wskazuje na obecny brak kapitałów odbijający się niekorzystnie na całokształcie życia gospodarczego kraju, przyczem podkreśla, że przemysł nie otrzymuje potrzebnych kredytów, banki wskutek zmniejszenia wkładów muszą stosować ograniczenia przy udzielaniu pożyczek, zaś rynek zalany jest wekslami długoterminowymi i protestowanymi. Dalej pismo stwierdza, że ciasnota gotówkowa wywołuje zanik handlu i przemysłu i wyjaśnia, że dzieje się to wskutek przeciążenia przemysłu i warsztatów pracy gospodarczej nadmiernymi ciężarami i świadczeniami na rzecz Państwa, samorządów i instytucyj socjalnych. W końcu pismo wskazuje środki złagodzenia tego stanu, a mianowicie - zmniejszenie podatku obrotowego, uchylenie 10-procentowego dodatku do danin publicznych, zmniejszenie kar za zwłoki, zreformowanie scałego podatku wojskowego, zjednoczenie instytucyj socjalnych i planowość w polityce kredytowej.-

W tymże Nrze "Nowe Życie " zamieszcza pięć naczelnych przykazań, obowiązujących członków Stronnictwa Narodowego.- Przykazania te brzmią: Każdy narodowiec musi - 1/ bronić praw należnych kościołowi katolickiemu w Polsce, 2/dążyć do utrwalenia charakteru Państwa narodowego, 3/ dążyć do podniesienia potęgi Państwa, 4/ walczyć o poszanowanie prawa i 5/ stać na gruncie jedności gospodarstwa narodowego, własności prywatnej, oraz godności i wolności pracy.-

Łomżyński tygodnik " Życie i Praca "zamieścił w Nrze 44.dnia 28.ub.m.artykuł p.t." Kilka uwag w sprawach gospodarczych" posła Staniszkisa Witolda, który, omawiając ostatnie zarządzenia Rządu, dotyczące polityki gospodarczej Państwa,

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2886/28.T.
Dnia 3.listopada 1928.r.

146

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Białostocki:

Dnia 28.ub.m. na wiecu sprawozdawczym w Wasilkowie, odbytym pod przewodnictwem miejscowego burmistrza Godlewskiego, poseł Kosiba scharakteryzował układ sił Stronnictw politycznych na gruncie parlamentarnym, a następnie negował słuszność twierdzenia stronnictw opozycyjnych, że w Polsce istnieje dyktatura, poczem omawiał zamierzenia B.B.W.z R.na najbliższą przyszłość, sprawę wyborów do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku, projekty podatkowe Rządu i sprawy natury lokalnej. Obecnych na wiecu było około 250 osób.-

b/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Szczuczyński:

Dnia 27 ub.m.w Rajgrodzie odbyło się zebranie Stronnictwa Narodowego, zwołane przez posła Staniszkisa Witolda który w dłuższem przemówieniu starał się przekonać zebranych / 18 osób /, że działalność Rządu w dziedzinie gospodarczej jest nieudolną i dla Państwa ze wszech miar szkodliwą. Dalej poseł dowodził, że B.B.W.z R.nie zrealizował dotychczas ani jednej ze swych obietnic wyborczych i, że zwycięstwo B.B.W.z R.w wyborach do Sejmu i Senatu w r. 1928 było li tylko wynikiem nacisku Rządu na sfery urzędnicze, które z obawy o chleb dla siebie i rodzin musiały wykonywać polecenia Rządu, Atakując Stronnictwa lewicy, poseł podkreślił, że godzą one w najwyższe interesy Państwa i deprawują młodzież. Na wniosek posła Staniszkisa zebrani postanowili utworzyć w Rajgrodzie Koło Stronnictw Narodowego i wybrali do jego zarządu: - A.Monikowskiego, aptekarza - prezes, B.Rydzewskiego - sekretarz, Franciszka Gędźwiła - skarbnik, Rogowskiego Stanisława i Jackiewicza Bronisława - członkowie.-

./.

replikowali wspomnieni wyżej Leśny i Hańko, poczem Macanko oświadczył, że w Wasilkowie organizowany jest Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego p.n. "Solidarność robotnicza". Na wniosek Macanki powołana została Komisja organizacyjna Związku w następującym składzie: Dachowicz Bronisław - prezes Pikulski Józef - sekretarz, Chrenowicz Kazimierz - skarbnik, Lebensztejn Bolesław, Dobrowolski Józef, Matyszewski Wilhelm, Bujko Juljan i Kraszewski Jan - członkowie, wszyscy zamieszkali w Wasilkowie.-

e/ P.S.L. "Wyzwolenie".

Świat Bielski :

Dnia 29.ub.m. w Drohiczynie n/B. odbył się wiec sprawozdawczy posła Rogą, który scharakteryzował działalność obecnego Sejmu, podkreślając jego niezdolność do pracy twórczej, zilustrował działalność Stronnictw prawicy oraz poruszył aktualną jego zdaniem kwestję istnienia sekt religijnych, dając wyraz swemu przekonaniu, że Rząd zapewni wszystkim obywatelom całkowitą wolność wyznania. Obecnych na wiecu było około 1000 osób.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

ażeby w razie niebezpieczeństwa, jakie nam stale grozi ze strony niemieckiej, w sposób godny naszych tradycyj historycznych na tem polu odpowiedzieć.-

Zebrani wyrażają serdeczne pozdrowienia i słowa otuchy rodakom z zakordonu, walczącym wytrwale z przemocą pruską i zobowiązują się nieść im wydatną pomoc w walce z germanizmem, który chce ich wynarodowić!-

c/ Liga Obrony Powietrznej Państwa.

Powiat Ostrów -Maz.:

Dnia 23.ub.m. w Andrzejewie odbyło się zebranie organizacyjne Koła L.O.P.P., na którem wybrano zarząd, w którego skład weszli : prezes - Malarski Leonard, aptekarz, zastępca prezesa - Szulkowski Bolesław - nauczyciel, sekretarz - Wyrzykowski Roman, sekretarz urzędu gminnego w Warchołach skarbnik - Karpiński Wincenty, wójt gminy Warchoły. Na członków zapisały się 23 osoby.-

d/ Związek / Stowarzyszenie / Młodzieży Polskiej.

Powiat Kolneński :

Dnia 21.ub.m. we wsi Kąty, gm. Mały - Płock powstały Koła męskie i żeńskie, Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej.-

Zarząd Koła męskiego stanowią : Mieczkowski Stanisław - prezes, Kuczyński Władysław - sekretarz i Chaberek Bronisław - skarbnik, zaś do Zarządu Koła Żeńskiego, liczącego 15 członkiń, wchodzą - Gutowska Kazimiera - prezes, Luzżanka Czesława - sekretarz i Kuczyńska Czesława - skarbnik.-

Powiat Ostrów - Maz.

Na zebraniu członków Koła Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Andrzejewie dnia 28.ub.m. nauczyciel miejscowej szkoły powszechnej - I. Szulkowski zachęcał zebranych do uiszczania składek na zorganizowanie kursów rolniczych, zaś ks.wikary Płoński wygłosił pogadankę z zakresu ogrodnictwa.-

./.

rował sprawę zaciągnięcia pożyczki w Banku Rolnym w sumie 7.000 zł. i spłatę długu, zaciągniętego na zakupno maszyn mleczarskich. Obecnyz na zebraniu kierownik T-wa Rolnik Ostrowski, - Kamiński Gracjan z Ostrowi referował sprawę nabycia paszy treściwej dla krów.-

h/ Inne.

Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet w powiecie wołkowyskim.

Powstały w Wołkowysku z inicjatywy I. Eustachiewiczowej, żony Starosty wołkowyskiego, Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet, urządził tamże w ub. tygodniu odczyt n.t. " Matka i dziecko", wygłoszony przez dr. Wasilewskiego, porucznika 3 p. Strzelców Konnych, stacjonowanego w Wołkowysku.-

Związek Obrony Wierzytelności i Prawa Własności - Oddział w Bielsku - Podlaskim.

Dnia 28. ub. m. w Bielsku - Podl. odbyło się zebranie organizacyjne Oddziału Związku Obrony Wierzytelności i Prawa Własności przy udziale około 400 osób z powiatu bielskiego. Po zapoznaniu się ze Statutem Związku, zgromadzeni na zebraniu wybrali do Zarządu Oddziału: Sawickiego Józefa -prezes, Jelińską Czesławę - sekretarz, Sobieszuka Konstantego, Pleszuka Jana i Mączkowskiego Michała - asesorowie.-

Oddział zorganizowany został z inicjatywy instruktora Zarządu Centralnego Związku w Kielcach, Koniuszego Stanisława

Polska Organizacja Wolności.

Na zebraniu byłych członków P.O.W. w Łomży dnia 26. ub. m. postanowiono powołać do życia nieżywotne od roku 1924 miejscowe Koło P.O.W. i wysłać na mający się odbyć w Warszawie dnia 11. b. m. Zjazd walny organizacji swych delegatów.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

150

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2886/28.T.

Dnia 3 listopada 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi.

Zebranie organizacyjne Stowarzyszenia Biblioteki Żydowskiej w Jałówce, pow. wołkowyskiego.-

Dnia 24 ub.m. w m.Jałówka, powiatu wołkowyskiego z inicjatywy członka Poalej-Sjon /prawicy/ - Mowszy Podorowskiego odbyło się zebranie organizacyjne Stowarzyszenia Biblioteki Żydowskiej w Jałówce, na którem wybrano zarząd i komisję rewizyjną Stowarzyszenia. Obecnych - 43 osoby.-

Odczyt Kaca Josela w Bielsku Podlaskim.

Dnia 27 ub.m. w m. Bielsku Podlaskim nauczyciel Kac Josel rozpoczął cykl odczytów n.t. "Historja żydów w Polsce". Pierwszy taki odczyt poświęcony był omówieniu stosunków wewnętrznych w Polsce w XV stuleciu i roli, jaką odegrali żydzi przy kształtowaniu się tych stosunków. Obecnych na odczycie było ponad 40 osób.-

Zebranie członków Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Białymstoku.-

Dnia 27 ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Zjednoczenia Szkół Żydowskich pod przewodnictwem Tabaczyńskiego, który złożył sprawozdanie z działalnolności Zarządu i Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia. Następnie Kacenelenbogen nawoływał do zapisywania się na członków, poczem odbyły się wybory nowego zarządu. Obecnych - około 200 osób.-

Zebranie członków S-nia "Linas Chojlim" w Białymstoku.

W dniu 28 ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków "Linas Chojlim". Przewodniczył Brojde Izrael - przemawiali zaś - Kanel Aron, Rajgrodzki JUdel i Kotowicz Abram, którzy zobrazowali działalność stowarzyszenia

Organizacja sjonistyczna w Suwałkach.-

Organizacja sjonistyczna w Suwałkach zgłosiła w Starostwie o zamiarze urządzenia w s[illegible] miejscowego gimnazjum żydowskiego cyklu odczytów z dziedziny historji żydowskiej, literatury żydowskiej, hebrajskiej i innych narodów, filozofji, palestynografji, demografji żydowskiej, ekonomji politycznej itp. Odczyty wygłaszane będą przez nauczycieli żydowskich i działaczy sjonistycznych.-

Oddział "Tarbutu" w Andrzejewie pow.ostrowskiego.-

Dnia 26 ub.m. wybrany został nowy zarząd oddziału "Tarbutu" w Andrzejewie, pow.ostrowskiego w następującym składzie - Miński Judel - prezes, Szuster Sender - viceprezes, Łapko Icek - sekretarz, Gołda Małka - bibliotekarka. -

Odczyt Moszkowicza Abrama w Ostrowi-Maz.

Student Uniwersytetu Warszawskiego Moszkowicz Abram zamierzał dnia 26 ub.m. wygłosić w Ostrowi Mazow. odczyt dla członków T-wa Brith - Trumpeldorf. Odczyt nie został wygłoszony, gdyż Moszkowicz nie uzyskał zezwolenia Starostwa.-

Odczyt Szmula Chacela w Grajewie.

Działacz Poalej-Sjon prawicy, Szmul Chacel z Będzina wygłosił dnia 28 ub.m. odczyt w Grajewie. Prelegent skreślił historję rozwoju ludzkości, walkę mas robotniczych, o lepsze warunki bytu i negował celowość akcji palestyńskiej.-

Oddział Stnia "Jabne" w Grajewie.-

W Grajewie powstał oddział żydowskiego Stowarzyszenia kulturalno-oświatowego "Jabne", którego założycielami są Enoch Rajchelson, Anszel, Lejzor Kociak, Chaim Moszko Brzezek, Benjamin Grosman, Chaim Gorosztajn, Nachman Broer, Lejzor Grosman, Benjamin Wachiński i M.Piórko, politycznie nie-poszlakowani.-

--+++++++++++++++++-

7.i 11 b.m. Wystąpienia te objąć mają - kolportaż aktualnej literatury, malowanie haseł rewolucyjnych na budynkach, wywieszanie transparentów, oraz urządzenie w miarę możności na peryferjach miasta, względnie w lokalach konspiracyjnych masówek i zebrań w celu omówienia istoty wystąpień dnia.-

W związku z projektowanemi wystąpieniami łomżyńska organizacja ZMK-owa delegowała dnia 25.ub.m.do KCKPP.w Warszawie Arkiera Izaaka, który przywieźć ma literaturę i instrukcję.-

Powiat Ostrów -Maz.

W nocy z dnia 27 na 28.ub.m. na drodze wiodącej ze wsi Kosuty do wsi Złotorja Nowa, gminy Zaręby - Kościelne rozklejono na słupach sieci telefonicznej notowane w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych wydawnictwa komunistyczne.-

-:-:-:-:-:-:-

W nocy z dnia 29.na.30.ub.m. w Grodnie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy wrześniowej odezwy KCKPP.p.t. "Towarzysze, robotnicy i chłopi !", traktującej o rozwiązaniu T-wa Szkoły Białoruskiej.-

b/ Wyroki sądowe .

Dnia 29 ub.m.Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpatrywał sprawę Lwa Lejby, oskarżonego z art.100 i 102 K.K., aresztowanego dnia 4.czerwca b.r.w Białymstoku z transportem literatury komunistycznej podczas przewożenia z gmachu Sądu Okręgowego do więzienia oskarżonych w procesie komunistycznym"133".-

Sąd skazał Lwa Lejbę na sześć lat ciężkiego więzienia z zaliczeniem aresztu prewencyjnego od dnia 6.czerwca br.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

włókniarzy w Łodzi. W wyniku ożywionej dyskusji, w której zabierali głos Ukas, Sawko, Antoszewicz i inni, uchwalono opodatkować się po 2 zł. od osoby i zebraną kwotę przesłać Komitetowi strejkowemu, oraz wysłać depeszę do tegoż Komitetu, dającą wyraz solidaryzowania się robotników m. Grodna --- Ze strajkującym proletarjatem m. Łodzi.-

Ponadto na zebraniu tem omawiano kwestję rozłamu w P.P.S.W tej sprawie miał przyjechać do Grodna delegat z C.K.W. PPS. celem oświetlenia obecnej sytuacji w PPS. Wobec nieprzybycia delegata zebrani wysłali telegram do Zarządu Głównego Z.Z.K. protestujący przeciwko lekceważeniu przez CKWPPS. miejscowych organizacyj robotniczych.-

Po przemówieniu Antoszewicza, traktującem specjalnie o rozłamie w PPS, zebrani / około 100 osób / opowiedzieli się za CKWPPS.-

b/ Związki Pracowników Państwowych.

Pracowników Poczt Telegrafów w Białymstoku.

Dnia 28.ub.m. w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Oddziału Związku Pracowników Poczt i Telegrafów przy udziale delegatów Zarządu Okręgowego Związku w Wilnie - Tykwińskiego i Załęcznego. Po przemówieniach tych delegatów o sprawach organizacyjnych Związku i sytuacji pracowników poczt i telegrafów - wybrano do Zarządu Oddziału: Rutowicza - prezes, Olszanowskiego - wiceprezes Gajewskiego - sekretarz, Konopackiego - skarbnik i Łopaczyńskiego - członek.-

c/ Związki i Cechy Rzemieślnicze.

ązek Rzemieślników chrześcijan w Augustowie zebranie.

Dnia 28.ub.m. w Augustowie odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcijańskich przy udziale około 50 osób. Przewodniczący zebrania Smólski Kazimierz ślusarz, poruszył sprawę wpłacania wpisowego oraz składek członkowskich miesięcznych, Zebrani jednogłośnie określili wysokość wpisowego do 2 zł., a składki miesięcznej do 1 zł. Na członków Związku zapisało się dotychczas 36 osób.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2886/28.T.

Dnia 3 listopada 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

IX. S t r a j k i.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku.-

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43/ został definitywnie zlikwidowany dnia 29 ub.m.-

Strajk robotników murarskich w Białymstoku.-

Dnia 29 ub.m. zastrajkowało 27 robotników murarskich w Białymstoku, zatrudnionych przy budowie gmachu Izby Skarbowej, którzy zażądali od prowadzącej budowę firmy "Goldfarb" podwyżki płacy o 10 groszy na godzinę.

Następnego dnia 20 strajkujących przystąpiło do pracy na poprzednich warunkach, zaś pozostałym firma wymówiła pracę.-

Strajk robotników krawieckich w Grodnie.-

Strajk 120 robotników krawieckich, t.zw. "chałupników" w Grodnie nie został dotychczas zlikwidowany.-

Wśród strajkujących dostrzeżono tendencje stosowania teroru strajkowego.-

---

Wystąpienie przeciwko szer.P.P. w powiecie łomżyńskim.-

Dnia 24 ub.m. na rynku w Wiźnie, powiatu łomżyńskiego, spławiający drzewo po Narwi flisacy Jan i Bolesław Augustyniacy, Aleksander Buczyński i Jan Frie, będąc w stanie nietrzeźwym, wywołali awanturę, przyczem stawili czynny opór interwenjującym szeregowym P.P. Wszystkich zatrzymano i oddano do dyspozycji sędziego śledczego w Łomży.-

Wystąpienie przeciwko szer.P.P. w powiecie suwalskim.-

Dnia 24 ub.m. w Suwałkach mieszkańcy wsi Krzywe, gm. Huta, powiatu suwalskiego - Władysław Jutkiewicz i Franciszek Tylendo, doprowadzani przez szeregowych P.P. do aresztu za wszczęcie bójki w stanie nietrzeźwym, stawili wspomnianym szer.P.P. czynny opór, wobec czego wdrożono przeciwko nim dochodzenie karne.-

Znalezienie trupa.

Dnia 27 ub.m. w lesie, w odległości 3 klm. od Krasnopola /powiat suwalski/ znaleziono zwłoki mieszkańca tejże wsi Józefa Turowskiego, który w ubiegłym miesiącu powrócił z Ameryki, a dnia 17 ub.m. wyszedł z domu i doń już nie powrócił.-

Morderstwo w powiecie wołkowyskim.-

Dnia 27 ub.m. we wsi Zadworzańce, gm.Izabelin, powiatu wołkowyskiego zamordowany został Tryc Franciszek, mieszkaniec osady Święcica Wielka, gm. Mścibów, powiatu wołkowyskiego przez zamieszkałego w Zadworzańcach Chudzika Jana, którego aresztowano.-

Śmiertelne poranienie w powiecie sokólskim.

Dnia 27 ub. m. na weselu w Suchowoli, powiatu sokólskiego, zamieszkali tamże Kulik Józef, Jaroszewicz Antoni, Piekutowski Jan i Kryszkiewicz Jan poranili ciężko Grabowieckiego Kazimierza, który zmarł dnia 29 ub.m. w szpitalu miejskim w Grodnie.-

Pożary.

W ugiegłym tygodniu zanotowano 5 większych pożarów. Straty wyrządzone przez te pożary obliczane są na sumę ponad 200 tys.zł.-

---+++++++++++++++---

jście na granicy litewskiej.

Według doniesienia 23 Baonu K.O.P., dnia 30.ub.m.- łódź, wioząca ziemniaki ze strażnicy Małe Dubno do strażnicy Przełaje na rzece Mereczance / powiat grodzieński /, wskutek najechania na kamień wywróciła się w odległości 2-3 metrów od brzegu litewskiego.- Z pośród trzech szeregowych K.O.P., stanowiących obsadę łodzi, szeregowiec Augustyniak Józef zatrzymany został z karabinem i 40 nabojami przez patrol litewski; pozostali dwaj szeregowcy przebyli wpław rzekę do brzegu polskiego i tym sposobem uniknęli zatrzymania ich przez patrol litewski.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

27

1577

WODA BIAŁOSTOCKI.
P. 2886/26.T.
3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

XIII. VARIA.

Przygotowania do obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej.

We wszystkich powiatach Województwa Białostockiego społeczeństwo bez różnicy wierzeń politycznych czyniło w ubiegłym tygodniu dalsze przygotowania do obchodu święta Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej.-

Zorganizowany dnia 23.ub.m.Powiatowy Komitet Obchodu w Ostrołęce ustalił program obchodu dnia 11 b.m.we wszystkich miejscowościach powiatu oraz uchwalił budowę Domu Inwalidów im. generała Józefa Bema i założenie " Pałku Wolności" w Ostrołęce.-

Powiatowy Komitet Obchodu w Sokółce na posiedzeniu w dniu 29.ub.m. uwzględnił w programie obchodu dnia 11.b.m. poświęcenie wzniesionego w Sokółce pomnika ku czci oficerów i żołnierzy WP, poległych pod Sokółką w walkach z bolszewikami w roku 1920;

Wydział Powiatowy Sejmiku w Sokółce postanowił ku uczczeniu Dziesięciolecia Niepodległości Polski przystąpić niezwłocznie do budowy Domu Ludowego w Sokółce i gmachów dla trzech szkół powszechnych w powiecie sokólskim,a w roku 1929/30 pobudować dalsze trzy gmachy dla szkół powszechnych w powiecie i wmurować we wszystkie te budynki tablice pamiątkowe z odpowiednimi napisami.-

Komitet Obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzplitej w Wąsewie,gm.Komorowo,powiatu Ostrów - Mazowieckiego na posiedzeniu w dniu 28.ub.m. zdecydował urządzenie obchodu ze względów lokalnych nie w dniu 11.b.m.,a w dniu 10.b.m.-

nie Koła
Osadników
dowie.

Dnia 1.b.m.w Zabłudowie,powiatu białostockiego powstało Koło lokalne Związku Osadników,którego Zarząd stanowią: Prączuk Józef - prezes, Anastazy Łoś - wiceprezes i Teofilewicz Franciszek - sekretarz.-

łostockiego okręgu partyjnego znajdują się w stadjum rekonstrukcji i, ażeby uniknąć represyj, powstrzymują się od wszelkich w-ystąpień zewnętrznych. Tem też należy tłumaczyć fakt, że we wspomnianym okręgu nie uzewnętrzniła się akcja obchodu Międzynarodowego Dnia Młodzieży Komunistycznej dnia 2 bm., której szersze przejawy miały miejsce w partyjnym okręgu grodzieńskim /Grodno, Suwałki i pow. grodzieński/ i zetemkowym okręgu łomżyńskim /powiaty wys.mazowiecki, łomżyński, ostrołęcki i ostrowski/.-

Odbudowanie okręgowych instancyj - partyjnej i zetemkowej w Białymstoku uważa należy w świetle ostatnich informacyj konfidencjonalnych za fakt dokonany.-

Na rynku pracy w ważniejszych ośrodkach przemysłowych Województwa Białostockiego notowany był spadek bezrobocia /dnia 31 ub.m. - 2576 bezrobotnych, a dnia 7 bm. - 2532 bezr., w tem 170 robotników czasowo unieruchomionej huty szklanej "Janina" w Grajewie / i wzrost tendencyj strajkowych wśród robotników przemysłu spożywczego, dążących do uzyskania podwyżki dotychczasowych skali płac zarobkowych.-

-+++++++++++++++++--

4

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Kolneński:

Dnia 26 ub.m. we wsi gminnej Mały Płock, powiatu kolneńskiego odbył się wiec BBWzR zwołany przez pułkownika rezerwy Siemieńskiego. Obecnych - około 300 osób. Siemieński w obszernem przemówieniu skreślił układ sił politycznych na gruncie parlamentarnym, unaocznił daleko posunięte zróżniczkowanie się Sejmu i nieudolność tegoż do pracy twórczej, zaznaczając, że Marszałek Piłsudski powodowany li tylko troską o najwyższe interesy państwa, dąży do ukrócenia partyjnictwa. M.in. Siemieński dał wyraz swemu przekonaniu, że już w najbliższym czasie Sejm zostanie rozwiązany.

Po zakończeniu wiecu przez Siemieńskiego zwrócił się do zebranych miejscowy ksiądz Jan Kapel z propozycją uchwalenia rezolucji, protestującej przeciwko wprowadzeniu w życie uchwały Senatu, uchylającej okólnik P.Ministra Bartla w sprawie obowiązkowego nauczania religji i odbywania praktyk religijnych w szkołach.-

Rezolucję tę w redakcji ks. Kapela uchwalono jednogłośnie z tem, że przesłana zostanie ona do rąk Marszałka Sejmu.-

Dnia następnego Siemieński urządził pogadankę polityczną w Urzędzie gminnym w Stawiskach, gdzie wyjaśniał ustosunkowanie się poszczególnych stronnictw względem Marszałka Piłsudskiego i skreślił pokrótce zamierzenia BBWzR w kwestji organizowania trwałej współpracy społeczeństwa z Rządem. Obecnych na pogadance było około 20 osób.-

b.

c/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Augustowski

Dnia 28 sierpnia br. na wiecu sprawozdawczym w Augustowie poseł Praga atakował gwałtownie BBWzR za działalność w okresie wyborczym, wyrażając przytem przekonanie, że tylko wskutek otumanienia nieuświadomionego włościaństwa w okręgu grodzieńskim BBWzR zdołał przeprowadzić trzech posłów, dla których sprawa chłopska jest obcą. Dalej poseł omawiał działalność swego Stronnictwa ogólnie, walkę tegoż w Sejmie przeciwko godzącym w interesy włościaństwa projektom BBWzR oraz dążenie do podniesienia dobrobytu włościaństwa, a następnie wezwał zebranych /kilkudziesięciu włościan/ do organizowania się w szeregach Stronnictwa Chłopskiego do walki z kapitalistami i obszarnikami.-

--++++++++++++++++++-

powiatowego Urzędu Ziemskiego itp. W tonie opozycyjnym przemawiał członek PPS Longin Morawiecki.-

W wyniku dyskusji uchwalono prawie jednogłośnie rezolucję, wyrażającą uznanie dla Rządu za jego działalność polityczną i gospodarczą i zdecydowano powołać do życia Radę gospodarczą powiatu augustowskiego. Do opracowania statutu rady i przeprowadzenia pertraktacyj z poszczególnemi organizacjami upoważniono prezydjum zjazdu w osobach - burmistrza Halickiego Piotra, dyrektora Banku Spółdzielczego w Augustowie - Stolarskiego, rolnika i komendanta straży ogniowej w Raczkach - B.Świątkowskiego i urzędnika Wydziału Powiatowego - Bujalskiego. Obecnych na zjeździe było około 250 osób.-

Organizowana rada gospodarcza powiatu augustowskiego oprócz znaczenia gospodarczego będzie posiadała niewątpliwie również znaczenie polityczne jako nadbudowa, łącząca wszystkie organizacje istniejące na terenie powiatu i grawitujące do BBWzR.-

Zebranie oddziału Zw.Strzeleckiego we wsi Nowinka.-

Dnia 15 ub.m. odbyło się zebranie członków oddziału Zw. Strzeleckiego we wsi Nowinka, gminy Szczebro-Olszanka, powiat augustowskiego przy udziale 12 osób. Na zebraniu postanowiono usunąć dotychczasowego komendanta oddziału Piotra Sobolewskiego z powodu brutalnego zachowania się tegoż względem członków. Na miejsce Sobolewskiego wybrano Bolesława Kamińskiego, dotychczasowego zastępcę Sobolewskiego.-

Gminny Komitet w Wąsewie.-

Dnia 29 sierpnia br. w Wąsewie, powiatu ostrowskiego ukonstytuował się gminny komitet przeciwpożarowy w którego skład weszli: wójt Zaręba - przewodniczący, komendant posterunku P.P., przodownik Przybyłowski, Sztoberski Jan, Ciszkowski Stefan, Leśniewski Bolesław, Szczuczyński Jan, Lipiński Felik Łuniewski Bolesław, Rostek Stefan, Niemira Jan i sekretarz gminy Wróbel Stanisław.-

W związku z organizowanym "Tygodniem Dziecka" organizacje społeczne w Grodnie przystąpiły do tworzenia Komitetu akcji.-

10

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

V. Sekty religijne.

Dnia 2 bm. działacz Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego Obarkiewicz Józef wygłosił w Białymstoku przy obecności kilkunastu osób odczyt, poświęcony rozpatrywaniu poszczególnych ustępów Pisma Św. -

Ogólnie zaznaczyć należy, że Stowarzyszenie Badaczy Pisma Św. rozwija w Białymstoku szeroką działalność, nie zyskuje jednakże tutaj zwolenników.-

Grodzieński zbór adwentystów dnia siódmego przeniósł swą "modlitewnię" do lokalu przy ul. Jagiellońskiej Nr.22 w Grodnie, ponieważ dotychczasowy lokal przy Placu Teatralnym był za mały.-

---++++++++++++++++++++++---

Akademja sjonistyczna w Grajewie.-

Dnia 1 bm. organizacja "Hechaluc Pionier" w Grajewie z okazji rocznicy święta młodzieży urządziła w lokalu "Bet-Am" uroczystą akademję, na której przemawiał Tokar Eżkon na temat "Święto Fer-Warm-Bazow" w dalekiej przeszłości i jego znaczenie dla młodzieży sjonistycznej w dobie obecnej." Obecnych na akademji było około 200.-

Odczyt Rafała Byskie w Augustowie.-

Dnia 29 ub.m. sjonista Rafał Byskie z Warszawy wygłosił w Augustowie dla członków organizacji "Hechaluc" odczyt n.t. "Życie żydów w Anglji".-

Oddział Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Bielsku - odczyt.-

Dnia 1 bm. Oddział Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Bielsku urządził tamże odczyt, wygłoszony przez radnego Tajchmana Izraela, kierownika 7-klasowej żydowskiej szkoły powszechnej w Bielsku i Tabaczyńskiego Benjamina, delegata Okr.Zarządu Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Białymstoku, którzy mówili o zadaniach żydowskiego szkolnictwa powszechnego.-

Tegoż dnia Tajchman Izrael zwołał w Bielsku zebranie członków miejscowego oddziału Zjednoczenia Szkół Żydowskich, na którem uzasadniał konieczność przywiązywania wielkiej wagi do regularnego uczęszczania dzieci do szkoły.

Zebranie Rodzicielskie w Bielsku.-

Tegoż dnia wreszcie w Bielsku Podl. odbyło się zebranie rodzicielskie w sprawach szkolnych, na którem przemawiał sjonista Stupnicki w sprawie wychowania młodzieży oraz inni członkowie miejscowej organizacji sjonistycznej w kwestjach, związanych z wyjazdem młodzieży żydowskiej do Palestyny-

b/ Białorusini.

Powiat Wołkowyski

Zorganizowana przez hurtek Twa Szkoły Białoruskiej w Hrynkach-Wielkich, powiatu wołkowyskiego biblioteka-czytelnia nazwana została biblioteką imienia Jana Łuckiewicza.-

./.

14

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

Dnia 8. września 1928 r.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Dnia 2 bm. przy ul. Białostoczańskiej Nr.4 w Białymstoku w mieszkaniu Andelsman Rochli ujawniono archiwum komunistyczne, zawierające różne okólniki partyjne, literaturę komunistyczną różnych edycyj z roku 1927 i 1928 a gorset do przenoszenia odezw komunistycznych. Jak wynika z dochodzenia pierwiastkowego, ujawnione archiwum komunistyczne przynie-sione zostało do mieszkania Andelsman Rochli przez nieznanego żyda, którym według posiadanych informacyj poufnych ma być członek O.K.Z.M.K. K.P.Z.B. "Fnik 11" /Czernichow Abram/. W sprawie ujawnienia archiwum Urząd Wojewódzki przesłał Ministerstwu sprawozdania telefoniczne Nr.BP.2378/28.T. dnia 3 bm. oraz pisemne dnia 5 bm. Nr.BP.2396 i dnia 6 bm. Nr.BP.2420.-

Nowomianowany białostocki OK KPZB w dniu 27 sierpnia br. odbył posiedzenie, na którem byli obecni: sekretarz O.K.KPZB. Bielski, sekretarz OK.MOPRu, Perelsztejn, członek OK.ZMKZB i sekretarka MK.ZMK. Mirer Estera, delegowany z CK.KPZB Sadowski, Itą i Rotszyld. Na posiedzeniu tem został zatwierdzony nowy Komitet miejski KPZB w następującym składzie: ps."Sadowski" - sekretarz, ps. "Ita" - członek, Rotszyld - członek, ps. "Bielski" - przedstawiciel OK.KPZB. Mirer Estera -przedstawicielka OK.ZMKZB i ps. "Eszyk" - przedstawiciel MK.ZPZB i ZMKZB.-

Nowozorganizowany Komitet miejski partji zdecydował powstrzymać się od zewnętrznej pracy partyjnej do dnia 2 bm., wychodząc z założenia, że dopiero wypadki tego dnia wskażą

Jedno ze źródeł informacyjnych podaje, że dnia 25 ub.m. w mieszkaniu Brojzman Bluzy w m.Brańsku odbyła się konferencja partyjna przy udziale delegata OK KPZB Białystok /nazwisko nieustalone, żyd, wzrostu średniego, pełnej tuszy, krępy, twarz okrągła, szatyn, zarost golony, nosi duże okulary w czarnej oprawie, chodzi w jasnem ubraniu - przybył do Brańska dnia 25 ub.m. o godz.16-ej i odjechał tegoż dnia o godz.23-ej, przyczem cały czas przebywał w mieszkaniu Brojzman Bluzy/. W konferencji brali udział - Cukierman Dawid, Berko Puchalski, Chazan Lejbko, Pachter Ajzyk i Gitla Dajcz, wszyscy zamieszkali w Brańsku.- Treści obrad konferencji narazie nie ustalono.- Inne źródło konfidencjonalne informuje, że władze sowieckie, wydalając z granic Z.S.S.R.osoby, które zbiegły w drodze nielegalnej z Polski, zapewniają im przyjęcie i udzielenie prawa pobytu w granicach Z.S.S.R. w tym jedynie wypadku, jeżeli przedstawią jako dowód ścigania ich przez polskie władze sądowe za działalność komunistyczną - akt oskarżenia. - Na skutek otrzymanych w tej materji instrukcyj Kuptel Stefan ze wsi Kornin, gm. Orla prowadzi samodzielnie akcję wywrotową wśród włościaństwa białoruskiego i zabiega o nawiązanie łączności z komitet rejonowym KPZB w Orli.-

W Indurze, powiatu grodzieńskiego został aresztowany pod zarzutem należenia do KPZB i brania udziału w zamachu dnia 29 maja br. w Grodnie na konfidenta Miruka Gierasima - Baranowski Konstanty, który bezpośrednio po zabójstwie Miruka zbiegł do Rosji, skąd powrócił dopiero w ostatnich dniach.-

Związek Młodzieży Komunistycznej Zachodniej Białorusi.-

W związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży Komunistycznej dnia 2 bm. w strefie działania KPZB miały miejsce następujące wystąpienia zewnętrzne organizacyj komunistycznych:

Powiat Grodzieński.

Dnia 30 ub. m. na terenie gminy Krynki w odległości pół kilometra od majątku Liszek rozrzucono 42 egzemplarze odezwy

napisami w języku polskim: "Niech żyje Związek Młodzieży Komunistycznej R.K. Z.M.K. i W.S. 2.września święto młodzieży komunistycznej".-

Powiat Suwalski

W związku z tem w nocy z dnia 2 na 3 bm. zostali zatrzymani znani na terenie m. Suwałk z działalności antypaństwowej Judel Krasnopolski /karany 4-o letniem więzieniem za należenie do KPP/ i Lejba Sniecinchowski, u których podczas rewizji odnaleziono dowody należenia do Z.M.K.Z.B. i wywieszenia transparentów komunistycznych w postaci szpagatu pozostałego od wywieszenia i nici do zszywania wywieszonych transparentów oraz zeszyt z notatkami i piosenkami o treści antypaństwowej. Zatrzymanych z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Wys.Mazowiecki

W nocy z dnia 1 na 2 bm. rozplakatowano na słupach telegraficznych przy szosie Wys.-Mazowieckie - Sokoły w odległości 2-ch kilometrów od Sokół: 1/6 egz.odezwy p.t. "Piłsudski za plecami Bartla", wydanej w lipcu 1928 r. przez K.C.K.P.P; 2/ 13 egz. odezwy p.t. "Towarzysze poborowi" wydanej w lipcu 1928 r. przez K.C. K.P.P. i K.C.Z.M.K. w Polsce i 3/ jeden egzemplarz broszury "Uchwała, przyjęta przez III plenum K.C. o zadaniach w Partji".

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

Zatrzymanie Olecha Izaaka

Dnia 29 ub.m. zatrzymano w Broku, pow. ostrowskiego w mieszkaniu komunisty Bursztyna Berka mieszkańca m. Łomży Olecha Izaaka, który przybył do Broku z Warszawy. Przy zatrzymanym znaleziono 8 egz, odezwy komuni. wyda. w żargonie oraz kilkanaście egzemplarzy odezwy wyd. przez Zw.Zaw.Przem. Robotn. Odzieżowego "Igła" w Warszawie. Wobec tego, że Olech pozostaje pod śledztwem za działalność antypaństwową i zwolniony został z więzienia za kaucją oraz z uwagi, że zbiegł on prawdopodobnie z Warszawy w obawie przed aresztowaniem, skierowano go do urzędu śledczego na m.st.Warszawę.

./.

wały areszt bezwzględny jako środek zapobiegawczy. -

W nocy z dnia 3 na 4 bm. /i wieczorem dnia 2 bm./ rozrzucono w Ostrołęce odezwy komunistyczne dla zademonstrowania, dokonane w ciągu dnia 2 bm. aresztowania nie zniszczyły miejscowej organizacji komunistycznej.-

W nocy z dnia 3 na 4 bm. w Łomży wywieszono dwa transparenty komunistyczne z hasłami, dotyczącemi obchodu dnia 2 bm /M.D.M.K./.-

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Powiat Kolneński

Przebywający na terenie powiatu kolneńskiego w celach organizacyjnych instruktor Centralnego Komitetu Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej Falkowski nawiązał kontakt z Antonim Sokołowskim z Kolna, karanym czteroletniem więzieniem za działalność antypaństwową.-

Powiat Bielski

Kierownik wydziału prasowego Centralnego Komitetu Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej Józef Kubicz nadsyła wybitniejszym działaczom b.MPCh. w powiecie bielskim / w czasie legalnego jej istnienia/ instrukcje w sprawie organizowania kół lokalnych Zjednoczenia.-

-++++++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

VIII. Ruch zawodowy.

Oddział Zw. Zaw. Robotn. Przemysłu Drzewnego w Zaniemeńsku - rozwiązanie.-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Zaniemeńsku, gm. Mosty, powiatu grodzieńskiego rozwiązał się samorzutnie w ostatnich dniach.-

Cech majstrów żydów w Wołkowysku.

Dnia 2 bm. w Wołkowysku w lokalu Związku Rzemieślników Żydów pod przewodnictwem Murasztejna Jakóba odbyło się zebranie majstrów żydów w sprawie utworzenia cechu. Konkretnych uchwał na zebraniu nie powzięto. Obecnych - około 30 osób.-

Zw. Kupców Żydów w Wołkowysku.

Tego samego dnia w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Zw. Kupców Żydów. Przemawiał Barasz Efrain, który poddał krytyce gospodarkę Rady Miejskiej. Tenże Barasz wystąpił z projektem wniosku zniesienia podatków od szyldów i deklaracji, zobowiązującej kupców do powstrzymania się od zaciągania pożyczek ponad możność spłaty. Obecnych - około 60 osób.-

Powiatowy Zjazd Rzemieślników Chrześcijańskich w Sokółce.-

Dnia 2 bm. w lokalu Domu Ludowego w Sokółce odbył się powiatowy zjazd delegatów rzemieślników chrześcijan przy udziale około 120 osób. Obrady zjazdu otworzyli - Zygmunt Modrzejewski i sędzia pokoju Jan Urbański, obaj z Sokółki, którzy scharakteryzowali rozwój przemysłu rzemieślniczego w Polsce przed wojną i w chwili obecnej. Urbański przemówienie swe zakończył okrzykiem na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego.- Następnie wygłosili referaty: Ludwik Modrzejewski /rzemiosło polskie/, Józef Grzywna /kredyty i świadczenia socjalne/, Zygmunt Modrzejewski /izby rzemieślnicze, podatki/, poczem przystąpiono do wyborów zarządu Powiatowego

24

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

Dnia 8 września 1928 r.

IX. S t r a j k i.

Strajk piekarzy w Ostrołęce.

Trwający od dnia 21 ub.m. strajk pracowników piekarskich w Ostrołęce /początkowo 30 pracowników/ stopniowo załamuje się. W dniu 5 bm. strajkowało tylko 19 pracowników piekarskich.- Strajk nie wpłynął na zmniejszenie wypieku chleba.

Strajk pracowników krawieckich w Augustowie.-

Trwający od dnia 30 ub.m. strajk 25 pracowników krawieckich w Augustowie dotychczas nie został zlikwidowany. Celem poparcia strajkujących zastrajkować mają równi pracownicy przemysłu skórzanego /szewcy i kamaszniczy/.

Strajk pracowników piekarskich w Białymstoku.-

Dnia 1 bm. w Białymstoku zastrajkowało 26 pracowników piekarskich, którzy domagają się: przestrzegania przez pracodawców postanowień ustawy o 8-godzinnym dniu pracy, zniesienia pracy nocnej w piekarniach, czterotygodniowych urlopów i podzielenia wszystkich pracowników piekarskich na 3 kategorje. Strajkiem kierują sekcja piekarska przy Zw.Zaw.Robotn. Przem.Spożywczego i Komitet Strajkowy, które uciekają się do stosowania teroru strajkowego.-

Dnia 2 bm. Nowik Gierszon i Chosoycyner Szymon usiłowali usunąć pracujących robotników piekarskich z piekarni Barczaka i Szata Era.-

Dnia 6 bm. do właściciela piekarni Borysa Berko wtargnęło 7-miu nieznanych osobników, którzy zażądali natychmiastowego zaprzestania wypieku chleba i przy użyciu siły fizycznej usiłowali usunąć z piekarni pracujących robotników. Jednego ze wspomnianych osobników, Salmana Chackiela, ujęto.-

Tegoż dnia kilkunastu strajkujących pracowników piekarskich usiłowało usunąć od pracy robotników piekarni Altera.- We wszystkich wypadkach przeciwko winnym stosowania teroru strajkowego wdrożono dochodzenie.-

-++++++++++++++++

Znalezienie zwłok.

Dnia 4 bm. w lesie, należącym do majątku Półka Piotkowska, gm. Topczewo, pow. bielskiego gajowy Wacław Jasiński odnalazł zwłoki płci żeńskiej, wzrostu wysokiego, w zupełnym rozkładzie.-

Miejscowa ludność twierdzi, że są to zwłoki byłej właścicielki maj. Ostrówek, gm. Topczewo, pow. bielskiego Iniarskiej, która zaginęła w roku 1926.-

Grodzieński Judel, morderstwo.

Dnia 3 bm. we wsi Mętna, gm. Radziwiłłówka, pow. bielskiego, za pomocą uderzenia tępem narzędziem w głowę został zamordowany w mieszkaniu Grodzieński Judel, lat 32 czasowo tam zamieszkały, stały mieszkaniec m. Siemiatycze pow. bielskiego.-

Sprawcy morderstwa, mieszkańcy wsi Mętna, Krawczuk Daniel i Julja Puro zostali ujęci i przekazani władzom sądowym.-

Morderstwa dokonano na tle zemsty osobistej.-

Kradzież w Sądzie Pokoju w Wołkowysku.-

W nocy z dnia 5 na 6 bm. nieznani sprawcy za pomocą wycięcia szyby w oknie w gmachu Sądu Pokoju w Wołkowysku dostali się do wewnątrz tegoż sądu, gdzie skradli 1 pierścionek złoty, 10 rb. w złocie, 3 obrączki złote, 66 kop. rosyjskich, zegarek damski srebrny, papierośnicę srebrną, zeszyt czarny z rachunkami, 8 kopert z dowodami rzeczowymi, znaczków sądowych na sumę 660 zł. oraz gotówkę w sumie 1535 zł. 24 gr.-

Morderstwo pod Białymstokiem.

Vide syt. sprawozdanie tygodniowe Nr. 35.

Dnia 4 bm. na st. kol. w Zerebiłkówce, powiatu szczuczyńskiego ujęty został Babiński Jan vel Kazimierz Brzeziński m. Pułtuska, który w dniu 31 ub. m. zamordował pod Białymstokiem dorożkarza Krukowskiego Chaima.-

Użycie broni przez szer. P.P. w Siemiatyczach.-

Dnia 2 bm. szeregowy P.P. z posterunku w Siemiatyczach, powiatu bielskiego - Stanisław Konopka użył w obronie własnej krótkiej broni palnej przeciwko Janowi Sad

28

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8. września 1928 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

XI. Sprawy graniczne.

W stanie bezpieczeństwa w przygraniczu niemieckiem i litewskiem zmiany nie zaszły. Trwająca w ścisłej strefie granicznej akcja zwalczania przemytnictwa przez granicę polsko-niemiecką i przyczynowo związane z tem poczynania organów służby bezpieczeństwa na terenie tych powiatów Województwa Białostockiego, przez które przebiegają trasy przewożenia przemyconych towarów, doprowadziły do ujęcia kilku zawodowych przemytników w strefie granicznej i przyłapania większych partyj przemytu w pow. ostrołęckim i Grajewie.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 8 osób.-

Zatrzymanie przemytu na stacji w Ostrołęce.-

Dnia 29 ub.m. na rampę towarową stacji kolejowej dostarczone zostały przez mieszkańca Ostrołęki Szlomę Zabłudowicza w skrzyniach gęsi, wywożone do Warszawy. Pełniący na peronie służbę szer.P.P. Aleksandrowicz po dokładnem obejrzeniu skrzyń stwierdził, że posiadają one podwójne dna, pomiędzy któremi ukryty jest przemyt, wobec czego skrzynie zatrzymał. Zawierały one - 226 sztuczek koronek bawełnianych różnej szerokości, ogólnej długości 7.368 mtr. i wagi 28 kg. 750 gr. oraz 2 sztuczki tiulu jedwabnego wagi 3 kg.700 gr. i długości 77 mtr.40 cm. - Zatrzymany przemyt i Szlomę Zabłudowicza przekazano do dyspozycji Urzędu Celnego w Dąbrowach, który przemyt skonfiskował, a Zabłudowicza skierował do Sądu Pokoju w Ostrołęce, którego decyzją Zabłudowicz osadzony został w więzieniu.-

Zatrzymanie przemytu w pociągu na linji Łomża-Warszawa.-

Dnia 29 ub.m. szer.P.P. Michał Fliss z posterunku P.P. na stacji Ostrołęka zatrzymał w pociągu osobowym, zdążającym z Łomży do Warszawy, Frumę-Basę Zylbersztejn, zamieszkałą w Łomży, która wiozła ukryty pod ubraniem przemyt, a mianowicie tkaninę półjedwabną wagi 4 kg.270 gr. oraz 5 odcin-

30

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2421/28.T.

Dnia 8. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

Vide punkt Sprawy graniczne w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.35.

Zatrzymany dnia 25 ub.m. w Świsłoczy, powiatu wołkowyskiego za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Rosji i z powrotem Cymmer Ela, zbadany w Komendzie Powiatowej P.P. w Wołkowysku, zeznał, że zawezwany został do Mińska przez brata swego Mowszę, zamieszkałego w Mińsku i pozostającego na usługach mińskiego G.P.U. Wskazał on ponadto na właścicielkę hotelu "Anglja" w Wilnie, że pozostawała ona wraz ze swym synem, przebywającym w Gdańsku - w kontakcie z Mowszą Cymmerem oraz udzielił adresu pewnej żydówki, zamieszkałej w Radoszkowiczach i pozostającej na usługach wywiadu sowieckiego. Zeznania Cymmera znalazły potwierdzenie w informacjach, posiadanych przez Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III w Grodnie, na którego życzenie Cymmera zwolniono i zeznań jego narazie nie wykorzystano.-

---++++++++++++++++++++---

i litewskiem oraz na terenie poszczególnych powiatów Województwa wykazuje za ubiegły tydzień zmniejszenie się przestępczości kryminalnej i ilości wypadków czynnego wystąpienia /oporu/ ludności cywilnej przeciwko szeregowym P.P.-

---++++++++++++++++++++--

ciągłości i stałości /pobór rekruta, równowaga budżetu i dotychczas obowiązujące umowy ze światem/;

3/ Przeprowadzić ważne zmiany, któreby umożliwiły należytą pracę Ciał Ustawodawczych /np. przeniesienie pracy ustawodawczej do komisyj; - Sejm miałby tylko prawo przyjąć lub odrzucić ustawę, przedstawioną przez komisję, nie robiąc w niej zmian/;

4/ Zrównać prawa Sejmu i Senatu i zmienić ordynację wyborczą w ten sposób, by wybory do Senatu odbywały się na nieco odmiennych podstawach, niż do Sejmu;

5/ Naprawić ustawę wyborczą /aby np. poleszuk nie mógł wybierać przedstawicieli do Sejmu taką samą ilością głosów, jaką wybiera uświadomiony obywatel zachodniej, czy środkowej Polski/.-

Artykuł zamyka podkreślenie, że "Ofiarna krew w walkach o wolność, walka bezwzględna o język i ziemię polską, cud nad Wisłą w r. 1920, kiedy dla obrony stolicy stanął naród polski ze wszystkich ziem, a mniejszości kumały się z barbarzyńcem wschodnim, co szedł po rabunek największego naszego skarbu: wolności, wiary ojców i kultury zachodniej - domagają się od Sejmu umożliwienia narodowi polskiemu być gospodarzem w swej Ojczyźnie".

W art. p.t. "Stare błędy" poseł Wierczak powraca do bilansu handlowego Polski /vide punkt "Przegląd prasy" w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.35 - art. posła Staniszkisa Witolda p.t. " W sprawie bilansu handlowego"/ i dowodzi m.in., że po przewrocie majowym zaistniał szereg dobrych konjunktur, których wykorzystanie powinno było doprowadzić do stworzenia czynnego bilansu handlowego i, że konjunktury te przekreśliła rozrzutność Rządu. Po zaznaczeniu, że dopiero teraz rząd, przerażony wzrostem nadwyżki importu nad eksportem, zakazał wywozu zboża zagranicę, na czem straci rolnik i Państwo, poseł oświadcza, że "Wieś potrzebuje nie pięknych słów, ale pomocy ze strony rządu".

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

Dnia 15 września 1928 roku

III. Polski ruch polityczny.

a/ Wszechstanowa Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Wys.-Mazow.

Dnia 2 bm. we wsi Oleksin, gminy Poświętne, powiatu wys.mazowieckiego,w mieszkaniu Gąsowskiego Mikołaja odbyło się zebranie sympatyków M.O.W. /35 osób/, zwołane przez prezesa koła M.O.W. w Łapach Brzozowskiego Piotra. Brzozowski, zagaiwszy zebranie, udzielił głosu przybyłemu z Warszawy członkowi Rady Naczelnej M.O.W. Muszyńskiemu Janowi, który zaznaczył przedewszystkiem, że polityka zewnętrzna i wewnętrzna Rządu odpowiada wymaganiom chwili i interesom Państwa i, że warunki gospodarcze kraju są pomyślne, a przeto wykluczają zupełnie możliwość załamania się kursu złotego. Zdaniem mówcy bolączką życia wewnątrz Państwa jest nierównomierny podział podatków,lecz i ta bolączka niewątpliwie przez Rząd zostanie usunięta.- tem rychlej, im wcześniej Sejm uzna konieczność ścisłej współpracy z Rządem.-

W końcu Muszyński oświadczył, że W.O.M. licząc się z możliwością rychłego rozwiązania Sejmu, zwołuje na dzień 9 bm. wielki kongres delegatów.-

Na kongres ten wyjechało 22 kolejarzy z Łap oraz wybrani na omawianem zebraniu delegaci: Grochowski Mikołaj i Grochowski Czesław ze wsi Oleksin oraz Karpowicz Stanisław ze wsi Daniłowo.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

Dnia 15 września 1928 r.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

Stowarzyszenie wioślarskie w Augustowie.

W ubiegłym tygodniu ukonstytuowało się ostatecznie Stowarzyszenie Wioślarskie w Augustowie, którego celem jest rozwój i popieranie sportu wioślarskiego oraz zorganizowanie życia towarzyskiego na gruncie apolitycznym.- Stowarzyszenie przejęło lokal b. Resursy przy Stowarzyszeniu Urzędniczem, przyczem Resursa zlikwidowała swą działalność. Prezesem S-nia jest lekarz powiatowy, Dr.Jan Jaworowski.-

Przyjazd Róży Bailly do Augustowa.-

W związku z zapowiedzianym przyjazdem do Augustowa Róży Bailly, założycielki T-wa "Les Amis de Pologne" we Francji, utworzył się Komitet przyjęcia z burmistrzem m. Augustowa, Halickim na czele.-

Oddział Zw.Strzeleckiego w Ejsmontach Wielkich.

Dnia 4 bm. oddział Związku Strzeleckiego w Ejsmontach Wielkich, powiatu grodzieńskiego, zwołał zebranie organizacyjne, które odbyło się pod przewodnictwem instruktora obwodu grodzieńskiego P.W. i W.F., porucznika Warchlewskiego Witolda z 81 p.p. - Po omówieniu szeregu spraw organizacyjnych postanowiono przystąpić do szerzenia idei Związku Strzeleckiego wśród okolicznej młodzieży. Dotychczas Związek Strzelecki w Ejsmontach Wielkich liczy 22 członków czynnych.-

Kółko rolnicze we wsi Żuzel.

Dnia 6 bm. we wsi Żuzel, powiatu ostrowskiego, odbyło się zebranie członków Kółka Rolniczego, na którem przemawiali przybyły z Ostrowi Maz. instruktor rolny Król i właściciel folwarku Skłody Piotrowice W.Zawistowski o sprawach, dotyczących racjonalnej gospodarki rolnej.-

W dniu 7 bm. we wsi Murawskie Nadbużne, gm.Nur, po-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2497/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

Dnia 15 września 1928 r.

V. Sekty religijne.

Rada Kościoła Narodowego w Łomży.

Istniejąca w Łomży Rada Kościoła Narodowego z braku odpowiedniego lokalu żywszej działalności organizacyjnej, ani też propagandowej nie przejawia.-

Stow. Badaczy Pisma Św. w Białymstoku.-

Działacz Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św., Obrukiewicz Józef wygłosił dnia 9 bm. w Białymstoku odczyt n.t. "Znaczenie słowa Bożego". Obecnych na odczycie - około 40 osób.-

--+++++++++++++++--

Żyd. org. skautowa w Sejnach.-

Dnia 10 bm. Żydowska organizacja skautowa w Sejnach, powiatu suwalskiego zorganizowała sąd literacki nad utworem Nomberga - "Szczęście".-

Odczyt Lejby Bohusza w Grajewie.-

Dnia 5 bm. w sali "Bet-Am" w Grajewie odbył się odczyt, urządzony staraniem miejscowego Oddziału Stow, "Tarbut", na którym Lejba Bohusz, przybyły z Łomży scharakteryzował zebranym życie żydów w Anglji. Osób - około 30.-

Organizacja sjonistyczna w Wołkowysku - odczyt.

Dnia 8 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków organizacji sjonistycznej pod przewodnictwem nauczyciela Szkarłata, który złożył sprawozdanie z działalności "Keren Kajemet Leizrael". Po dyskusji nad tem sprawozdaniem zebrani wybrali do nowego zarządu organizacji: Truńską Leję, Kulgawina Ryszarda, Kagana Zelika, Ganca Józefa, Bekensztejna Borysa, Winogradzkiego Józefa i Kobuziackiego Izraela. Obecnych - około 70 osób.-

Zjednoczenie Szkół Żydowskich w Wołkowysku - zebranie.-

W tymże dniu w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Zjednoczenia Szkół Żydowskich, któremu przewodniczył Epsztejn Aron. Na zebraniu tem dokonano wyborów nowego Zarządu, do którego weszli: Epsztejn Aron, Lew Szymon, Markus Abram, Rawicki Szepsel, Cukierman Judes, Zyskind Lejba i Kaganowicz Anna.-

b/ Białorusini

Zarząd Okręgowy T.S.B. w Świsłoczy- działalność.-

Zarząd Okręgowy Towarzystwa Szkoły Białoruskiej na powiaty bielski i wołkowyski z siedzibą w Świsłoczy, powiatu wołkowyskiego zażądał od hurtków T.S.B. w powiecie bielskim nadesłania sprawozdań w dotychczasowej działalności, a równocześnie polecił tymże hurtkom podjęcie czynnej działalności organizacyjnej i propagandowej wśród włościaństwa białoruskiego i organizowanie imprez dochodowych, proponując przysłanie na teren powiatu delegata dla kierowania poleconą akcją. Stosując się do poleceń Zarządu Okręgowego T.S.B., najbardziej żywotny

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Dnia 15 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

VII. Ruch wywrotowy

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Białostocki

Andelsman Rochla u której dnia 2 bm. ujawniono archiwum komunistyczne /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.36/ została dnia 5 bm. przekazana z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

W tymże dniu przekazana została do dyspozycji Prokuratora przy S.O. w Białymstoku Lubelska Szyfra oskarżona o działalność antypaństwową.-

Powiat Grodzieński

Dnia 6 bm. na drodze około wsi Towściki gm.Łunna przez nieujawnionych dotychczas sprawców wywieszony został transparent komunistyczny z napisem antypaństwowym uskutecznionym kredą. W miejscu, gdzie wywieszono transparent rozrzucono kilka egz. odezw komunistycznych dwóch edycyj, notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych.-

W związku z propagandą lotniczą i przeciwgazową, prowadzoną przez L.O.P.P., elementy wywrotowe w powiecie grodzieńskim rozpoczęły ze swej strony szerzenie agitacji wśród ludności wiejskiej, przeważnie wśród białorusinów o rzekomem przygotowaniu Polski do wojny z Rosją i z Litwą. Nieuświadomiona ludność białoruska w niektórych miejscowościach daje posłuch tej agitacji, w rezultacie czego zauważono w niektórych wsiach zaniepokojenie z tego powodu.-

Dnia 6 bm. została zatrzymana Grodzka Masza, mieszkanka m. Krynek pod zarzutem współudziału w wywieszeniu

wie, referent oświatowy OK ZMKwP Warszawa - Podmiejska, której przekazano sędziemu śledczemu w Ostrowi Mazowieckiej.-

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Powiat Kolmeński

Instruktor Centralnego Komitetu Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", Falkowski zwołał dnia 8 bm. zebranie organizacyjne lokalnego koła Zjednoczenia we wsi Borkowo. Obecnych na zebraniu było około 20 osób.-

b/ Działalność elementów wywrotowych w organizacjach politycznych i społecznych mniejszości narodowych.

Zarządzeniem z dnia 12 bm. Urząd Wojewódzki rozwiązał lokalne Stowarzyszenie "Biblioteka im. Pereca" w Siemiatyczach powiatu bielskiego, którego antypaństwowa działalność zagrażała bezpieczeństwu publicznemu.-

--++++++++++++++++++++--

tycznych, skutkiem czego prawdopodobnie Związek Rzemieślników Żydów jako taki istnieć przestanie, gdyż projektowane jest także utworzenie odrębnego cechu majstrów metalowców.-

Związek Drobnych Kupców - oddział w Kuźnicy.

Dnia 11 bm. w os. Kuźnica, powiatu sokólskiego powstał oddział Związku Drobnych Kupców i Handlarzy w Polsce, którego założycielami są - Mojżesz Nowodzielski, Symcha Tarkowski i Mowsza Alpern, politycznie nieposzlakowani.-

Bezrobocie w powiecie augustowskim.

Bez pracy w powiecie augustowskim pozostaje 6 osób, z których cztery pobierają zasiłki państwowe.-

Bezrobocie w powiecie białostockim.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie białostockim według danych z dnia 13 bm. przedstawia się następująco: Bezrobotnych 1944 /dnia 5 bm. - 1927 bezrobotnych/, w tem - robotników przemysłu tytoniowego - 36, włókienniczego -945, budowlanego - 69, metalurgicznego - 34, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 353, niewykwalifikowanych - 362 i pracowników umysłowych - 142. Z zapomóg w tym dniu korzystało: ustawowo 242 os. i doraźnie 13 osób. -

W dniu 12 bm. w Grodnie i powiecie grodzieńskim było 364 bezrobotnych /dnia 5 bm. - 337 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 12, spożywczego - 132, robotników wykwalifikowanych - 24 i niewykwalifikowanych - 142. Zasiłki ustawowe pobiera 10 osób.-

-++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

Dnia 15 września 1928 r.

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Zmian cech bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym nie zauważono. Przestępczość kryminalna w ubiegłym tygodniu w porównaniu z okresami poprzednimi zmalała.-

Zabójstwo w powiecie wys.-maz.

Dnia 9 bm. zabity został wystrzałem z rewolweru Wróblewski Jan, mieszkaniec wsi Wróble, gm. Wysokie-Mazowieckie, pow. wys.-mazowieckiego. Zabójca Kulesza Józef ze wsi Kulesze-Podawce, gm. Wysokie-Mazowieckie został aresztowany i przekazany sędziemu śledczemu w Wysokiem-Mazowieckiem.-

Pożar lasu w powiecie kolneńskim.

Dnia 6 bm. w odległości 1 kilometra od wsi Wincenta, powiatu kolneńskiego, w lesie państwowym z nieustalonych dotąd przyczyn, prawdopodobnie od rzucenia niedopałka od papierosa, powstał pożar, którego pastwą padło około 18000 metrów kwadratowych mchu i drzewek, wartości około 400 zł. na szkodę Skarbu Państwa, oraz około 5000 metrów kwadratowych mchu w lesie prywatnym, wartości około 100 zł. na szkodę mieszkańców wsi Wincenta.-

Pożar fabryki.

Dnia 8 bm. w os. Michałowo, pow. białostockiego, spłonęły doszczętnie fabryka sukna Cytrona Lejby oraz dom mieszkalny Orłowskiego Zelmana. Pożar spowodowany został brakiem siatki ochronnej na kominie fabryki. Straty wynoszą ponad 200 tys.zł.-

Pożar we wsi Dubicze.-

Dnia 7 bm. we wsi Dubicze, gm. podoroskiej, pow.wołkowyskiego, spłonęły zabudowania i zbiory na szkodę mieszkańców tejże wsi - Osmołowca Leona, Nestorowicza Stefana i innych. Straty wynoszą 406.520 zł.-

---+++++++++++++++++++++-

n. Sądowi Pokoju w Grodnie celem pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej. Sąd względem Borowego zastosował jako środek zapobiegawczy kaucję w wysokości 1000 złotych do czasu zaś jej złożenia osadził Borowego w więzieniu w Grodnie.

Uzyskane w toku dochodzenia materjały dotyczące uprawiania nielegalnego wywozu emigrantów za granicę oraz przemytu przez osoby zamieszkałe na terenie Grajewa przesłano zainteresowanym organom służby bezpieczeństwa.-

Dnia 8 bm. w powiecie szczuczyńskim został zatrzymany wydalony z Prus Bałdyga Adam Stanisław, dezerter 42 p.p., którego przekazano dowództwu garnizonu w Grajewie.-

Gryc Konstanty - zatrzymanie.-

Dnia 4 bm. na terenie powiatu bielskiego zatrzymany został Gryc Konstanty, mieszk. wsi Lewkowo Stare, gm. Tarnopol, powiatu wołkowyskiego. Badany w Komendzie Pow.P.P.w Wołkowysku dnia 6 bm. zeznał, że zamierzał przekroczyć granicę polsko-sowiecką w celu uchylenia się od służby wojskowej. Gryca przekazano do dyspozycji Samodzielnego Ref.Informacyjnego DOK III w Grodnie.-

Zatrzymanie przemytu w pow. łomżyńskim.-

Dnia 11 bm. w autobusie, kursującym na linji Łomża-Ostrów-Mazowiecka, zostali zatrzymani Izrael Borkowski, Moszek Kac, Mejer Kon, Lejba Kornacki i Chana Kaczyńska, którzy wieźli do Warszawy 348 mtr. 25 cm. granatowego jedwabiu, przemyconego z Niemiec.-

Zatrzymanych i przemyt przekazano do dyspozycji urzędu celnego w Wincencie, powiatu kolneńskiego.-

Ujawnienie przemytu w powiecie suwalskim.-

Dnia 7 bm. przez wyw. 29 Baonu K.O.P. w asyście funkcjonarjuszów P.P. dokonana została rewizja u czterech mieszkańców Suwałk podejrzanych o handel spirytusem skażonym pochodzenia niemieckiego. W wyniku rewizji tylko u jednej osoby znaleziono pół litra tego spirytusu.-

Dnia 9 bm. na skutek danych konfidencjonalnych organa policji dokonały rewizji u mieszkanek Suwałk Antoniny Brankiewicz i Julji Ryter, u których odnaleziono trzy blachany pojemności do 30 litrów spirytusu skażonego, przemyconego z Niemiec.-

--+++++++++++--

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2497/28.T.
Dnia 15 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37.

XIII. V a r i a.

W związku z odbywającemi się w rejonie Ciechanowa i sąsiednich manewrami dnia 8 bm. o godz. 16 min.50 przez Ostrów-Maz. przejeżdżał Pan Prezydent Rzeczypospolitej. Po krótkim pobycie w sztabie grupy operującej w Sulęcinie, gm. Komorowo, powiatu ostrowskiego, Pan Prezydent odjechał o godz.17-ej min.45 do Warszawy.-

Dnia 8 bm. bawił się Pan Prezydent Rzeczypospolitej na terenie powiatu ostrołęckiego, skąd odjechał na teren powiatów ostrowskiego i makowskiego.-

Zatrzymanie agentów Instytutu Sztuk Pięknych w Poznaniu.

Dnia 6.bm. około Kadzidła, powiatu ostrołęckiego zatrzymani zostali agenci Instytutu Sztuk Pięknych w Poznaniu Mikołaj Szczerbiak, syn Jana i Marji lat 35, katolik, stały mieszkaniec m. Stanisławowa oraz Wawrzyniec Iwaszewski, syn Jana i Weroniki lat 30, katolik, zamieszk. w Małych - Książkach, powiatu Wąbrzeźno. Ze względu na odbywające się tu manewry wojskowe i podejrzane zachowanie się obydwóch zatrzymanych, zostali oni przekazani do dyspozycji Samodzielnego Referatu Informacyjnego DOK Nr.I w Warszawie.-

Białystok, dn. 15. września 1928 roku.-

Za W o j e w o d ę:

p. o. Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

A.T.

nych miejscowości powiatu bielskiego, w których istnieją filje białostockiej Kasy Chorych. Przygotowania do wspomnianej kampanji przedwyborczej PPS rozpoczęła w Białymstoku dość poważnym sukcesem, jakim jest fuzja zwalczających się dotychczas zawodowych organizacyj włókniarzy - Związku "Praca" /w swoim czasie enpeerowskiego, ostatnio chadeckiego/ i oddziału /filja Nr.2/ Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego.-

Fuzja wspomnianych organizacyj nastąpiła na gruncie realizacji hasła konsolidacji włókniarzy chrześcjan w Białymstoku w jednej organizacji zawodowej, wysuniętego przez PPS w celu szachowania "Bundu", najgroźniejszego jej przeciwnika przy wyborach do Zarządu Kasy Chorych oraz w wyniku pewnego rodzaju umowy - pomiędzy działaczami PPS i Ch.D., zajmującymi wygodne stanowiska w Kasie Chorych.-

W ruchu zawodowym zasługują na uwagę zabiegi PPS w powiecie bielskim, gdzie usiłuje ona zorganizować robotników przemysłu chemicznego, podjęta przez Bund w Łomży i powiecie łomżyńskim akcja wypierania komunistów ze związków zawodowych i usiłowania PPS Lewicy w Grodnie, zdążające do odbudowania nieżywotnego od roku ub. po przegranym strajku robotników fabryki zapałczanej "Marjos" oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego.-

Życie społeczno-polityczne mniejszości narodowych odsłoniło dalszy upadek wpływów Twa Szkoły Białoruskiej w Grodzieńszczyźnie i kryzys, przeżywany przez organizacje sjonistyczne, wiążący się przyczynowo z depopularyzacją idei odbudowy Palestyny i wzrastającą reemigracją palestyńską. Kryzys ten wykorzystują skrzętnie bundowcy i komuniści, a zwłaszcza komuniści, którzy w ten sposób dążą do uzyskania wpływów w tych organizacjach żydowskich, do których dostęp zasłaniali im sjoniści.-

Traktowana walka ze sjonistami w powiatach bielskim, ostrołęckim, ostrowskim i częściowo łomżyńskim, odbudowa OKKPZB Białystok i zyskująca na rozmachu działalność organizacyjna komunistów w powiecie bielskim zamykają dostrzeżone w ubiegłym tygodniu

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

Białystok, dn. 22 września 1928 r.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Grodzieński "Nowy Dziennik Kresowy" w art. p.t. "Nowa moc w zjednoczeniu urzędników państwowych" - po omówieniu akcji jednoczenia się urzędników państwowych, przebiegu odbytych we wrześniu br. kongresów urzędników państwowych państw nadbałtyckich, oraz luźnem potraktowaniu kwestji zapowiedzianego na rok przyszły kongresu pracowników państw zachodniej Europy i ostatniego rozporządzenia rządu Rzeszy Niemieckiej w sprawie poprawy bytu pracowników państwowych, wyraża przekonanie, że i Rząd w Polsce niewątpliwie ustosunkuje się przychylnie do słusznych żądań pracowników państwowych w kwestji poprawy ich bytu materjalnego.-

b/ Prasa żydowska.

Białostocki, żargonowy "Dos Naje Żebn" w art. p.t."Niezbędny Zjazd" /numer 217/ zwraca uwagę na konieczność podjęcia przez radnych żydowskich na gruncie samorządów walki o postulaty ludności żydowskiej, przyczem podkreśla, że oprócz poszczególnych zagadnień lokalnych istnieje cały szereg zagadnień ogólnych, a m.in. walka o szkolnictwo żydowskie oraz instytucje dla starców, sierot i tp. -

Celem uzgodnienia zdań oraz ustalenia metod walki pismo proponuje zwołanie do Warszawy zjazdu radnych żydowskich z całej Polski i zauważa, że z inicjatywą zorganizowania zjazdu wystąpić powinni posłowie, względnie senatorowie żydzi.-

--+++++++++++++++++++-

c/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Białostocki

Dnia 16 bm. w lokalu OKR P.P.S. w Białymstoku odbył się przy udziale około 100 osób wiec sprawozdawczy posła Dubois, który podkreślił przedewszystkiem, że Białystok pod względem zorganizowania się klasy robotniczej stoi na daleko niższym poziomie, niż inne mniej uprzemysłowione miejscowości. Zdaniem posła dowodzi to, że robotnicy m. Białegostoku są niesolidarni, niezorganizowani politycznie i zawodowo i dlatego właśnie przegrywają akcje strajkowe, czego dowodem był czerwcowy strajk włókniarzy i trwający obecnie strajk robotników piekarskich. Robotnicy białostoccy przegrali również wybory do Kasy Chorych i do Rady Miejskiej, aczkolwiek mogło być odwrotnie, bowiem stanowią oni większość w mieście. Następnie poseł omawiał wybory do Sejmu i Senatu, atakując demagogicznie posłów z BBWzR, władze administracyjne i policję. Dalej poseł oceniał w świetle opozycyjnej kampanji PPS. politykę gospodarczą Rządu, podkreślając, że lwia część wydatków Państwa przeznaczona jest na utrzymanie wojska i policji. Według przekonania posła Duboisa przez redukcję policji i wprowadzenie jednorocznej służby wojskowej, Państwo może uzyskać znaczne oszczędności, które użyć można na walkę z bezrobociem i podniesienie oświaty w kraju.- Domagając się redukcji policji, poseł zaznaczył, że redukcję tę zacząć należy od policji politycznej. - Po zobrazowaniu prac PPS na gruncie parlamentarnym, oświadczył poseł Dubois, że Marszałek Piłsudski, oparty o BBWzR, już na jesiennej sesji sejmowej będzie się starał zmienić Konstytucję i ordynację wyborczą i, że w wypadku, gdyby Sejm zamierzenia Marszałka Piłsudskiego w tym kierunku sparaliżował, zmiana Konstytucji dokonana będzie na innej drodze, niedwuznacznie wskazywanej w wywiadach prasowych Marszałka Piłsudskiego.-

Poseł nadmienił, że gdyby coś podobnego się stało, to

robotników
istotnie interesów i oskarżał władze administracyjne o stosowanie teroru wyborczego w okresie wyborów do Sejmu i Senatu.- Mówca zaznaczył m.in., że policja w okresie wyborów dała dowód, iż przestała być organem bezpieczeństwa publicznego, a przeto powinna być zredukowana do minimum.-

Dalej Lipiński stwierdzał, że w Polsce istnieje dwojaki wymiar sprawiedliwości - jeden dla kapitalistów i obszarników, a drugi dla robotników, czego dowodem dla niego jest fakt, że obywatel z okolic Włocławka za zabicie robotnika skazany został na trzy miesiące więzienia z zawieszeniem kary na jeden rok, podczas gdy pewien bezrobotny za usiłowanie kradzieży bułki ze straganu został skazany na 6 tygodni aresztu.-

Następnie Lipiński stwierdzał, że polityka P.Ministra Reform Rolnych krzywdzi małorolnych i bezrolnych i, że Ministerstwo Refor Rolnych, zwiększając w r.b. ilość obszarów, przeznaczonych do parcelacji li tylko gwoli obrony interesów większej własności ziemskiej podwyższyło cenę sprzedażną ziemi parcelowanej z 600 złotych za hektar w roku 1924 do 4500 złotych za hektar w roku b.-

Przechodząc do resortu Ministra Spraw Wojskowych, mówca zaznaczył że błędną jest polityka trwania przy dwuchletniej służbie wojskowej, gdyż, jak wykazały badania P.P.S., każdy popisowy w ciągu jednego roku nabywa dostatecznej wprawy we władaniu bronią, wobec czego drugi rok służby wojskowej traci bezprodukcyjnie. Dwuchletnia służba wojskowa, zdaniem Lipińskiego, uszczupla tylko siły robocze w kraju i powoduje niepotrzebny wydatek około 100 miljonów złotych, któreby mogły być użyte na zakup samolotów itp. środków technicznych dla obrony Państwa.-

Z kolei dłuższy czas mówca ilustrował politykę skarbową Państwa w ogólności, a podatkową w szczególności, podnosząc konieczność przyjęcia postulatów PPS w kwestji rewizji klasyfikacji ziemi w celu ~~xxxxxxx~~ racjonalnego opracowania nowm podatku gruntowego.-

Reasumując swe wywody, Lipiński oświadczył, że Rząd czyn

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22. września 1926 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

Stowarzyszenie Spółdzielcze w Zelwie - zebranie.-

Dnia 9 bm. w Zelwie odbyło się zebranie członków Stowarzyszenia Spółdzielczego. Po omówieniu sprawy zakupu zboża dla Stowarzyszenia dokonano wyboru delegatów na walne zebranie przedstawicieli Stowarzyszeń Spółdzielczych powiatu wołkowyskiego, mające się odbyć w Wołkowysku. Przemawiali Panasik Aleksander, Kutrewa Robert, Narysz Stanisław i Daniluk Michał z Zelwy oraz Nowaczyński Stanisław z Wołkowyska Obecnych - około 60 osób.-

Ogniowa Straż Ochotnicza w Zelwie,powiatu wołkowyskiego.-

Dnia 16 bm. w Zelwie, powiatu wołkowyskiego odbyło się zebranie członków ochotniczej straży ogniowej, na którem wybrano do zarządu Kotwa Pawła i Lipszyca Morducha.-

Zjazd przedstawicieli instytucyj i organizacyj społeczno-gospodarczych powiatu suwalskiego.-

W dniu 16 bm. odbył się w Suwałkach w sali Stowarzyszenia Robotników Chrześcjan zjazd przedstawicieli instytucyj i organizacyj społeczno-gospodarczych ze wszystkich osiemnastu gmin wiejskich powiatu suwalskiego oraz z miast Suwałk i Sejn z udziałem posłów Przedpełskiego, Łazarskiego i Krzywickiego. Obecnych na zjeździe było około 100 osób. Po zagajeniu zebrania przez posła Krzywickiego i wybraniu na przewodniczącego Dłutka, dyrektora Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego "Przyszłość" w Suwałkach /2000 członków/, ten ostatni poinformował zgromadzonych o celu zjazdu, konieczności współpracy z Rządem i palącej potrzebie skonsolidowania życia społeczno-gospodarczego na terenie powiatu. Po Dłutku przemawiał poseł Łazarski, informując o poczynaniach przeciwników politycznych BBWzR, mających na celu przez

ją różne wnioski jedynie po to, żeby następnie bałamucić i okłamywać wyborców?

wyrażają uznanie Rządowi Marszałka Piłsudskiego za pracę nad podniesieniem gospodarczym kraju i liczą na to, że Rząd, wykonując budżet, uchwalony przez Sejm, zawierający pozycje wydatkowe, jedynie dla celów demagogicznych zamieszczone, przeciwstawi się demagogji posłów sejmowych i nie dopuści do zachwiania równowagi budżetu, a przez to stałości stosunków gospodarczych w kraju;

zwracają się z apelem do wszystkich obywateli i do organizacji, aby przystąpili do wspólnej pracy z Blokiem Bezpartyjnym dla niesienia pomocy Marszałkowi Piłsudskiemu w dziele naprawy Państwa i jego ustroju. Zjazd został zakończony podziękowaniem jednego z uczestników w imieniu obecnych jego inicjatorom i referentom, oraz stwierdzeniem przewodniczącego zebrania, że odbyło się ono pod znakiem największej troski o naprawie bytu gospodarczego Państwa.-

Zebranie organizacyjne Komitetu gminnego P.W.i W.F. w Bogutach.-

Dnia 12 bm. w Bogutach, powiatu ostrowskiego odbyło się zebranie organizacyjne gminnego komitetu W.F. i P.W., zwołane przez miejscowego proboszcza ks. Kłobukowskiego. Do Komitetu wybrano: na przewodniczącego ks.Kłobukowskiego, na członków - Zawistowskiego Leopolda, wójta Rutkowskiego Władysława, sekretarza gminnego, Matukiewicza Michała, poster.P.P., Dąbkowskiego Juljana, pom. sekretarza, Boguckiego Franciszka, Zochowskiego Jana, Bieńkowskiego Ignacego, nauczyciela, Morawskiego Ignacego, nauczyciela, Kozłowskiego Jakóba, Stańczuka Jana, Tymińskiego Marjana, Kraszewskiego Franciszka, Tymińskiego Franciszka, Tymińskiego Teofila i Jaźwińskiego Konstantego. Na zebraniu obecnych było 25 osób.-

---+++++++++++++++++++++---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

V. Sekty religijne.

Gmina Kościoła Narodowego w Łomży.-

Wybitniejsi działacze P.S.L. "Wyzwolenie" i PPS w powiecie łomżyńskim dokładają usilnych starań, ażeby utrzymać przy życiu powstałą w Łomży gminę Kościoła Narodowego, starania te jednakże nie odnoszą narazie przynajmniej pożądanego skutku, gdyż idea Kościoła Narodowego w Łomży i powiecie łomżyńskim nie przyjęła się.-

--+++++++++++++++++++++-

c/ Ukraińcy.

Trupa ukraińska - Wasyla Kossaka - przedstawienia.-

Trupa ukraińska Wasyla Kossaka odegrała w lokalu domu ludowego w Indurze, powiatu grodzieńskiego kilka scenicznych utworów w języku ukraińskim. 15% czystego dochodu z przedstawień trupa przeznaczyła na rzecz wspomnianego domu ludowego. Z powodu słabej frekwencji dom ludowy uzyskał minimalną kwotę z urządzonych przez trupę przedstawień.-

--++++++++++++++++++++--

odpowiedni poziom, - napotkały na trudności, które uniemożliwiają pracę. Przeszkody są następujące: 1/ słaba aktywność partji, aresztowania i nadzwyczajne represje w latach 1925, 1926, 1927 i 1928, które przekreśliły całą aktywność partji, brak czasu na stworzenie nowej aktywnej partji; 2/ Słabość partyjnej organizacji i jaczejek; 3/ Upadek elastyczności w organizacji partyjnej, niemożliwość przeprowadzenia masowej akcji, zorganizowania obchodu X-lecia rosyjskiej rewolucji, wyborów do Sejmu, strajku włókienniczego; 4/ niemożliwość praktycznego przeprowadzenia politycznej akcji /demonstracji itp/; 5/ Słaba praca polityczna w jaczejkach; 6/ Słaba frakcyjna praca; towarzysze frakcyjni są nieliczni.-

Sekretarjat postanowił: postawić organizacje na zdrowym gruncie, dążyć do rozpowszechnienia idei i zasad komunistycznych, zwalczać demoralizację, która przedostała się do partji - 1/ W debatach OK., w Miejskich Organizacjach Robotniczych wzmocnić organizacje; 2/ Sekretarjat O.K. nie przyznał udziału w akcji metalowców, włókienniczej i demonstracji przeciwko wyrokowi w procesie komunistów; 3/ Sekretarjat O.K. opracował rezolucję w sprawie zebrania włókienniczego /do dzisiejszej pracy O.K. w sprawie włókienniczego strajku/, w której nie było hasła odnośnie stosunku do dyktatury faszystowskiej Marszałka Piłsudskiego, do światowej rezolucji przeciwko przygotowaniom wojennym i t.p. Rezolucja znajduje się u b.pełnomocnika K.C.; 4/ Sekretarjat OK. zajmował się sprawą podtywania autorytetu i podniesienia organizacyjnej pracy.-

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 8 bm. w m.Brańsku w mieszkaniu Moszki Susela odbył się bankiet, urządzony przez Oddział Związku Rzemieślników Żydów w Brańsku. W bankiecie tym wzięły udział w dość znacznej ilości osoby, poszlakowane o działalność komunistyczną. Na bankiecie był obecny delegat Zw.Rzem.Żyd. z Warszawy, Krukowski.-

/.

rzyszenie "Biblioteki im. Pereca" urządziło odczyt, wygłoszony przez A.Wehla z Warszawy, który w ostrej formie atakował sjonizm i negował celowość emigracji do Palestyny, na co zareagowali sjoniści, wskutek czego pomiędzy sjonistami i komunistami, Szczytnickim Symchą i jego zwolennikami wynikła bójka. Przed przybyciem policji uczestnicy odczytu rozbiegli się.-

Zebranie działaczy białoruskich w Szczytach, powiatu bielskiego.-

Zgromadzenie dnia 11 bm. w Szczytach, gm. Orla, powiatu bielskiego działacze białoruscy, omawiając sprawę akcji białoruskiej w powiecie, poruszali aktualne zagadnienia partji komunistycznej, konstatując przytem brak wytrwałości w pracy partyjnej niektórych członków K.P.Z.B. i niemożliwość należytego prowadzenia pracy partyjnej wobec zawieszenia działalności organizacji K.P.Z.B. w Białymstoku, braku ścisłej łączności z techniką partyjną, wobec czego "doły" partyjne tembardziej winne być czynne i agresywne przy zachowaniu jak najdalej idącej konspiracji.-

---++++++++++++++++++++++-

Odczyt Chmina w Białymstoku.

Dnia 15 bm. przy obecności około 400 osób w lokalu Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Białymstoku N. Chmin z Ameryki wygłosił odczyt na temat ruchu robotniczego w Ameryce. Prelegent zobrazował życie robotników w Ameryce obecne i 17 lat temu wstecz. Zaznaczył, że dawniej robotnik amerykański pracował 12 godz. na dobę i mieszkał w brudnem mieszkaniu, cierpiał niedostatek, obecnie zaś robotnik amerykański pracuje tylko 8 godz. na dobę, jest dobrze wynagradzony i ma lepsze warunki mieszkaniowe. Następnie Chmin scharakteryzował szkolnictwo amerykańskie i zaznaczył, że stoi ono na wyższym poziomie niż w Europie i, że doskonałe warunki bytu robotnicy w Ameryce zawdzięczają sile swych organizacyj zawodowych.-

Akcja "Bundu" w związkach zawodowych w Łomży.-

"Bund" w powiecie łomżyńskim, którego stan posiadania w klasowych związkach zawodowych został poważnie zagrożony przez komunistów, podjął obecnie akcję wypierania komunistów ze związków - skórzanego, odzieżowego i drzewnego. Skutki tej akcji są widoczne i dla "Bundu" pomyślne.-

Cech majstrów żydów - metalowców w Wołkowysku

Dnia 12 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie majstrów żydów metalowców. Przewodniczył Kaganowicz Abram. Przemawiał Włoski Hirsz, który odczytał statut cechu majstrów metalowców. Zebrani wybrali Kaganowicza Abrama, Szyfa Lejzora, Chorosowicza Lejzora i Mełachowicza Szmula jako uprawnionych do załatwienia formalności, związanych z organizacją cechu.-

Zebranie Zw.Rz. Chrześcjan w Augustowie.-

Dnia 16 bm. w Augustowie odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcjan przy udziale około 20 osób. Omawiano sprawy organizacyjne i dotyczące wyborów do Izby Rzemieślniczej w Warszawie.-

Bezrobocie w powiecie szczuczyńskim.

Bez pracy w powiecie szczuczyńskim pozostaje 170 robotników nieczynnej czasowo z powodu braku zamówień huty szklanej "Janina".-

Bezrobocie w pow.grodzieńskim.

Dnia 18 bm. w Grodnie i powiecie grodzieńskim było 394 bezrobotnych /w porównaniu ze stanem z dnia 12 bm. wzrost o-3

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

IX. S t r a j k i.

Strajk robotników piekarskich w Ostrołęce.

Trwający od dnia 21 ub.m. strajk robotników piekarskich w Ostrołęce wygasł. Wszyscy strajkujący /30 osób/, którzy przystępowali stopniowo do pracy, obecnie pracują na poprzednich warunkach.-

Strajk robotników szewckich w Łunnie.

Trwający od dnia 8 bm. strajk 15 robotników szewckich w Łunnie, powiatu grodzieńskiego zlikwidowany został dnia 14 bm. Strajkujący uzyskali żądaną podwyżkę płac.-

Zatarg w majątku Michałówka, pow.grodzieńskiego.-

Dnia 13 bm. w majątku Michałówka, powiatu grodzieńskiego wybuchł zatarg pomiędzy właścicielem majątku, Knobelsdorfem i robotnikami, którzy domagają się wypłaty należnych im zarobków. Zatarg nie został dotąd zlikwidowany.-

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku.

Strajk robotników piekarskich /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37/ w Białymstoku trwa nadal. Akcją strajkową kieruje głównie Nowodworski Abram, b. członek sierpniowego prowizorjum OK KPZB Białystok.-

Dnia 8 bm. około godz.13-ej przy zbiegu ulic Legjonowej i Wersalskiej odbyło się nielegalne zebranie około 12 osób, zwołane przez strajkujących komunistów piekarzy, pod przewodnictwem Chosyda Szymona, znanego i notowanego działacza komunistycznego ze Zw.Mł.Kom. K.P.Z.B., który w swem przemówieniu wzywał zebranych do dalszej walki strajkowej, walki z pracodawcami i policją, która zamiast bronić robotników postępowaniem swoim dopomaga właścicielom piekarń. Zebranie zakończył słowami: "młodzież komuni-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Katastrofa kolejowa w pow. wołkowyskim.

Dnia 21 bm. na 117 klm. linji kolejowej Wołkowysk-Zelwa pociąg Nr.112, zdążający w kierunku Wołkowyska, najechał na wagonetkę roboczą, powodując katastrofę, w której utracili życie: torowy Trzeciak Kazimierz oraz robotnicy - Niedziuk Michał, Niedziuk Antoni, Leonik Czesław i Tuszczewicz Jan. Ciężko ranny robotnik Rybak Paweł przewieziony został niezwłocznie do szpitala w Wołkowysku.-

Zamach na bezpieczeństwo toru kolejowego w powiecie bielskim.-

Dnia 16 bm. na 8½ klm. linji kolejowej szlaku Nurzec-Czeremcha w powiecie bielskim pociąg towarowy najechał na położony na torze kamień wagi około 70 kg. Kamień został zrzucony z szyn, zaś lokomotywa nieznacznie uszkodzona. Istnieje przypuszczenie, że kamień położyli na torze chłopcy, pasący bydło.-

Pożar młyna w Wys.-Mazowieckiem.-

Dnia 14 bm. w młynie parowym spółki Mejzner i Segał w Wys.Mazowieckiem wskutek rozgrzania się panewek powstał pożar, który częściowo zniszczył dach budynku i wewnętrzne urządzenie młyna oraz uszkodził, bądź całkowicie zniszczył większe ilości zboża, mąki i otrąb. Pożar przy pomocy straży ogniowych zlokalizowano. Straty według obliczeń poszkodowanych wynoszą do 65.000 złotych.-

Pożar w Ostrołęce.

Dnia 15 bm. w Ostrołęce spłonęły zabudowania gospodarskie Stanisława Olszewskiego wraz z inwentarzem i tegorocznym sprzętem. Poszkodowany oblicza straty na 6 tys.zł. Pożar powstał prawdopodobnie wskutek zbrodniczego podpalenia.-

Pożar we wsi Kąty, powiatu kolneńskiego.-

Dnia 16 bm. spłonęło we wsi Kąty, gm. [illegible] powiatu kolneńskiego 6 stodół z tegorocznym sprzęt[illegible]

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22. września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

XI. Sprawy graniczne.

Tratwa litewska - utknięcie na Niemnie.

Dnia 14 bm. na środku Niemna w okolicy wsi Przewałka pod Druskienikami utknęła tratwa litewska, która dnia następnego pod naporem wody zniesiona została do brzegu litewskiego i popłynęła.-

Zatrzymanie przemytu w Augustowie.-

Dnia 12 bm. w Augustowie zatrzymano w taksówce, przybyłej z Suwałk, w walizce następujące przedmioty, pochodzące z przemytu: szalików kolorowych 23 szt. i jeden z frędzlami, chustek dużych z frędzlami 15 szt., koszul damskich dziennych i nocnych 30 szt., apaszek damskich /żabotek/ 37 sztuk, żabotek wstawianych 13 sztuk, chusteczek kieszonkowych 128 szt., kołnierzyków damskich kostjumowych 7 szt. Przemyt z zatrzymanym przemytnikiem Aufmanem Izaakiem z Warszawy przekazano wraz z dochodzeniem do dyspozycji oficera wywiadowczego 29 Baonu K.O.P. w Suwałkach. Aufman Izaak pod pozorem wojażera zabierał od pogranicznych przemytników towary, pochodzące z Niemiec i wywoził je do Warszawy.-

Pietrow Mikołaj - zatrzymanie.-

Dnia 12 bm. na stacji kolejowej w Bielsku Podl. został zatrzymany Pietrow Mikołaj, obywatel rosyjski, rzekomo wysiedlony z Polski do Rosji w maju br. przez Starostwo w Łomży i wydalony z Rosji Sow. w bm. Pietrowa skierowano do dyspozycji Starostwa w Łomży.-

--++++++++++++++++++++++--

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2557/28.T.

Dnia 22 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38.

XIII. V a r i a.

Wystawa rolniczo-przemysłowa w Białymstoku.

Dnia 16 bm. w Białymstoku nastąpiło otwarcie wystawy rolniczo-przemysłowej Województwa Białostockiego. Otwarcia dokonał P.Wojewoda przemówieniem,w którem podkreślił, że jak w roku 1920, gdy nad Polską zalała nawałnica bolszewicka, synowie ziemi białostockiej wspólnie z mieszkańcami innych dzielnic kraju oddawali Ojczyźnie w ofierze krew i życie,tak i dziś, gdy budzi się zrozumienie, że przyszłość Polski i Jej mocarstwowy rozwój leżą w natężeniu i rozwoju zdolności gospodarczych kraju, mieszkańcy ziemi białostockiej stanęli karnie w szeregu do żmudnej i twardej pracy codziennej.-

Przemówienie swe p. Wojewoda zakończył stwierdzeniem, że zorganizowaniem wystawy ludność Województwa Białostockiego wniosła swój 10-cio letni dorobek do ogólnej skarbnicy narodowej i dała dowód, że jest zdolna nietylko do jednorazowego bohaterskiego porywu, lecz także do uporczywej i wytężonej pracy.-

Następnie p. Wojewodzina przecięła wstęgę,poczem p. Wojewoda w towarzystwie Dyrektora Departamentu Rolnictwa,p. Czekanowskiego, członków komitetu wystawy i przedstawicieli władz zwiedził kolejno wszystkie pawilony i stoiska.-

Dnia 22 bm. zwiedził wystawę Pan Prezes Rady Ministrów, prof.Bartel.-

---

W okresie sprawozdawczym zwiedzał ośrodki przemysłowe Województwa Białostockiego Główny Inspektor Pracy, p.Klott.-

./.

gane są tarcia, powstałe na gruncie ustosunkowania się poszczególnych grup we wspomnianych OKR do Rządu i komunistów.-

Czy i w jakim stopniu tarcia te pozostają w przyczynowym związku z poczynaniami mniejszości OKWPPS, Urząd Wojewódzki nie stwierdził, faktem jednakże jest, że zarówno poseł Jaworowski jako też i poseł Dubois w traktowanych organizacjach posiadają już obecnie mężów zaufania, co utrzymywane jest w tajemnicy przed ogółem członków tych organizacyj.-

O ile PPS pomija wybory do Izb Rzemieślniczych, o tyle interesuje się niemi Ch.D., starająca się w ich płaszczyźnie uzyskać wpływy na cechy, luźne związki i niezorganizowanych dotąd rzemieślników chrześcjan, co częściowo jej się udaje /powiaty sokólski i czemuczyński oraz Białystok i Grodno/ Omawiane wybory odwróciły uwagę Ch.D. od związków zawodowych i spowodowały do pewnego stopnia osłabienie jej działalności organizacyjnej, z czego stara się skorzystać Stronnictwo Narodowe /poseł Staniszkis/, którego stosunek do Ch.D., przynajmniej w ostatnim czasie, wyraża się dążeniem do "pochłaniania" lokalnych kół Ch.D. drogą przeistaczania ich na koła Stronnictwa Narodowego /Grajewo,Wysokie Mazowieckie/.-

Ruch zawodowy bardziej charakterystycznych spostrzeżeń nie przyniósł, natomiast związany z nim ruch strajkowy uwidocznił przerost wpływów komunistów nad wpływami PPS w związkach zawodowych w powiecie wołkowyskim, Białymstoku i Grodnie, a szczególnie w Białymstoku, gdzie PPS, która wywołała strajk robotników piekarskich, odsunięta została przez komunistów od kierowania tym strajkiem.-

Przejawy życia społeczno-politycznego mniejszości narodowych za tydzień ubiegły wyczerpuje niemal całkowicie nikła stosunkowo działalność organizacyj żydowskich, do których we wszystkich prawie zachodnich powiatach Województwa Białostockiego coraz szerzej przenikają elementy radykalne, depopularyzujące ideę odbudowy Palestyny i zaostrzające stosunek robotniczej młodzieży żydowskiej do klerykalnej starszej generacji. Uwidoczniło się to ze szczególną wyrazistością w powiecie ostrowskim, gdzie starsza generacja postanowiła bojkotować odczyty, zebrania, imprezy itp., organizowane przez młodzież.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2622/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

Dnia 29.września 1928 r.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Łomżyński tygodnik "Życie i Praca" /numer 39 z dnia 23 bm./ w art.p.t. "Sesja budżetowa Sejmu - w końcu października" zaznacza: "Na koniec października zamierza Rząd zwołać zwyczajną sesję Sejmu i Senatu. Na sesji jesiennej ma być rozpatrywany budżet na rok następny oraz ma być wysunięta sprawa zmian Konstytucji. Nad ustaleniem projektu budżetu pracują już poszczególne ministerstwa; jak dochodzą wieści, to rząd poważnie poczyna myśleć teraz o zaprowadzeniu daleko idących oszczędności we wszystkich działach gospodarki państwowej. Nareszcie i rząd zrozumiał, że tylko drogą oszczędzania zdołamy dojść do równowagi i dobrobytu. Polityki oszczędnościowej oddawna domagały się stronnictwa narodowe, ale nie chciano ich zrozumieć, życie jednak dało nam aż nazbyt bolesną szkołę, żebyśmy mogli dłużej lekceważyć wielką wagę oszczędności". -

Pozatem prasa Województwa Białostockiego, zarówno polska, jako też żydowska zamieściła szereg artykułów, poświęconych sprawom wyborów do Izb Rzemieślniczych w Wilnie i Warszawie.-

--+++++++++++++++++-

i Lipner Apolinary wypowiedzieli się przeciwko przyjęciu jej motywując swe stanowisko koniecznością uprzedniego uzyskania zgody naczelnych władz Ch.D.-

Wbrew opozycji wymienionych poseł Staniszkis przeprowadził na zebraniu wybory do zarządu lokalnego koła Stronnictwa Narodowego, do którego weszli: Leopold Kacperski -prezes, Aleksander Konopko - sekretarz i Zygmunt Gromadzki - skarbnik, wszyscy b.członkowie Ch.D. Obecnych na zebraniu było około 20 osób.-

Powiat Wys.-Maz.

Dnia 23 bm. w Wysokiem Mazowieckiem odbyło się zebranie delegatów b.Związku Lud.Nar. Pierwszy przemawiał poseł Berezowski. Oznajmił on, że posłowie i senatorowie Bloku Katolicko Narodowego postanowili utworzyć nowe stronnictwo pod nazwą Stronnictwo Narodowe, nadmieniając, że program Stronnictwa Narodowego identyczny jest z programem Związku Ludowo Narodowego i, że Stronnictwo Narodowe ma zgrupować pod swoim sztandarem wszystkich myślących narodowo, ażeby na przyszłość zapobiec rozbiciu głosów, co ze szkodą dla Państwa stało się podczas wyborów do Sejmu i Senatu.-

Poruszając kwestję mniejszości narodowych, poseł Berezowski podkreślił, że Stronnictwo Narodowe uznaje mniejszości i przyznaje im prawo bytowania w Państwie na równi z Polakami, niemniej jednakże stosunek mniejszości narodowych do Państwa i Polaków uważa jako rolę gościa w stosunku do gospodarza, gościa, który dopóty zasługuje na tolerancję i dobre traktowanie, dopóki respektuje wolę gospodarza. - Następnie właściciel majątku Bybytki, Włodek, złożył oświadczenie, że "z duszą i ciałem przystępuje do nowego stronnictwa, którew zasadzie nie jest niczem innem jak był Zw.L.N." Wszyscy zebrani przyrzekli pójść jego śladem. W końcu zebrania odbyły się wybory do Zarządu Koła Powiatowego Stronnictwa Narodowego, w skład którego weszli: Stanisław Włodek - prezes, Jan Roszkowski z Wys.-Mazowieckiego - sekretarz, Stanisław Mystkowski ze wsi Pułazie Swieże, Antoni Srednicki z Sokół, Sta-

jak i kobiety by w tym dniu stawili się jak jeden mąż, by tu wspólnie wykazać swą siłę polityczną i radzić nad polepszeniem swojewo bytu -

Komitet organizacyjny zjazdu:
D.Łoś, poseł J.Sokólski, J.Sobolewski Z Szczepański, L. Jabłoński, W.Szypulski M.Maliszewski, J.Rogowski, J.Andruk, J.Kwieciński W.Sokół Pułkownik F. Sokół J.Korzeniowski, Popławski".-

d/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 23 bm. odbył się w Ostrołęce wiec posła dr.Czarneckiego, który scharakteryzował stosunek PPS do Rządu, BBWzR i ugrupowań prawicowych i zwalczał Wszechstanową Organizację Monarchistyczną. Obecnych - około 150 osób.-

Powiat Grodzieński.

Tegoż dnia odbył się w Grodnie wiec PPS przy udziale około 700 osób na którym przemawiali - senator Gruszczyński i poseł Dubois. Pierwszy z nich zobrazował sytuację w Państwie i działalność Klubu Parlamentarnego PPS. Omawiając działalność poszczególnych Ministerstw, mówca zaznaczył, że dotychczas w wielu dziedzinach życia państwowego PPS dostrzega mnóstwo braków, których usunięcia konsekwentnie się domaga. Między in. podkreślił, że P.P.S. domagać się będzie od Ministerstwa Spraw Zagranicznych, ażeby placówki zagraniczne były obsadzane przez ludzi dbających więcej o emigrantów, od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, ażeby na odpowiedzialnych stanowiskach w administracji stali ludzie odpowiednio wykwalifikowani, którzyby równie traktowali wszystkich obywateli, a przedewszystkiem robotnika i chłopa uważali jako obywatela, korzystającego z pełni praw obywatelskich. Traktując następnie działalność Ministerstwa Spraw Wojskowych, Oświaty i Pracy i Opieki Społecznej senator Gruszczyński zaznaczył, że socjaliści dążyć będą do skrócenia czasu służby wojskowej, ulepszenia szkolnictwa tak, aby szkoły średnie i wyższe dostępne były dla szerszych mas oraz ulepszeń w dziedzi

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29.września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

P.W. W.F. w powiecie wołkowyskim.

Dnia 17 bm. we wsi Korewicze gm.Izabelin,powiatu wołkowyskiego,odbyło się zebranie członków zarządu Koła Młodzieży Polskiej. Na zebraniu omawiano sprawy utworzenia organizacji przysposobienia wojskowego oraz zwiększenia organizacji przez angażowanie nowych członków.-

Dnia 23 bm. w Krzywulszach, gm. Izabelin,powiatu wołkowyskiego, odbyło się zebranie członków Koła Młodzieży. Przemawiał Czesław Niemczynowicz,który odczytał okólnik Związku Rolniczego Młodzieży w Wilna o znaczeniu radja. Powzięto rezolucję zorganizowania związku przysposobienia wojskowego.-

Omówione zebrania są o tyle charakterystyczne, że ilustrują w pewnej mierze popularyzację idei P.W. i W.F., zaznaczyć jednakże należy, że na tem polu w powiecie wołkowyskim niewiele dotychczas zdziałano przeważnie z braku odpowiednich instruktorów.-

Jakkolwiek w powiecie istnieją liczne oddziały Związku Strzel., to jednak oddziały wskutek podkreślonego braku instruktorów żywszej działalności i rozwoju organizacyjnego nie uzewnętrzniają.-

Zebranie straży pożarnych powiatu ostrołęckiego.

Dnia 23 bm. w Ostrołęce odbyło się zebranie naczelników straży pożarnych powiatu ostrołęckiego. Przedmiotem obrad zebrania były sprawy, związane z dążeniem do podniesienia poziomu technicznego straży pożarnych w powiecie ostrołęckim.-

Koło L.O.P.P. w m.Porzecze, powiatu grodzieńskiego.

W m.Porzecze, powiatu grodzieńskiego powstało koło L.O.P.P., którego zarząd stanowią - Godlewski

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2622/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

Dnia 29 września 1928 r.

V. Sekty religijne.

S-nie Badaczy Pisma Sw. w Białymstoku.-

Działacz Stowarzyszenia Badaczy Pisma Sw. Oberkiewicz z Warszawy wygłosił dnia 23 bm. w Białymstoku odczyt n.t. "Wojna w niebie i na ziemi, a w piekle pokój". Obecnych na odczycie było około 55 osób.-

---+++++++++++++++++++---

następnego.-

Odczyt Leona Filkensztajna w Ostrowi-Maz.

Dnia 22 bm. w lokalu Stowarzyszenia Żydowskiego "Oświata" w Ostrowi Maz. sjonista z Warszawy Leon Filkensztajn wygłosił odczyt n.t. "Lew Tołstoj jako Apollo kultury rosyjskiej". Prelegent poruszył w odczycie następujące tematy: "Wieczna gmatwanina między wschodem a zachodem, Egzotyka rosyjskiej kultury, Walka pomiędzy Apollinem, a Dyonizosem", Rzym, a Bizancjum, czy muza Tołstoja jest demoniczna, Tołstoj, a Dostojewski, rzeczywisty, a udany Hercyzm, pokój z wojną, a walka z pokojem, duchowy obraz Anny Kareniny, wyzwolenie ludzkiego "Ja" przez śmierć, zmartwychwstanie przeżytych wartości, religijne i filozoficzne przeżycia Tołstoja. Obecnych na odczycie było około 200 osób, z których większość nie zrozumiała treści odczytu.-

"Hechaluc-Pioner" w Łomży - odczyt.-

Dnia 22 bm. organizacja "Hechaluc Pioner" w Łomży urządziła tamże odczyt, który miał charakter dyskusji politycznej. Inicjatorzy odczytu mieli na celu zjednanie sobie zwolenników z pośród akademików żydów, jednak zamiary ich zostały pokrzyżowane, gdyż na wstępie odczytu dopuszczone do głosu niepowołane osoby starały się w swoich przemówieniach narzucić akademikom żydom rolę, jaką oni mają odegrać w społeczeństwie żydowskiem, wobec czego większość obecnych na zebraniu akademików opuściła salę. Powstałe skutkiem tego zamieszanie powiększyła obecna na sali grupa komunistów żydów na czele z akademikiem Izaakiem Bramzonem, który począł krytykować tak organizację "Hechaluc", jako też Poalej Sjon Prawicę, wobec czego przewodniczący Nomberg zebranie /odczyt/ rozwiązał.-

b/ Litwini.

Oddział Twa Św. Kazimierza w Puńsku.-

W Puńsku dnia 16 bm. w lokalu parafjalnym odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Twa Św. Kazimierza /50 osób/. W przemówieniach podnoszono konieczność popularyzowania idei Twa i małe zainteresowanie się ludności litewskiej życiem społecznych organizacyj litewskich.-

---+++++++++++++++++---

przezeń ukończona i, że w każdej chwili może przedłożyć spisy tych komórek do zatwierdzenia Miejskiemu Komitetowi. Członkowie Komitetu Miejskiego oznajmili, że obecny Komitet MK.KPZB. stanowi li tylko prowizorjum i powołany był do przeprowadzenia reorganizacji i zorganizowania komórek, wobec tego nie przyjmują oświadczenia "Romana" i składają z siebie obowiązki członków Komitetu Miejskiego, a zarazem polecają temuż, aby w dniu 29.bm. zwołał miejską konferencję w celu dokonania wyborów Komitetu Miejskiego KPZB.-

W dniu 24.bm. o godzinie 15-ej w lokalu oddziału Zw.Zaw. Robotn.Przemysłu Odzieżowego w Białymstoku przy ulicy Sienkiewicza Nr.15 odbyło się antyreligijne zebranie pod przewodnictwem Szlomy Białogórskiego, który w swem przemówieniu zaznaczył, że młodzież musi walczyć z uciskiem białego teroru i z religją. Na wspomnianem zebraniu postanowiono wydelegować jednego z "towarzyszy" do Warszawy celem przywiezienia instrukcyj partyjnych. Na zebraniu byli obecni: Moszek Mełamed, Moszek Szuster, Szymon Chosyd, Szloma Białogórski, "Benek", Szloma Szwarc, Abram Szwarc, Eszer Starowlański oraz Chajcia Sieniak z Tykocina, powiatu wysoko-mazowieckiego.-

Związek Młodzieży Komunistycznej Zachodniej Białorusi.

K.M. ZMKZB. w Sokółce.- Uzyskano informacje, że w sierpniu zorganizowany został Komitet miejski ZMKZB w Sokółce, którego członkowie starali się o uzyskanie na dzień 2 września br. literatury komunistycznej w Grodnie, której jednakże OK ZMKZB Grodno nie dał im prawdopodobnie w obawie "wsypy". Wspomniany OK uważa Sokółkę od czasu aresztowań kwietniowych br. za teren opanowany przez prowokatorów.-

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

Organizacje młodzieżowe w powiecie szczuczyńskim. Organizacje młodzieżowe w Grajewie, Szczuczynie i Radziłowie, powiatu szczuczyńskiego dążą do opanowania legalnych

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Związki Chrześcijańskie.

Związek Rzemieślników Chrześcjan w Augustowie - zebranie.-

Dnia 23 bm. w Augustowie odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcjańskich przy udziale około 100 osób. Na zebraniu tem była poruszona sprawa połączenia się wszystkich związków zawodowych w jeden Związek Rzemieślników Chrześcjańskich, a ponadto omawiano sprawę nabycia przez wszystkich członków związku świadectw rzemieślniczych. Powołując się na dobro całego związku, przewodniczący polecił zebranym rzemieślnikom, by najdalej do dnia 29 bm. posiadali wszyscy świadectwa rzemieślnicze w związku z przygotowaniami do wyborów delegatów do Izby rzemieślniczej w Warszawie. Wreszcie zebrani powołali do rozszerzonego zarządu Związku Kelmela Wincentego - ślusarza, Wojciechowskiego Józefa - szewca, Buczyńskiego Konstantego - szewca i Kozłowskiego Henryka - murarza.-

Omawiany Związek znajduje się jeszcze w stadjum organizowania, a przeto nie można narazie ustalić w jakim stopniu będzie podlegał wpływom partyj politycznych.-

W zarządzie pozostają w większości członkowie i sympatycy Ch.D., niemniej jednakże należą do niego również członkowie PPS.-

./.

d/ Związki polskie.

Zw. Drużyn Konduktorskich w Wołkowysku - zebranie.

Dnia 23 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków oddziału Związku Drużyn Konduktorskich. Przewodniczył prezes związku Chlecki Piotr. Przemawiał delegat Głównego Związku z Warszawy, Maślina Stanisław, który wyjaśnił znaczenie związku, stosunki gospodarcze na kolei oraz stosunki w dyrekcjach gdańskiej i poznańskiej i nawoływał, by kolejarze byli posłuszni wszelkim zarządzeniom Rządu i gotowi zawsze na zawołanie tegoż Rządu. Jednocześnie Maślina mówił o znaczeniu L.O.P.P. i zachęcał do zapisywania się na członków. Obecnych - około 40 osób.-

Ogólnie ze związków zawodowych istniejących w powiecie wołkowyskim największą ruchliwość w płaszczyźnie działalności społecznej wykazują związki kolejarzy, które z każdym dniem rozszerzają swą działalność, posiadają własne biblioteki, orkiestrę i kino, a przeto cieszą się dość dużą popularnością.-

e/ Związki klasowe.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Skórzanego w Sokółce.

Dnia 18 bm. w Sokółce odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego, na którem uchwalono domagać się 20% podwyżki płac, a w razie nieuwzględnienia przez przedsiębiorców tego żądania - rozpocząć strajk w dniu 20. bm. Do strajku nie doszło, gdyż przedsiębiorcy zwrócili się do Zarządu związku o odroczenie decydujących pertraktacyj do dnia 1. października br., na co związek wyraził zgodę. Prawdopodobnie do strajku nie dojdzie, gdyż przemysłowcy skłonni są uwzględnić żądanie związku.-

Okręgowa Rada Kl. Zw. Zaw. w Grodnie.

Dnia 22 bm. w Grodnie odbyła się przy udziale

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2622/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

Dnia 29 września 1928 r.

IX. S t r a j k i.

Strajk robotników przemysłu skórzanego i odzieżowego w Zelwie.-

Trwający od dnia 6 bm. strajk 39 robotników przemysłu skórzanego i odzieżowego w Zelwie, powiat wołkowyskiego zakończony został dnia 19 bm. Strajkujący przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.

Strajk robotników szewckich w Sokółce.

Dnia 24 bm. zastrajkowało w Sokółce 10 robotników szewckich, którzy domagają się podwyżki płacy z 4 zł.50 gr. do 5 zł.50 gr. od zrobionej pary obuwia. Strajkiem kieruje Grzywno Józef.-

Strajk robotników, zatrudnionych przy budowie wału ochronnego na Niemnie.-

/vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.38/

Interwencja Inspektora Pracy w sprawie strajku około 100 robotników, zatrudnionych przez przedsiębiorcę Krügiera przy budowie wału ochronnego na Niemnie w Grodnie, nie odniosła skutku, gdyż zarówno przedsiębiorca Krügier, jakoteż strajkujący odmówili pójścia na jakiekolwiek ustępstwa. W rezultacie Krügier sprowadził około 60-ciu robotników z okolic Wilna, którzy w dniu 22 bm. objęli pracę po strajkujących, żaden zaś ze strajkujących do pracy nie został przyjęty.-

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37 i 38/ nie został dotychczas zlikwidowany.-

Dnia 18 bm. odbyło się zebranie strajkujących w lokalu OKR PPS pod przewodnictwem Nowodworskiego Abrama. Przemawiał Blumken z Warszawy, przewodniczący Zarządu Głównego Związku Robotn.Przemysłu Spożywczego, który wzywał strajkujących robotników piekarskich do wytrwania w strajku aż do zwycięstwa, tj.do chwili przyznania przez właścicieli piekarń żądanych

szpitali miejskich do strajku nie przystąpił.-

Starosta grodzieński bezzwłocznie po rozpoczęciu się strajku wydał odpowiednie zarządzenia oraz zwołał w godzinach wieczorowych konferencje delegatów obu stron z udziałem inspektora pracy, które doprowadziła do likwidacji strajku.-

O godzinie 11-ej min.30 wodociąg i elektrownia zostały uruchomione.-

---

dał mu kilka ciosów w głowę. Żółtowskiego aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Użycie broni przez szer.P.P.

Dnia 22 bm. szer.P.P. z posterunku w Bersztach, powiatu grodzieńskiego, Chocha Konstanty użył broni palnej przeciwko eskortowanemu przezeń Szynkiewiczowi Benedyktowi, poszlakowanemu o nielegalne przekroczenie granicy. Strzały szer. Chochy chybiły; eskortowany Szynkiewicz zbiegł.-

Pobicie i rozbrojenie szer. P.P.

Dnia 23 bm. na rynku w m.Rosi, powiatu wołkowyskiego szer.P.P. Albowicz Bronisław w czasie doprowadzania do posterunku P.P. pijanego i awanturującego się szeregowca plutonu zapasowego 23 p.ułanów /stacjonowanego w Grodnie/ Hermanowicza Władysława ugodzony został przez niego bagnetem w szyję. Szer.Hermanowicz zbiegł z Rosi, wobec czego rozpoczął za nim pościg st.post.Jabłoński Antoni, który zatrzymał Hermanowicza we wsi Rybaki, gm. Roś. W obronie szer.Hermanowicza wystąpili cywilni jego koledzy którzy rozbroili st.post. Jabłońskiego. W międzyczasie szer.Hermanowicz zbiegł z karabinem, odebranym st.post.Jabłońskiemu.-

Stan zdrowia post.Albowicza nie budzi poważniejszych obaw.

Sprawców rozbrojenia st.post.Jabłońskiego - Waszlewicza Jana, kolejarza ze st.Roś, Olchowicza Bronisława, Hermanowicza Aleksandra, Hermanowicza Piotra, Mularczyka Jana, Kochańskiego Jana, mieszkańców wsi Roś i szer. Hermanowicza Władysława ujęto.

Karabin odebrany st.post. Jabłońskiemu odnaleziono.-

Zabójstwo w Ostrołęce.

Dnia 25 bm. w Ostrołęce bracia Jan i Zygmunt Rogowicze, m. Ostrołęki zadali nożem w lewą pierś śmiertelną ranę zamieszkałemu w Ostrołęce Bakule Franciszkowi, który tegoż dnia zmarł w szpitalu miejskim. Sprawców zabójstwa aresztowano.-

Pożar we wsi Brzozówka, pow. augustowskiego.

Dnia 19 bm. we wsi Brzozówka, gm. Bargłów, powiatu augustowskiego od uderzenia pioruna spłonęła stodoła Wielgata Józefa oraz dwa chlewy i dom mieszkalny Wielgata Jana. Straty wynoszą około 9 tys.zł.-

/.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

XI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenie granicy.-

Za nielegalne przekroczenie granicy na odcinku granicznym powiatu kolneńskiego zatrzymano w ub.miesiącu 9 osób, które przekazane zostały władzom sądowym.-

Informacje z zagranicy, pow. kolneński.

Od końca sierpnia do ub.tygodnia odbywały się na terenie powiatu Johanninburgskiego manewry wojskowe przy udziale artylerji, kawalerji i piechoty. Oprócz zadań taktycznych demonstrowane były sposoby maskowania się przeciwko lotnikom nieprzyjacielskim i przystosowania różnych rodzajów broni do odparcia ataku lotniczego.-

W manewrach brały udział wszystkie organizacje sportowe na czele ze "Stalhelmem". Manewry oprócz zadań wojskowych miały jeszcze cel propagandowy i instrukcyjny w odniesieniu do ludności i członków organizacyj sportowych.-

Postrzelenie przemytnika.

Dnia 21 bm. w okolicy Wiżajn postrzelony został w nogę przez patrol K.O.P. Andrzej Zawadzki ze wsi Makowszczyzna, gminy Kadaryszki, powiatu suwalskiego, który usiłował przemycić z Prus spirytus skażony. Rannego umieszczono w szpitalu.-

---+++++++++++++++++++---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2622/28.T.

Dnia 29 września 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.

30

XIII. V a r i a.

Pobyt Pana Prezydenta Rz.P. na terenie Wojew.Białostockiego.-

Przybywającego na teren Województwa Białostockiego Pana Prezydenta Rzplitej powitali dnia 26 bm. o godz.15-ej na granicy Województwa p.o. Wicewojewoda Tyszko, zastępca Naczelnika Wydz.B.P Sypek i Komendant Wojew.P.P. Inspektor Charlemagne. Wzdłuż całej trasy do Grajewa Pan Prezydent witany był przez przedstawicieli władz miejscowych, organizacyj społecznych i ludność. Pan Prezydent zatrzymywał się w Trzciance, gm. Brańszczyk, pow. ostrowskiego Ostrowi Maz., Łomży, Stawiskach, pow. kolneńskiego, Swidrach i Szczuczynie pow. szczuczyńskiego. O godz.18-ej przybył Pan Prezydent do Grajewa, witany tutaj owacyjnie przez ludność. Nie zatrzymując się w mieście, Pan Prezydent udał się do majątku p. Zelechowskiego w Boguszach, gdzie spędził noc. W dniu 27 bm. o godz.10-ej przybył Pan Prezydent do Grajewa, gdzie wręczył sztandar pułkownikowi Grabowskiemu, dowódcy 9 p.strzelców konnych i przyjmował liczne delegacje z całego powiatu szczuczyńskiego. Od godz.13-ej min.30 do godz.20-ej bawił Pan Prezydent w maj.Boguszе, poczem do godz.23 min.30 podejmowany był przez korpus oficerski 9 p.strzelców konnych. Noc spędził Pan Prezydent w majątku Bogusze. Dnia 28 bm. o godz.9 min. 30 odjechał Pan Prezydent do Augustowa, gdzie był gościem dowódcy i korpusu oficerskiego 1 p.ułanów Krechowieckich.- O godz.17-ej tegoż dnia Pan Prezydent odjechał do Warszawy. W drodze powrotnej wzdłuż całej trasy witała Pana Prezydenta licznie i owacyjnie ludność. -

Przymusowe lądowanie samolotu.

Dnia 20 bm. o godzinie 14-ej we wsi Górna, gm. Orla, powiatu bielskiego wylądował samolot 5 pułku l niczego, stacjonowanego w Lidzie, pilotowany przez p Oleśkiewicza i por.Lewkiewicza. -

Samolot wystartował dnia 20 bm. z Lidy do Dęblina i wskutek defektu motoru zmuszony był lądować. Lądowanie odbyło się szczęśliwie. Po naprawieniu moto samolot wystartował do dalszej drogi dnia 21 bm.-

Białystok, dnia 29. września 1928 roku

Za Wojewodę:

w/z.Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

A.T.

UBL

styczno - komunistycznego / fuzja drobnerowców z P.P.S./, starają się przekonać ogół społeczeństwa, że tylko niekrępowany niczem obóz narodowy niebezpieczeństwu temu może stawić czoło. Charakterystyczne w tej materji są omówione na innem miejscu przemówienie posła Berezowskiego na wiecu w Ostrowi-Mazowieckiej i art. " Czy ocenią ", zamieszczony w grodzieńskiem "Nowem Życiu " / Ch.D./. Pozatem ważniejszymi momentami w akcji propagandystycznej Ch.D.i Stronnictwa Narodowego były wykorzystywanie toczącego się procesu w Płocku oraz wzywanie ludności katolickiej do walki z masonerją i żydami, identyfikowanej z obroną katolicyzmu i polskości.-

Z przejawów polskiego ruchu politycznego zasługuje wreszcie na uwagę działalność P.S.L."Wyzwolenie" / wystąpienia senatora Rzyckiego / w powiatach bielskim i wołkowyskim,będąca rażącem przeciwieństwem działalności Stronnictwa Chłopskiego. O ile działacze ostatniego,a zwłaszcza poseł Sawicki przy budzeniu nastrojów opozycyjnych wśród ludności wiejskiej posługiwali się tego rodzaju argumentami,jak negowanie celowości i wskazywanie szkodliwości zarządzeń sanitarnych Pana Ministra Spraw Wewnętrznych, o tyle P.S.L. " Wyzwolenie " / senator Rzycki / podkreśla, że zarządzenia te są konieczne i celowe,a przeto muszą być bezwzględnie przez ludność wykonywane.-

Wyczerpując spostrzeżenia odnośnie ruchu politycznego, podkreślić należy,że ostatnio silniej,niż kiedyindziej w jego orbitę wprowadzany jest ruch zawodowy, na którego gruncie coraz jaskrawiej ścierają się z jednej strony Ch.D.z P.P.S. / Białystok / , oraz Bund z komunistami / Łomża /.-

Podobnie jak w okresie poprzednim przejawy życia społeczno - politycznego mniejszości narodowych w ub.tygodniu wyczerpuje działalność organizacyj sjonistycznych,usiłujących przełamać zniechęcenie ludności żydowskiej do spraw palestyńskich i akcja Bundu zniechęcenie to pogłębiająca. Zniechęcenie w podobnym stopniu dostrzegane jest coraz wyraźniej wśród ludności białoruskiej w odniesieniu do wszelkich organizacyj społecznych i politycznych. Uwidacznia się ono szczególnie w grodzieńszczyź-

/ .

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr. BP. 2680/28.T.
Białystok, dn. 6. października 1928. r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 40.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

" Głos Prawdy Ziemi Grodzieńskiej " / Nr. 272 / zamieścił art. senatora dr. Z. Daszyńskiej - Golińskiej p.t. " Czy groźny jest dla Polski ujemny bilans handlowy i płatniczy". Po zobrazowaniu powojennego handlu zagranicznego, opierając się na pracy senatora Hipolita Gliwica p.t. " Międzynarodowa współzależność ekonomiczna, a polska polityka zagraniczna", sen.dr. Daszyńska dochodzi do wniosku, że jakkolwiek bilans płatniczy nie wyrównywa deficytu handlowego, to jednakże ten stan rzeczy nie daje podstawy do rozpaczy, bowiem znaczny procent importu stanowią materjały, przeznaczone do przeróbki fabrycznej i hutniczej, co świadczy skądinąd o pewnem ożywieniu życia przemysłowego w kraju. W końcu autorka art. stwierdza, że niedobory bilansu handlowego Polski będą zjawiskiem normalnem w ciągu szeregu lat, a przeto należy szukać środków na pokrycie, jednym zaś z ważniejszych środków jest rozwój przemysłu, a możność tego rozwoju mogą zapewnić kapitały zagraniczne , inwestowane w Polsce.

W związku z mającemi się wkrótce rozpocząć rokowaniami polsko - gdańskiemi grodzieńskie " Nowe Życie " w Nr.91. z dnia 27.IX.b.r. z zadowoleniem stwierdza, że społeczeństwo gdańskie coraz bardziej zdaje sobie sprawę z korzyści, płynących z faktu ekonomicznego zjednoczenia Polski i Wolnego Miasta Gdańska i z konieczności współpracy polsko - gdańskiej. Wyrazem tego jest podpisanie kilka tygodni temu trzech umów, dotyczących wprowadzenia polskich taryf kolejowych na terytorjum gdańskim, t.zw. komercjalizacji półwyspu Westerplatte i przedłużenia na okres trzyletni prawa postoju polskich okrętów wojennych w porcie gdańskim.-

./.

W numerze 40 z dnia 30.września / artykuł "Żywotne zagadnienia " / porusza sprawę ustalenia procentowej normy dla studentów żydów w wyższych uczelniach,przyczem podkreśla, że " zarówno w Polsce jak i na całym świecie społeczeństwem i państwem kieruje inteligencja. Jeżeli stan dzisiejszy potrw dłużej, kierownictwo wymiaru sprawiedliwości, nauki, kultury, oświaty, polityki polskiej przejdzie zdecydowanie do rąk żydów, podobnie, jak przeszedł do nich handel i stan posiadania nieruchomości w miastach.-

Naród polski niema prawa pozbawiać się wpływu na własne losy. Nie może więc zamykać wrót wyższych uczelni przed rzeszami polskiej młodzieży z chwilą, gdy się je otwiera przed nieprawdopodobnie wysokim procentem żydów. Inne postawienie sprawy dowodziłoby, że naród żydowski - przybysz na naszej ziemi i mniejszy liczebnie - jest uprzewilejowany, posiadając prawo wpływania na losy naszego państwa, większe od gospodarzy. Sprawiedliwość wymaga więc, aby, wobec ograniczonej liczby miejsc na wyższych uczelniach, żydzi byli dopuszczani w ilości,odpowiadającej ich odsetkowi w Państwie Polskiem."

W tymże numerze tyg. " Życie i Praca " zamieszczona została notatka p.t. " Przejazd Pana Prezydenta Rzeczypospolitej przez Łomżę." Jak należy wnioskować, autorem notatki jest redaktor tygodnika Br.Bronowicz, który, dając wyraz swej złośliwości i niechęci do obecnego Rządu i jego organów wykonawczych,dodał od siebie następujące uwagi: " Cała Łomża bez różnicy przekonań politycznych podążyła szczerze witać najwyższego dostojnika Państwa Polskiego, lecz mile została dotknięta nietaktami sanatorów, którzy w sposób nielicujący z powagą chwili zaznaczyli swoją obecność. Do tych nietaktów należy zaliczyć rozmyślne wystawienie strzelców na pierwszym miejscu wszystkich delegacyj łomżyńskich oraz polecenie odegrania orkiestrze wojskowej przedewszystkiem " Pierwszej brygady".-

Nie sądzimy, aby specjalnie były miłe te objawy uczuć sanacyjnych Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej, który jest przecież głową całego Państwa Polskiego, a więc wszystkich Polaków

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2680/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

Dnia 6 października 1928 r.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Szczuczyński.

Dnia 23 ub.m. przy udziale posła Staniszkisa i okręgowego instruktora Stronnictwa Narodowego Szczepańskiego Zygmunta z Łomży odbyło się w Szczuczynie zebranie członków miejscowego koła Ch.D. Zgromadzeni na zebraniu /około 60 osób/ po wysłuchaniu referatów posła Staniszkisa i Szczepańskiego postanowili utworzyć w Szczuczynie koło Stronnictwa Narodowego i wybrali do zarządu koła - Chomińskiego Witolda z Grajewa - prezes, Konopko Stanisława z Grajewa - sekretarz i Jaworowskiego Marcelego ze Szczuczyna - skarbnik.-

Powiat Łomżyński

Dnia 30 ub.m. odbył się w Łomży zjazd organizacyjny łomżyńskiego okręgu Stronnictwa Narodowego, na który przybyli delegaci z powiatów łomżyńskiego, ostrołęckiego kolneńskiego, szczuczyńskiego, ostrowskiego, wys.-mazowieckiego i bielskiego. Po referatach senatora Malinowskiego i posła Berezowskiego, zjazd dokonał wyborów do Zarządu okręgowego i rady okręgowej oraz delegatów do Naczelnej Rady Stronnictwa.-

Szczegóły zjazdu podane zostaną w następnem sprawozdaniu.-

Powiat Ostrów-Maz.

Dnia 29 ub.m. w Ostrowi-Mazowieckiej odbył się wiec sprawozdawczy posła Berezowskiego, którego przemówienie na tym wiecu jest o tyle charakterystyczne, że ujmuje niejako programowo propagandystyczną akcję Stronnictwa Narodowego w obecnej chwili. Przemówienie to rozpoczął poseł Berezowski charakteryzowaniem każdego z osobna

narodowych, a zwłaszcza żydów, to walka z duchowieństwem i uczuciami religijnemi ludności. Jako przykład wskazał poseł na opanowany przez P.P.S. Magistrat m. Ostrowi-Maz., który z sali radzieckiej usunął krzyż, wiszący na ścianie. Kończąc swe przemówienie, poseł z naciskiem podkreślił, że Stronnictwo Narodowe będzie nadal stało na straży ideałów narodowych i zdążając po linji opozycji do obecnego rządu, nie pozwoli osłabić narodowego stanu posiadania. Znamiennem jest że na wiecu było tylko 60 osób, specjalnie zaproszonych. Między obecnymi zauważono b.posła Harusewicza.-

b/ P.S.L. "Piast".

Powiat Białostocki

Dnia 29 ub. m. na wiecu sprawozdawczym w Zabłudowie, powiatu białostockiego, poseł Łoś Dominik przekonywał zebranych /około 400 osób/, że Rząd dba tylko o interesy miast, a pomija aktualne zagadnienia wsi.-

Dnia 30 ub.m. w lokalu niemieckiego klubu sportowego "Hellas" w Białymstoku odbył się Wojewódzki zjazd delegatów Stronnictwa przy udziale posłów Rataja i Łosia. Obrady zjazdu otworzył Zabiełański, przemawiali posłowie, proboszcz parafji choroszczańskiej oraz rolnicy Szołkiewicz i Choroszucha w kwestjach dotyczących sytuacji gospodarczej w kraju, a szczególnie położenia włościaństwa. Zjazd zakończony został sprawozdaniem posła Rataja z działalności klubu parlamentarnego PSL. "Piast". Żadnych rezolucyj na zjeździe nie powzięto. Obecnych około 300 osób.-

c/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski.

Po dłuższej nieobecności poseł Sawicki powrócił na teren powiatu sokólskiego i rozpoczął tutaj zakrojoną na szeroką skalę działalność organizacyjną i propagandystyczną. W najbliższych dniach zamierza on otworzyć sekretarjat powiatowy Stronnictwa w Sokółce.-

Wspólnie z posłem Dziduchem Janem poseł Sawicki odbył wie-

około 500 osób.-

Powiat Ostrołęcki — Na wiecu sprawozdawczym w Ostrołęce dnia 30 ub.m. poseł Nowicki m.in. zaznaczył, że stanowisko BBWzR na gruncie parlamentarnym wyklucza możliwość współpracy z nim innych stronnictw a następnie oświadczył, że Sejm obecny zamknie niewątpliwie okres rządów parlamentarnych w Polsce, a rozpocznie okres dyktatury. Po przemówieniu posła Nowickiego wybrano zarząd powiatowy Stronnictwa w składzie następującym: Józef Suska - prezes, Bolesław Milewski ze wsi Borawe, gm. Rzekuń - viceprezes, Eugenjusz Grochowski ze st. Ostrołęka - sekretarz, Piotr Kazimierczyk, urzędnik magistratu m. Ostrołęki - skarbnik i Józef Wyrębek z Dylewa, gm. Dylewo - członek, wszyscy dość popularni w swych środowiskach.- Obecnych na wiecu było - około 40 osób.-

Powiat Wołkowyski — Dnia 30 ub.m. w lokalu oddziału ZZK w Wołkowysku odbył się powiatowy zjazd delegatów P.S.L. "Wyzwolenie" /22 osoby/ przy udziale senatora Irzyckiego.-

Zasługuje na uwagę podkreślenie ze strony ostatniego na zjeździe, że do lokalnych kół Stronnictwa nie należy powoływać młodzieży, która dość często wykorzystywana jest przez elementy wywrotowe oraz, że ludność winna wykonywać bezwględnie zarządzenia sanitarne Ministra Składkowskiego, którego celowe wysiłki upodobniają Polskę do krajów Zachodniej Europy. Na wniosek senatora Irzyckiego zjazd wybrał Wasylczuka, Iwaniuka i Sokołowskiego jako delegatów na mający się odbyć w dniach 7 i 8 listopada br. walny zjazd delegatów P.S.L. "Wyzwolenie" w Lublinie. Natępnie zjazd powołał do zarządu powiatowego Stronnictwa: Kępno, nauczyciela seminarjum w Swisłoczy, Rybaka z gminy Biskupice, Rudnika z gminy łyskowskiej, Sokołowskiego z gminy mścibowskiej - Iwaniuka, kierownika ruch. st.kol. Czeremcha w powiecie bielskim.-

Wspomniany nauczyciel Kępno wręczył senatorowi Irzyckiemu petycje mieszkańców wsi Widziejki, gm. Swisłocz w sprawie przeprowadzenia w tejże wsi nieprawidłowo komasacji i spisania protokółu przez policję przeciwko winnym zwołania nielegalne-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr BP. 2680/28.T.
Białystok dn. 6.października 1928.r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr

IV. Polskie Związki i Stowarzyszenia społeczne

a/ Związek Strzelecki.

Zbiórka oddziałów Związku Strzeleckiego we wsi Jasienica.

Dnia 23.ub.m.we wsi Jasienicy,gm. Dębowo,powiatu augustowskiego odbyła się zbiórka oddziałów Związku Strzeleckiego z gmin sztabińskiej i dębowskiej, które wzięły udział w uroczystości wręczenia sztandaru Oddziałowi Związku Strzeleckiego w Jasienie.- Okolicznościowe przemówienie do zgromadzonych Strzelców wygłosił poseł Łazarski,komendant miejscowego oddziału Związku Strzeleckiego. Scharakteryzował on rolę Związku Strzeleckiego jako organizacji budującej siłę obronną Polski, która przejęła w spuściźnie tradycje przedwojennego Związku Strzeleckiego i Polskiej Organizacji Wojskowej, zobrazował politykę i poczynania Rządu, opozycyjne stanowisko P.S.L. " Wyzwolenie", P.P.S., P.S.L. " Piast ", Stronnictwa Chłopskiego oraz wzywał zebranych, by stali wiernie na straży ideologji Marszałka Piłsudskiego.-

Zawody Zw.Strzeleckiego we wsi Kolnica.

Tegoż dnia we wsi Kolnica,powiatu augustowskiego, z inicjatywy Komendy Obwodu Związku Strzeleckiego w Augustowie odbyły się zawody /: ćwiczenia wojskowe, biegi, rzuty dyskiem i kulą i t.p. :/ Oddziałów Związku Strzeleckiego ze wsi Gabowe - Grzędy, Białobrzegi i Kolnica.-

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Koło w osadzie Lipsk.

Koło Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w osadzie Lipsk,powiatu augustowskiego urządza w każdą niedzielę imprezy dochodowe, co pozwoliło mu zakupić akcesorja teatralne za sumę ponad tysiąc złotych.-

Koło w Bogutach.

Dnia 30.ub.m.z inicjatywy proboszcza Kłobukowskiego

./.

go. Omówiono szereg spraw organizacyjnych i uchwalono urządzenie w dniu 20.b.m. wieczoru inauguracyjnego, połączonego z wystawą plastyki. Obecnych około 30 osób.-

Policyjny Klub sportowy w Łomży.

Przy Komendzie Powiatowej P.P. w Łomży został otwarty Klub sportowy , liczący około 40 członków.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.HP.2680/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

Dnia 6 października 1928 r.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi.

Odczyt sjonistyczny w Szczuczynie.

Dnia 30 ub.m. w Grajewie sjoniści Kon Lejb,Zajdenberg Izrael i Szlowin Szymon wygłosili odczyty na temat święta kuczek i zagadnień sjonistycznych w oświetleniu religijnem. Obecnych - około 30 osób.-

Wiec Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Białymstoku.

Dnia 30 ub.m. w Białymstoku Zarząd Zjednoczenia Szkół Żydowskich zorganizował wiec w sprawach szkolnictwa żydowskiego, odbyty pod przewodnictwem Tabaczyńskiego Benjamina, który udawadniał, że ludność żydowska domagać się musi zdecydowanie szkół z wykładowym językiem żydowskim.- Obecnych na wiecu było około 30 osób.-

Zebranie członków Twa "Linas-Hacedek" w Białymstoku.-

Dnia 2 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Twa Dobroczynności "Linas Hacedek" pod przewodnictwem Efrosa Chone. Przemawiali: Raszyl,Golman,Kurc i Szwif i którzy złożyli sprawozdanie z dotychczasowej działalności zarządu Twa, poczem odbyły się wybory nowego zarządu, w którego skład weszli: Bramzon Szmerel, Szwif Chone, Gryc Izrael, Wysocki Mojżesz, Perelzon Nochim, dr.Josem Izaak, Frenkiel Chaim, Szuster Zelig, Efroim, Gerszuni, Raszkes Josel, Raszkes Pinchus i Berman Mojżesz. Do Komisji rewizyjnej zostali wybrani: Freudkin Aleks., Polak Nochim, Rubinsztejn Jowel, Nosik Owsiej i Cytron Fajwel. Obecnych - około 300 osób.-

Zebranie pełnomocników Banku Udziałowego w Białymstoku.-

Dnia 3 bm. w Białymstoku odbyło się nadzwyczajne walne zgromadzenie pełnomocników Banku Udziałowego.- Przewodniczył Mojżesz Bełach. Przemawiał kierownik Banku Leon Kamieniecki, zdając szczegółowe sprawozdanie z działalności Banku od czasu założenia. Następnie uchwalono powiększenie kapitału udziałowego, który dotychczas wyno

Odczyt bundowca E.Fejdmana - w Ostrowi-Mazowieckiej.-

Dnia 29 ub.m. w lokalu Twa Kultur Liga w Ostrowi-Mazowieckiej E.Fejdman /Bund/ wygłosił odczyt n.t. "Obecna sytuacja polityczna w Polsce". Prelegent po zobrazowaniu obecnej sytuacji politycznej w Polsce, podkreślił życzliwy stosunek Rządu do mniejszości narodowych i znaczne polepszenie się warunków życiowych mas robotniczych. Obecnych było około 40 osób.

Odczyt A.Wróbla w Ostrowi-Maz.

W tymże dniu w Ostrowi Mazowieckiej bundowiec A.Wróbel wygłosił odczyt n.t. "Perec jako poeta proletarjatu". Prelegent traktował szczegółowo działalność literacką Pereca i stosunek jego do zagadnień robotniczych. Obecnych było około 60 osób.-

Pogadanka w Zarębach-Kościelnych - o kolonizacji żyd.-

Tegoż dnia w Zarębach Kościelnych, powiatu ostrowskiego odbyła się pogadanka na temat: "Kolonizacja żydów w Palestynie Birobejdżanie i Krymie" przy udziale Wajntrauba Chaima, Frydmana Chaima i Dmocha Eli z Zarąb Kościelnych. Prelegenci poruszali kwestję życia, pracy i warunków bytu żydów kolonistów. Obecnych było 40 osób, które krytycznie i z niechęcią odnieśły się do zagadnienia kolonizacji omawianych przez prelegentów miejscowości.-

Zebranie czł. org.sjon.w Broku.-

Dnia 29 ub.m. odbyło się zebranie członków organizacji sjonistycznej w Broku, powiatu ostrowskiego. Przemawiał Szejbowicz Herez z Broku o konieczności wynajęcia lokalu i zjednywania nowych członków. Obecnych było około 30 osób.

Wieczór pożegnalny w Ostrowi-Maz.

Dnia 29 ub.m. wreszcie w lokalu Kultur Ligi w Ostrowi urządzono pożegnalny wieczór na cześć wyjeżdżającego do Ameryki członka tegoż stowarzyszenia i radnego miejskiego Sygera Mojżesza. W bankiecie prócz członków stowarzyszenia wzięli udział burmistrz m. Ostrowi Maz. S.Leśniewski i sekretarz Magistratu J.Okrój. Charakterystyczne były przemówienia Leśniewskiego i Okroja, którzy podnosili zasługi Sygera, a wyrażając mu uznanie za 13-to miesięczną pracę w radzie miejskiej, nawoływali obecnych do wprowadzenia w życie haseł socjalistycznych i nieustawania w dążeniu do utworzenia rządu robotniczo-chłopskiego.- Obecnych było około 40 osób.-

się organizacyjne zebranie lokalnego hurtka T.S.B. Przemawiał Bojda Józef, na którego wniosek wybrano do zarządu hurtka - Szerszonowicza Józefa - prezes, Apielewskiego Michała - zastępca, Bojdę Józefa - sekretarz, Szerszonowicza - zastępca sekretarza, Rusaka Michała - skarbnik, Żyłuka Filipa -zastępca skarbnika. Składki na rzecz T.S.B. uchwalono pobierać w sumie dowolnej. Obecnych 12 osób.-

Ruchliwy Zarząd Okręgowy Twa Szkoły Białoruskiej w Świsłoczy, powiatu wołkowyskiego pozornie stara się utrzymać działalność hurtków T.S.B. w ramach statutu Twa, w gruncie rzeczy jednak skłonny jest tolerować w tych hurtkach element skompromitowany w czasie legalnego istnienia b. BWRHromady. Świadczy o tem fakt zwrócenia się wspomnianego Zarządu do Starostwa w Wołkowysku o zarejestrowanie nowopowstałego hurtka Twa S.B. we wsi Klepacze. Wobec tego, że większość członków założycieli tego hurtka stanowili byli hromadowcy, bądź karani sądownie za działalność antypaństwową, bądź poszlakowani silnie o należenie do organizacji komunistycznej, Starostwo odmówiło rejestracji.-

-+o+++++++++++++++++++++-

rzem i faktycznym kierownikiem jest członek Białostockiego OKR.PPS. Reginella. Po uzgodnieniu zdań, że działalność Reginelli może zmniejszyć stan posiadania komunistów w Białymstoku, Wydział zawodowy postanowił wszelkiemi siłami dążyć do obalenia jego wpływów wśród robotników i wydać w tym celu specjalne odezwy przeciwko niemu.-

Dnia 23.ub.m. na posiedzeniu Komitetu Miejskiego KPZB. rozważana była kwestja ustalenia obowiązków członków Komitetu.- Po dokładnem rozpatrzeniu sprawy Komitet postanowił zwolnić " Elzę " od pracy w Wydziale zawodowym, gdyż ona ma inne funkcje, natomiast na jej miejsce powołać innych członków, wobec czego obecnie Wydział zawodowy składa się z następujących osób: 1/ "Turek", sekretarz, " Kuba ", " Tajbek", 4/ "Nowodworski".-

Aresztowania.

W nocy z dnia 2.na 3.października b.r. przez Wydział Śledczy w Białymstoku został zatrzymany Czernihow Abram, syn Chackiela, poszukiwany do sprawy likwidacji OK.KPZB. jako członek OK.ZMK.w Białymstoku.Wymieniony po przeprowadzeniu dochodzeń przekazany został w dniu 3.b.m. z materjałami oskarżenia do dyspozycji p.Prokuratora przy Sądzie Okr.w Białymstoku.-

Dnia 29.ub.m. zatrzymany został przez Wydział Śledczy w Białymstoku Garber Lejb, s. Wiszki i Mery, piekarz, ostatnio zamieszkały przy ul. Malinowskiego 14. / nie meldowany /, poszukiwany do spraw likwidacji O.K. K.P.Z.B. Białystok od stycznia b.r. Garbera z materjałami oskarżenia przekazano dnia 1.b.m. do dyspozycji Prokuratora przy Sądzie Okr.w Białymstoku.-

Powiat Bielski.

Aresztowania.

Dnia 26. ub.m. na zarządzenie Sędziego Śledczego Zapasowego przy Sądzie Okręgowym w Białymstoku została aresztowana i przekazana temuż Sędziemu, mieszkanka m. Siemiatycze, powiatu bielskiego Wiera Bajdzińska, oskarżona z art.102 K.K. Bajdzińska w początku września r.b. wyjeżdżała do m.Rakowa, pow.Mołodeczno z za-

./.

styczne w Bielsku, Siemiatyczach, Milejczycach i in. w czasie świąt żydowskich / Sądny dzień / przeprowadziły akcję antyreligijną, która uzewnętrzniła się przeszkadzaniem w nabożeństwach /: gaszenie światła w bożnicach, wyśmiewanie modlących się :/ oraz urządzaniem w czasie nabożeństwa w bożnicach pogadanek, libacyj i t.d. W m. Milejczycach i Siemiatyczach żydzi ortodoksi w dniu 24. września r.b. zażądali od komunistów uczestniczenia w nabożeństwie, grożąc w przeciwnym razie ~~xxxxxx~~ wydaniem ich w ręce policji. Pod wpływem tej groźby część komunistów wzięła udział w nabożeństwach, część zaś pod różnymi pretekstami wyjechała do okolicznych miejscowości.-

Na podstawie dochodzeń i wywiadów stwierdzono następnie, że prelegent A. Wahl z Warszawy /: który urządził odczyt w dniu 25. sierpnia r.b. w lokalu kina "Lila" w Siemiatyczach, vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 33 :/ wygłosił odczyty o treści komunistycznej w Sarnakach i Łoszycy, pow. brzeskiego, gdzie również jakoby pomiędzy komunistami, a sjonistami wynikały bójki. Odczyt A. Wahla rozpoczęty w dniu 25. sierpnia br. w Siemiatyczach nosił również charakter komunistyczny i jako taki był potraktowany przez sjonistów, którzy wystąpili przeciw komunistom, w wyniku czego powstała bójka. Tanże Wahl miał powtórzyć w Siemiatyczach odczyt dnia 22. ub. m., jednakże z powodu zjawienia się na sali kierownika Ekspozytury Starostwa w Siemiatyczach i Komendanta Posterunku P.P., zmienił temat i treść odczytu, utrzymując go w granicach legalności.-

c/ Działalność komunistów w wojsku.

Powiat Łomżyński:

W rejonie koszar 33. p.p. w Łomży rozplakatowano większą ilość odezwy p.t. " Do żołnierzy D.O.K. Nr. I.", kolportowanej uprzednio w innych miejscowościach powiatu łomżyńskiego. Dochodzenie prowadzi żandarmerja.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2680/28.T.

Dnia 6 października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Związki Chrześcijańskie.

Związek Rzemieślników Chrześcijańskich w Augustowie.-

Na dzień 30 ub.m. zapowiedziane było w Augustowie zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześć. zebranie to jednakże nie odbyło się wskutek nieprzybycia zaproszonych, odbyć się ma ono dnia 7 bm.-

b/ Związki polskie.

Z.Z.P. w Ostrołęce - zebranie.-

Dnia 30 ub.m. na st.Ostrołęka odbyło się doroczne zebranie miejscowego oddziału Zjednoczenia Zawodowego Polskiego /Z.Z.P./. Program zebrania: 1/zagajenie, 2/ sprawozdanie z dotychczasowej działalności i 3/ wybory nowego zarządu. Na ogólną ilość 140 członków związku przybyło zaledwie 22. Delegat Zarządu Okręgu Z.Z.P. w Warszawie Garbulski przedstawił zebranym dotychczasową działalność tegoż Zarządu oraz wskazywał, jakie zamierzenia związek ma na przyszłość. M.in. Garbulski podkreślił, że Z.Z.P. dąży do zorganizowania wszystkich kolejarzy pod hasłem współpracy z Rządem i że, zdążając w tym kierunku, walczy ze związkami, stojącymi pod czerwonym sztandarem Międzynarodówki, do których należy Z.Z.K. Ponadto Garbulski oświadczył, że Z.Z.P. w bliskiej przyszłości odegrać może wybitną rolę w życiu państwowem Polski, ponieważ obecny Sejm jest prawdopodobnie ostatnim Sejmem i po jego rozwiązaniu ma być zorganizowana Izba Gospodarcza Państwa, która składać się będzie z przedstawicieli związków zawodowych. Po za tem na zebraniu omawiane były sprawy uposażenia i umundurowania koleja-

dłuższe przemówienie wygłosił wspomniany Bekierski, który wzywał zebranych do utworzenia w Hajnówce silnej organizacji związkowej, a następnie m.in. pomawiał o stronniczość instytucje sądowe w Białymstoku, które jego zdaniem stosują niski wymiar kary względem przemysłowców płacących robotnikom bonami i po to tylko, by karę tę na podstawie amnestji umarzać. Po przemówieniu Bekierskiego odbyły się wybory nowego zarządu Zw.Zaw.Rob.Przem.Drzewnego w Hajnówce, do którego weszli: Trofimowicz Dominik - prezes, Treszczyński Stefan - sekretarz, Baraban Jan - skarbnik.-

Okręgowa Rada Klasowych Związków Zawodowych w Grodnie.-

/Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39/ Wybrana na konferencji delegatów klasowych Związków Zawodowych dnia 22 ub.m. Okręgowa Rada Kl.Zw.Zaw. ukonstytuowała się następująco: Skowroński Stanisław - prezes, Mazurkiewicz Leon - viceprezes, Krasiński Kazimierz - sekretarz, Bielawski Paweł, Sawko Jan, Domański Stanisław, Wajsman Łazar, Abramowicz Borys, Wańkszewski Bronisław, Epsztejn Dawid, Aleksandrowicz Judel, Antoszewicz Zygmunt, Rubinsztejn Mejer, Rudnicki Stanisław, Dzbik Juljan, Farber Judel i Rabinowicz - członkowie.-

Związek Zaw. Robotników Przemysłu Odzieżowego w Indurze.

Wobec ucieczki do Argentyny w obawie przed aresztowaniem za działalność wywrotową /w czasie lipcowej likwidacji organizacyj komunistycznych w powiecie grodzieńskim/ Frydmana Abrama, prezesa zarządu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Indurze, powiatu grodzieńskiego, na opróżnione przezeń stanowisko został powołany Adelski Abram.-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Rolnych R.P. w Wołkowysku.-

Instruktor Okręg.Zarządu Związku Zawodowego Robotników Rolnych R.P. w Białymstoku, Chaciej Wiktor, upoważniony do działania na powiaty: Białystok, Grodno, Augustów, Suwałki, Sokółka i Wołkowysk, poczynił starania w kierunku utworzenia w Wołkowysku Oddziału Związku. Do tymczasowego zarządu tego oddziału weszli: Stanisławczyk Stanisław z folwarku Waliłkowszczyzna, Chaciej Wiktor z Wołkowyska i Domański

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr. BP. 2680/28.T.

Białystok, dn. października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

IX. S t r a j k i.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku /: vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39 :/ nie został dotychczas zlikwidowany.-

Dnia 29. ub.m. odbyło się zebranie właścicieli piekarń pod przewodnictwem Alperna Icko. Przemawiali Wider Hirsz, Motylski Szloma, Kantor Mendel i Goldberg Chaim, którzy podkreślali, że warunki wysunięte przez strajkujących są wygórowane i stwierdzili, że pomimo strajku pracowników piekarskich piekarnie białostockie są w stanie wypiekać taką ilość chleba, która w zupełności zaspakaja potrzeby ludności. Na zebraniu wysunięto projekt zwołania konferencji u Inspektora Pracy celem omówienia spraw, związanych ze strajkiem. Obecnych - około 60 osób.-

Zapowiedziany przez Okręgową Radę Klas.Zw.Zawod. na dzień 30 ub.m. wiec protestacyjny w sprawie strajku nie odbył się. W związku z tym wiecem wspomniana Rada wydała następującej treści odezwę :

" Do ogółu robotników i robotnic Białegostoku.

Towarzyszki i Towarzysze!

Od czterech tygodni robotnicy piekarscy naszego miasta stoją w strajku w obronie 8-mio godzinnego dnia pracy, w obronie prawa do życia. Wycieńczająca praca nocna w dusznych piekarniach dochodząca nieraz do 20-stu godzin na dobę przy prawdziwie żebraczych zarobkach nie dających możności utrzymania rodziny wywołała odruch protestu, który we wspólnym strajku zjednoczył robotników chrześcijańskich i żydowskich.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2680./28.T.
Białystok dn. 6.października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

X. Stan bezpieczeństwa Publicznego.

Napad rabunkowy - ujęcie sprawców.

/: Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39.:/

W wyniku zarządzonego pościgu za sprawcami napadu werbunkowego dnia 28.ub.m.pod Grodnem na Denisa / nie Denera / Leonarda,zostali ujęci - Pietrulewicz Stefan, mieszkaniec Grodna i Puhacz Wincenty we wsi Miekiewicze, gm. Mołczadź,powiatu baranowickiego. Puhacz ranny w starciu z policją, zmarł w szpitalu miejskim w Grodnie, zaś Pietrulewicz przekazany został władzom sądowym.-

Ustalono,że obaj czy okradli Urząd pocztowo - telegraficzny w Indurze,powiatu grodzieńskiego,mleczarnię w Dąbrowie, powiatu sokólskiego, usiłowali okraść tamże Urząd pocztowo - telegraficzny,obrabowali Jelina Josela i sklep wódczany Kozłowskiego w Jeziorach i brali udział w zabójstwie szeregowca Czerniawskiego.- Współdziałał z nimi aresztowany dnia 2.ub.m.w Grodnie Żydolewski Grzegorz.-

Kradzież i podpalenie.

Dnia 30. ub. m. popełniono kradzież z włamaniem u właściciela majątku Kruglany, gm.Indury,powiatu grodzieńskiego, któremu zabrano 4482 zł. gotówką. Sprawcy kradzieży dla zatarcia śladu podpalili budynek; pożar w zarodku został stłumiony. Dochodzenie trwa.-

Czynny opór i znieważenie szer.P.P.

Dnia 20.ub.m. w Suwałkach doprowadzany do aresztu za awanturowanie się w stanie nietrzeźwym Łapiński Lucjan, zelżył szeregowego P.P. i stawił mu czynny opór.-

Pobicie i okradzenie dróżnika.

Dnia 28.ub.m. na 9 klm. od Czyżewa w powiecie ostrowskim nieznani sprawcy napadli na dróżnika Stanisława Majewskiego, którego pobili dotkliwie i zrabowali mu z budki strażniczej kożuch i płaszcz nieprzemakalny,wartości 75 zł. Napastnicy odjechali w kierunku Ciechanowca.-

Zaistniało sześć większych pożarów.Straty przez te pożary wyrządzone obliczane są na około 60 tys.zł.-

go lasu i w ten sposób uniknęli pogoni. Wartość przemytu dotychczas nie jest ustalona. Zatrzymany jedwab przekazano Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.-

Antoni Puzowski - zatrzymanie.

Dnia 27 ub.m. zatrzymany został po powrocie nielegalnie z Litwy mieszkaniec wsi Wojciuliszki, gminy Andrzejewo, powiatu suwalskiego Antoni Puzowski, który w latach 1919-1920 należał do partyzantki litewskiej i zbiegł następnie na Litwę, tak z tego powodu, jako też w celu uchylenia się od służby wojskowej. Po przeprowadzeniu dochodzenia Puzowskiego przekazano władzom sądowym.-

Przelot samolotu nad granicą.-

Dnia 29 ub.m. około godz.18-ej nad granicą od strony Johannisburga w kierunku Ostrołęki przeleciał dwupłatowiec niemiecki.-

---

Za nielegalne przekroczenie granicy polsko-niemieckiej w ub. tygodniu zatrzymano 9 osób, które przekazane zostały władzom sądowym.-

--+++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2680/23.T.
Białystok,dn. 6.października 1923.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40.

XIII. VARIA.

Usunięcie krzyża z sali posiedzeń rady miejskiej w Ostrowi-Mazowieckiej.

W dniu 27. ub.m. w czasie posiedzenia Rady Miejskiej w Ostrowi - Mazowieckiej, obecni w charakterze gości dr. Świderski i właściciel księgarni J. Radwański, mieszkańcy m. Ostrowi, zainterpelowali burmistrza Leśniewskiego w sprawie usunięcia krzyża z sali posiedzeń Rady. Burmistrz w szorstkiej formie odpowiedział interpelantom, że w sprawie tej nikomu nie jest obowiązany tłumaczyć się. Zajście to odbiło się głośnym echem wśród miejscowej ludności i znalazło wyraz w notatce,zamieszczonej w Nrze 292 czasopisma " Gazeta Warszawska " z dnia 2. października r.b. Krzyż po dłuższych poszukiwaniach odnaleziono i zawieszono z powrotem w sali.- Interpelanci zamierzają zwrócić się z zażaleniem do władz wyższych.-

Rozprawa w Sądzie Okręgowym przeciwko posłowi Sawickiemu.

Dnia 1. b.m. Sąd Okręgowy w Białymstoku na sesji wyjazdowej w Sokółce rozpatrywał sprawę z oskarżenia przeciwko posłowi Adolfowi Sawickiemu, akt oskarżenia którego zarzucał :

utworzenie bojówki w okresie przedwyborczym i wznoszenie na wiecu w Korycinie w dniu 19. lutego b.r. okrzyków " precz ze Starostą " oraz " precz z policją ". -

Poseł Sawicki nie przyznał się do zarzucanych mu przestępstw, a natomiast oświadczył,że sprawa została przeciwko niemu wytoczona przez czynniki, które spodziewały się w związku z nią orderów i awansów." -

Świadkowie oskarżenia, szeregowi P.P. z posterunku w Korycinie stwierdzili,iż Sawicki wykrzy-

nizacyjną kościoła unickiego. W czasie nabożeństwa członkowie sekty baptystów ze wsi Żuki agitowali przeciw unji, dążąc do wywołania ekscesów i zjednania dla swej sekty nowych zwolenników, akcja ta jednak nie miała posłuchu.-

Zgon dr. Teofila Noniewicza w Suwałkach.

W dniu 30. ub. m. zmarł dr. Teofil Noniewicz, znany z dawnych lat na gruncie m. Suwałk lekarz i działacz społeczny, zarówno z czasów zaboru rosyjskiego, jakoteż obecnych. W pogrzebie jego wzięła tłumny udział ludność miasta bez różnicy narodowości i wyznania. Złożono mnóstwo wieńców i wygłoszono kilkanaście przemówień. Przemawiali pomiędzy innymi przedstawiciele wyznaniowej gminy żydowskiej oraz ludność wyznania ewangielicko - augsburskiego.-

Zabicie łosia.

Na polach gromady wsi Liszczyce, gm. Jeziory, powiatu grodzieńskiego, ukazał się dnia 28. ub. m. raniony łoś - samiec, który wkrótce skonał. Prawdopodobnie łoś postrzelony został przez kłusownika. Niewątpliwie łoś pochodzi z lasów państwowych z miejscowości t.zw. " Żubrowo" za Bersztanmi tejże gminy, gdzie według niesprawdzonych wiadomości znajduje się kilka sztuk tej rzadkiej zwierzyny. Skóra łosia została oddana do dyspozycji Muzeum Przyrodniczego w Grodnie.-

Białystok dnia 6. października 1928.r.

Za Wojewodę:

p. z. Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

w związkach zawodowych, konsolidowanych przez Okręgową Radę Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku. Punktem wyjściowym dla wysiłków wspomnianych komitetów staje się do pewnego stopnia przewlekły strajk białostockich robotników piekarskich, nierzadko podtrzymywany terorem strajkowym. Aczkolwiek strajkujący zapowiadają wytrwanie w akcji strajkowej aż do zwycięstwa, jednakże strajk ten prawdopodobnie załamie się, gdyż właściciele piekarń mają możność narzucenia strajkującym swych warunków.-

Przejawy ruchu zawodowego w ubiegłym tygodniu o tyle były charakterystyczne, że podkreśliły wzrastające tendencje strajkowe wśród robotników przemysłu spożywczego i odzieżowego, utrzymywane w płaszczyźnie walki o poprawę bytu tych robotników.-

Na rynku pracy dostrzegane jest ożywienie w przemyśle chemicznym, drzewnym i odzieżowym, wykładnikiem czego jest znaczny spadek bezrobocia / z 2718 w dniu 4 b.m. na 2260 ~~Ludzi~~ w dniu 11 b.m./ Nastroje wśród bezrobotnych nie nastraczają poważniejszych obaw.-

-:-:-:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2739/28.T.
Dnia 13.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat łomżyński.

Na odbytym dnia 30.ub.m. w Łomży Zjeździe organizacyjnym łomżyńskiego okręgu Stronnictwa Narodowego / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40./ wybrano: do a/ Zarządu Okręgowego Stronnictwa Winnickiego Kazimierza, adwokata, prezes, Szczepańskiego Marjana, instruktora okręgowego S.N. sekretarz, Skarzyńska Stefanję, wdowę po b.prezesie Sądu Okręgowego w Łomży - skarbnik, Antosiewicza Kazimierza, emeryta, posła Staniszkisa Witolda i ks. Roszkowskiego Antoniego, proboszcza miejscowego - członkowie zarządu; brakujący do kompletu trzej członkowie mają być dokooptowani przez zarząd; b/ Okręgowej Rady Stronnictwa Narodowego: dr.Scibora, lekarza powiatowego w Kolnie, Kacperskiego Leonarda ze Szczuczyna, Radgowskiego z Ostrołęki, Malinowskiego b. senatora z Bielska Podlaskiego, Bereźnickiego Kazimierza, adwokata z Łomży; c/ na delegatów do Głównego Zarządu Stronnictwa : Winnickiego Kazimierza i Bielickiego Romualda, dyrektora kasy powiatowej przy Sejmiku w Łomży.-

b/ Chrześcjańska Demokracja.

Powiat Grodzieński.

Dnia 30.ub.m. w lokalu redakcji czasopisma "Nowe Życie " w Grodnie odbyło się zebranie wybitniejszych członków, na którem zastanawiano się nad sprawą wznowienia działalności Chrześcjańskich Związków Zawodowych i wciągnięcia do nich robotników chrześcjan.-

W wyniku szerszej dyskusji uchwalono odebrać od b. sekretarza Majewskiego Aleksandra wszelkie akta, należące do Związków Chrześcjańskich i oddać je nowoprzyjętemu sekre-

./.

Aleksandra, który popełnił szereg nadużyć na tem stanowisku. Lokal sekretarjatu został opieczętowany do czasu mianowania nowego kierownika, którym ma być b. sekretarz osobisty b.ks. Okonia.-

e/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Szczuczyński.

Dnia 7.b.m. na zebraniu członków P.S.L."Wyzwolenie" w Grajewie wybrano do zarządu powiatowego Koła Stronnictwa - Juljana Gordona ze wsi Klimaszewnica, gminy Białaszewo - prezes, Gutowskiego Bolesława z Grajewa - skarbnik i Lendo Bronisława z Grajewa - sekretarz. Obecny na zebraniu poseł Nowicki nakreślił plan pracy organizacyjnej nowoobranego zarządu. Obecnych - około 30 osób.-

f/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 7.b.m. w os.Milejczyce z okazji obchodu święta młodzieży robotniczej zorganizowany został przez posła Dubois'a Stanisława pochód, w którym wzięło udział około 100 osób. Pochód ze sztandarami /: napisy " Niech żyje P.P.S., "Niech żyje Rząd robotniczy", "Precz z wojną" :/, przeszedł ulicami osady i zakończony został okolicznościowem przemówieniem posła Duboisa, którego wysłuchało około 300 osób, przyjmujących życzliwie wywody mówcy.-

Tegoż dnia w os.Hajnówka odbył się wiec, zwołany przez delegata C.K.W.P.P.S.Mieszkowskiego Józefa przy udziale miejscowych działaczy P.P.S.Trochimowicza Dominika i innych.Pierwszy przemawiał Michałowski Władysław, członek Oddziału Zw.Zaw.Rob.Drzewnych i Komitetu P.P.S.w Hajnówce, który nawoływał robotników do intensywnego organizowania się i tworzenia nowych placówek socjalistycznych. Następnie wspomniany Mieszkowski Józef wyjaśniał znaczenie dnia 7.X. jako święta młodzieży robotniczej i

./.

cówki stojącej na straży kultury robotnika, zaś poseł dr.Czarnecki nawoływał do popierania organizacyj robotniczych i T.U.R. oraz do utworzenia w Łomży robotniczej organizacji sportowej. -

Powiat Suwalski.

Dnia 6.b.m. w związku z obchodem dnia święta młodzieży robotniczej w dniu 7.b.m. odbyło się w Płociczniu / około Suwałk / zebranie członków miejscowych oddziałów T.U.R.-a i Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego / około 60 osób /. Przemawiał Gałaj Wawrzyniec, prezydent m.Suwałk oraz prezes OKR.PPS. i Okręgowej Rady Klasowych Zw.Zawod.w Suwałkach.Podniósł on znaczenie TUR-a i jego zasługi w akcji uświadamiania robotników, skreślił programowo dążenia PPS. w chwili obecnej i wzywał zebranych do organizowania się w szeregach PPS. Po przemówieniu Gałaja zebrani poruszyli szereg spraw lokalnych, skarżąc się na rząd tartaku z powodu przyjmowania przezeń do pracy ludzi ze wsi, oraz na Inspektora Pracy dbającego rzekomo więcej o interesy firmy, niż dobro robotników. Min. traktowano także sprawę udawania się trzy razy tygodniowo bezrobotnych z Płociczna po odbiór zasiłków do urzędu gminy Łuta, odległego o kilka kilometrów od Płociczna i sprawę nadużyć popełnionych przez b.prezesa Oddziału Związku Zawod.Robotników Przemysłu Drzewnego w Płociczniu, Władysława Sawickiego. Interpelowany w tych sprawach Gałaj dawał wyjaśnienia i przyrzekł interwenjować u odpowiednich władz.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 6.b.m. t.j.w przeddzień obchodu święta młodzieży robotniczej OKR.PPS.w Grodnie urządził pochód demonstracyjny, w którym brało udział około 100 osób, w tem 80 % żydów, zaś w dniu 7.b.m. w sali Teatru Miejskiego w Grodnie uroczystą akademję, na którą złożyły się przemówienia i odegranie przez artystów Teatru Miejskiego jednoaktówki p.t. "Straceńcy". Przemówienia wygłosili sekretarz Okręgowej Rady Klasowych

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. BP. 2739/28. T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 41.

Dnia 13 października 1928 r.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.-

Powiat Ostrów-Maz.

a/ Związek Strzelecki.

Obwód Związku Strzeleckiego w Ostrowi Mazowieckiej znajduje się w stadjum reorganizacji. Na miejsce dotychczasowego komendanta obwodu, Mieczysława Pieniążka, powołanego do służby czynnej w W.P., powołany został Stanisław Pienta, inspektor samorządowy Wydziału Powiatowego. -

W najbliższych dniach odbędą się wybory do nowego zarządu obwodu, poczem przeprowadzone być mają radykalne zmiany na stanowiskach kierowniczych w poszczególnych oddziałach Związku w powiecie.-

b/ Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Powiat Sokólski:

Dnia 5 bm. powstały oddziały Zrzeszenia Patronatów Młodzieży we wsiach Nierośnie i Reszkowce powiatu sokólskiego. Do zarządu oddziału we wsi Nierośnie powołano - Kapuścika Marjana, Fiedorczuka Stanisława, Chodziuka Antoniego, Kurela Wacława, Kozła Józefa i Błażuka Franciszka. Zarząd ten zorganizował koło Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej /męskiej/. -

Zarząd oddziału we wsi Reszkowce tworzą: Mozlerówna Eugenja, Brumerówna Romualda, Działakówna Emilja, Niedziałkowska Rozalja, Markowska Anna i Marjanna Basiłówna. Zarząd ten powołał do życia koło Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej /żeńskiej/.

Wymienione oddziały Zrzeszenia Patronatów po-

f/ Inne.

Związek obrony i wierzytelności i prawa własności w Grajewie.

Dnia 2 bm. w Grajewie odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Obrony Wierzytelności i Prawa własności, posiadającego swą centralę w Kielcach. Przemawiali Czesław Strzałkowski i Koniuszy Stanisław, delegaci centrali, którzy wyjaśnili cele i zadania związku powstałego na wzór związków, istniejących już w całym szeregu państw.-

Po przemówieniach delegatów przystąpiono do wyboru zarządu powiatowego w którego skład weszli: Lasowski Jan ze wsi Konopki, gminy Bogusze - prezes, Kuberski Paweł z Grajewa -skarbnik i Ostrowski Jan - sekretarz, poczem uchwalono rezolucję, domagającą się uchylenia Rozporządzenia P.Prezydenta R.P. z dnia 14.V.1924 r., jako naruszającego art.99 Konstytucji, uregulowania w pełnej wartości asygnat Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, oraz otwarcia w bankach państwowych długoterminowego kredytu dla poszkodowanych przez wojnę i waloryzację. Obecnych na zebraniu było około 250 osób.-

Komitet Obywatelski niesienia pomocy piersiowo-chorym szer.P.P.

W Grodnie powstał Komitet obywatelski niesienia pomocy piersiowo-chorym policjantom. Komitet ten zwołał w dniu 5 bm. zebranie, na którem postanowiono urządzić na powyższy cel następujące imprezy: loterję, przedstawienia teatralne, oraz zabawę ludową. W skład komitetu wchodzą: Dr.Ruppowa, Swiechowska, Makarewiczowa, Rucińska Dyr.Biegański, Dyr.Swiechowski, kpt.Szulc, dyrektor Jaroszyński i inni, przyczem dyr.Jaroszyński złożył w imieniu Teatru 100 złotych na akcję pomocy dla piersiowo-chorych policjantów.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2739/28.T.
Dnia 13.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

V. Sekty religijne.

Kościół Narodowy-odczyt ks.Rogowskiego w Łomży.

Dnia 7.b.m. w Domu Ludowym w Łomży duchowny Kościoła Narodowego, ks.Rogowski z Warszawy wygłosił odczyt n.t. " " Chrystus a Mamon ". Prelegent analizował krytycznie władzę Papieża i jego decydujący wpływ na kler katolicki. Odczyt miał charakter propagandowy. Obecnych około 200 osób, które ustosunkowały się do wywodów prelegenta przychylnie.-

Misja Barbikańska.

Dnia 2.b.m. do Wołkowyska przybyła Misja Barbikańska z Białegostoku /:"Barcan Missjon To The Jews" :/, z kaznodzieją Horodyszczem na czele. Misjonarze rozdawali broszury i książki misyjne: " Krótki rys historji i zadań Misji Barbikańskiej krzewienia chrześcijaństwa wśród izraelitów ", "How Shal We Know Him ?", "The Shepherd Of.Israel", "Our God And His Universe", Jesus Is Coming". Ludność zachowała zupełną obojętność w odniesieniu do wystąpień Misji.-

Z Wołkowyska Misja wyjechała do Grodna, gdzie członkowie jej, według zameldowania misjonarza Fajansa Józefa, zostali pobici przez ludność żydowską.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

miał charakter propagandy na rzecz korporacji i pozbawiony był momentów natury politycznej. Obecnych - około 80 osób.-

Dnia 7.września b.r.w Łomży odbyła się akademja "Bundu" ku uczczeniu 31 rocznicy istnienia partji. Przemawiali Pomesorski, Biały i Gajst, którzy zobrazowali historję rozwoju "Bundu" ~~xxxx

Akcja "Keren-Kajemetu" w powiecie wołkowyskim.

Dnia 2.Bm. w Wołkowysku odbyła się akademja młodzieży sjonistycznej, na której delegat "Keren-Kajemetu" z Palestyny Natan Bystrycki wzywał zebranych / około 500 osób/ do walki z depresją, jaka szerzy się wśród ludności żydowskiej w związku z kryzysem, przeżywanym w Palestynie i starał się dowieść że załamanie się akcji palestyńskiej jest zjawiskiem przemijającem a przeto nie powinno oddziaływać destrukcyjnie na masy posiadające zaufanie do organizacji sjonistycznej.-

Dnia następnego odbyła się w Wołkowysku konferencja mężów zaufania organizacji sjonistycznej przy udziale wspomnianego Bystryckiego, delegatów Centrali Organizacji Sjonistycznej w Warszawie Brosza Azrjela i Radzińskiego Dawida oraz dr. Majzela Bacalcha ze Swisłoczy powiatu Wołkowyskiego. Tematem obrad były sprawy związane z działalnością "Keren-Kajemetu". Według oświadczenia Bystryckiego, organizacja sjonistyczna w Wołkowysku zbiera na cele odbudowy Palestyny około 10 tys. złotych rocznie.-

-:-:-:

Dnia 27 ub.m. odbyło się w Białymstoku posiedzenie MK.KPZB. z udziałem: "Zimy", "Blay", "Iwana", oraz "Turka" który występował w zastępstwie Bielskiego jako przedstawiciel OK.KPZB. Omawiano głównie sprawy dotyczące zapowiedzianego w Białymstoku na dzień 30 ub.m. wiecu protestacyjnego oraz zwalczania Reginelli i kierownika zblokowanych związków włókienniczych.-

Dnia 29 ub.m. odbyło się ponownie zebranie omawianego komitetu, poświęcone projektowanej na dzień 30 ub.m. akcji protestacyjnej w związku ze strajkiem pracowników piekarskich.-

Wyjazd delegata KCKPZB.Sosnowskiego z Białegostoku.-

Bawiący od dłuższego czasu w Białymstoku delegat KCKPZB. Sosnowski wyjechał dnia 30 ub.m. do Warszawy, gdzie ma przebywać około dwóch tygodni, poczem powróci do Białegostoku w celu dokonania inspekcji O.K.KPZB.-

Akcja strajkowa komunistów w Białymstoku

Prezes Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego Nowodworski Abram, kierujący akcją strajkową piekarzy zarówno oficjalnie, jako też z ramienia organizacji komunistycznej, wyjeżdżał dnia 4 bm. do Warszawy w sprawach partyjnych i strajku. M.in. domagał się on od Centralnej Komisji Klasowych Związków Zawodowych interwencjowania w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w sprawie zatrzymanych za teren strajkowy robotników piekarskich. Razem z Nowodworskim przyjechał w dniu 6 bm. z Warszawy delegat KC.KPZB., który miał w dniu 7 bm. przemawiać na wiecu protestacyjnym strajkujących piekarzy; wiec ten nie odbył się.

W dniu 8 bm. odbyło się posiedzenie Wydziału Zawodowego przy OK.KPZB., na którem omawiano sprawę strajkujących piekarzy oraz sposób przyjścia im z pomocą materjalną. Postanowiono zwrócić się pośrednio przez delegatów wiejskich do "komórek" we wsiach o przeprowadzenie specjalnej zbiórki na rzecz strajkujących piekarzy.

Dnia następnego odbyło się posiedzenie komunistycznej frakcji przy Związku Zawodowym Robotników Przemysłu

przedstawiciel wsi "Andrzej", sekretarka MK.KPZB."Zina", członek MK.KPZB. -"Elza", sekretarz Wydziału Zawodowego przy OK.KPZB"Turek", członek OK.ZMK./czasowo sekretarka/ "Fienia", przedstawiciel KC.KPZB. -"Juljan", przedstawiciele komórek w związkach włókniarzy "Dżon" i "Sud Ruwin", oraz przedstawiciel komórki w Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Spożywczego Nowodworski, ogółem 11 osób. Rozpatrywano sprawy, dotyczące strajku włókniarzy w Łodzi i strajku piekarzy w Białymstoku. Przedstawiciel KC.KPZB. "Juljan" zobrazował sytuację strajkową włókniarzy w Łodzi, przyczem zaznaczył, że strajkiem kieruje Partja Komunistyczna, a przeto OK KPZB.Białystok winien we wszelki możliwy sposób strajk ten poprzeć.- Następnie ps. "Elza" omawiała przebieg dotychczasowej akcji strajkowej piekarzy w Białymstoku. Wreszcie ps. "Juljan" w ostrych słowach krytykował działalność komitetu strajkowego, zarzucając mu bezczynność, brak energji, oraz niestosowanie się do dyrektyw KC KPZB.

Powiat Grodzieński.

Dnia 7 bm. w Grodnie wywieszony został na przewodach telefonicznych transparent z napisami w języku polskim i żargonie: "Niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży - OK ZMKZB w Grodnie".-

W związku z tem dnia 9 bm. zatrzymano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym Aleksandrowicza Elę, mieszkańca Grodna.-

Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrów-Maz.

W nocy z dnia 2 na 3 bm. zostały rozrzucone w Ostrowi-Mazowieckiej odezwy - KCKPP z sierpnia br.pt. Towarzysze robotnicy rolni" i KCZMKwP z września br. pt. "Cześć poległym w międzynarodowy dzień młodzieży. Przeciw mordom faszystowskim".-

Odezwy te rozrzucono również w koszarach 18 p.a.p stacjonowanego w Ostrowi-Mazowieckiej.-

Radziłów miejscowa i pozamiejscowa młodzież żydowska, należąca w większości do Stowarzyszenia "Biblioteka im. Pereca" w Radziłowie, urządziła zebranie nielegalne w mieszkaniu Minuchy Niewodowskiej. Na zebraniu tem obecny był także zwolniony niedawno z więzienia do czasu rozprawy sądowej, oskarżony o kolportaż literatury komunistycznej Abram Morawszewski. W czasie dokonanej przez policję rewizji osobistej uczestników zebrania zakwestjonowano notatki, pisane żargonem.-

c/ Wyroki sądowe.

Dnia 8 bm. Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpatrywał sprawę Najdawska Noska i Tartackiego Efroima, oskarżonych z art. 51, 53 i 102 cz. 1 K.K. Obaj aresztowani byli w listopadzie 1927 r. Sąd skazał każdego na 3 lata ciężkiego więzienia, przyczem Tarta-ckiemu ze względu na niepełnoletność na zasadzie ustawy o amnestji obniżył karę o połowę.-

Na dzień 11 bm. wyznaczona była w Sądzie Okręgowym w Białymstoku rozprawa przeciwko aresztowanemu w czerwcu ub. r. ówczesnemu sekreta-rzowi OKKPZB Białystok, Szagunowi Jerzemu oskarżonemu z art. 102 cz. 1 K.K. Rozprawa odroczona została do dnia 16 bm. z powodu konieczności zbadania biegłego kaligrafa.-

---

definitywnie załatwiona i, że w niedługim czasie pracownicy ci będą zmuszeni powtórnie poprzeć swe żądanie strejkiem, bowiem widocznem jest, że prezydjum Magistratu m. Grodna nie spieszy się z załatwieniem postulatów pracowników miejskich. Mówcy Suchecki, Szymborski i inni poparli wywody Krasińskiego, zachęcając zebranych do podtrzymania ewentualnego strejku.-

b/ Związki polskie.

Powiat Białostocki.

Oddział Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Białymstoku zorganizował dnia 7.b.m. wiec przedwyborczy do Zarządu Kasy Chorych. Przemawiali na tym wiecu - Grelak Józef, delegat Kasy Chorych w Grajewie, prof. Kulczyński, delegat Zarządu Głównego ZZP, Kalinowski Józef, Filipowicz Władysław i Leśny Władysław. Obecnych, - około 100 osób.-

c/ Związki chrześcijańskie.

Powiat Grodzieński.

W Grodnie otwarty został sekretarjat okręgowy chrześcijańskich związków zawodowych, którego kierownikiem jest Przybyszewski.-

d/ Związki luźne i organizacje rzemieślnicze.

Zebranie rzemieślników żydowskich w Bielsku-Podl.

Dnia 7.b.m. na zebraniu ogólnem rzemieślników żydowskich w Bielsku Podlaskim / około 80 osób / Chaszkies Chone i Guterman Mejer udawadniali konieczność utworzenia w Bielsku - Podlaskim cechów rzemieślniczych.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 7.b.m. w Grodnie odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Żydów. Przemawiali w sprawach organizacyjnych Okmach Josel, sekretarz i Borowik Chonon, prezes Związku. Obecnych - około 80 osób.-

Związek Emerytów państwowych.

Dnia 7.b.m. w Białymstoku odbyło się organizacyjne zebranie lokalnego Oddziału Powszechnego

29. Znaczny spadek bezrobocia nastąpił wskutek uruchomienia częściowo fabryki zapałek "Marjos" / 89 robotników / i zwiększenie pracy w kilku drobnych zakładach przemysłowych.-

Z zasiłków korzysta 43 bezrobotnych.-

=:-:-:-

Możliwość wybuchu strajku robotników przemysłu spożywczego w Grodnie.-

czego w Grodnie zapowiada wystąpienie z żądaniami podwyżki płac dla robotników przemysłu spożywczego i strajk tych robotników, gdyby żądania Związku zostały przez przedsiębiorców odrzucone.-

-+++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2739/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

Dnia 13 października 1928 r.

XI. Sprawy graniczne.

Zatrzymano w ubiegłym tygodniu za nielegalne przekroczenie granicy polsko-niemieckiej - 6 osób i polsko-rosyjskiej - 3 osoby.-

Informacje z pogranicza niemieckiego stwierdzają, że ostatnim czasie wzmógł się znacznie przemyt towarów z Niemiec do Warszawy i Łodzi.-

Zatrzymanie przemytu w Sokółce.-

Dnia 8 bm. szeregowi Komendy Pow.P.P. w Sokółce zatrzymali transport przemytu, zawierający 80 wyrobionych skórek baranich, białych i 40 skórek kozich, farbowanych. Skórki te przywiózł do Sokółki furman Drozdowski Stanisław z Dolistowa, powiatu białostockiego, który odmówił wskazania ich właściciela. Drozdowskiego i zatrzymany przemyt przekazano do dyspozycji Urzędu Celnego w Grajewie.-

Zatrzymanie przemytu w Suwałkach.-

Dnia 5 bm. szeregowy P.P. Fałtunowicz przy współudziale żołnierzy 29 baonu KOP zatrzymał w Suwałkach Andrzeja Górskiego ze wsi Zarzecze, gminy Pawłówka, który wiózł na furmance cztery blachany /pojemności 54 litrów/ spirytusu denaturowanego, pochodzenia niemieckiego.-

---+++++++++++++++---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2739/28.T.

Dnia 13 październ.1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41.

XIII. V a r i a.

Przejazd delegata komunistów niemieckich.

Dnia 1 bm. pociągiem pospiesznym w drodze z Moskwy do Berlina przejaźdżał przez Wołkowysk i Białystok delegat komunistów niemieckich Tupica Józef, pochodzący z powiatu wołkowyskiego. Z Wołkowyska wyjechali do Białegostoku razem z Tupicą Józefem zamieszkali w wsi Dziemidowicze, gminy Izabelin, powiatu wołkowyskiego bracia jego Jan i Zachar oraz szwagier Kolada Józef z żoną swą Konstancją, których w Białymstoku po odejściu pociągu poddano rewizji /bez wyników/.-

Pożegnanie ks.kapelana Kamińskiego w Suwałkach.

Dnia 8 bm. w salonach Resursy Obywatelskiej w Suwałkach odbył się raut, urządzony staraniem kół wojskowych i cywilnych z powodu wyjazdu z Suwałk kapelana miejscowego garnizonu ks. Kamińskiego, który się cieszył w Suwałkach popularnością i w okresie wyborów do Sejmu był jednym z wybitnych działaczy Bloku Bezpartyjnego. Miejscowe duchowieństwo katolickie udziału w raucie nie ~~xxxxx~~ wzięło.-

rzygotowania do obchodu 10-lecia niepodległości Rzeczypospolitej.-

Dnia 8 bm. pod przewodnictwem P.Wicewojewody odbyło się posiedzenie organizacyjne Wojewódzkiego Komitetu obchodu 10-lecia niepodległości Rzeczypospolitej, w którem wzięli udział przedstawiciele miejscowych władz państwowych, i wojskowych i samorządowych oraz przedstawiciele organizacyj społecznych.-Na posiedzeniu tem wyłoniono sekcje uroczystościową i żywego pomnika.-

ły Białoruskiej, charakteryzuje dostatecznie istotę Zjazdu i jego odchylenia od żądań wypływających ze statutu T-wa.-

Aczkolwiek omawiany Zjazd odsłonił polityczne oblicze kierowniczych jednostek T-wa Szkoły Białoruskiej w grodzieńszczyźnie, niemniej jednakże Urząd Wojewódzki, przynajmniej narazie nie zamierza wyciągnąć z jego przebiegu właściwych konsekwencyj, z uwagi na to, że Zjazd ten nie reprezentował, ściśle biorąc, woli hurtków T.S.B. w powiecie grodzieńskim, których działalność z przyczyn znanych już Ministerstwu ze sprawozdań Urzędu Wojewódzkiego - zanika bez jakiegokolwiek nacisku ze strony władz państwowej administracji ogólnej.-

Poza działalnością T.S.B. w ruchu narodowościowym wysuwają się w dalszym ciągu na czoło ważniejszych wydarzeń, kwestja palestyńska, akcja politycznych i społecznych organizacyj żydowskich o szkoły państwowe z wykładowym językiem żydowskim i wreszcie reakcja ze strony starszej generacji na antyreligijne wystąpienia młodzieży żydowskiej.-

Do ważniejszych przejawów w ruchu wywrotowym w okresie sprawozdawczym należała akcja komunistów w Białymstoku, związana zasadniczo z przewlekającym się strajkiem piekarzy białostockich i strajkiem robotników przemysłu włókienniczego w Łodzi. W pierwszym wypadku akcja ta sparaliżowana została aresztowaniem kierownika komitetu strajkowego Nowodworskiego Abrama, członka OK.KPZB.Białystok i winnych wystąpień terorystycznych, w drugim zaś wypadku propagandystyczne wystąpienia komunistów rozbijają się o przeciwstrajkowe nastroje włókniarzy białostockich, wyczerpanych strajkiem czerwcowym. Sądząc z dotychczasowych spostrzeżeń, przypuszczać można, że robotnicy przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym nie poprą czynnie strajku łódzkiego i, że tylko przez odbycie wiecu manifestacyjnego dnia 21b.m. zresztą poświęconego także kampanji przedwyborczej PPS. i Bundu do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku, zamanifestują solidaryzowanie się ze strajkującymi włókniarzami łódzkimi.-

Stan bezpieczeństwa publicznego w przygraniczu i w poszczególnych powiatach Województwa Białostockiego zmianom nie uległ.-

Na rynku pracy obserwowany jest nieznaczny wzrost bezrobocia /z 2260 dn.11.bm.do 2332 dnia 19 bm/ oraz wzrost tendencyj strajkowych wśród robotników przemysłu spożywczego i skórzanego.-

-:-:-:-:-:-

aplikacyjny, który przedewszyśkiem zwrócony jest przeciw Żydom. Nauczycieli żyd. w gimnazjach rządowych zupełnie brak w całej Polsce. Takież same widmo ruiny zagraża również żydowskiemu kupcowi, rzemieślnikowi, inteligentowi i robotnikowi, a perspektywy żyd. akademika na "prawo do pracy" pogarszają się z roku na rok

---

gmina krzemieniecka - we wsiach :

1/ Suchinicze członków 25 zarząd - Szmip Aleksander- prezes, Waluk Benedykt - skarbnik i Masiuk Bronisław - sekretarz;

2/ Winiowce, członków około 30, zarząd - Sconik Stanisław - sekretarz, Kuryłowicz Bronisław - zastępca sekretarza i Kononowicz Bronisław - skarbnik;

3/ Hrycewicze, członków około 20, zarząd - Chwiedźuk Józef - prezes, Szmindra Józef - sekretarz i Szmindra Bolesław - skarbnik;

4/ Wojniewicze, zarząd - prezes - Kuprasz Franciszek;

gmina mścibowska:-

we wsi Andrzejewicze, członków około 20, zarząd - Barolewicz Józef - prezes, Kowalewicz Józef - skarbnik i Jakubajło Franciszek - sekretarz.-

Zgromadzeni dnia 11.b.m. na zwołanem przez Worobieja Adama zebraniu organizacyjnem mieszkańcy wsi Sawicze, gminy Krzemienieckiej, odmówili należenia do Stronnictwa Chłopskiego.-

Powiat sokólski.

W Sokółce otwarty został sekretarjat powiatowy Stronnictwa Chłopskiego.-

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe " Wyzwolenie".

Powiat Bielsk-Podl.

Na dzień 15.b.m. w Kleszczelach zapowiedziany był wiec sprawozdawczy posła Michała Roga, który jednakże z przyczyn bliżej nieznanych w dniu tym do Kleszczel nie przybył. Na wiecu, który odbył się pomimo nieprzybycia posła Roga, przemawiał mąż zaufania Stronnictwa Wójcik Adam ze wsi Kośna, gminy Kleszczele, który wzywał zebranych / około 60 osób/ do wysłania delegatów na zjazd P.S.L. " Wyzwolenie" do Lublina i wzięcia udziału w obchodzie 10-lecia Niepodległości Rzeczypospolitej.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2793/28.T.
Dnia 20.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

IV. Polskie Związki i Stowarzyszenia Społeczne.

a/ Związek Strzelecki.

Powiat Kolneński.

Oddziały Związku Strzeleckiego w powiecie Kolneńskim zorganizowały w ubiegłym tygodniu ćwiczenia polskie i szereg kursów kulturalno - oświatowych.-

b/ Związek Młodzieży Polskiej.

Powiat Ostrów -Maz.

Dnia 14.b.m. na zwołanem w Bogutach przez miejscowego proboszcza,ks. Kłobukowskiego zebraniu członków Związku Młodzieży Polskiej omówiono szereg spraw organizacyjnych i postanowiono założyć własną introligatornię.-

Obecnych - około 100 osób.-

Powiat Kolneński.

We wsiach Kąty, Kolimągi i Mały Płock,gminy Mały Płock powstały Koła męskie Związku Młodzieży Polskiej.-

c/ I n n e.

Organizacja obchodu dziesiątej rocznicy pułków stacjonowanych w Grodnie.

Wśród społeczeństwa grodzieńskiego zauważono duże ożywienie w związku ze zbliżającą się rocznicą powstania pułków: 81.p.strz.Grodzieńskich i 23.p.ułanów grodzieńskich.-

Dnia 8 b.m.odbyło się pod przewodnictwem Starosty grodzieńskiego i przy udziale Starosty sokólskiego zebranie organizacyjne Komitetu urządzenia obchodu 10-lecia powstania wymienionych pułków,na którem wybrany został Komitet Wykonawczy,mający się zająć organizacją obchodu. Do akcji obchodu postanowiono wciągnąć również społeczeństwo z powiatu wołkowyskiego. Jako dowód widomej łączności która wiąże społeczeństwo grodzieńskie z obu tymi pułkami,uchwalono ufundować obu pułkom orkiestry; na ten cel Sejmik Grodzieński wyasygnował już 2000 zł.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2793/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

Dnia 20 października 1928 r.

V. Sekty religijne.

Gmina Kościoła Narodowego w Łomży.-

Akcja propagandystyczna gminy Kościoła Narodowego w Łomży znacznie się wzmaga. Akcję t prowadzi ksiądz Rogowski, który przebywa w Łom już od kilku tygodni. Pozostaje on w kontakcie z miejscową Radą polskich związków zawodowych, która ułatwia mu zwoływanie zebrań we własnym lokalu. Z pośród zjednanych już zwolenników ks. Rogowski organizuje chór, który będzie występo wał przy odpra wianiu nabożeństw liturgicznych.

Dnia 14 bm. w Domu Ludowym w Łomży ks.Ro gowski wygłosił w obecności około 300 osób od czyt n.t."Chrystus a Mamon". Prelegent w swoich dowodzeniach, wychwalając idee Kościoła Narodo wego, potępiał zarazem duchowieństwo katolickie twierdząc, że za pieniądze daje ono rozgrzesze nia i odpuszcza największe przestępstwa natury moralnej, oraz że niektórzy księża Kościoła Ka tolickiego przyczynili się do rozbioru Polski, przyczem wymienił szereg nazwisk dostojników Kościoła Katolickiego, którzy byli szpiegami w czasie prowadzonych wojen i działali na zgubę Polski.-

Następnie przemawiał Kliszcz Bronisław, bez określonego zajęcia z Łomży, który krytyko wał duchowieństwo katolickie, dowodząc, że Pań stwo Polskie na skutek zawartego Konkordatu z Watykanem musi zapłacić olbrzymie sumy, które można byłoby obrócić na więcej pożyteczne i k nieczne potrzeby Państwa. Po skończonym odczy

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2793/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

Dnia 20.października 1928 r.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi.

Odczyt rabina Dawkuka z Jerozolimy.-

Dnia 14 bm. w synagodze w Wysok.em-Mazowieckiem rabin Dawkuk z Jerozolimy wygłosił odczyt o życiu żydów w Palestynie przy obecności około 350 osób.-

Zrzeszenie kobiet żydowskich w Wołkowysku.-

Dnia 13 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie zrzeszenia kobiet żydowskich. Zebranie zagaiła Baraszowa Joche; przewodniczyły Judzik Chaja, Zapolańska Jachowa, Kapłan Bejla, Siedlecka Zofja i Kowieńska Sonia. Omawiano kwestję wychowania dzieci i założenia zakładu freblowskiego, poczem dokonano wyborów zarządu Zrzeszenia, do którego weszły: Barasz Jahwe, Kapłan Bejla, Szkolnik Cla, Siedlecka Zofja, Salman Inda, Judzik Chaja, Mordko Luba, Kowieńska Sonia, Porozowska Marja, Zapolańska Jahwe i Szejn Złata.-

Akademja "Keren-Kajemet Izrael" w Wołkowysku.-

Dnia 13 bm. w Wołkowysku odbyła się akademja młodzieży, należącej do organizacji "Keren Kajemet Le Izrael". Przemawiał Rozenbaum Dawid, który streścił dotychczasową działalność organizacji "Keren Kajemet". Obecnych - około 300 osób.-

Zebranie w sprawach lokalnych w Wołkowysku.-

Dnia 13 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie ludności żydowskiej, na którem omawiano sprawę utworzenia 7-mio klasowej szkoły powszechnej. Przemawiali Lew Szymon z Wołkowyska i Tabaczyński z Białegostoku, którzy nawoływali obecnych do utworzenia wspomnianej szkoły i podjęcia wysiłków w kierunku urządzenia imprez dochodowych celem zebrania po-

cholską zdziałali dużo złego. Zdaniem prelegenta w myśl ostatnich uchwał Profinternu komuniści szerzą ferment w związkach zawodowych przez podrywanie zaufania robotników do przywódców tych związków. Klasa robotnicza w swej trudnej walce z kapitałem musi walczyć z jednej strony z faszystami, chadekami i t.p., z drugiej zaś - z komunistami, którzy starają się sprowadzić robotnika na manowce. W końcu nawoływał do masowego zapisywania się do zw.zaw. i solidaryzowania się z robotnikami polskimi, gdyż tylko tą drogą robotnicy żydowscy zdołają się wyzwolić z jarzma kapitalistów. Odczyt wygłoszony był w języku polskim w obecności około 100 osób.-

Tegoż dnia Zygielbaum wygłosił w Łomży drugi odczyt n.t. "Rozwój kulturalny mas żydowskich". Prelegent scharakteryzował stan kulturalny żydowskich mas robotniczych przed powstaniem Bundu, kiedy masy te pogrążone były w ciemności i fanatyzmie żydowskiego "ghetta" i nie były uświadomione społecznie, a pod względem ekonomicznym oddane były na pastwę kapitału i przezeń niemiłosiernie, w wyrafinowany sposób, wyzyskiwane. Następnie podniósł zasługi Bundu na polu uświadomienia społecznego i kulturalno-oświatowego robotniczych mas żydowskich. Krytykował działalność ortodoksów jako wstecznników. Na zakończenie potępiał działalność komunistów, nazywając ich prowokatorami mas robotniczych, oraz nawoływał do jak najliczniejszego zaciągania się w szeregi związków zawodowych i współpracy z P.P.S. Na odczycie było zebranych około 180 osób, przeważnie członków i sympatyków "Bundu".-

b/ Białorusini

Towarzystwo Szkoły Białoruskiej.

Powiat Grodzieński.- Dnia 14 bm. w Grodnie odbył się zjazd okręgowy delegatów hurtków Towarzystwa Szkoły Białoruskiej z powiatu grodzieńskiego. Przewodniczył Prusak Stefan, mieszka-

szczerze oddani idei białoruskiej i, że w Zarządzie Głównym znaleźli się zdrajcy tej idei, Ostrowski i inni, którzy poszli na usługi Rządu i zaprzedali sprawę białoruską wzamian za co Rząd powierzył im gimnazjum białoruskie w Wilnie.-

Streszko Bazyli, czynny członek K.P.Z.B., karany więzieniem za działalność komunistyczą, nawiązując do przemówienia Kiziewicza Michała, a w szczególności do poruszanej przez ostatniego zdrady idei białoruskiej, oświadczył, że na walny zjazd delegatów T-wa Szkoły Białoruskiej w Wilnie należy wysłać ludzi szczerze oddanych pracy na gruncie białoruskim, przyczem zaproponował odbywający się zjazd okręgowy odroczyć na dzień 19 bm., gdyż na zjazd ten nie przybyli przedstawiciele wszystkich hurtków /według obliczeń Streszki na zjazd powinno było przybyć 56 delegatów/.-

Przeciwko wnioskowi Streszki zaoponował Kiziewicz Filip, który wyjaśnił, że zaproszenie na zjazd otrzymały wszystkie hurtki, których delegaci tylko ze względów czysto technicznych na zjazd stawić się nie mogli.-

Następnie przystąpiono do wyborów delegatów na walny zjazd w Wilnie, przyczem zostali wybrani: Kuryłowicz Józef ze wsi Bondary i Kiziewicz Michał ze wsi Strzeley. Jako trzeciego, zapasowego kandydata wybrano Chomka Jana ze wsi Dublany. Wysunięte kandydatury Błagodyra Jana i Siewruka Piotra upadły.-

Po wyborach delegatów Kiziewicz Michał i Kiziewicz Filip nawoływali zebranych do podjęcia intensywnej agitacji wśród ludności białoruskiej celem zbierania podpisów i składania deklaracyj na szkoły białoruskie oraz rozdawali w większej ilości druki wspomnianych deklaracyj.-

W końcu Łomaszewiczówna Nadzieja złożyła sprawozdanie z działalności Okręgowego Zarządu T-wa Szkoły Białoruskiej w Grodnie i nadmieniła, że lokal komitetu znajdu-

Powiat Bielsk-Podl.

Dnia 14 bm. we wsi Krzywa, gm. Pasynki przy udziale delegata Okręgowego Zarządu T.S.B. w Swisłoczy, powiatu wołkowyskiego, Ostapczuka Maciej odbyło się zebranie członków hurtka T.S.B. w Krzywej /10 osób/ pod przewodnictwem Strzelczuka Wincentego, prezesa hurtka.- Przemawiali - Strzelczuk Wincenty w kwestji wynajęcia lokalu dla biblioteki hurtka T.S.B. w Krzywej, uiszczania zaległych składek członkowskich, wybrania bibliotekarza, oraz delegat Ostapczuk Maciej w sprawie ~~xxxxxxxxxxxx~~ ustąpienia dotychczasowego Zarządu Głównego T.S.B. w Wilnie i wysłania delegata na mający się odbyć dnia 21 bm. w Wilnie zjazd delegatów T.S.B. Obecni przez aklamację wybrali jako delegata Osipiuka Bazylego mieszkańca wsi Krzywa.-

Ostapczuk Maciej przybył do wsi Krzywa w dniu 13 bm. o godz.18-ej i zaraz w mieszkaniu Nadzieji Kondraciuk odbył poufną konferencję z Wincentym Strzelczukiem, Osipiukiem Bazylim, Strzelczukiem Jakóbem i Nadzieją Kondraciuk. Według uzyskanych informacyj na zjazd T.S.B. w Wilnie mają udać się delegat hurtków T.S.B. w powiecie bielskim, delegat hurtków T.S.B. w pow. wołkowyskim i niezależnie od nich delegat Okręgowego Zarządu T.S.B. w Swisłoczy.

Powiat Białostocki.

Dnia 14 bm. na odbytem pod przewodnictwem Kuźmina Szymona zebraniu Zarządu Okręgowego Twa Szkoły Białoruskiej wybrano Kuźmina Szymona, Sidorowicza Konstantego i Matrończyka z Białegostoku, Ostrowieckiego Aleksandra z Michałowa, Petelskiego Mikołaja z Gródka i Grzesia Konstantego z Zabłudowa jako delegatów na mający się odbyć dnia 21 bm. w Wilnie zjazd walny delegatów Twa S.B.-

Tegoż dnia odbyło się w Michałowie zebranie członków hurtka T.S.B., na którem powołano do za-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2793/28.T.
Dnia 20.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat sokólski. W nocy z dn. 12.na 13 b.m. rozrzucone zostały w Sokółce w ilości około 80 egzempl.następujące wydawnictwa komunistyczne :

a/ odezwa KC." Organizujcie się do walki strajkowej przeciw zamachom obszarniczym", wydana przez KC.KPP.w sierpniu 1928 r. w języku polskim;

b/ Czasopismo " Czerwony Sciah" Nr.3.;.

c/ odezwa p.t." Niech żyje Międzynarodowy Dzień Młodzieży", wydana przez KCZMK.w Polsce w sierpniu 1928 r. w języku polskim;

d/ Odezwa p.t. " Do ogółu robotników i chłopów",wydana przez KCKPZB. w sierpniu 1928 r. w języku polskim;

e/ odezwa p.t. " List otwarty" KCKPZB.do wszystkich robotników i włościan Zachodniej Białorusi",wydana w Wilnie w języku rosyjskim i białoruskim;

f/ odezwa p.t. " Przeciw okupacji Litwy przez polskich imperialistów,wydana przez VI.wszechświatowy kongres Komunistycznej Międzynarodówki 1928 r.w języku białoruskim;

h/ plakat z napisem " Głos więźnia politycznego".-

Powiat Białostocki. Dnia 11.b.m. w Białymstoku odbyło się posiedzenie "Kolegium referentów", na którem ps. " Turek" odczytał referat n.t. " Amsterdam i Profintern." a kierownik "agitpropu" OK.KPZB. Białystok zobrazował program pracy agitacyjnej wśród robotników na najbliższą przyszłość.-

W związku ze strajkiem włókniarzy w Łodzi OK.KPZB.Białystok otrzymał z Warszawy szereg aktualnych wydawnictw komunistycznych,wzywających włókniarzy białostockich do poparcia strajku w Łodzi.-

./

Oddziału T-wa Kursów Wieczorowych dla robotników żydów w Brańsku uzyskano dowody działalności antypaństwowej brata jego Pejsacha Sokołowicza, którego zatrzymano i z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Ostrołęcki.

Zarządzeniem z dnia 18.b.m.Urząd Wojewódzki rozwiązał lokalne Stowarzyszenie " Bibljoteka im.Pereca"w Ostrołęce, którego działalność antypaństwowa zagrażała bezpieczeństwu publicznemu.-

d/ Wyroki:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 16.b.m. skazany został na 8 lat ciężkiego więzienia z zaliczeniem aresztu prewencyjnego Szagun Jerzy vel Kłaczewski Stefan, b.sekretarz OK.KPZB. Białystok, aresztowany w Białymstoku dnia 6.czerwca 1927 roku i oskarżony z art.102 cz.I.K.K. Po wysłuchaniu wyroku zasądzony wzniósł okrzyk: " Precz z białym terorem, precz z faszystowskim Rządem Piłsudskiego! Niech żyje komunizm ! Niech żyje dyktatura proletarjatu."

-:-:-:-:-:-ooOooo:-:-:-:-:-:-

Wyborów wspomnianego delegata nie dokonano z powodu nieprzybycia wymaganej ilości osób. Sekretarz Oddziału Ardziejewski Feliks odczytał zebranym sprawozdanie ze zjazdu robotników przemysłu ~~zk~~ drzewnego w Warszawie, w którym brał udział jako delegat z Augustowa.-

Związek Rzemieślników Żyd. w Skidlu wybór zarządu.

Związek Rzemieślników Żydowskich w Skidlu, powiatu grodzieńskiego wybrał nowy zarząd w składzie: Szafrański Chackiel Krajn Alter, Gabowicz Abram, Ostryński Lipa, Korzuszek Lipa, Galant Icko, Rucki Owsiej i Kiejlis Szmul.-

Związek Zawod. Dozorców Domowych w Łomży.

Dnia 14.b.m. w Łomży odbyło się w sprawach organizacyjnych zebranie członków Związku Zawodowego Dozorców Domowych przy obecności 250 osób.-

Zebranie krawców w Białymstoku.

Dnia 14.b.m. w Związku Rzemieślników Żydowskich w Białymstoku odbyło się zebranie sekcji krawieckiej pod przewodnictwem Migdała Nochima. Przemawiali: Goldberg Ela, Goldberg Motel, Finkiel Hersz i Wileńczyk Ajzyk, którzy domagali się od Zarządu Związku zobowiązania wszystkich członków, by ci wszelkie prace zarobkowe wykonywali tylko w pracowniach. Omawiano również sprawę podatku dochodowego. Pozatem odbyły się wybory do zarządu, w którego skład weszli: Czapliński, Nowik, Warat, Orkin i Zajdeman. Obecnych - około 50 osób.-

Zebranie tkaczy-lonkietników w Białymstoku.

Dnia 15.b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie tkaczy-lonkietników pod przewodnictwem Jankiela Gryncwajga. Przemawiali - Jucht Mendel, Gryncwajg Jankiel, Weber Hirsz i Mielnicki Pejsach, którzy nawoływali obecnych do przestrzegania 8-mio godzinnego dnia pracy.-

Obecnych - około 60 osób.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2793/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.42.

Dnia 20 października 1928 r.

IX. S t r a j k i.

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku.-

Strajk robotników piekarskich w Białymstoku /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.41/ utknął na martwym punkcie.-

Dnia 16 bm. na polecenie władz sądowych aresztowany został faktyczny kierownik strajku, Nowodworski Abram, członek OKKPZB.Białystok i prezes oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego, którego działalność w związku z omawianym strajkiem nosiła wybitne cechy działalności antypaństwowej. Po aresztowaniu Nowodworskiego strajkujący piekarze odbyli zebranie, na którem debatowano nad sprawą zlikwidowania strajku w drodze odwołania się do pośrednictwa władz administracyjnych.-

Zauważyć należy, że również właściciele piekarń dążą do rychłego zlikwidowania strajku.

OKKPZB Białystok wydał w ub.tygodniu ulotki w języku polskim i żargonie, nawołujące ogół robotników w Białymstoku do poparcia strajkujących piekarzy.-

Dnia 15 bm. przekazani zostali z materjałami oskarżenia Wize Ryszard i Celiński Kazimierz zatrzymani pod zarzutem rzucenia granatu ręcznego pod piekarnię Parafjanowicza w Dojlidach Fabrycznych w nocy z dnia 12 na 13 bm.-

Bezpośrednim sprawcą rzucenia granatu był Celiński Kazimierz, który przyznał się do zarzucanego mu przestępstwa.-

Na dzień 21 bm. zapowiedziany został w Białymstoku wiec manifestacyjny, na którym mają przemawiać poseł Dubois Stanisław, Gałaj Wawrzyniec, prezydent m. Suwałk i prezes Okręgowej Rady Kl. Zw. Zaw. w Suwałkach, Leśniewski, burmistrz m. Ostrów-Mazow. i inni.-

Wiec ten jednocześnie będzie przedwyborczym do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku.-

---+++++++++++++++++++++---

cze Doroszewicza Włodzimierza mieszk. wsi Przydługie i Powiedajko Aleksandra mieszk. wsi Brzostowica aresztowano i z materjałami oskarżenia przekazano Sędziemu Śledczemu II. Rewiru w Grodnie.-

ystąpienie czynne rzeciwko szer.P.P. pow.wołkowyskim.

Dnia 17.b.m. robotnicy leśni, zatrudnieni w firmie "Rabwil" w Jatwiesku, gm. Swisłocz, pow. wołkowyskiego, w drodze do st.kol. Swisłocz - w stanie pijanym spowodowali awanturę i pobili interwenjujących szeregowych P.P. Kiwitera Stanisława i Szewko Teofila ze stanu posterunku P.P. w Swisłoczy.-

Winnych pobicia wspomnianych szeregowych P.P.- robotników Subdę Bronisława, Subdę Feliksa, Subdę Stanisława, Kukiełkę Józefa i Puszczyna Jana, wszystkich pochodzących z pow. węgrowskiego - zatrzymano.-

Pożary:

W nocy z dn. 19 na 20.b.m. spalił się w Długosiodle, pow. ostrowskiego - dom, w którym mieścił się Sąd Pokoju. Akta sądowe uległy zniszczeniu. Przyczyny pożaru narazie nie ustalono, zachodzi jednakże przypuszczenie, że przed pożarem miała miejsce kradzież aktów sądowych. Na miejsce pożaru wyjechał komendant powiatowy P.P.-

W ub.tygodniu zanotowano siedm większych pożarów; straty wyrządzone przez te pożary obliczane są na sumę około 130 tysięcy złotych.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. BP. 2793/28 T.

Dnia 20 października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 42.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

N e g a t y w n e.-

partyjnym i rozłamem, P.S.L."Wyzwolenie" Zjazdem w Lublinie, Stronnictwo Narodowe rozpoczętą akcją konsolidowania obozu prawicy i t.d.- Najbardziej żywotną działalność uzewnętrzniły P.P.S. i Stronnictwo Narodowe.-

PPS.dokonała niejako przeglądu swych sił,który wypadł dla niej korzystnie. Ani jedna jej organizacja na terenie Województwa Białostockiego nie opowiedziała się za warszawskim OKR., co jednakże nie dowodzi, by Frakcja PPS. nie posiadała tutaj zwolenników. Odbyta dnia 21 b.m. w Białymstoku konferencja delegatów Komitetów P.P.S. z powiatów białostockiego, grodzieńskiego, suwalskiego , sokólskiego, bielskiego, ostrowskiego, wys.-mazowieckiego, wołkowyskiego i augustowskiego 29 głosami przeciwko 11 potępiła Frakcję PPS., ale przebieg jej, dość burzliwy,świadczyć może wymownie o tem że w dużej mierze o wyniku konferencji zdecydowały zbliżające się w Białymstoku wybory do Zarządu Kasy Chorych,przed którymi zwolennicy Frakcji PPS. powstrzymują się od wywołania rozłamu w organizacjach partyjnych i brak jakiejkolwiek akcji ze strony Frakcji w tych organizacjach.- Na uwagę zasługują - fakt,że w konferencji nie brali udziału delegaci ZZK., reprezentowanego w OKRPPS.Białystok i oświadczenie członka Wydziału Wykonawczego Centrali ZZK. Staniewskiego na zebraniu Oddziału ZZK. w Wołkowysku dnia 20.b.m., że ZZK. zachowa wobec walk wewnętrznych w PPS. całkowitą neutralność ażeby uniknąć rozbicia.-

Samo wystąpienie Frakcji PPS. budzi wzrastające stale zainteresowanie nietylko wśród miejscowych organizacyj PPS. ale także w Kołach innych stronnictw opozycyjnych,czego wyrazem jest zwrot organu Ch.D., grodzieńskiego "Nowego Życia" z sympatjami w kierunku PPS.i potępienia dla Frakcji PPS. To samo "Nowe Życie " , ścierające się dość ostro do niedawna z prasą b. Związku Ludowo - Narodowego, ostatnio zdeklarowało się na rzecz "akcji " konsolidacyjnej Stronnictwa Narodowego co do pewnego stopnia ilustruje podkreślane w poprzednich sprawozdaniach przegrupowanie organizacyj Ch.D.na korzyść

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

Dnia 27 października 1928 r.

II. Przegląd prasy.

Grodzieńskie "Nowe Życie" /w numerze 97 z dnia 18 bm./ w art."Rozbijanie klepek" oskarża masonerję o rozpoczęcie w ostatnich czasach formalnych ataków na Kościół Katolicki, walk z religją, wywoływanie rozłamów wśród organizacyj politycznych, rolniczych, zawodowych i spółdzielczych, oraz powoływanie do życia i budowanie tworów mechanicznych bez życia i przekonań /wierzeń politycznych i społecznych/. Autor artykułu przychodzi do wniosku, że akcja masonerji wytworzyć może chaos w stosunkach społecznych i politycznych ze szkodą dla państwa i społeczeństwa, przyczem niedwuznacznie czyni aluzje do rozłamu w PPS i powstania "Przedświtu", oraz zmiany orjentacji politycznej redaktora "Gazety Grudziądzkiej", Kulerskiego.-

W tymże numerze "Nowe Życie" wyraża radość z powodu ukonstytuowania się władz Stronnictwa Narodowego i ustalenia jego programu. Z racji zebrania się w dniu 7 bm. pierwszej Rady Naczelnej Stronnictwa Narodowego czasopismo zaznacza, że Stronnictwo Narodowe, które ma zapewniony przypływ świeżych i młodych sił, już w pierwszym okresie swej działalności organizacyjnej skupiło nietylko działaczy Związku Ludowo-Narodowego, Obozu Wielkiej Polski, Chrześcijańsko-Narodowych i Narodową Organizację Kobiet oraz tych innych, co popierali przy wyborach listę katolicko-narodową, ale cały szereg innych narodowców, a jednocześnie zapewnia, że program S.N. jasno wskazuje, jak naród iść powinien na drodze moralnego i gospodarczego odrodzenia.-

Łomżyński tygodnik "Życie i Praca" /numer 43

b/ Prasa żydowska.

Białostocki, żargonowy tygodnik "Dos Naje Łebn" w numerze z dnia 19 bm. zamieścił artykuł posła Wygodzkiego p.t. "Rząd Piłsudskiego a Koło", traktujący o stosunku Rządu do żydowskiego klubu sejmowego. W artykule tym poseł Wygodzki zaznacza na wstępie, że Rząd "gniewa się" na Koło żydowskie, że ten gniew szczególnie odczuwają ci członkowie Koła, którzy jako przedstawiciele Komisyj, pozostają w ścisłym kontakcie z Ministerstwami. Co Rząd zarzuca "Kołu żyd." - zapytuje autor - czy to, że głosowało przeciw budżetowi na rok 1928-29 - i pisze dalej: "Koło głosowało przeciw budżetowi widząc, że głosy jego nie będą miały wielkiego znaczenia przy głosowaniu, a będą tylko wyrazem protestu i manifestacji przeciwko narzuceniu na żydów ogromnych ciężarów podatkowych; secundo, "Koło" nigdy nie identyfikowało polskich rządów a temsamem i rządu Marszałka Piłsudskiego z Państwem Polskiem. Tylko w czasach caratu, to co było przeciw rządowi, było także i przeciw państwu, ale w polskiej Republice demokratycznej rządy i państwo - są to dwie odrębne rzeczy.... Posłowie w Sejmie nigdy nie przysięgają na wierność rządowi. Cała ta sprawa przyjmie inny obrót i stanie się zrozumialszą, jeżeli żydzi więcej uwagi zwrócą nie na to, co rząd mówi, lecz co robi". Rząd, stwierdza dalej autor, "dał żydom zamiast gmin narodowo-świeckich gminy religijne. Rząd nie nadaje praw żydowskim szkołom średnim, ani też niema pieniędzy dla żydowskich szkół ludowych. Rząd za-warł sojusz ze wszystkimi antynarodowo-żydowskimi elementami, posługując się staro-łacińską receptą - "dziel i panuj". Jednem słowem, Rząd dąży wszelkiemi siłami do asymilacji żydów i przeto występuje przeciwko żydom narodowcom. I to

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

Dnia 27 październ.1928 roku

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Grodzieński.

Dnia 15 bm. poseł Łazarski zwołał wiec sprawozdawczy w Indurze i zebranie członków BBWzR w urzędzie gminnym w Hornicy, na których podkreślał nieprodukcyjność prac Sejmu i wypływającą stąd konieczność naprawy Konstytucji oraz pomijanie przez poszczególne stronnictwa opozycyjne interesów Państwa w walce z Rządem.-

Na zebraniu obecnych było około 30 osób, na wiecu zaś około 100 osób.-

Powiat Białostocki:

Dnia 22 bm. w lokalu Wojewódzkiego Sekretarjatu BBWzR w Białymstoku odbyło się zebranie przedwyborcze do Zarządu Kasy Chorych z udziałem przedstawicieli urzędników państwowych, b.wojskowych, robotników i pracowników umysłowych. W wyniku obrad uznano konieczność zblokowania się szeregu organizacyj do wspólnej akcji wyborczej pod egidą BBWzR.-

b/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Grodzieński.

Dnia 21 bm. na wiecu sprawozdawczym w Indurze poseł Pułjan Romuald omawiał m.in. kwestję walki z komunizmem i sytuację gospodarczą w kraju. W pierwszym wypadku zaznaczył, że stronnictwo jego stoi zdecydowanie na stanowisku bezwzględnej walki z wrogami Państwa, czemu dało wyraz przez swych posłów, którzy głosowali przeciwko wnioskowi stronnictw lewicy w sprawie Ustawy o amnestji

posłanka zaznaczyła, że Rząd w okresie wyborów przyczynił się w znacznej mierze do osłabienia obozu narodowego, oraz że obecnie pomiędzy Sejmem a Rządem powstały tarcia, które w rezultacie odbiją się ujemnie na sytuacji gospodarczej Państwa. Na zakończenie wiecu posłanka Balicka nawoływała do wstępowania do Narodowej Organizacji Kobiet, która, idąc do pracy pod hasłem "Bóg i Ojczyzna", stoi na straży obrony Państwa i Narodu.

c/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Wołkowyski. Instruktor Worobiej Adam zwołał w ub.tygodniu zebrania organizacyjne kół lokalnych Stronnictwa we wsiach Plebanowce, Kopacze, Honczary i Strubnica, gminy pieskowskiej, które efektów organizacyjnych Stronnctwu nie przyniosły.-

Powiat Sokólski. Na kierownika sekretarjatu powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Sokółce wyznaczony został przez posła Sawickiego Rutko Stanisław, kandydat na liście wyborczej do Sejmu Nr.39 w okręgu wyborczym Nr.5 /Obóz Rolników/.-

Dnia 16 bm. poseł Sawicki zwołał wiec sprawozdawczy w Odelsku, na którym obecnych było około 200 osób. Przemówienie posła Sawickiego utrzymane było w ramach znanych Ministerstwu dotychczasowych jego wystąpień wiecowych.-

d/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Łomżyński. Dnia 21 bm. w lokalu redakcji "Wspólnej Pracy" w Łomży odbyło się posiedzenie Okręgowego Komitetu Robotniczego P.P.S. z udziałem posła dra Czarneckiego, który oświetlił istotę rozłamu w PPS, zaznaczając, że rozłam został wywołany przez grupę posłów, którzy oddawna zamierzali przystąpić do BBWzR. Ponadto podkreślił, że program PPS. i jej stosunek do Rządu nie ulegną zmianom i wezwał ze-

powszechnej z powiatu bielskiego/, Gomółiński, Leśniewski, burmistrz m. Ostrowi-Mazowieckiej, Bokierski, Macanko, Kosaczewski, Przytuła, red. Hryniewicz, Trochimowicz, Okroj i inni.-

Dyskusja wykazała rozbieżność poglądów na istotę rozłamu w PPS, oraz uwidoczniła taktykę grupy frakcyjnej /nadchodzące wybory do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku/, dla której powstrzymuje się ona od zdecydowanych wystąpień, wobec czego przytłaczającą większością głosów /29 na 40 obecnych/ uchwalono rezolucję:

1/ potępiającą w ostrych słowach rozbijacką robotę Jaworowskiego,

2/ wyrażającą zaufanie dla polityki C.K.W. i Z.P.P.S.,

3/ stwierdzającą, że PPS. winna trwać w ostrej opozycji do Rządu, który podporządkował swą politykę interesom kapitalistów i ziemian,

4/ oświadczającą, że proletarjat wiejski i miejski wszelkimi środkami przeciwstawi się zamachom na demokrację, broniąc Konstytucji i ordynacji wyborczej.-

Pozatem przyjęto szereg rezolucyj organizacyjnych, między in. postanowiono podzielić partyjny okręg białostocki na trzy obwody, pokrywające się z okręgami wyborczymi Nr.4,5 i 6, zgłosić na kongresie wnioski, zmierzające do zwrócenia uwagi partji na Kresy Wschodnie, utworzenia przy CKWPPS sekretarjatu wyłącznie dla spraw kresowych i powołania do życia pisma pa-rtyjnego w języku białoruskim.-

Na delegatów na kongres wybrano: Przytułę Józefa, red. Hryniewicza, burm. Leśniewskiego, posła Duboisa i Mieszkowskiego, na zastępców zaś - delegata Komitetu PPS w Suwałkach oraz Kossakowskiego, Gomółińskiego i Okroja z Ostrowi Maz. -

Do nowego OKWPPS Białystok zostali wybrani: poseł Dubois - prezes, Przytuła Józef - viceprezes, Gomółiński -

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 43.

Dnia 27 października 1928 r.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

a/ Związek Strzelecki.

Powiat Grodzieński:

W Wołpie powstał oddział Związku Strzeleckiego, do którego zarządu weszli - Lubkiewicz Józef, wójt gminy - prezes, Lilenkiewicz Władysław, rolnik - viceprezes, Pietrowicz Czesław, osadnik - sekretarz i Pietrowicz Bolesław, rolnik - członek. Nowozorganizowany oddział liczy około 40-tu członków.-

Rozkazem Komendy Głównej Związku Strzeleckiego na miejsce Stanisława Hochfelda mianowany został Komendantem Okręgu Grodzieńskiego Jerzy Ursyn-Niemcewicz, właściciel maj.Ciecierówka, gm.W.Brzostowica czynny i popularny działacz społeczny, znany szczególnie z formowania w pierwszym roku wskrzeszenia Państwa Polskiego ochotniczych oddziałów wojskowych, które zostały włączone później do stałych formacyj wojskowych.-

Powiat Szczuczyński:

We wsi Grabowo, gminy tejże nazwy powstał oddział Związku Strzeleckiego, liczący około 30 członków.-

Powiat Suwalski:

We wsi Giby zorganizowano oddział Związku Strzeleckiego, liczący 15 członków.-

działacze społeczni, a nie organizacje jako takie i, że na zebraniu organizacyjnem Komitetu obecni byli przedstawiciele prawie wszystkich organizacyj społecznych, istniejących w Grodnie.-

d/ Akcja P.W. i W.F.

Powiat Grodzieński.

W Urzędzie gminnym w Skidlu odbyło się w ubiegłym tygodniu walne zebranie młodzieży wiejskiej roczników przedpoborowych. Przemawiali oficerowie przysposobienia wojskowego, zachęcając zebranych do wstąpienia do oddziałów przysposobienia.-

Część zebranych zapisała się do przysposobienia wojskowego, jednakże większość, ulegając agitacji działaczy białoruskich, jak Ciećko Grzegorza i innych, nie wyraziła swej zgody należenia do organizacji P.W., oświadczając, że uważa ją za wrogą dla białorusinów.-

Powiat Bielsk. Podlaski.

Dnia 18 bm. w Bielsku-Podlaskim odbyły się manewry oddziałów przysposobienia wojskowego. W manewrach brało udział około 800 osób.-

e/ I n n e.

L.O.P.P.

Dnia 21 bm. adwokat Ułas z Warszawy wygłosił w Łomży odczyt propagandowy na rzecz L.O.P.P. - Podkreślił on zrozumienie kolejarzy dla roli lotnictwa w dobie obecnej, stanowiącego potężny element siły obronnej państwa.-

Legja Inwalidów W.P.

Dnia 21 bm. ukonstytuował się w Białymstoku zarząd okręgowy Legji Inwalidów W.P. w następującym składzie: prezes - Tchórzewski, płk. inwalida, sekretarz - Firek Augustyn skarbnik - Koczara, oraz członkowie - Rutkowski Józef i Kurpios Władysław.-

-+++++++++++++++++++-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr. BP. 2835/28.T.
Dnia 27 października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi

Organizacja Poalej-Syon w Skidlu -odczyt.

Organizacja Poalej-Syon / prawicy / w Skidlu, powiatu grodzieńskiego zorganizowała odczyt, poświęcony kwestjom kolonizacji żydów w Palestynie i Rosji Sowieckiej. Obecnych na odczycie było około 200 osób.-

Odczyt Lejzora Lewina w Małkini.

Dnia 21. b.m. w Małkini, pow. Ostrowskiego w T-wie "Kultur - Liga " wygłosił odczyt Lejzor Lewin z Warszawy /"Bund"/ na temat: " Bundyzm, sjonizm i jewsekjizm". Prelegent oświetlał programy partyjne i zachodzące między nimi różnice. Na odczycie było około 40 osób, z których większość zupełnie nie orjentowała się w zagadnieniach politycznych.-

Odczyt N.Zechlińskiego w Zarębach Kościelnych.

W tymże dniu w Zarębach Kościelnych, pow.ostrowskiego, w T-wie Kursów Wieczorowych dla robotników Noech Zechliński z Warszawy / sjonista /wygłosił odczyt n.t. " Kooperacja w Palestynie". Prelegent zobrazował rozwój kooperatyw w Palestynie i osiągnięte przez nie sukcesy. Obecnych na odczycie było około 30 osób.-

Odczyt Lwa Ichoka w Brańsku.

Dnia 20.X.b.r. w Brańsku, powiatu bielskiego odbył się odczyt, urządzony przez Oddział Zw.Rzem.Żydów w Brańsku. Przybyły z Białegostoku prelegent Lew Ichok poruszał sprawy organizacyj żydowskich, Zw.Rzem.Żydów, strajku w Łodzi i kwestję emigracji do Palestyny. Obecnych było około 70 osób. -

Bund w Brańsku.

Tegoż dnia w Bielsku - Podlaskim, odbyło się zebranie informacyjne, zwołane przez miejscowych działaczy " Bundu ". Przewodniczył Tykocki Chona z Bielska Pdl., Przemawiała Fligielówna Chanja z Białegostoku, która nawoływała obecnych / około 90 osób / do popierania "Bund" i zasilenia jego szeregów, dowodząc, że tylko "Bund" nale

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr. BP. 2835/28.T.
Dnia 27.października 1928 r.

20

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Powiat Suwalski.

Dnia 22.b.m. aresztowany został w powiecie suwalskim poszukiwany przez Wydział Śledczy w Grodnie Baranowski Arsenjusz, winny brania udziału w zamachu na konfidenta Miruk Gierasima dnia 29.maja br. w Grodnie / sprawozdanie Urzędu Wojewódzkiego z dnia 23/X.br. Nr.BP. 2808/28.T./. Baranowski zbiegł po wspomnianym zamachu do Rosji Sowieckiej, skąd został przez G.P.U. wydalony, wobec czego w obawie przed aresztowaniem wyjechał do Niemiec; władze niemieckie wysiedliły go do Polski i oddały w ręce organów służby bezpieczeństwa publicznego.-

Baranowskiego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym w Grodnie.-

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 19.b.m. dokonano rewizji w mieszkaniach Aleksandra Bartoszewicza i Siedzina Komłada w Kiwaczynie, podejrzanych o należenie do KPZB. W mieszkaniu Aleksandra Bartoszewicza znaleziono fotografję przebywającego w Rosji Sowieckiej Mikołaja Bartoszewicza / nadesłaną przez niego z Rosji /, autora listu z pogróżkami, nadesłanego anonimowo z Rosji sołtysowi wsi Kiwaczyno Janowi Łukaszewiczowi /: vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39 :/.-

Powiat Białostocki:

W dniu 21. b.m. rozrzucono w Białymstoku kilkadziesiąt egzemplarzy ulotki OK.KPZB.Białystok w języku polskim i żargonie p.t. " Towarzysze robotnicy. Szósty tydzień mija, jak robotnicy piekarscy strajkują. Komisja Okręgowa, Zarząd Główny nic nie uczynili, by dopomóc strajkującym. Do strajku powszechnego w celu poparcia bohaterskich robotników piekarskich. Precz z socjalfaszyzmem. Zbierajcie pieniądze. Precz z łamistrajkami. Precz z dyktaturą faszystowską. Precz z terorem faszystowskim. Niech żyje walka aż do zwycięstwa." -

-/-

12/ 398 egz. ulotki w żargonie, pisanej na maszynie i odbitej na szapirografie, a omawiającej strajk piekarzy w Białymstoku;

13/ 227 egz. ulotki komunistycznej w żargonie, wymierzonej przeciwko Komisji Okręgowej Klasowych Związków Zawodowych PPS. w Białymstoku;

14/ 700 egz. odezwy w żargonie, jak w p.11/;-

Szabat Zofja została w dniu 25.b.m. z materjałami oskarżenia przekazana Prokuratorowi przy Sądzie Okr. w Białymstoku.

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

Powiat Ostrołęcki:

W nocy z dnia 15. na 16 b.m. rozrzucone zostały w Ostrołęce ulotki KOZMK. w P. z października br. w pobliżu gmachu więziennego i ulotki KCKPP. również z października br. w pobliżu koszar wojskowych.-

Powiat Ostrów -Maz.

Organizacja ZMK. wP. w Broku i Zarębach -Kościelnych zaopatrzone zostały przez OK. ZMK. w P. Łomża w większą ilość wydawnictw komunistycznych, a m.in. także wgz. Nr. 31. Komunikatu Prasowego KC. Czerwonej Pomocy w Polsce.-

Dnia 22 b.m. na terenie niezajętych baraków wojskowych w Małkini rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw KC. ZMK. w P.: 1/ " Do poborowych rocznika 1907 " i 2/ "Do młodzieży komunistycznej", dat. w październiku 1928 r.-

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej, "Samopomoc"

Powiat Łomżyński.

Instruktor Centralnego Komitetu Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej, " Samopomoc", Falkowski Bolesław usiłował przemawiać na okręgowym zjeździe delegatów Związku Robotników Rolnych R.P., odbytym dnia 21 b.m. w Łomży. Prezydjum Zjazdu, poinformowane o zamierzeniach Falkowskiego, nie opuściło go do sali obrad.-

Dnia 21. b.m. nie pozwolono również Falkowskiemu przemawiać na wiecu PPS. w Łomży, na którym poseł dr. Czarnecki

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2835/28.T.
Dnia 27.października 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Związki Klasowe.

Zw.Zawod.Dozorców Domowych w Augustowie.

Powstały w Augustowie Oddział Związku Zawodowego Dozorców Domowych /: vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.40:/ opanowany został całkowicie przez PPS.-

Żydowska Rada Zw.Zawod.w Łomży.

Dnia 18.b.m.w Łomży Żydowska Rada Zw.Zawod.zorganizowała pogadankę nt. " Ruch robotniczy w chwili obecnej". Przemawiali: Mortko Posesorski i Jakób Zamiatyn,którzy podkreślali,że tylko złe warunki bytowania zmusiły włókniarzy łódzkich do strajku i,że klasa robotnicza m.Łodzi w czasie strajku dała dowód solidarności robotniczej.Zamiatyn ponadto zaznaczył, że wśród robotniczych mas żydowskich ,orjentujących się na "Bund",wzrastają tendencje współpracy z PPS. w celu skoordynowania walki z kapitalizmem. Obecnych ± około 120 osób.-

Zw.Zawod.Robotników Rolnych w powiecie szczuczyńskim.

W dniach 16 i 17 b.m. przebywał w Szczuczynie instruktor Związku Zawodowego Robotników Rolnych Tchorek, który omówił z mężem zaufania P.S.L. "Wyzwolenie" Dąbrowskim komasacji sprawy gruntów.-

Związek Drobnych Kupców i Handlarzy w Radziłowie.

W Radziłowie,pow.szczuczyńskiego,zorganizowany został w ub.tygodniu Oddział scentralizowanego Związku Drobnych Kupców i Handlarzy, którego zarząd tworzą - Zandler Moszek Izaak Rzeczko, Sztobiński Chaim, Bursztyn Moszko i Wajnach Jakób.-

Z. Z. K. w Wołkowysku.

Dnia 20.b.m. w lokalu Koła Z.Z.K.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków tegoż Koła pod przewodnictwem Grzelka. Przemawiali viceburmistrz Wasilewski,który zreferował wyniki obrad walnego Zjazdu delegatów ZZK.w Warszawie,oraz Staniewski - członek Wydz.Wykonawczego ZZK.. Staniewski

Stan bezrobocia.

Według danych z dnia 25.b.m. na terenie Województwa Białostockiego bez pracy pozostaje 2415 osób, a mianowicie:

powiat :	ilość	zmniejszenie :	wzrost :	pobiera zapomogi :
augustowski :	-	4	-	—
grodzieński :	367	-	10	10
białostocki :	2048	-	77	167

-:-:-:-:-

Urząd Wojewódzki wystąpił do P.Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Łomży o rozwiązanie Oddziałów scentralizowanych Związków Zawodowych Robotników Przemysłu Spożywczego i Skórzanego w Ostrołęce, których działalność zagraża bezpieczeństwu publicznemu.-

c/ I n n e

Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych.

Dnia 21.b.m. w Wołkowysku odbył się Zjazd powiatowy członków Z.P.N.S.P. pod przewodnictwem Pilniaka z następującym porządkiem dziennym : 1/ zagajenie, 2/ sprawozdanie z działalności zarządu, 3/ sprawozdanie z działalności poszczególnych ognisk, 4/ wnioski na zjazd walny delegatów Z.P.N.S.P., 5/ wybór delegata na zjazd walny, 6/ sprawy służbowe, 7/ wolne wnioski.- Przemawiali: Hagel, Hajdukiewiczówna, Rusek, Gorzyn, Sawicki i Tomkowiczówna. Omawiano sprawy księgarni nauczycielskiej, bibljoteki, ujednostajnienia programu nauczania w szkołach powszechnych, obchodu 10-lecia Niepodległości Państwa Polskiego, Hagel zaproponował usypanie kopca pamiątkowego przez dzieci i sadzenie drzewek oraz wybudowanie domu nauczycielskiego w Warszawie. Obecnych - 58 osób.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

unormowania zarobków w polskich piekarniach.- Wobec tego, że przedstawiciele robotników propozycje właścicieli piekarń odrzucili, konferencja została przerwana i odroczona do dnia 27 bm.-

W dniu 25 bm. część strajkujących, przeważnie chrześcjan, przystąpiła do pracy, godząc się na płacę 60 zł. tygodniowo dla robotników I-ej kategorji i 50 zł. dla robotników II-ej kategorji. Przypuszczać należy, że w dniach najbliższych strajk zostanie ostatecznie zlikwidowany.-

Zapowiedziany przez Okręgową Rady Klasowych Związków Zawodowych wiec manifestacyjny w Białymstoku dnia 21 bm. w związku ze strajkiem włókniarzy łódzkich i piekarzy białostockich odbył się w tym dniu przy udziale około 700 osób.-

Przewodniczył Przytuła Józef; przemawiali poseł Dubois, burmistrz m. Ostrowi - Kazowieckiej Leśniewski, Macanko, Reginella i Gomoliński.-

Poseł Dubois zaznaczył przedewszystkiem, że strajk włókniarzy w Łodzi posiada wyłącznie charakter rozpaczliwej akcji ekonomicznej, a następnie stwierdził, że Rząd, zmuszając przemysłowców łódzkich do przyznania strajkującym 5% podwyżki stawek zarobkowych, wykonał li tylko zręczny manewr, obliczony na pozyskanie sympatyj mas robotniczych. Dalej zarzucał Rządowi, że nie kieruje się dotychczas racjonalną polityką eksportową i że rujnuje kraj, tolerując rabunkową gospodarkę leśną. Sprawa naprawy Konstytucji w oświetleniu programowem PPS, kwestja podatkowa i atak na BBWzR wypełniły treść dalszego przemówienia posła. Burmistrz Leśniewski, Gomoliński, Macanko i Macanko i Reginella wzywali zebranych do poparcia strajkujących włókniarzy łódzkich i wywołania w szeregach PPS.

Wiec zakończony został przyjęciem rezolucji, wzy-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.Tb

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 43.

Dnia 27 października 1928 r.

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Czynny opór policji w Kolnie.-

Dnia 18 bm. mieszkaniec m.Kolna, Koźliński Władysław stawił czynny opór szeregowym P.P. w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.-

Interwencje szeregowych P.P. i stawianie im czynnego oporu.-

Dnia 16 bm. podczas odbywającego się odpustu w m. Suchowoli, powiatu sokólskiego wynikła bójka pomiędzy Zajdlem Władysławem, mieszkańcem m. Suchowola, a Adamem i Wincentym Karpowiczami, mieszkańcami wsi Grodzisk. Pełniący podwówczas służbę szer.P.P. Stefan Olechnowicz z Posterunku w Suchowoli w obronie życia Adama Karpowicza zadał Władysławowi Zajdlowi cięcie szablą w dłoń prawej ręki.-

Tegoż dnia w Nowym-Dworze, powiatu sokólskiego wynikła bójka na noże w piwiarni Soni Odelskiej, wszczęta przez mieszkańców m.Białegostoku Antoniego Wróblewskiego, Piotra Bałabana i Kazimierza Szęciło. Interwenjującym szeregowym P.P. z miejscowego posterunku awanturnicy stawili czynny opór. Winnych wystąpienia przeciwko policji zatrzymano i przekazano ich z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Katastrofa kolejowa.

Dnia 19 bm. pociąg osobowy idący z Białegostoku do Ostrołęki zderzył się około Śniadowa z pozostawionym na tym samym torze wagonem towarowym, napełnionym watą, wskutek czego zostały uszkodzone wagon i częściowo lokomotywa. Wypadków z ludźmi nie było.-

Zabójstwo w powiecie kolneńskim.-

Dnia 20 bm. na drodze pomiędzy wsiami Dudy,

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2835/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

Dnia 27 października 1928 r.

XI. Sprawy graniczne.

Za nielegalne przekroczenie granicy polsko-niemieckiej zatrzymano 25 osób, które przekazano władzom sądowym.-

Zatrzymanie przemytu w powiecie augustowskim.-

Dnia 8 bm. szeregowi P.P. z posterunku w Sztabinie, powiatu augustowskiego zatrzymali mieszkańca Sztabina Szymkucia Antoniego z transportem przemyconej z Niemiec sacharyny, wagi około 30 kg i wartości 150 zł.-

Szymkucia z przemytem odesłano do dyspozycji Urzędu Celnego w Raszkach.-

---

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2835/28.T.
Dnia 27.października 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.43.

XIII. VARIA

Przygotowania do obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej.

W poszczególnych powiatach Województwa Białostockiego społeczeństwo bez różnicy wierzeń politycznych czyni intensywne przygotowania do obchodu Święta Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej.-

Na zebraniu społecznem w Paproci - Dużej, powiatu ostrowskiego dnia 19.b.m. postanowiono usypać tamże w dniu 11. listopada b.r. kopiec pamiątkowy i ustawić na nim pomnik ku czci poległych w r.1920 żołnierzy 201 pułku piechoty w walkach pod Paprocią - Dużą.-

Tegoż dnia na zebraniu organizacyjnem Komitetu Powiatowego Obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Polski w Łomży postanowiono 1/ wystąpić do Sejmiku Powiatowego i Rady Miejskiej o powzięcie decyzji pobudowania w Łomży przy pomocy samorządów i całego społeczeństwa Domu Niepodległości i wstawienie do budżetów odpowiednich funduszów na ten cel; 2/ przystąpić do zrealizowania powziętej przed kilku laty myśli wzniesienia pomnika ku uczczeniu poległych w r.1920 bohaterów w obronie Łomży przed nawałą bolszewicką i wezwać społeczeństwo do składania ofiar na ten cel; 3/ wystąpić do Rady Miejskiej z wnioskiem o zmianę nazw a/ Placu Pocztowego, na którym ma stanąć pomnik, na " Plac 11 listopada", b/ ulicy Sadowej na ulicę "Kaliwody" i c/ ulicy Polowej na ulicę " Pułkownika Mościckiego ". Pozatem powołano kilka sekcyj, które mają za zadanie opracowanie i zrealizowanie zakrojonego na szeroką skalę programu obchodu Święta Niepodległości.-

Dnia 21.b.m. zawiązał się w osadzie Kąsosz, powiatu szczuczyńskiego Komitet Budowy Domu Ludowego, który ma być wzniesiony ku uczczeniu dziesięciolecia Niepodległości Polski.-

./

Rozminowywanie filara mostu na Niemnie w Grodnie.

W okresie od dnia 23.b.m. do 6.listopada br. trwać będzie rozminowywanie filara,pozostałego na Niemnie po zburzonym, a obecnie odbudowanym moście drogowym w Grodnie. Prace w tem związane w pierwszych i ostatnich dniach wykonywane będą z zachowaniem jak najdalej idących ostrożności ze względu na możliwość wybuchu założonej przez cofające się w roku 1915 wojska rosyjskie miny, który może spowodować rozsadzenie filara oraz rozrzut kamieni filarowych w promieniu około 500 m.Praca będzie podzielona na trzy fazy: rozbijanie komory betonowej / 2 dni /, usuwanie piasku / około 8 dni / i usuwanie samego ładunku / 4 dni /, zawierającego dwieście kilkadziesiąt kg.materjału wybuchowego. Starosta w Grodnie w porozumieniu z władzami wojskowemi wydał niezbędne zarządzenia, mające na celu zabezpieczenie ludności przed grożącem niebezpieczeństwem i zapewnienie komunikacji w określonych godzinach i miejscach.-

W dniach 21 i 22.b.m. odbyły się w Suwałkach, oraz Kukowie, Bakałarzewie i Wiżajnach,powiatu suwalskiego uroczystości, urządzone przez zarząd miasta Suwałk i Wydział Powiatowy Sejmiku suwalskiego.-

Na uroczystości tej przybyli i wzięli w nich udział Pan Wojewoda, Pani Wojewodzina Kirstowa w zastępstwie Pani Marszałkowej Piłsudskiej, ks.biskup Władysław Bandurski, P. Kurator Warszawskiego Okręgu Szkolnego, który reprezentował Pana Ministra Świtalskiego, Naczelnik Wydziału Ministerstwa W.R.i O.P., p. Bronowski i inni.-

Na całość uroczystości złożyły się:dnia 21 b.m. odsłonięcie ufundowanej przez Magistrat m.Suwałki tablicy pamiątkowej na domu przy ul. Kościuszki w Suwałkach, w którym mieszkał w roku 1919 Marszałek Józef Piłsudski w czasie pierwszego swego pobytu tutaj po oswobodzeniu ziemi suwalsko - sejneńskiej, poświęcenie

/.

Obchodu Dnia 11.listopada w Łomży myśl pobudowania tamże " Domu Niepodległości " wyraża z tej racji ubolewanie i przestrzega społeczeństwo, że "Dom Niepodległości stać się łatwo może kuźnicą i przytułkiem radykałów, wylęgarnią sekciarstwa i ostoją dla wrogów kościoła katolickiego. Sądząc z dotychczasowych nastrojów społeczeństwa, przypuszczać można, że traktowana opozycja w niczem nie zdoła wpłynąć na przebieg obchodu dnia 11.listopada, w którym niewątpliwie liczny udział wezmą także mniejszości narodowe, zachowujące się dotąd wiernie wobec przygotowań do obchodu.-

Jak już wyżej zaznaczono, przejawy ruchu politycznego w ub.tygodniu były nieznaczne/po jednym wiecu urządziły B.B.W. z R., Ch.D., P.P.S. i P.S.L. "Wyzwolenie", oraz dwa zebrania Stronnictwo Narodowe/.-

Podobnie przedstawiał się ruch zawodowy i ruch narodowościowy, który wyczerpuje kilkanaście zebrań organizacyj żydowskich, natomiast na bogatą całość życia społecznego złożyły się obchód " Dnia Oszczędności", obchód święta " Chrystusa Króla " przez Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, oraz przejawy działalności Związków i Stowarzyszeń społecznych.-

Ze spostrzeżeń, dotyczących ruchu wywrotowego, zasługuje na uwagę zamknięta ~~xxxx~~ w ramach ściśle konspiracyjnych akcja elementów wywrotowych przeciwko Ostrowskiemu i innym działaczom białoruskim, którym powierzone zostało kierownictwo utrzymywanych do sierpnia br.przez Towarzystwo Szkoły Białoruskiej gimnazjów białoruskich i przeciwko Tymczasowej Komisji Pełnomocnej T.S.B. za odroczenie wyznaczonego na dzień 21 ub.m.walnego Zjazdu delegatów Towarzystwa Szk.Biał.oraz zawieszenie przez KC.ZMKZB. działalności białostockiej organizacji ~~zwtem~~kowej z obawy przed szerszemi represjami organów służby bezpieczeństwa publicznego.-

W stanie bezpieczeństwa w przygraniczu i na terenie poszczególnych powiatów Województwa Białostockiego poważniejsze zmiany nie zaszły.-

Na rynku pracy uwidocznił się dalszy wzrost bezrobocia z 2415 dniu 25 ub.m.na 2762 dnia 2 bm./,związany przyczynowo z kryzysem w przemyśle drzewnym i chemicznym.-

-:-:-:-:-:-:-

stara się dowieść słuszności swego twierdzenia, że Rząd nie wypracował dotychczas racjonalnej linji dla polityki gospodarczej i nie docenia roli społeczeństwa przy współdziałaniu z Rządem w dziedzinie ustawiania życia gospodarczego Kraju. ~~xxxxxxx~~ Pozatem poseł Staniszkis wyraża przypuszczenie, że zarządzenie Pana Ministra Spraw Wewnętrznych o wyznaczaniu komisyj do regulowania cen może wywołać zaniepokojenie społeczeństwa, skłonnego mniemać, że w życiu gospodarczem Kraju nastąpił zwrot do stosunków z okresu wojennego i bezpośrednio powojennego, w których wprawdzie ustalane były ceny na artykuły pierwszej potrzeby, lecz ceny te nikogo nie obowiązywały.-

W omawianym Nrze "Życia i Pracy " - w art.p.t."Katolickość Stronnictwa Narodowego" ~~xxx~~ Jan Rembieliński wyjaśnia stosunek Stronnictwa Narodowego do kościoła katolickiego, zaznaczając, że stosunek ten, określony w programie Stronnictwa, nie jest wytworem posunięć taktycznych, a przeciwnie - wypływa z ideologji Stronnictwa, całokształtu pojęć o narodzie i państwie i oparty jest na wydanej przez Romana Dmowskiego rozprawie p.t." Kościół, naród i państwo" oraz na wskazaniach programowych Obozu Wielkiej Polski.-

Dnia 28.ub.m. poseł Staniszkis zamierzał urządzić zebranie w Szczuczynie, zebranie to jednakże nie odbyło się wskutek zajęcia sali przez miejscowy Związek Rzeźników.-

Tegoż dnia poseł Staniszkis zwołał zebranie w domu parafjalnym w osadzie Wąsosz.- W przemówieniu swem na tem zebraniu poseł Staniszkis zaznaczył, że Rząd czyni poważne wydatki bez upoważnienia Sejmu i nie reaguje celowo na zwrastający stale ujemny bilans handlowy Państwa.-

c/ Chrześcjańska Demokracja.

Powiat Białostocki:

Dnia 28 ub.m. na wiecu sprawozdawczym w Supraślu poseł Urbański pomawiał Rząd o zaprzepaszczanie interesów narodowych przez dopuszczanie do władzy żydów, oraz dowodził że Rząd nie opanował dotychczas życia gospodarczego w kraju i nie wytknął należytej linji dla polityki zagranicznej Państwa. Zebrani na wiecu / około 200 osób / reagowali na przemówienie posła Urbańskiego wznoszeniem okrzyków na cześć Marszałka Piłsudskiego, krzykami i gwizdaniem.-

d/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Wołkowyski:

Komitet P.P.S.w Wołkowysku delegował na Kongres partyjny, mający się odbyć w Sosnowcu, Grzelaka.-

Powiat Białostocki:

Dnia 1.b.m. w Supraślu odbył się wiec przedwyborczy do Zarządu Kasy Chorych w Białymstoku pod przewodnictwem Reginelli Aleksandra. Przemawiali: Macanko Roman, Reginella Aleksander, członkowie OKRPPS.w Białymstoku, Leśny kolejarz i Hańko, urzędnik Kasy Chorych w Białymstoku, obaj ze Zjednoczenia Zawodowego Polskiego.-

Macanko i Reginella oceniali krytycznie działalność B.B.W.z R.w Sejmie i poczynania Rządu w znanym Ministerstwu oświetleniu P.P.S., oraz wzywali zebranych /około 200 osób / do głosowania na listę P.P.S.. Na wywody ich

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2886/28.T.
Dnia 3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

IV. Polskie Związki i Stowarzyszenia społeczne.

a/ Związek Strzelecki.

Powiat Grodzieński:

W Komendzie Okręgowej Związku Strzeleckiego w Grodnie objęła stanowisko inspektor ki w referacie pracy kobiet Franciszka Nowacka.-

b/ Związek Obrony Kresów Zachodnich.

Powiat Ostrołęcki:

Zarząd Obwodu Północnego Związku Obrony Kresów Zachodnich urządził dnia 23.ub.m. w Ostrołęce wiec protestacyjny przeciwko przemówieniom prezydenta Rzeszy Niemieckiej Hindenburga na Śląsku Opolskim. Po przemówieniu delegata wspomnianego Zarządu, Ludwika Slusarczyka - zebrani na wiecu w liczbie około 300 osób uchwalili następującej treści rezolucję :

" Zebrani na wiecu protestacyjnym w dniu 23.października 1928 r. w Ostrołęce wyrażają jak najenergiczniejszy protest przeciw wystąpieniu Prezydenta Hindenburga na Śląsku Opolskim podczas manewrów, a w szczególności przeciw mowie, wygłoszonej dnia 18.IX.b.r.w Opolu, zawierającej świadomą groźbę pod adresem Państwa Polskiego.-

Wobec jawnych gróźb ze strony czynników niemieckich zebrani wzywają Rząd Polski, ażeby z całą siłą przeciwstawił się zamachom niemieckim na naszą granicę, których dalsze trwanie musi doprowadzić do zakłócenia pokoju światowego.-

Zebrani przyrzekają Rządowi, że w obronie całości Rzeczypospolitej nie będą szczędzili siły i mienia, a w razie potrzeby podatku krwi.-

Wzywa się wszystkie instytucje społeczne, oświatowe i gospodarcze do wytężonej pracy na wszystkich polach,

- / -

e/ Kółka Rolnicze.

Powiat Szczuczyński: Dnia 21.ub.m. odbyło się w Szczuczynie zebranie członków miejscowego Kółka Rolniczego, na którem prezes Majewski oraz instruktor Kółek Rolniczych na powiat szczuczyński - Domański omówili szereg spraw związanych z prowadzeniem wzorowych gospodarstw rolnych i organizowaniem w Szczuczynie wieczorowych kursów rolniczych. Obecnych - około 150 osób.-

Na tamże zebraniu instruktor B.B.W.z R. Sienicki omawiał wystąpienie prezydenta Rzeszy Niemieckiej Hindenburga na Śląsku Niemieckim i podkreślał szkodliwość zróżniczkowania się społeczeństwa polskiego w płaszczyźnie wierzeń politycznych.-

Powiat Łomżyński: We wsi Siemień Nadrzeczny, gminy Kupiski z inicjatywy Rostkowskiego, instruktora rolnego przy Wydziale Powiatowym Sejmiku w Łomży odbyło się przy udziale około 30 osób zebranie organizacyjne Kółka rolniczego.-

f/ Straże pożarne.

Powiat Łomżyński: We wsi Laskowiec Stary, gminy Długobor powstało T-wo Ochotniczej Straży Pożarnej.-

Powiat Sokólski: Dnia 22.ub.m. zalegalizowane zostało T-wo Ochotniczej Straży Pożarnej we wsi Nierośno. Do Zarządu T-wa wchodzą - Marjan Kapuścik, Józef Kryckiewicz, Andrzej Karpiej, Dominik Krysztopik, Antoni Hołownia, Leon Sobecki, Konstanty Gromak Jan Żywno i Jacenty Saczko, wszyscy bez zastrzeżeń pod względem politycznym.-

g/ Stowarzyszenia Spółdzielcze.

Powiat Ostrów -Maz. Dnia 23.ub.m. w Jasienicy odbyło się zebranie członków mleczarni spółdzielczej pod przewodnictwem instruktora rolnego Wydziału Powiatowego Władysława Króla, na którem zawarto umowę z mleczarzem Scieńińskim. Następnie Król roz

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2386/28.T.
Dnia 3.listopada 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

V. Sekty religijne.

Sekta "Wansburczyków" w powiecie Ostrów-Maz.

Wśród kolonistów niemieckich, zamieszkałych we wsiach Marjanowo, Stasin i Augustów, gminy Długosiodło, powiatu ostrowskiego działa sekta " Wansburczyków ", której działaczem lokalnym jest mieszkaniec wsi Marjanowo, Ryraś Zygmunt.-

Wspomniana sekta liczy w nazwanych wyżej wsiach około 40 członków.-

Twórcą sekty " Wansburczyków " w Polsce ma być Hirszman, zamieszkały w Warszawie /, Saska Kępa /. Z jego ramienia przyjeżdżała do wsi Stasin siostra Krygierowa. Obecnie bawi w Staninie inna siostra, której nazwiska narazie nie ustalono.-

Sekta "Wansburczyków" ma na celu zreformowanie kościoła ewangelicko - augsburskiego. Dalsze szczegóły podane zostaną w następnem sprawozdaniu.-

St-nie Badaczy Pisma Św.

Dnia 28ub.m. członek Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św. w Białymstoku, Jan Stanisław wygłosił w Białymstoku dwa odczyty, poświęcone rozpatrywaniu poszczególnych ustępów biblji.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

w okresie sprawozdawczym. Po ich przemówieniach wybrani zostali do nowego zarządu: Goldfarb Nechoma, Kotowicz Abram, Mines Jone, Kanel Aron, Kowalski Lejb Polak Hirsz i Rajgrodzki Judel. Obecnych - około 100 osób.-

Zebranie członków organizacji Poalej-Sjon /prawicy/ w Kolnie.-

Dnia 25 ub.mies. w Kolnie staraniem miejscowej organizacji Poalej-Sjon /prawicy/ ~~wygłosił~~ Urwicz z Warszawy wygłosił odczyt propagandowy o konieczności popierania przez społeczeństwo żydowskie akcji palestyńskiej.-

Zebranie ludności żydowskiej w Augustowie.-

Dnia 28 ub.m. w Augustowie w synagodze odbyło się ogólne zebranie ludności żydowskiej, zwołane przez zarząd wyznaniowej gminy żydowskiej. Pierwszy przemawiał rabin z Augustowa Kuszelewski, który wyraził ubolewanie z powodu niedopuszczenia żydów do składania modłów w świątyni jerozolimskiej i poruszył sprawę nieprzestrzegania sabatu przez młodzież żydowską prawie we wszystkich krajach. Następnie przemawiali Małamet, Gipsztejn i Edelsztejn, którzy uzupełnili przemówienia rabina Kuszelewskiego. Zgromadzeni /około 300 osób/ uchwalili w imieniu wszystkich żydów m. Augustowa wystąpić do rządu angielskiego z protestem przeciw samowoli arabów w Palestynie.-

Oddział Zw.Sjonistów - Rewizjonistów w Suwałkach.-

Dnia 27 ub.m. oddział Zw.Sjonistów-Rewizjonistów w Suwałkach zwołał wiec protestacyjny w związku z zajściami pod "Ścianą Płaczu" w Jerozolimie. Zebrani na wiecu /około 100 osób/ - po przemówieniach prezesa suwalskiej organizacji sjonistycznej, dr.Wejsmana, dyrektora gimnazjum żydowskiego w Suwałkach, Efrona i prezesa suwalskiego oddziału Sjonistów-Rewizjonistów Riesenberga, uchwalili rezolucję protestującą przeciwko postępowaniu władz angielskich, dopuszczających do wystąpień antyżydowskich w Jerozolimie.-

./.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2286/28.T.
Dnia 3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

VII. Ruch wywrotowy.-

a/ Przejawy działalności organizacyj wywrotowych.

Związek Młodzieży Komunistycznej Zachodniej Białorusi.

Powiat Białostocki:

Starostwo w Białymstoku uzyskało ze źródeł konfidencjonalnych informacje, że Centralny Komitet Z.M.K.Z.B. zawiesił działalność białostockiej organizacji Z.M.K.Z.B. w związku z aresztowaniem dnia 23.ub.m. w Białymstoku Szabat Zofji technicznej, KCZMKZB. W motywach decyzji, zawieszającej działalność wspomnianej organizacji, KCZ.M.KZB. podkreśla, że Szabat Zofja pozostawała na usługach organów służby bezpieczeństwa, względnie zdekonspirowała się tak dalece, że dalsza działalność białostockiej organizacji ZMK-owej mogłaby spowodować szersze represje policyjne.-

Ponadto KCZMKZB. polecił natychmiastowe usunięcie się z oczu organów służby bezpieczeństwa publicznego tym członkom białostockiej organizacji ZMK-owej, z którymi stykała się w swoim czasie aresztowana Szabat Zofja.-

Z powodu zawieszenia działalności białostockiej organizacji ZMK-owej wyjechała prawdopodobnie do Warszawy sekretarka OK.ZMKZB. Mirer Estera, ps. " Fenia".-

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi:

Powiat Sokólski:

Dnia 23.ub.m. odbyło się w Sokółce posiedzenie Miejskiego Komitetu KPZB., na którem zdecydowano przyjęcie do partji kilku nowych członków.-

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

Powiat Łomżyński:

Na podstawie dłuższej obserwacji działaczy ZMKw P. w Łomży stwierdzono, że łomżyńska organizacja ZMK-owa czyni intensywne przygotowania do wystąpień zewnętrznych w dniach

/.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2886/28.T.
Dnia 3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Związki Klasowe.

Oddział Związku Zawod. Robotników Przemysłu Drzewnego w Swisłoczy zebranie.

Dnia 28.ub.m.w Swisłoczy,powiatu wołkowyskiego, odbyło się zebranie członków Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem Gapca Piotra,-na którem zostali wybrani do Zarządu Oddziału: prezes - Lach Dymitr,zam.we wsi Grycki,gm.Swisłocz, zastępca prezesa - Gawinek Szymon, zam.na st.Swisłocz, sekretarz - Borodziuk Bolesław,zam.w Swisłoczy, skarbnik- Smiga Andrzej,zam.we wsi Grycki gm.Swisłocz. Omawiany Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Swisłoczy liczy 33 członków.-

Okręgowa Rada Polskich Zw.Zawod.w Łomży -zebranie organizacyjne T.U.R.

Dnia 24.ub.m. w Łomży z inicjatywy Okręgowej Rady Polskich Klasowych Związków Zawodowych odbyło się zebranie organizacyjne Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego Cele i zadania T-wa przedstawił zebranym /: około 30 osób :/ poseł dr.Czarnecki,który zaznaczył,że podejmowana kilkakrotnie myśl zorganizowania w Łomży filji T.U.R.-a upadała zawsze wskutek nieświadomości robotników, którzy odmówili poparcia tej myśli.-

Odczyt Jakóba Zamiatyna w Łomży.

Dnia 26.ub.m.w Łomży przewodniczący miejscowej Rady Okręgowej Żydowskich Zw.Zawodowych,bundowiec Jakób Zamiatyn wygłosił odczyt n.t. " Wielki przemysł w Polsce ". Prelegent zobrazował swe spostrzeżenia,jakie poczynił w czasie objazdu ważniejszych ośrodków przemysłowych kraju / Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec,Chorzów i inne /.- Obecnych na odczycie było około 90 osób.-

Z.Z.K.w Grodnie zebranie.

Na odbytem w ub,tygodniu zebraniu członków Oddziału Z.Z.K.w Grodnie omawiano sprawę poparcia strejku

Cechy rzemieślnicze w Białymstoku-zebranie Zarządów.

Dnia 28.ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie Zarządów cechów rzemieślniczych pod przewodnictwem Grosera Franciszka.-

Omawiano sprawy - obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej, komisji egzaminacyjnej, wyborów do Zarządu Kasy Chorych i szkoły dokształcającej dla Rzemieślników.-

d/ B e z r o b o c i e

Według danych z dnia 2.b.m. na terenie Województwa Białostockiego bez pracy pozostaje 2752 osoby, a mianowicie :

powiat :	ilość :	zmniejszenie :	wzrost :	pobiera zapomo:
sokólski :	150	-	-	-
grodzieński :	429	-	62	-6
białostocki :	2183	-	135	138

-:-:-:-:-:-

Urząd Wojewódzki wystąpił do Pana Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Łomży z wnioskiem o rozwiązanie Oddziału scentralizowanego Związku Zawodowego Służby Domowej w Ostrołęce, którego działalność antypaństwowa zagraża bezpieczeństwu publicznemu.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2886/28.T.

Dnia 3 listopada 1928 r.

12

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Aresztowanie komisarza Kasy Chorych w Sokółce.-

Sędzia Śledczy w Sokółce osadził w więzieniu białostockiem komisarza sokólskiej powiatowej Kasy Chorych, Aleksandra Wiszniewskiego - po uprzedniem postawieniu go w stan oskarżenia z art.154 K.K.-

Aresztowanie Aleksandrowicza Adama, zbiegłego w czerwcu r.b. do Litwy.

Dnia 27 ub.m. zgłosił się do Urzędu Prokuratorskiego w Suwałkach właściciel folwarku Pojezierze, gm. Krasnopol, powiatu suwalskiego, Adam Aleksandrowicz, który w dniu 8 czerwca br. zranił ciężko z broni palnej sekretarza gminnego i szer.P.P. w Krasnopolu, poczem zbiegł do Litwy. Aleksandrowicz osadzony został w więzieniu.-

Aresztowanie fałszerza dowodów osobistych.-

Dnia 28 ub.m. zatrzymany został poszukiwany przez Komendę Powiatową P.P. w Bielsku-Podl. za współudział w aferze Duna Szlomy /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.39 z dnia 29/IX.br./ na tle zwalniania od służby w wojsku mieszkańców wsi Korzyno, gminy Pasynki, powiatu bielskiego, Romaniuka Mamonta, którego przekazano z materjałami oskarżenia do dyspozycji Sądu Pokoju w Bielsku-Podlaskim.-

Aresztowanie sprawcy okradzenia ambulansu pocztowego.-

Dnia 28 ub.m. aresztowany został w Suwałkach Andrzej Toczko z Grodna, który skradł z ambulansu pocztowego na szlaku Grodno-Suwałki 30 listów amerykańskich, z których zabrał dolary, a same listy wrzucił do ustępu.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2886/28.T.
Dnia 3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

XI. Sprawy graniczne.

Nielegalne przekroczenia granicy polsko-niemieckiej.

Za nielegalne przekroczenie granicy polsko - niemieckiej zatrzymano w ubiegłym tygodniu trzy osoby w powiecie augustowskim i jedną osobę w powiecie szczuczyńskim. Zatrzymanych oddano do dyspozycji władz sądowych:-

Zatrzymanie przemytu.

Dnia 23.ub.m. we wsi Szczebra,powiatu augustowskiego został zakwestjonowany przez szeregowych P.P. z posterunku w Nowińce rower, przemycony z Niemiec przez Sobonia Franciszka, mieszkańca wsi Boskie - Stare,powiatu suwalskiego.-

Zakwestjonowany rower przesłano do Urzędu Celnego w Raczkach,zaś Sobonia przekazano Sądowi Pokoju w Augustowie,który skazał go na miesiąc aresztu.-

Aresztowanie za ułatwianie nielegalnej emigracji.

Dnia 26.ub.m. zatrzymano i z materjałami oskarżenia przekazano do dyspozycji władz sądowych Józefa Majewskiego,zamieszkałego w Grajewie,pod zarzutem ułatwiania nielegalnej emigracji do Niemiec kolonistom niemieckim z Wołynia.-

Informacje o przemytnictwie.

Starostwo w Kolnie uzyskało niesprawdzone dotychczas informacje, że niemieckie władze celne ułatwiają przemyt z Niemiec do Polski tkanin, wyrobów tytoniowych i wyrobów niemieckiego przemysłu galanteryjnego. -

Według wspomnianych informacyj,we wsi Wądołek / Prusy Wschodnie /, naprzeciw polskiej wsi Łacha,gm. Turośl urządzony został prowizoryczny niemiecki urząd celny,w którym deklarowane nie są towary,przemycane następnie do Polski.-

W podobny sposób zachowuje się jakoby względem przemytników niemiecki Urząd celny w Dłutowie / Prusy /.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI.
Nr.BP. 2886/28.T.
Dnia 3.listopada 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.44.

XII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Przecięcie linji telefoniczno-telegraficznej w powiecie augustowskim.

Dnia 26 ub.m. przecięta została przez nieujawnionych dotychczas sprawców linja telefoniczno-telegraficzna na szlaku Augustów - Sopoćkinie pomiędzy wsiami Płaska i Mikaszówka / teren lesisty / w powiecie augustowskim.-

Likwidacja organizacji szpiegowskiej w powiecie grodzieńskim.

Władze wojskowe wspólnie z organami służby bezpieczeństwa zlikwidowały w ubiegłym tygodniu organizację szpiegowską, która działała na rzecz wywiadu wojskowego Litwy Kowieńskiej. Zostali zatrzymani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym: Jakimowicz Wiktor i Kudaszewicz Konstanty, mieszkańcy Grodna, Zwierow Konstanty, zamieszkały stale w Wilnie i Waszkiewicz Kacper, mieszkaniec wsi Puchacze, gminy Marcinkańce, powiatu grodzieńskiego, oraz szeregowi W.P. Bingiel Tomasz, Dawidowicz Kazimierz i Szepielewicz.-

Ponadto zawieszony został w czynnościach służbowych szeregowy P.P. Jan Harowicz z obsady Komisarjatu P.P. w Grodnie za ułatwianie porozumiewania się osadzonym w areszcie policyjnym członkom zlikwidowanej organizacji szpiegowskiej.-

Szczegóły podane zostaną Ministerstwu w oddzielnem sprawozdaniu.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

" Rozłam w parafji prawosławnej w Suwałkach.

W związku z usunięciem z Suwałk duchownego Felisowa powstał wśród miejscowej parafji prawosławnej rozłam. Część parafjan domaga się powrotu duchownego Felisowa do Suwałk.-

Białystok, dnia 3 listopada 1928.r.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.